МИНИСТЕРСТВО НА
ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

БЪЛГАРСКА ФОНДАЦИЯ
БИОРАЗНООБРАЗИЕ

Министър на околната
среда и водите
Долорес Арсенова

НАЦИОНАЛЕН ПАРК ПИРИН

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ

С финансовата подкрепа на Швейцарската агенция за развитие и сътрудничество

2004 година

ПРЕДГОВОР

В исторически план границите, режимът и управлението на територията на Национален парк Пирин са претърпели редица промени. През 1963 г. е първото обявяване като Народен парк "Вихрен" с площ 6736,0 ха. През 1974 г. се обявява Народен парк Пирин с площ 26 413,8 ха. С тази площ, със заповед на ЮНЕСКО от 1983 г., той е включен в Конвенцията за защита на световното и природно наследство. Важна година в историята на управлението на парка е 1979 г., когато се сформира самостоятелна Дирекция към Министерство на горите и горската промишленост със седалище в гр. Банско.

През последните няколко години идеята за изграждане на "добро управление", като необходимо условие за постигане на устойчиво развитие на защитените територии, получи световно признание. След 1996-1997 година тази тема стана основна и в България. Смисълът на доброто управление е то да става с участието на хората, които определят неговите цели и приоритети и участват в тяхното осъществяване. За да стане това възможно, е необходимо да се изгради система на управление, която позволява на всички хора да водят дълъг, здравословен и изпълнен с творчество живот.

В международен план е налице и нова структура на мотивацията на хората. Освен добро хранене, почивка и отмора, грижи за тялото и здравето, хората предпочитат съчетание на съхранена природна среда и културно-исторически ресурси, които задоволяват и духовните им потребности. По тези причини притегателни центрове се явяват и националните паркове, които заедно с прилежащите им територии, при координирано управление, представляват функционално свързани елементи на устойчивото развитие.

С плана за управление на Национален парк Пирин се предлагат конкретни мерки и механизми, които да спомогнат за промяна на мисленето и бита на хората.

Основното послание на Плана е, че преодоляването на изолацията на гражданите и създаването на условия за тяхното ефективно взаимодействие с управлението на парка, са необходима предпоставка за постигане на устойчиво развитие.

От името на Дирекцията на Национален парк Пирин бих искал да изкажа благодарност на авторите на Плана и на всички, които участваха в неговата подготовка. Надяваме се, че направените изводи и препоръки ще доведат до по-широко и активно участие на всички хора в опазването на Национален парк Пирин като обект на световното природно и културно наследство.

Инж. Георги Грънчаров
Директор на Национален парк Пирин

БЛАГОДАРНОСТИ

Разработването на План за управление на Национален парк Пирин изискваше да привлечем максимално широк кръг от граждани и експерти, които чрез своите коментари и препоръки бяха съпричастни съавтори.

В процеса на работа имахме шанса да ползваме професионалните съвети на постоянни международни консултанти, с опит в управлението на защитените територии, в лицето на Питър Хислер и Пиер Галанд от Швейцария и Андрей Бибич от Словения.

Най-близко до авторския екип бяха служителите от Дирекцията на Национален парк Пирин. Помощ и съдействие персоналът на Дирекцията оказваше с транспорт, осигуряване на информация, организационна дейност и др.

Служители от общините Разлог, Банско, Гоце Делчев, Сандански, Струмяни, Кресна и Симитли също проявиха разбиране и подкрепа при разработване на Плана.

Специална благодарност заслужават изпълнителния директор на Българо-швейцарската програма за опазване на биоразнообразието Росен Василев и служителите на фондацията, които през целия период оказваха техническа помощ и създаваха благоприятни условия за работа.

Изпълнението на задачите, свързани с плана за управление на Национален парк Пирин се осъществяваше в тясна връзка с екипа на Българо-швейцарската програма за опазване на биоразнообразието по проект Пирин в Банско с координатор Петко Цветков.

Искам да благодаря за съдействието, което ни оказват Районна инспекция по околната среда и водите-Благоевград, областната и общински администрации, с които се надяваме да си сътрудничим и в бъдеще.

И накрая, но не на последно място, екипът благодари на всички членове на неправителствени организации и учебни заведения от района, представителите на местните медии за проявявания интерес и съпричастност към проблемите.

С признателност за получената подкрепа, екипът поема пълна отговорност за данните, мненията и позициите в този план.

ландш.арх. Людмила Димитрова
ръководител на План за управление на Национален парк Пирин

СЪДЪРЖАНИЕ

Речник на използваните термини и понятия I
Съкращения, използвани в текста VII

Резюме VIII

***Карта № 1** Местоположение на парка спрямо границите на Република България*

Част 0: Въведение
0.1. Основание за разработване на Плана 1
0.2. Процес на разработване на Плана - участници, обществени обсъждания 2
0.3. Предназначение и особености на Плана 4

Част 1: Описание и оценка на парка
1.0. Местоположение и граници 5
1.1. Площ на парка и на включените в него защитени територии 6
1.2. Фондова и административна принадлежност 7
1.3. Законов статут 8
1.4. Собственост 11
1.5. Управленска структура 13
1.6. Съществуващи проектни разработки 19
1.7. Съществуващо зониране и режими на обекта 23

Характеристика на абиотичните фактори
1.8. Климат. 24
1.9. Геология и геоморфология 26
1.10 Хидрология и хидробиология 30
1.11 Почви 35

Биологична характеристика
1.12 Екосистеми и биотопи 37
1.13 Растителност
1.13.1. Класификация на растителността 41
1.13.2. Характеристика на горско-дървесната растителност 45
1.14 Флора
1.14.1. Нисши растения и гъби 47
1.14.2. Висши растения 49
1.14.3. Лечебни растения 51
1.15. Фауна
1.15.1. Безгръбначни животни 54
1.15.2. Риби 56
1.15.3. Земноводни и влечуги 57
1.15.4. Птици 57
1.15.5. Бозайници 62

Културна и социално-икономическа характеристика
1.16 Ползване на обекта и социално-икономически аспекти
1.16.1. Видове дейности осъществявани по настоящем в парка 67
1.16.2. Селищна мрежа 67
1.16.3. Техническа инфраструктура, застроени площи и сгради 67
1.16.4. Селско стопанство 72
1.16.5. Горско стопанство 75
1.16.6. Лов, риболов 80

1.16.7. Турезъм, рекреация, спорт, услуги 83
1.16.9. Информираност на обществеността за обекта 87
1.17. Настоящо ползване на прилежащите територии 89
1.17.1. Население и демографска характеристика 91
1.17.2. Селско стопанство 91
1.17.3. Горско стопанство 91
1.17.4. Лов и риболов 92
1.17.5. Туризъм, спорт и услуги 97
1.18. Културно-историческо наследство 97
1.19. Ландшафт 100
1.20. Състояние на компонентите на околната среда 103

Първа оценка
1.21. Екологична оценка 120
1.22. Социална и икономическа оценка 126
1.22.1. Урбанизирана среда 131
1.22.2. Социално-икономически условия 132
1.22.3. Собственост 133
1.22.4. Управление 135
1.22.5. Формулиране на основните и специфични проблеми на територията 138
1.23. Потенциална стойност на защитената територия 138

Част 2: Дългосрочни цели и ограничения 138
2.1. Дългосрочни цели 140
2.2. Ограничения 146

Втора оценка
2.3. Ефект на ограниченията върху дългосрочните цели 148
2.4. Потенциални възможности на парка 149

Част 3: Норми, режими, условия и препоръки за осъществяване на дейностите 150
I. Общи принципи 152
II. Режими и норми общовалидни за цялата територия на националния парк 155
III. Зониране и функционално предназначение на зоните 164
IV. Режими и норми по зони 165
V. Режими и норми по видове дейности 166
VI. Препоръки за начин на ползване на прилежащите територии 168
VII. Допълнителни условия 174

Част 4: Оперативни задачи и предписания за опазване и ползване 200
4.1. Определяне на приоритетите 204
4.2. Оперативни задачи 209
4.3. Програми и проекти 211
4.4. Работен план

Част 5: Преглед на изпълнението на целите и задачите
5.1. Преразглеждане на целите
5.2. Преразглеждане на задачите

Библиография

ТАБЛИЦИ,
към съответните текстове в Плана за управление

Таблица 1 Площ на парка и на включените в него защитени територии
Таблица 2 Разпределение на площта по общини, землища и фондова принадлежност
Таблица 3 Разпределение на обектите в НП Пирин по собственост
Таблица 4 Съществуващо административно-териториално разделение на парка
Таблица 5 Персонал – основни функции по длъжности
Таблица 6 Партньорски организации и техните функции на територията на парка
Таблица 7 Отчетени разходи по източници за периода 1999-2002 г.
Таблица 8 Зони, режими и норми, определени с Паркоустройственият проект на Народен парк Пирин от 1993 г.
Таблица 9 Среден многогодишен валеж за метеорологични и дъждомерни станции в Пирин за периода 1936-2000 г.
Таблица 10 Температурни условия през вегетационния период.
Таблица 11 Разпределение на основните морфоструктури и съставящите ги скални формации в парка по площ и процентното им съотношение
Таблица 12 Разпределение на територията на парка по надморски височини и площи
Таблица 13 Разпределението на парковата площ според експозицията на терена
Таблица 14 Разпределението на парковата площ според наклона на терена
Таблица 15 Главни речни басейни
Таблица 16 Качество на водите на реките на територията на НП Пирин през 2001 и 2002 г.
Таблица 17 Качество на водите на езерата на територията на НП Пирин през 2001 и 2002 г.
Таблица 18 Местообитания
Таблица 19 Въжени линии изградени до 1986 г.
Таблица 20 Обекти и съоръжения,изградени в парка в периода 2001-2003 г.
Таблица 21 Действителен брой домашни животни, използвали териториите за паша по паркови райони, за периода 1995-2001г.
Таблица 22 Съотношение между броят на животните, действително ползвали и капацитетните им възможности
Таблица 23 Такси за един брой добитък по години
Таблица 24 Резултати от сравнителен анализ на предвидените и изпълнените ландшафтно-устройствени мероприятия по вид и обем в НП Пирин за периода 1993-2000 г.
Таблица 25 Разпределение на констатираните нарушения по вид и брой в НП Пирин за периода 1993-2000 г.
Таблица 26 Използвани основни маршрути на територията на НП Пирин - по данни за 2001 г.
Таблица 27 Капацитетни възможности на бази за настаняване по селища по данни на ПТФ към 2002 г.
Таблица 28 Курортно-туристически локализации в прилежащите територии на НП Пирин
Таблица 29 Депа за твърди отпадъци по общини
Таблица 30 Оценка на ограниченията и заплахите
Таблица 31 Разпределение на зоните по площ
Таблица 32 Разрешени дейности на територията на парка по зони

ФИГУРИ
към съответните текстове в Плана за управление

Фиг. 1 Процентно съотношение на площите в парка, с различен статут съгласно ЗЗТ
Фиг. 2 Функционална структура на ДНП Пирин, организационни връзки и връзки на съподчиненост на персонала между различните нива.
Фиг.3 Процентно разпределение на площите в парка по почвени типове

Фиг.4 Процентното разпределение на залесената площ на парка по видове гори
Фиг.5 Процентно разпределение на залесената площ на парка по дървесни видове
Фиг. 6 Брой разрешителни за паша по години
Фиг.7 Процентно разпределение на добитата дървесина по видове сортименти в периода 1993- 2000 г.
Фиг. 8 Динамика на популациите на ловната фауна за последните 10 години
Фиг. 9 Пречки пред развитието на туризма в Пиринския край
Фиг.10 Нова структура на управление на НП Пирин
Фиг. 11 Схема за преглед на изпълнението на плана за управление на НП Пирин

КАРТЕН МАТЕРИАЛ приложен в Плана за управление в М 1:100 000

Карта №	ТЕМА
3	Фондова и административна принадлежност
4	Обявяване на парка и резерватите в него и промени на границите
5	Геолого-петрографска карта
6	Релеф
7	Хидрографска мрежа и воден отток
9	Почви
19	Функционално зониране

КАРТЕН МАТЕРИАЛ приложен отделно към Плана за управление в М 1: 75 000 и 1: 25 000

Карта №	ТЕМА
2	Граници на парка, прилежащи населени места, основни обекти
8	Хидрографска мрежа и валежи
10	Природни местообитания
11	Растителни съобщества
12	Горско дървесна растителност – по видове
13	Горско дървесна растителност – по класове на възраст
14	Местообитания на висши растения с природозащитен статус
15	Лечебни растения
16	Местообитания на видове животни с природозащитен статус
17	Строителство и инфраструктура
18	Ландшафти
19	Функционално зониране

РЕЧНИК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ТЕРМИНИ И ПОНЯТИЯ

АБИОТИЧЕН	ОТНАСЯЩ СЕ ДО НЕЖИВАТА ПРИРОДА
АБИОТИЧНИ ФАКТОРИ	УСЛОВИЯТА НА НЕЖИВАТА ПРИРОДА, КОИТО ДЕЙСТВАТ КОМПЛЕКСНО ВЪРХУ ОРГАНИЗМИТЕ И ИМАТ ПРЯКО ЗНАЧЕНИЕ ЗА ЖИВОТА ИМ
АВТОХТОНЕН	МЕСТЕН
АНТРОПОГЕНЕН	ПРЕДИЗВИКАН ОТ ЧОВЕКА
АНТРОПОГЕННИ ФАКТОРИ	СЪВКУПНОСТ ОТ РАЗНООБРАЗНИ ЧОВЕШКИ ДЕЙНОСТИ, КОИТО ДЕЙСТВАТ ВЪРХУ ЖИВАТА И НЕЖИВАТА ПРИРОДА
АРЕАЛ	ОБЛАСТ НА ГЕОГРАФСКО РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ЖИВИ ОРГАНИЗМИ (ВИД, РОД, СЕМЕЙСТВО И Т.Н.) ИЛИ ОПРЕДЕЛЕН ТИП БИОТИЧНИ СЪОБЩЕСТВА
АСОЦИАЦИЯ	СЪВКУПНОСТ ОТ РАЗНОРОДНИ ПОПУЛАЦИИ С НАЗВАНИЕ ОТ ДОМИНИРАЩ ВИД ИЛИ ВИДОВЕ, ОСНОВНА КЛАСИФИКАЦИОННА ЕДИНИЦА НА РАСТИТЕЛНАТА ПОКРИВКА
БЕЗПОКОЙСТВО	РЕЗУЛТАТА ОТ РАЗЛИЧНИ ЧОВЕШКИ ДЕЙНОСТИ ВЪРХУ ДИВИТЕ ЖИВОТНИ, ИЗРАЗЯВАЩ СЕ В УПЛАШЕНО, ВЪЗБУДЕНО ИЛИ РАЗДРАЗНЕНО СЪСТОЯНИЕ И НЕВЪЗМОЖНОСТ ДА ОСЪЩЕСТВЯВАТ ПРИСЪЩИТЕ ИМ ПОВЕДЕНЧЕСКИ ДЕЙСТВИЯ В ЗАЕТАТА ОТ ТЯХ ЗОНА. ВОДИ ДО ОТРИЦАТЕЛЕН ЗА ЖИВОТНОТО РЕЗУЛТАТ - ОТ ИЗМЕНЕНИЯ В ПОВЕДЕНИЕТО ДО НАПУСКАНЕ НА ЕСТЕСТВЕНИЯ МУ РАЙОН НА ОБИТАВАНЕ
БИОЛОГИЧНО РАЗНООБРАЗИЕ	МНОГООБРАЗИЕТО МЕЖДУ ЖИВИТЕ ОРГАНИЗМИ ОТ ВСИЧКИ ИЗТОЧНИЦИ, ВКЛЮЧИТЕЛНО СУХОЗЕМНИ, МОРСКИ И ДРУГИ ВОДНИ ЕКОСИСТЕМИ И ЕКОЛОГИЧНИТЕ КОМПЛЕКСИ, КЪМ КОИТО ПРИНАДЛЕЖАТ; ТОВА ВКЛЮЧВА РАЗНООБРАЗИЕ В РАМКИТЕ НА ОТДЕЛНИЯ ВИД, МЕЖДУ ВИДОВЕТЕ И ЕКОСИСТЕМИТЕ
БИОМ	ОБЛАСТ ИЛИ ГРУПА ОБЛАСТИ (ПРИРОДНО - КЛИМАТИЧНА ЗОНА), КОИТО ИМАТ ХАРАКТЕРНИ КЛИМАТИЧНИ ИЛИ ДРУГИ ФИЗИЧЕСКИ УСЛОВИЯ, НЕОБХОДИМИ ЗА РАЗВИТИЕТО НА ПРИСПОСОБЕНИТЕ КЪМ ТЯХ РАСТЕНИЯ И ЖИВОТНИ И КОМПЛЕКСИТЕ ОТ ТЯХ; КРУПНО СИСТЕМНО-ГЕОГРАФСКО ПОДРАЗДЕЛЕНИЕ В ПРЕДЕЛИТЕ НА ДАДЕНА ГЕОГРАФСКА ЗОНА
БИОСФЕРА	СЪВКУПНОСТТА ОТ ВСИЧКИ ЖИВИ ОРГАНИЗМИ НА ЗЕМЯТА, КОИТО НЕПРЕКЪСНАТО ВЗАИМОДЕЙСТВАТ СЪС СРЕДАТА И С ДЕЙНОСТТА СИ Я ИЗМЕНЯТ
БИОСФЕРЕН РЕЗЕРВАТ	НАЦИОНАЛНИ ПАРКОВЕ, ПРИРОДНИ РЕЗЕРВАТИ ИЛИ ДРУГИ КАТЕГОРИИ ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ, А СЪЩО И МЕСТА С ХАРАКТЕРНА ИЛИ ТРАДИЦИОННА КУЛТУРА НА ЗЕМЕПОЛЗВАНЕТО, КОИТО ЗАПАЗВАТ ТИПИЧНИ ЕКОСИСТЕМИ (ВКЛЮЧЕНИ В ПРОГРАМАТА "ЧОВЕК И БИОСФЕРА" И ОБЯВЕНИ СЪС ЗАПОВЕД)
БИОТИЧЕН	ОТНАСЯЩ СЕ ДО ЖИВИТЕ ОРГАНИЗМИ И ЖИВАТА ПРИРОДА
БИОТИЧНИ ФАКТОРИ	ВЗАИМООТНОШЕНИЯТА МЕЖДУ ОРГАНИЗМИТЕ ОТ ЕДИН ИЛИ РАЗЛИЧНИ ВИДОВЕ ПРИ СЪВМЕСТНИЯ ИМ ЖИВОТ
БИОТОП	ВИЖ. МЕСТООБИТАНИЕ НА ВИД/ТЕРИТОРИЯ СЪС СХОДНИ КЛИМАТИЧНИ И ПОЧВЕНИ УСЛОВИЯ, ЗАСЕЛЕНА С ОПРЕДЕЛЕН КОМПЛЕКС ОТ ЖИВИ ОРГАНИЗМИ –БИОЦЕНОЗА
БИОЦЕНОЗА (СЪОБЩЕСТВО)	БИОЛОГИЧНА СИСТЕМА ОТ ПОПУЛАЦИИ НА РАЗЛИЧНИ ВИДОВЕ, КОИТО СА ВЗАИМНО СВЪРЗАНИ И ОБИТАВАТ ОПРЕДЕЛЕНА ТЕРИТОРИЯ С ЕДНОРОДНИ УСЛОВИЯ (БИОТОП)

БРАКОНИЕРСТВО	НАРУШАВАНЕ НА ЗАКОНОВИТЕ НОРМИ ЗА ОПАЗВАНЕ НА ПРИРОДНИТЕ ЦЕННОСТИ С ЦЕЛ ЛИЧНО ОБЛАГОДЕТЕЛСТВАНЕ; ВКЛЮЧВА ВСИЧКИ ФОРМИ НА ПОСЕГАТЕЛСТВА КЪМ ВСИЧКИ ТИПОВЕ ПРИРОДНИ ЦЕННОСТИ, ВКЛЮЧИТЕЛНО: - УБИВАНЕТО, УЛАВЯНЕТО, ПРЕСЛЕДВАНЕТО И НАРАНЯВАНЕТО НА ДИВИ ЖИВОТНИ, ВЗЕМАНЕ, ПРЕНАСЯНЕ И ПРЕВОЗВАНЕ НА НАМЕРЕНИ РАНЕНИ И УБИТИ ЖИВОТНИ ИЛИ РАЗПОЗНАВАЕМИ ЧАСТИ ОТ ТЯХ, СЪБИРАНЕ НА ЯЙЦА И ИНДИВИДИ, ТЪРГОВИЯ С ДИВИ ЖИВОТНИ. - ПРЕСТОЙ ИЛИ ДВИЖЕНИЕ НА ЛИЦА НА ТЕРИТОРИЯТА НА ПАРКА С ИЗВАДЕНИ ОТ КАЛЪФ И СГЛОБЕНИ ГЛАДКОЦЕВНИ И НАРЕЗНИ ПУШКИ, ОГНЕСТРЕЛНО ОРЪЖИЕ С АВТОМАТИЧНА И ПОЛУАВТОМАТИЧНА СТРЕЛБА. БРАКОНИЕРСТВОТО ПРЕДСТАВЛЯВА ПРЕСТЪПЛЕНИЕ ПО НАКАЗАТЕЛНО-ПРОЦЕСУАЛНИЯ КОДЕКС С ИЗКЛЮЧЕНИЕ НА МАЛОВАЖНИТЕ СЛУЧАИ, КОИТО СЕ СЧИТАТ ЗА АДМИНИСТРАТИВНИ НАРУШЕНИЯ
БУФЕРНА ЗОНА	ТЕРИТОРИЯ, РАЗПОЛОЖЕНА ОКОЛО ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ С ЦЕЛ СМЕКЧАВАНЕ НА ОТРИЦАТЕЛНИТЕ ВЪЗДЕЙСТВИЯ ВЪРХУ ТЯХ; ОПРЕДЕЛЯ СЕ В РАМКИТЕ НА УСТАНОВЕНИТЕ НОРМАТИВИ И ОПРЕДЕЛЕН СЪС ЗАКОН РЕД И СЕ ПОДЧИНЯВА НА СПЕЦИАЛЕН РЕЖИМ НА ОПАЗВАНЕ И СТОПАНИСВАНЕ, ПО-МАЛКО СТРОГ ОТ ТОЗИ НА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ, ОКОЛО КОЯТО Е РАЗПОЛОЖЕНА
ВИД	ГРУПА ПОПУЛАЦИИ, ИНДИВИДИТЕ В КОИТО ОБМЕНЯТ ГЕНЕТИЧЕН МАТЕРИАЛ СВОБОДНО ПОМЕЖДУ СИ, НО НЕ С ИНДИВИДИ ОТ ПОПУЛАЦИИ ОТ ДРУГИ ВИДОВЕ
ВОДНИ ПЛОЩИ	ТЕРИТОРИИ ОТ ГОРСКИЯ ФОНД, ПОЗЕМЛЕНИЯ ФОНД И КОНТИНЕНТАЛНИЯ ШЕЛФ, ЗАЛЕТИ С ВОДА
ВЪЗМОЖНОСТ ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ	УСИЛИЕ (ВЪВ ВРЕМЕ И РЕСУРСИ) ЗА ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ В ЗТ НА ВИД ИЛИ ХАБИТАТ (EUROSITE) ЧРЕЗ ТОЗИ КРИТЕРИЙ СЕ УСТАНОВЯВА СТОЙНОСТТА НА ЕЛЕМЕНТА: КОЛКОТО ПО-ТРУДНО Е ВЪЗСТАНОВЯВАНЕТО, ТОЛКОВА ПО-ВАЖНО Е ОПАЗВАНЕТО НА СЪОТВЕТНИЯ ЕЛЕМЕНТ
ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ	ПРЕСЪЗДАВАНЕТО НА ЦЕЛИ СЪОБЩЕСТВА ОТ ОРГАНИЗМИ ПО МОДЕЛ НА ЕСТЕСТВЕНО ВЪЗНИКВАЩИТЕ
ГЕНЕТИЧНИ РЕСУРСИ	МАТЕРИАЛИ ОТ РАСТИТЕЛЕН, ЖИВОТИНСКИ ИЛИ МИКРООРГАНИЗМОВ ПРОИЗХОД, СЪДЪРЖАЩИ ФУНКЦИОНАЛНИ ЕДИНИЦИ НА НАСЛЕДСТВЕНОСТ И ИМАЩИ РЕАЛНА ИЛИ ПОТЕНЦИАЛНА СТОЙНОСТ
ГОРИ	ЗЕМЯ, ЗАЕТА ОТ ГОРСКОДЪРВЕСНА РАСТИТЕЛНОСТ С ПЛОЩ НАД 1 ДКА (ЗГ, ЧЛ.2, АЛ1.)
ГОРСКИ ФОНД	ВСЯКА ТЕРИТОРИЯ ИЗВЪН СТРОИТЕЛНИТЕ ГРАНИЦИ НА НАСЕЛЕНИТЕ МЕСТА, ПРЕДНАЗНАЧЕНА ОСНОВНО ЗА ГОРИ И ОБХВАЩАЩА ГОРИ, ХРАСТИ, ЗЕМИ ЗА ЗАЛЕСЯВАНЕ, НЕДЪРВОПРОИЗВОДИТЕЛНИ ЗЕМИ, ПОСОЧЕНИ В ЕДИННИЯ КАДАСТЪР С ИЗКЛЮЧЕНИЕ НА ГОРИТЕ, СЪЗДАДЕНИ ВЪРХУ ЗЕМИ ОТ ПОЗЕМЛЕНИЯ ФОНД (ЧЛ.2,(2),(3) ОТ ЗАКОНА ЗА ГОРИТЕ).
ДИВА ПРИРОДА	УЧАСТЪК ОТ ПРИРОДАТА, КОЙТО НЕ Е НАРУШЕН ОТ ДЕЙНОСТТА НА ЧОВЕКА, ЕСТЕСТВЕН ЛАНДШАФТ С ХАРАКТЕРНИ ДИВИ РАСТЕНИЯ И ЖИВОТНИ И СЪОБЩЕСТВА ОТ ТЯХ
ДОМИНАНТЕН ВИД	ВИД, КОЙТО ПРЕОБЛАДАВА ПО ЧИСЛЕНОСТ, ОКАЗВА СЪЩЕСТВЕНО ВЛИЯНИЕ ВЪРХУ СРЕДАТА И ОБМЕНА НА ЕНЕРГИЯ В БИОЦЕНОЗАТА
ЕКЗЕМПЛЯР	ВСЯКО ЖИВОТНО ИЛИ РАСТЕНИЕ ОТ ВИДОВЕТЕ В ПРИЛОЖЕНИЯ 3 И 4 ОТ ЗБ, ЖИВО ИЛИ МЪРТВО; ВСЯКА ЛЕСНО РАЗПОЗНАВАЕМА ЧАСТ ОТ ТЯЛОТО ИЛИ ВСЕКИ ПРОДУКТ, ПОЛУЧЕН ОТ ЖИВОТНОТО ИЛИ РАСТЕНИЕТО, КАКТО И ВСЯКА ДРУГА СТОКА, КОЯТО ВЪЗ ОСНОВА НА СЪПРОВОДИТЕЛЕН ДОКУМЕНТ, ОПАКОВКА, ОЗНАЧЕНИЕ, ЕТИКЕТ ИЛИ ДРУГО ОБСТОЯТЕЛСТВО МОЖЕ ДА СЕ ИДЕНТИФИЦИРА КАТО ЧАСТ ИЛИ ДЕРИВАТ ОТ ЖИВОТНИ ИЛИ РАСТЕНИЯ ОТ СПОМЕНАТИТЕ ВИДОВЕ

ЕКОЛОГИЧЕН КОРИДОР	ТЕРИТОРИЯ, КОЯТО ОСИГУРЯВА ВРЪЗКАТА НА ПОПУЛАЦИИ, СЪОБЩЕСТВА, ЕКОСИСТЕМИ ИЛИ МЕСТООБИТАНИЯ И ОСИГУРЯВА БЕЗПРЕПЯТСТВЕНАТА МИГРАЦИЯ НА ИНДИВИДИ И ГЕНЕТИЧЕН МАТЕРИАЛ
ЕКОЛОГИЧНА НИША	СЪВКУПНОСТТА ОТ ВСИЧКИ ФАКТОРИ НА СРЕДАТА, КОИТО ФОРМИРАТ НЕОБХОДИМИТЕ УСЛОВИЯ ЗА СЪЩЕСТВУВАНЕТО НА ДАДЕН ВИД В БИОЦЕНОЗАТА.
ЕКОЛОГИЧНО РАВНОВЕСИЕ	СЪСТОЯНИЕ НА БАЛАНСИРАНОСТ В ЕКОСИСТЕМАТА МЕЖДУ БИОЦЕНОЗАТА И БИОТОПА НА ВСИЧКИ НАДОРГАНИЗМОВИ РАВНИЩА
ЕКОЛОГИЧНА СУКЦЕСИЯ	ПОСЛЕДОВАТЕЛНА ЕСТЕСТВЕНА СМЯНА НА ЕДНА ЕКОСИСТЕМА С ДРУГА ПОД ВЪЗДЕЙСТВИЕТО НА ФАКТОРИ, КОИТО СЪЩЕСТВЕНО ИЗМЕНЯТ ИЛИ РАЗРУШАВАТ ПЪРВОНАЧАЛНАТА И СЕ СЪЗДАВАТ УСЛОВИЯ ЗА РАЗВИТИЕТО НА ДРУГА ЕКОСИСТЕМА, ПО-ПРИСПОСОБЕНА КЪМ НОВИТЕ УСЛОВИЯ
ЕКОСИСТЕМА	ДИНАМИЧЕН КОМПЛЕКС ОТ РАСТИТЕЛНИ, ЖИВОТИНСКИ И МИКРООРГАНИЗМОВИ СЪОБЩЕСТВА И ТЯХНАТА НЕЖИВА ОКОЛНА СРЕДА, КОИТО СИ ВЗАИМОДЕЙСТВАТ КАТО ФУНКЦИОНАЛНА ЕДИНИЦА
ЕНДЕМИТ	ВИД, КОЙТО СЕ СРЕЩА САМО В ОПРЕДЕЛЕН ГЕОГРАФСКИ РАЙОН
ЕСТЕСТВЕНОСТ	НЕЗАСЕГНАТОСТ ОТ ЧОВЕШКА ДЕЙНОСТ; ЛИПСА НА ОКУЛТУРЯВАНЕ ИЛИ ОПИТОМЯВАНЕ (EUROSITE)
ЗАСТРАШЕН ВИД	ВИД, КОЙТО Е ЗАПЛАШЕН ОТ ИЗЧЕЗВАНЕ В ЦЕЛИЯ СИ АРЕАЛ ИЛИ В ГОЛЯМА ЧАСТ ОТ НЕГО
ЗАСТРАШЕН ТАКСОН	ТАКСОН, ЧИЯТО ЧИСЛЕНОСТ НА ПОПУЛАЦИИТЕ И ОБЛАСТ НА РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НАМАЛЯВАТ ПО НАЧИН, ПО КОЙТО В ОПРЕДЕЛЕН ОБОЗРИМ ПЕРИОД МОЖЕ ДА ПРЕСТАНЕ ДА СЕ СРЕЩА В ДАДЕНИЯ РАЙОН (ЛОКАЛНО ЗАСТРАШЕН), В СТРАНАТА (НАЦИОНАЛНО ЗАСТРАШЕН) ИЛИ НА ПЛАНЕТАТА (ГЛОБАЛНО, СВЕТОВНО ЗАСТРАШЕН); СЪЩЕСТВУВАТ ПОДРОБНИ МЕЖДУНАРОДНО ПРИЗНАТИ КЛАСИФИКАЦИИ НА СТЕПЕНИТЕ НА ЗАСТРАШЕНОСТ И КРИТЕРИИТЕ НА ОПРЕДЕЛЯНЕТО ИМ
ЗАЩИТЕН ТАКСОН	ТАКСОН, ПОСТАВЕН ПОД РЕЖИМ НА ОПАЗВАНЕ СЪС ЗАКОН ИЛИ ДРУГ НОРМАТИВЕН ДОКУМЕНТ, ЗА КОЙТО СЕ ЗАБРАНЯВАТ ВСИЧКИ ДЕЙСТВИЯ, КОИТО МОГАТ ДА НАНЕСАТ ВРЕДИ НА ИНДИВИДИТЕ, НА ГНЕЗДАТА ИЛИ ЛЕГОВИЩАТА ИМ, НА МЕСТАТА, КОИТО ТЕ ОБИТАВАТ, ВКЛЮЧИТЕЛНО БЕЗПОКОЙСТВО, ВЗЕМАНЕ НА НАМЕРЕНИ МЪРТВИ ИНДИВИДИ, ПРЕНАСЯНЕ И Т.Н.
ЗОНИРАНЕ	РАЗДЕЛЯНЕ НА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ НА ЧАСТИ, НАРИЧАНИ ЗОНИ, КОИТО СЕ ИЗПОЛЗВАТ ЗА ЦЕЛИТЕ НА УПРАВЛЕНИЕТО, ОБИКНОВЕНО ВРЕМЕННО (ПРОДЪЛЖИТЕЛНОСТТА НА СЪЩЕСТВУВАНЕТО ИМ МОЖЕ ДА БЪДЕ ПО-МАЛКА ОТ ПЕРИОДА НА ДЕЙСТВИЕ НА ПЛАНА). ВЪВ ВСЯКА ЗОНА ПРЕДПИСАНИЯТА ЗА УПРАВЛЕНИЕ СА ПРИБЛИЗИТЕЛНО ЕДНАКВИ И СЕ РАЗЛИЧАВАТ ПО ТИП И ИНТЕНЗИВНОСТ ОТ ТЕЗИ В ДРУГИТЕ ЗОНИ НА ПЛАНА. ТЕ МОГАТ ДА СА СВЪРЗАНИ СЪС ЗАКОНОВО ИЛИ ПОЛИТИЧЕСКИ ОБОСОБЕНИ ТЕРИТОРИИ ВЪТРЕ В САМАТА ЗТ (EUROSITE)
КОНКУРЕНЦИЯ	ВЗАИМООТНОШЕНИЕ МЕЖДУ ПОПУЛАЦИИТЕ, ВЪЗНИКВАЩО ПРИ ИЗПОЛЗВАНЕ НА ОБЩ ХРАНИТЕЛЕН РЕСУРС
КОНСЕРВАЦИОННО ЗНАЧИМ	ВИД ИЛИ ДРУГ ТАКСОН, СЪОБЩЕСТВО, ЕКОСИСТЕМА, ПРИРОДНО МЕСТООБИТАНИЕ, ПРИЗНАТИ В НАУЧНО ИЗДАНИЕ ЗА ЗАСТРАШЕНИ В НЯКАКВА СТЕПЕН ИЛИ ПРИТЕЖАВАЩИ СЪЩЕСТВЕНА ЕКОЛОГИЧНА РОЛЯ (НАПР. ВКЛЮЧЕНИ В НАЦИОНАЛНИ ИЛИ МЕЖДУНАРОДНИ ЧЕРВЕНИ КНИГИ ИЛИ СПИСЪЦИ, В ПРИЛОЖЕНИЯ КЪМ КОНВЕНЦИИ ИЛИ ДИРЕКТИВИ И ДРУГИ ПОДОБНИ ДОКУМЕНТИ)
ЛАНДШАФТ	ОБОСОБЕНА ТЕРИТОРИЯ, ПОЯВАТА НА НЯКОЙ ОТ ЕЛЕМЕНТИТЕ НА КОЯТО Е ВЪЗНИКНАЛА КАТО РЕЗУЛТАТ НА ДЕЙСТВИЯ И ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ МЕЖДУ ПРИРОДНИ И/ИЛИ ЧОВЕШКИ ФАКТОРИ

МЕСТООБИТАНИЕ НА ВИД	РАЙОНЪТ, ОПРЕДЕЛЕН ОТ СПЕЦИФИЧНИ АБИОТИЧНИ И БИОТИЧНИ ФАКТОРИ, В КОЙТО ТОЗИ ВИД СЕ НАМИРА В НЯКОИ ОТ СТАДИИТЕ НА СВОЯ ЖИЗНЕН ЦИКЪЛ
МОНИТОРИНГ	ПРОДЪЛЖИТЕЛНО ВЪВ ВРЕМЕТО ЕДНОТИПНО ПРОСЛЕДЯВАНЕ СЪСТОЯНИЕТО НА ДАДЕН ПОКАЗАТЕЛ, ФАКТОР, СТРУКТУРА И Т.Н. С ЦЕЛ ОЦЕНКА, ПРОГНОЗИРАНЕ, КОНТРОЛ И ВЪЗДЕЙСТВИЕ ЗА ТЯХНОТО ОПТИМИЗИРАНЕ; СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЯ/ СИСТЕМНО СЪБИРАНЕ НА ДАННИ ИЛИ ИНФОРМАЦИЯ ВЪВ ВРЕМЕТО ПРИ ИЗПОЛЗВАНЕ НА ЕДНА И СЪЩА МЕТОДОЛОГИЯ С ЦЕЛ ПОДДЪРЖАНЕ НА СТЕПЕНТА НА СЪОТВЕТСТВИЕ С ОПРЕДЕЛЕН СТАНДАРТ ИЛИ ОСНОВНА ЛИНИЯ, ПРЕДОПРЕДЕЛЕНА ОТ ПРЕГЛЕДА.
НАСАЖДЕНИЕ	ГОРА ИЛИ ГОРСКИ УЧАСТЪК, ЗАЕТИ (ПОКРИТИ) С ГОРСКОДЪРВЕСНИ ВИДОВЕ ИЛИ ХРАСТИ.
НЕВЪЗСТАНОВИМОСТ	ВЪЗСТАНОВЯВАНЕТО НА ВИДА ИЛИ ХАБИТАТА БИ ОТНЕЛО ПОВЕЧЕ ОТ 50 ГОД.; ИМА ГОЛЯМА ВЕРОЯТНОСТ ЗА НЕУСПЕХ;ВЪЗМОЖНО Е ПРИ МНОГО ВИСОКА ЦЕНА И НАРУШАВАНЕ НА СЪЗДАДЕНОТО РАВНОВЕСИЕ.
НЕСТАБИЛНОСТ	СТЕПЕН НА ПРОМЕНЛИВОСТ НА ЗТ И ОТДЕЛНИТЕ И ЕЛЕМЕНТИ (EUROSITE)
ОГРАНИЧИТЕЛ (ОГРАНИЧИТЕЛЕН ФАКТОР)	ДЕЙНОСТ, ФАКТОР ИЛИ ДЕЙСТВИЕ, КОИТО МОГАТ ДА ПОПРЕЧАТ НА УПРАВЛЯВАЩАТА ОРГАНИЗАЦИЯ ДА ПОСТИГНЕ ЦЕЛИТЕ СИ (EUROSITE)
ОПАЗВАНЕ НА ВОДНИТЕ РЕСУРСИ	СИСТЕМА ОТ ПРАВНИ, ОРГАНИЗАЦИОННИ, ИКОНОМИЧЕСКИ, ТЕХНИЧЕСКИ И МЕЛИОРАТИВНИ МЕРОПРИЯТИЯ, НАСОЧЕНИ КЪМ ПРЕДОТВРАТЯВАНЕ И ОТСТРАНЯВАНЕ НА ПОСЛЕДСТВИЯТА ОТ ЗАМЪРСЯВАНЕТО И ИЗЧЕРПВАНЕТО НА ВОДИТЕ.
ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ	ИДЕАЛНА ЦЕЛ, ТРАНСФОРМИРАНА ОТ РЕАЛНО ДЕЙСТВАЩИТЕ ОГРАНИЧИТЕЛИ И СТИМУЛАТОРИ. РЕАЛИСТИЧНА ЦЕЛ, КОЯТО УПРАВЛЯВАЩАТА ОРГАНИЗАЦИЯ СЕ СТРЕМИ ДА ПОСТИГНЕ ПРИ ДАДЕНИТЕ ОБСТОЯТЕЛСТВА (EUROSITE)
ОРГАНИЗЪМ	ВСЯКО ЖИВО ТЯЛО, КОЕТО Е СЪСТАВЕНО ОТ СЪГЛАСУВАНО ДЕЙСТВАЩИ ОРГАНИ И СЪЩЕСТВУВА САМОСТОЯТЕЛНО. ОРГАНИЗМЪТ Е ИНДИВИД В ПОПУЛАЦИЯ ОТ ОТДЕЛЕН ВИД
ОЦЕНКА	ОЦЕНКА НА НАБАВЕНАТА ИНФОРМАЦИЯ, ВОДЕЩА ДО ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЗНАЧЕНИЕТО НА ОТДЕЛНИТЕ АБИОТИЧНИ, БИОТИЧНИ И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ ФАКТОРИ
ПОДВИД	ПОДРАЗДЕЛЕНИЕ НА ВИДА, КОЕТО СЕ СЪСТОИ ОТ ГРУПА ПОПУЛАЦИИ, ПРИДОБИЛИ В ПРОЦЕСА НА ЕВОЛЮЦИЯТА УСТОЙЧИВИ БЕЛЕЗИ И ОСОБЕНОСТИ, ИЗОЛАЦИОННИ БАРИЕРИ ОТ ПРОСТРАНСТВЕН ИЛИ ВРЕМЕВИ ТИП И ДРУГИ БЕЛЕЗИ, ПО КОИТО СЕ ОТЛИЧАВАТ НЕЗНАЧИТЕЛНО ОТ ДРУГИТЕ ГРУПИ ОТ СЪЩИЯ ВИД, НО С КОИТО МОГАТ ДА ДАВАТ ПЛОДОВИТО ПОТОМСТВО В ПРИРОДАТА
ПОПУЛАЦИЯ	ГРУПА ОТ ИНДИВИДИ НА ДАДЕН ВИД, КОИТО НАСЕЛЯВАТ ОПРЕДЕЛЕНО ПРОСТРАНСТВО, ВЗАИМНО СЕ КРЪСТОСВАТ, ИМАТ ОБЩИ МОРФОЛОГИЧНИ, ФИЗИОЛОГИЧНИ И ПОВЕДЕНЧЕСКИ ОСОБЕНОСТИ И СА СВЪРЗАНИ ФУНКЦИОНАЛНО ПОМЕЖДУ СИ/ ГРУПА ОТ ИНДИВИДИ С ОБЩ ПРОИЗХОД, КОИТО ОБМЕНЯТ ГЕНЕТИЧЕН МАТЕРИАЛ ПОМЕЖДУ СИ МНОГО ПОВЕЧЕ, ОТКОЛКОТО С ИНДИВИДИ ОТ ДРУГА ПОДОБНА ГРУПА
ПОТЕНЦИАЛ НА ТЕРИТОРИЯТА	ВЪЗМОЖНОСТИТЕ НА ТЕРИТОРИЯТА В ЕКОЛОГИЧЕН, СОЦИАЛЕН, КУЛТУРЕН ИЛИ ИКОНОМИЧЕСКИ ПЛАН (EUROSITE)
ПОТЕНЦИАЛНО ЗАСТРАШЕН ВИД	ВИД, ЗА КОЙТО Е ВЕРОЯТНО СКОРОШНОТО МУ ПРЕМИНАВАНЕ В КАТЕГОРИЯТА НА ЗАСТРАШЕНИТЕ ВИДОВЕ, АКО ФАКТОРИТЕ, ПРИЧИНИЛИ ЗАПЛАХАТА ПРОДЪЛЖАВАТ ДА СЪЩЕСТВУВАТ
ПРЕГЛЕД	ДЕЙНОСТ, ЧРЕЗ КОЯТО СЕ ИЗВЪРШВА СЕРИЯ ОТ КОЛИЧЕСТВЕНИ НАБЛЮДЕНИЯ КАТО РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ, КАЧЕСТВО, ПЛЪТНОСТ И ЧЕСТОТА НА ПРИРОДНИТЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ, ЗА ДА СЕ НАПРАВИ ОЦЕНКА НА ЗТ (EUROSITE)

ПРИОРИТЕТЕН ВИД	ВИДОВЕ, КОИТО ПОРАДИ СВОЯТА БИОЛОГИЧЕСКА ЦЕННОСТ СЕ НУЖДАЯТ ОТ СПЕЦИАЛНИ МЕРКИ ЗА ОПАЗВАНЕ, ИЛИ СА ОПРЕДЕЛЕНИ КАТО ТАКИВА ПО СИЛАТА НА МЕЖДУНАРОДНИ СПОРАЗУМЕНИЯ
ПРИРОДНО МЕСТООБИТАНИЕ	ЕСТЕСТВЕНИ ИЛИ БЛИЗКИ ДО ЕСТЕСТВЕНИТЕ СУХОЗЕМНИ ИЛИ АКВАТОРИАЛНИ ОБЛАСТИ, ХАРАКТЕРИЗИРАЩИ СЕ СЪС СПЕЦИФИЧНИ ГЕОГРАФСКИ, АБИОТИЧНИ И БИОТИЧНИ ОСОБЕНОСТИ; ТИПОВЕТЕ ЕКОСИСТЕМИ, ОТЛИЧАВАЩИ СЕ С ОПРЕДЕЛЕНА ХОМОГЕННОСТ, ХАРАКТЕРЕН ОБЛИК И ОТНОСИТЕЛНО ЕДНООБРАЗНИ УСЛОВИЯ
ПРОГРАМА	ГРУПА ПРОЕКТИ, С КОИТО СЕ ИЗПЪЛНЯВА ОПРЕДЕЛЕНА ОПЕРАТИВНА ЦЕЛ/ЦЕЛИ В ОПРЕДЕЛЕН ПЕРИОД ОТ ВРЕМЕ
ПРОГРАМА "ЧОВЕК И БИОСФЕРА"	ИЗВЕСТНА ОЩЕ КАТО ПРОГРАМА MAB (MAN AND BIOSPHERE), ПРОГРАМА НА UNESCO ОТ 1970Г. ЗА РАЗВИВАНЕ В ПРИРОДОЗАЩИТНИТЕ, ОБЩЕСТВЕНИТЕ И ДЪРЖАВНИТЕ ИНСТИТУЦИИ НА ОСНОВА ЗА РАЗУМНО ПОЛЗВАНЕ НА ПРИРОДНИТЕ РЕСУРСИ; ЛАНСИРАЛА Е КОНЦЕПЦИЯТА ЗА "БИОСФЕРНИ РЕЗЕРВАТИ"
ПРОЕКТ	ОТДЕЛНА ДЕЙНОСТ, ФИКСИРАНА ВЪВ ВРЕМЕТО, ОПРЕДЕЛЕНА ПО ВИД И СТОЙНОСТ. ПОНЯКОГА СЕ НАРИЧА ЗАДАЧА (EUROSITE)
РАБОТЕН ПЛАН	ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ ЗА СПЕЦИФИЧЕН ПЕРИОД ОТ ВРЕМЕ (ОБИКНОВЕНО ГОДИНА И НЕ ПОВЕЧЕ ОТ ПЕТ)
РАЗНООБРАЗИЕ	СТЕПЕН НА РАЗНООБРАЗИЕ НА ХАБИТАТИ И ХАБИТАТНИ СТРУКТУРИ, БИОЛОГИЧНИ ГРУПИ И ВИДОВЕ В РЕГИОНАЛЕН И НАЦИОНАЛЕН ПЛАН (EUROSITE)
РЕГУЛИРАНЕ ЧИСЛЕНОСТТА НА ЖИВОТИНСКИТЕ ВИДОВЕ	ЦЕЛЕНАСОЧЕНА ПРОМЯНА В БРОЯ НА ТЕХНИТЕ ИНДИВИДИ (УВЕЛИЧАВАНЕ ИЛИ НАМАЛЯВАНЕ)
РЕДКИ ВИДОВЕ	ЧИИТО ПОПУЛАЦИИ СА МАЛКИ И АКО НЕ НЕПОСРЕДСТВЕНО, ТО КОСВЕНО ИЛИ ПОТЕНЦИАЛНО СА ЗАСТРАШЕНИ.
РЕЖИМ НА ОПАЗВАНЕ	СЪВКУПНОСТТА ОТ РАЗРЕШЕНИ И ЗАБРАНЕНИ ДЕЙСТВИЯ ЗА ДАДЕНА ТЕРИТОРИЯ, ОПРЕДЕЛЕНИ ОТ ЗАКОНА И ЦЕЛИТЕ, ФУНКЦИИТЕ И ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕТО НА ВЪПРОСНАТА ТЕРИТОРИЯ
РЕЛИКТ	ТАКСОН, КОЙТО Е ПРЕЖИВЯЛ ДО ДНЕШНО ВРЕМЕ ОТ МИНАЛИ ГЕОЛОГИЧНИ ЕПОХИ
РЕЛИКТЕН ВИД	ВИД, КОЙТО В МИНАЛИТЕ ГЕОЛОГИЧНИ ЕПОХИ Е ИМАЛ ШИРОКО РАЗПРОСТРАНЕНИЕ, А ДНЕС ЗАЕМА НЕГОЛЕМИ ТЕРИТОРИИ
РЯДКОСТ	МАЛОЧИСЛЕНОСТ НА ПОПУЛАЦИЯТА И ОГРАНИЧЕНО ТЕРИТОРИАЛНО РАЗПРОСТРАНЕНИЕ НА ВИДА
РЯДЪК ТАКСОН	ТАКСОН, ЧИЯТО ЧИСЛЕНОСТ НА ПОПУЛАЦИЯТА Е СВЕДЕНА ДО МИНИМУМ ИЛИ ИМА СИЛНО РАЗПРЪСНАТО РАЗПРОСТРАНЕНИЕ; ЕДНА ОТ КАТЕГОРИИТЕ ЗАСТРАШЕНИ ТАКСОНИ, НАПОСЛЕДЪК ИЗБЯГВАНА ПОРАДИ ТРУДНОСТИ В КАТЕГОРИЧНОТО Й ОПРЕДЕЛЯНЕ И ПРИПОКРИВАНЕ С ДРУГИТЕ
СТАБИЛНОСТ	СТЕПЕН НА УСТОЙЧИВОСТ НА ЗТ И ОТДЕЛНИТЕ И ЕЛЕМЕНТИ КЪМ ПРИРОДНИТЕ ПРОЦЕСИ И АНТРОПОГЕННАТА НАМЕСА (EUROSITE)
СТЕНОБИОНТЕН	КОЙТО ЖИВЕЕ ПРИ ПОСТОЯННИ, НЕПРОМЕНЯЩИ СЕ СТОЙНОСТИ НА ФАКТОРИТЕ НА СРЕДАТА
СУБДОМИНАНТ	РАСТИТЕЛЕН ВИД, КОЙТО ВЗЕМА ГЛАВНО УЧАСТИЕ В СЪСТАВА И ИЗГРАЖДАНЕТО НА ОПРЕДЕЛЕН ЕТАЖ ОТ ДАДЕН ФИТОЦЕНОЗ, НО Е С ПО-МАЛКО ОБИЛИЕ ОТ ДОМИНАНТНИЯ ВИД ВЪВ ФИТОЦЕНОЗА
СЪОБЩЕСТВО (БИОЦЕНОЗА)	СИСТЕМА ОТ СЪВМЕСТНО ЖИВЕЕЩИ В ГРАНИЦИТЕ НА ОПРЕДЕЛЕНО ПРОСТРАНСТВО ОРГАНИЗМИ, ПРЕДСТАВЕНИ ОТ СВОИТЕ ИНДИВИДИ И ПОПУЛАЦИИ; МОЖЕ ДА СЕ РАЗГЛЕЖДА КАТО СЪСТАВЕНО ОТ РАСТИТЕЛНО (ФИТОЦЕНОЗА) И ОТ ЖИВОТИНСКО (ЗООЦЕНОЗА) СЪОБЩЕСТВА

ТАКСОН	НАИМЕНОВАНИЕ НА КЛАСИФИКАЦИОННИТЕ ЕДИНИЦИ, ОТРАЗЯВАЩИ МЯСТОТО В СИСТЕМАТА НА ДАДЕН ОРГАНИЗЪМ (ОСНОВНИ ТАКСОНИ - ФОРМА/ВАРИЕТЕТ, ПОДВИД, ВИД, РОД, СЕМЕЙСТВО, РАЗРЕД, КЛАС, ТИП ЦАРСТВО)
ТРОГЛОБИОНТ	ВИД, ПОСТОЯНЕН ОБИТАТЕЛ НА ПЕЩЕРИ И ПОДЗЕМНИ УБЕЖИЩА
ТРОФИЧНА БАЗА	ХРАНИТЕЛНА БАЗА
ТУРИЗЪМ	ИКОНОМИЧЕСКА ДЕЙНОСТ, КОЯТО Е НАСОЧЕНА КЪМ СЪЗДАВАНЕТО, ПРЕДЛАГАНЕТО И РЕАЛИЗИРАНЕТО НА СТОКИ И УСЛУГИ, ФОРМИРАЩИ ТУРИСТИЧЕСКИЯ ПРОДУКТ
УСТОЙЧИВО УПРАВЛЕНИЕ	УПРАВЛЕНИЕ НА ПОЛЗВАНЕТО, РАЗВИТИЕТО И ОПАЗВАНЕТО НА ПРИРОДНИТЕ РЕСУРСИ ПО НАЧИН И СТЕПЕН, КОИТО ДАВАТ ВЪЗМОЖНОСТ НА НАСТОЯЩИТЕ ПОКОЛЕНИЯ И ОБЩНОСТИ ДА СИ ОСИГУРЯВАТ СОЦИАЛНИ, ИКОНОМИЧЕСКИ И КУЛТУРНИ БЛАГА, БЕЗ ДА СЕ: А) НАМАЛЯВА ВЪЗМОЖНОСТТА НА БЪДЕЩИТЕ ПОКОЛЕНИЯ И ОБЩНОСТИ ДА ДА ЗАДОВОЛЯВАТ СОЦИАЛНИ, ИКОНОМИЧЕСКИ И КУЛТУРНИ НУЖДИ; Б) НАРУШАВА СПОСОБНОСТТА НА ЕКОСИСТЕМИТЕ ДА ОСЪЩЕСТВЯВАТ СВОИТЕ ПОЧВОЗАЩИТНИ И КЛИМАТОРЕГУЛИРАЩИ ФУНКЦИИ; В) НАМАЛЯВА ЗНАЧИТЕЛНО БИОЛОГИЧНОТО РАЗНООБРАЗИЕ.
УЯЗВИМОСТ (КРЕХКОСТ)	СТЕПЕН НА ЧУВСТВИТЕЛНОСТ НА ЗТ И НЕЙНИТЕ ЕЛЕМЕНТИ КЪМ ОПРЕДЕЛЕНИ ПРОЦЕСИ И ЯВЛЕНИЯ (EUROSITE)
ФИТОЦЕНОЗА	(РАСТИТЕЛНО СЪОБЩЕСТВО) ВСЯКА КОНКРЕТНА РАСТИТЕЛНА ГРУПИРОВКА, НА ИЗВЕСТНО ПРОСТРАНСТВО ЕДНОРОДНА ПО СЪСТАВ, СТРУКТУРА И ВЗАИМОДЕЙСТВИЯ МЕЖДУ СЪСТАВЯЩИТЕ Я РАСТЕНИЯ И МЕЖДУ ТЯХ И СРЕДАТА. ФИТОЦЕНОЗЪТ Е СЪСТАВНА ЧАСТ НА БИОЦЕНОЗА И ЕКОСИСТЕМАТА
ФАУНА	ВСИЧКИ ЖИВОТНИ НА ОПРЕДЕЛЕНА ПЛОЩ
ФЛОРА	ВСИЧКИ РАСТЕНИЯ НА ОПРЕДЕЛЕНА ПЛОЩ
ХАБИТАТ	ВИЖ ПРИРОДНО МЕСТООБИТАНИЕ
ХАБИТУС	ВЪНШЕН ВИД, СЪВКУПНОСТ ОТ ПРИЗНАЦИ, ХАРАКТЕРИЗИРАЩИ ТИПА СТРУКТУРА ИЛИ ТЕЛОСЛОЖЕНИЕ НА ОТДЕЛНИЯ ИНДИВИД
ХИЩНИЧЕСТВО	ВЗАИМООТНОШЕНИЕ МЕЖДУ ПОПУЛАЦИИТЕ, ПРИ КОЕТО ЕДИН ВИД ЖИВЕЕ ЗА СМЕТКА НА ДРУГ
ХРАНИТЕЛНА ВЕРИГА	ПОРЕДИЦА ОТ ВИДОВЕ ОРГАНИЗМИ, В КОЯТО ВСЕКИ ОРГАНИЗЪМ Е ХРАНА НА СЛЕДВАЩИЯ ОТ ВЕРИГАТА
ЧИСЛЕНОСТ НА ПОПУЛАЦИЯТА	БРОЯТ НА ИНДИВИДИ В ПОПУЛАЦИЯТА НА ДАДЕНА ТЕРИТОРИЯ ИЛИ В ДАДЕН ОБЕМ

ИЗПОЛЗВАНИ СЪКРАЩЕНИЯ В ТЕКСТА

АТУ	АДМИНИСТРАТИВНО-ТЕХНИЧЕСКИ УЧАСТЪК
БШПОБ	БЪЛГАРО-ШВЕЙЦАРСКА ПРОГРАМА ЗА ОПАЗВАНЕ НА БИОРАЗНООБРАЗИЕТО
БТС	БЪЛГАРСКИ ТУРИСТИЧЕСКИ СЪЮЗ
БДЗП	БЪЛГАРСКО ДРУЖЕСТВО ЗА ЗАЩИТА НА ПТИЦИТЕ
БПК	БИОЛОГИЧНА ПОТРЕБНОСТ ОТ КИСЛОРОД
ВЕЦ	ВОДНО ЕЛЕКТРИЧЕСКА ЦЕНТРАЛА
ВЕЕС	ВИСШ ЕКСПЕРТЕН ЕКОЛОГИЧЕН СЪВЕТ
ГИС	ГЕОГРАФСКА ИНФОРМАЦИОННА СИСТЕМА
ГС	ГОРСКО СТОПАНСТВО
ДЛ	ДЪРЖАВНО ЛЕСНИЧЕЙСТВО
ДМА	ДЪЛГОТРАЙНИ МАТЕРИАЛНИ АКТИВИ
ДНП	ДИРЕКЦИЯ НА НАЦИОНАЛЕН ПАРК
ЕП	ЕЛЕКТРОПОСТ
ЗЗТ	ЗАКОН ЗА ЗАЩИТЕНИТЕ ТЕРИТОРИИ
КИН	КУЛТУРНО ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО
КОПС	КОМИТЕТ ПО ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
МОСВ	МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ
МГВА	МЕГА ВАТА
МЗГ	МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ГОРИТЕ
МРРБ	МИНИСТЕРСТО НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ И БЛАГОУСТРОЙТВОТО
МГОПС	МИНИСТЕРСТВО НА ГОРИТЕ И ОПАЗВАНЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА
НП	НАЦИОНАЛЕН ПАРК
НПО	НЕПРАВИТЕЛСТВЕНА ОРГАНИЗАЦИЯ
НРПУЗТ	НАРЕДБА ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАНОВЕ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ
НУГ	НАЦИОНАЛНО УПРАВЛЕНИЕ ПО ГОРИТЕ
НСИ	НАЦИОНАЛЕН СТАТИСТИЧЕСКИ ИНСТИТУТ
ОВОС	ОЦЕНКА НА ВЪЗДЕЙТВИЕ ВЪРХУ ОКОЛНАТА СРЕДА
ПСС	ПЛАНИНСКА СПАСИТЕЛНА СЛУЖБА
ПТФ	ПИРИНСКИ ТУРИСТИЧЕСКИ ФОРУМ
ПУ	ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ
ПДК	ПРЕДЕЛНО ДОПУСТИМИ КОНЦЕНТРАЦИИ
ПР	ПАРКОВ РАЙОН
РУГ	РАЙОННО УПРАВЛЕНИЕ ПО ГОРИТЕ
РИОСВ	РАЙОННА ИНСПЕКЦИЯ ПО ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ
РСПАБ	РАЙОННА СЛУЖБА ЗА ПОЖАРНА И АВАРИИНА БЕЗОПАСНОСТ
ССД	СЧЕТОВОДСТВО И СТОПАНСКА ДЕЙНОСТ
ТБО	ТВЪРДИ БИТОВИ ОТПАДЪЦИ
УАСО	УНИВЕРСИТЕТСКИ АВАРИЙНО СПАСИТЕЛЕН ОТРЯД
ХПК	ХИМИЧНА ПОТРЕБНОСТ ОТ КИСЛОРОД
ЧР	ЧОВЕШКИ РЕСУРСИ

РЕЗЮМЕ

Защитата на природата, опазването на биологичното разнообразие и защитените територии са световни и европейски приоритети. С приемането на Закона за защитените територии през 1998 г., на НП Пирин се определя статут на национален парк и той преминава на пряко подчинение на Министерство на околната среда и водите /МОСВ/.

Площта на парка е 40356,0 ха. Тя е изключителна държавна собственост и е разположена на териториите на общините: Разлог, Банско, Гоце Делчев, Сандански, Струмяни, Кресна и Симитли. Паркът е включен в списъка на световното природно наследство на ЮНЕСКО.

Планът за управление на НП Пирин е специализиран план за: опазване на природата и ландшафта, балансирано използване на рекреационните възможности и природните ресурси на територията, както и за превръщането на защитената територия в социално-икономически фактор за регионално развитие.

Финансиране

В резултат на подписан Меморандум за разбирателство между правителствата на Република България и Конфедерация Швейцария през 1994 г. стартира Българо-швейцарската програма за опазване на биоразнообразието /БШПОБ/. През 2001 г. е подписано и Допълнение към Меморандума, с което към БШПОБ се прибавя нов подпроект наречен "Компонент НП Пирин". Основен елемент на този подпроект е разработването на План за управление за НП Пирин.

Задание

Разработването на Плана се предхожда от Задание, разработено от Националната служба за защита на природата /НСЗП/ и утвърдено от Министъра на околната среда и водите през м. юли 2001 г. С него са определени неговите обхват и съдържание. Съдържанието и структурата на Планът са съгласно Наредба за разработване на планове и отговаря на общоевропейските стандарти за планиране на защитените територии.

Проучвания

Планът за управление на НП Пирин е резултат от целенасочени предпланови проучвания и планиране в периода август 2001- август 2002 година.

Съгласно изискванията в Заданието в текста на Плана са включени кратки синтезирани текстове по отделните части, а подробните доклади за извършените проучвания са оформени в отделен свитък-приложения. За удобство при работа с плана на терена и за улесняване на комуникацията с по-широк кръг от хора, е изработен съкратен вариянт, включващ зони, норми, режими и препоръки за извършване на дейности.

Участие на заинтересовани страни

В периода на планиране бе осигурено активно участие на заинтересованите институции и лица: Областна и общински администрации, РИОСВ-Благоевград, РУГ гр. Благоевград, ползватели. Участие взеха представители на туристически, спортни, природозащитни неправителствени организации и др.

ОСНОВНИ ХАРАКТЕРИСТИКИ И ОЦЕНКИ

Абиотични фактори

Тази част включва данни за климат, геология и геоморфология, хидрология и хидробиология и почви. Резултатите от анализите са коментирани с кратки обяснителни текстове. Данните от тях са представени в подходящ табличен вид в приложение.

Екосистеми и биотопи

Хабитатното разнообразие е представено във форма, достъпна за ползване, както от парковите служители, така и от други заинтересовани лица. Описанието и картирането са направени на базата на Класификацията на палеарктичните хабитати /Clasification of palearctic habitats; CE; Nature and environment No 78/96/.

Флора и растителност

Флората на парка е запазила до голяма степен оригиналния си облик. На територията на НП Пирин са установени общо 1315 вида и вътревидови таксони, което представя около 30 % от флората на България. Направени са описания на растителността по отдели за всички паркови райони. Картирането на фитоценозите е извършено за всеки подотдел. Описанията на растителните съобщества (асоциации) са по доминантния метод.

Установените растителни съобщества, са класифицирани в 6 основни групи. Залесената площ на парка, вкл. площта на клека е 57,3% от общата му площ.

Събрана е допълнителна информация за степен на съхраненост, деградационни процеси, наличие на видове с консервационно значение в съобществата и др.

Фауна

Извършени са проучвания, анализ и картиране на фаунистичните местообитания и видове. Установени са 2091 вида безгръбначни животни, 6 вида риби, 8 вида земноводни и 11 вида влечуги. Съставен е списък на 159 вида птици. Бозайната фауна включва 45 вида, установени са 12 вида прилепи.

Ландшафт

Ландшафтната структура на Националния парк обхваща 5 типа ландшафти с високи естетически качества. Определени са мерки по защита, управление и планиране на ландшафта, насочени към намаляване на въздействието на антропогенните ландшафти върху посетителите.

Техническа инфраструктура

Актуализирана е информацията за общия брой на отделни видове обекти, капацитети и др. Направени са описания и оценки на сградите на територията на парка, наличната техническа и транспортна инфраструктура.

Ползване на ресурси

Паша: Определени са капацитетните възможности на пасищата на базата на продуктивността на пасищата. Всички площи за паша са в територии с традиционен режим на селскостопанско ползване. Наблюдава се тенденция на намаляване на животните. Общо за НП Пирин и прилежащите територии са установени 11 аборигенни породи и отродия. От тях 7 са включени в "Червен регистър на автохтонните форми домашни животни"(застрашени видове).

Горско стопанство: От общо 73 броя подотдели с изпълнени мероприятия в парка, през 2001 г. са проверени 15 броя или 21%. В сравнение с предишни периоди се наблюдава намаление на общото ползване на дървесина, като е събирана предимно суха и паднала маса.

Риболов: Балканска пъстърва е установена в 32 езера и в 21 реки. В много от реките и езерата се извършва зарибяване с нетипични видове.

Туризъм и отдих

Определени са капацитетните възможности и условията в парка за дейности, свързани с туризъм, рекреация, спорт и услуги. Изготвен е списък на съществуващите туристически маршрути.

Описани са места, към които се проявява интерес за практикуване на специфични видове спортни и туристически дейности– ски, катерачество, пещерничество, организиран познавателен туризъм, конен спорт и др.

Събраната информация показва, че НП Пирин присъства в над 70% от международните програми за активен и приключенски туризъм в България.

Прилежащите територии разполагат с огромен потенциал за еко-туризъм и човешки ресурси, но липсват качествени допълнителни туристически услуги. Необходимо е оптимизиране на туристическата инфраструктура

Информираност на обществеността за Парка

През февруари 2002 г. се проведе социологическо проучване на общественото мнение в Пиринския регион. Резултатите показват, че най-голямо е масовото безпокойство по отношение изсичането на горите. Местните хора очакват програми за развитие на дребния и семеен бизнес и по-значително обвързване на селищата от региона с двата, вече утвърдени курортни центъра – Сандански и Банско.

Към Плана за управление е изготвена брошура "За хората и природата на Пиринския регион", където са изложени резултатите от проучването на общественото мнение.

Културно-историческо наследство

Освен съхранената природна среда, културно-историческото наследство /КИН/ също е ключов елемент и ресурс за развитие на познавателния туризъм. В настоящия План са описани обекти на КИН в общините Разлог, Банско, Гоце Делчев, Сандански, Струмяни, Кресна, Симитли и Хаджидимово, които в съчетание с уникалните природни дадености могат да допринесат значително за устойчивото развитие на Пиринския край.

Компоненти на околната среда

На базата на събраната информация и анализи е описано състоянието на околната среда по компоненти. Включени са данни за отпадни води, източници на замърсяване на въздуха и твърди отпадъци. Направени са обобщени оценки за състоянието и необходимостта от мерки по опазване и устройване на вододайните зони. Извършена е инвентаризация на всички обекти – точкови източници на отпадни води и на замърсяване на въздуха. Проучени са начинът на третиране на битовите отпадъци и проблемите в това отношение.

ДЪЛГОСРОЧНИ ЦЕЛИ И ОГРАНИЧЕНИЯ

Дългосрочни цели

Определянето на целите е направено съгласно изискванията на Закона за защитените територии и приетата система за категоризация на Международния съюз за защита на природата IUCN. Въз основа на направените характеристики и оценки са формулирани следните дългосрочни цели:

I. Съхраняване, опазване и поддържане на естествеността и ненарушеността на екосистемите и ландшафта
II. Предоставяне на възможности за природозащитно образование и интерпретация
III. Насърчаване на научни изследвания
IV. Осигуряване на приходи за местните общности в резултат на възможностите и предимствата на Националния парк
V. Усъвършенстване политиката на управление и специализирана охрана на националния парк
VI. Съблюдаване и спазване на законовата и институционалната база

Ограничения

Степените на влияние на ограниченията/заплахите върху целите са определени от експертите, разработили отделните части на плана за управление на НП Пирин. Оценката е направена по точкова система по отношение на влиянието им върху постигане на поставените главни цели и по отношение на териториалния им обхват в парка.

Потенциални възможности на защитената територия

Оценката на потенциални възможности на Парка е направена в съответствие с определените цели. Тя е основа за определяне на програми и проекти в част 4. НП Пирин може да бъде: еталон за естествени сукцесионни процеси, обект за осъществяване на екологична връзка с другите защитени територии в района, модел за развитие на устойчив туризъм, модел за публично управление на защитена територия, средство за устойчиво икономическо развитие на прилежащите територии

НОРМИ, РЕЖИМИ, УСЛОВИЯ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ

Предложените режими и норми целят преодоляване или ограничаване на въздействието на заплахите, идентифицирани в Част 2, осигуряване на условия за контрол и взимане на управленски решения. Определени са режими на ползване на природните ресурси, за отдих и за развитие на традиционно животновъдство.

Функционално зониране на територията
С Плана за управление в НП Пирин се обособяват следните зони:

Зона	Цели на управление	Разрешени дейности	% от площта на парка
Резерватна зона	Запазване на естествените процеси в екосистемите	Научни изследвания и преминаване по маркирани маршрути	14,8
Зона за ограничаване на човешкото въздействие	Опазване на места, в които са установени застрашени местообитания	Научни изследвания и преминаване по маркирани маршрути	20,3
Зона за опазване на горските екосистеми и отдих	Осигуряване на условия за естествено развитие на горските екосистеми; създаване на условия за рекреационно ползване	Научни изследвания, пешеходен туризъм и отдих, събиране на гъби, билки, диворастящи плодове за лични нужди, поддържащи и възстановителни дейности, регулиране числеността на животински видове, любителски риболов	45,2
Зона за устойчиво ползване на открити площи и отдих	Стимулиране на дълготрай устойчиво ползване на ресурси; подпомагане на регионалното развитие	Научни изследвания, пешеходен туризъм и отдих, събиране на гъби, билки, диворастящи плодове за лични нужди, поддържащи и възстановителни дейности, регулиране числеността на животински видове, любителски риболов, паша	16,9
Зона за туризъм	Създаване на условия за спортно, туристическо и рекреационно ползване и за развитие на специализиран туризъм	Научни изследвания, пешеходен туризъм и отдих, събиране на гъби, билки, диворастящи плодове за лични нужди, поддържащи и възстановителни дейности, регулиране числеността на животински видове, любителски риболов, паша, спортни дейности	2,2
Зона на сгради и съоръжения	Осигуряване на условия за отдих и пребиваване на посетители, пребиваване на пастири; Предоставяне на възможности на парковата охрана за оптимално управление, информационно обслужване и интерпретации	Научни изследвания, пешеходен туризъм и отдих, събиране на гъби, билки, диворастящи плодове за лични нужди, поддържащи и възстановителни дейности, регулиране числеността на животински видове, любителски риболов, спортни дейности, строителство, ремонт и реконструкция	0,6

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЧИ И ПРЕДПИСАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ И ПОЛЗВАНЕ

Определяне на приоритети

На базата на направените характеристики и оценки, за постигане на поставените цели, са определени приоритетни направления за 10 годишния период на действие на Плана:

Приоритетни направления за съхраняване, опазване и поддържане на естествеността и ненарушеността на екосистемите и ландшафта:
Спазване на определените режими и норми
Устойчиво ползване на природни ресурси
Опазване на рибата и ловната фауна
Оптимално опазване и управление на местообитания с висока консервационна стойност
Регулирано ползване и контрол на пасищата

Приоритетни направления за предоставяне на възможности за природозащитно образование и интерпретация:
Проучване на посетителите
Информиране на местните хора и посетителите
Провеждане на природозащитни образователни инициативи

Приоритетни направления за насърчаване на научни изследвания:
Координиране на научни изследвания и публикации за парка

Приоритетни направления за осигуряване на приходи за местните общности в резултат на възможностите и предимствата на Националния парк:
Подобряване на санитарно-хигиенно състояние на обекти за обслужване на посетители
Развитие на устойчив туризъм
Подпомагане на традиционното животновъдство на територията на парка
Въвеждане на концесионен режим

Приоритетни направления за усъвършенстване политиката на управление и специализирана охрана на националния парк:
Преструктуриране на управлението
Работа в партньорство
Повишаване квалификацията на персонала и ефективността на охраната

Приоритетни направления за съблюдаване и спазване на законовата и институционалната база:
Изясняване на собствеността на обекти на територията на парка
Ефективно прилагане на законодателството
Създаване на нормативна база за финансови постъпления от печалби на други ползватели

Програми и проекти

Целта при определянето на програмите и проектите е да се създаде широко лоби на парка, както и мотивиране на отговорно и природозащитно поведение сред всички ползватели.

Въз основа на оценката на отговорностите на ДНП, за периода на действие на Плана, са предвидени за изпълнение следните групи програми и проекти:

I. Комплексен дългосрочен мониторинг за опазване и поддържане на биоразнообразието в НП Пирин
II. Устойчиво ползване и управление на природни ресурси
III. Информационно осигуряване
IV. Връзки с обществеността и интерпретация
V. Природозащитно образование
VI. Координация на научни изследвания и публикации
VII. Подобряване на условията за туризъм и на инфраструктурата
VIII. Подпомагане на развитието на прилежащите територии

IX. Институционално развитие на ДНП и обучение
X. Прилагане на законодателството и действащата нормативна база

Част от планираните проекти и дейности, които ще се изпълняват пряко от служители на Дирекцията в рамките на служебните им задължения, са включени в т.4.2. "Оперативни задачи".

Дейността на дирекцията на парка е основна гаранция за прилагане на плана за управление. Ето защо на нейното усъвършенстване, както и на повишаването на квалификацията на персонала е отделено специално значение.

Работен план

Разработен е Работен план, включващ дейности и проекти за първите 3 години от действие на Плана. В него са включени проектите от всички програми, които следва да се изпълняват от самото начало на действие на Плана. За първата година са посочени ориентировъчни разходи за изпълнение.

ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЦЕЛИТЕ И ЗАДАЧИТЕ

Предвиден е преглед на определените цели на управление на националния парк през 2008 година. Той ще бъде направен на основата на постоянен мониторинг, изпълняван от служителите на парка и на базата на годишните отчети. За извършването на тази ревизия е предложена схема, която определя участниците в прегледа, начинът на участие на обществеността в процеса на прегледа, списък на проектите и дейностите, които задължително трябва да бъдат предмет на оценка, критериите за оценка на целите и проектите.

Географска информационна система

За територията на парка е изработена географска информационна система /ГИС/, с възможност за комбинации на над 20 тематични слоеве. Като отделен продукт от изготвянето на Цифров модел на територията, приложен към Плана, са представени: описание на структурата и съдържанието на графичната и атрибутна база данни, "мета-данни", график за внедряване на системата, ръководство за работа.

Картен материал приложен към съответните части на Плана за управление

В Плана за управление са приложени 7 бр. карти в М 1:100 000. Отделно към плана, на база на изработените информационни ГИС-слоеве, са приложени 12 бр. карти в М 1:25 000 или 1: 75000. Изработени са и по два екземпляра карти, за всеки охранителен участък, съдържащи необходимата информация за оперативна работа на служителите.

Свитъци приложени към Плана за управление на НП Пирин

СВИТЪК I: Приложения, описани в текста на Плана за управление – допълват направените характеристики и оценки и са неразделна част от ПУ. Приложени са на хартиен и магнитен носител.

СВИТЪК II: Нормативни документи, писма, становища, и протоколи от работни срещи. Приложени са на хартиен и магнитен носител.

СВИТЪК III: Отчети от проучвания и изследвания, извършени в процеса на разработване на Плана за управление. Приложени са на магнитен носител.

СВИТЪК IV: Географска информационна система за територията на НП Пирин, съдържащ: реални геодезически координати в метри /координатна система от 1970 г./ за границите на парка и двата резервата, 2 бр. от ЦМТ на магнитен носител

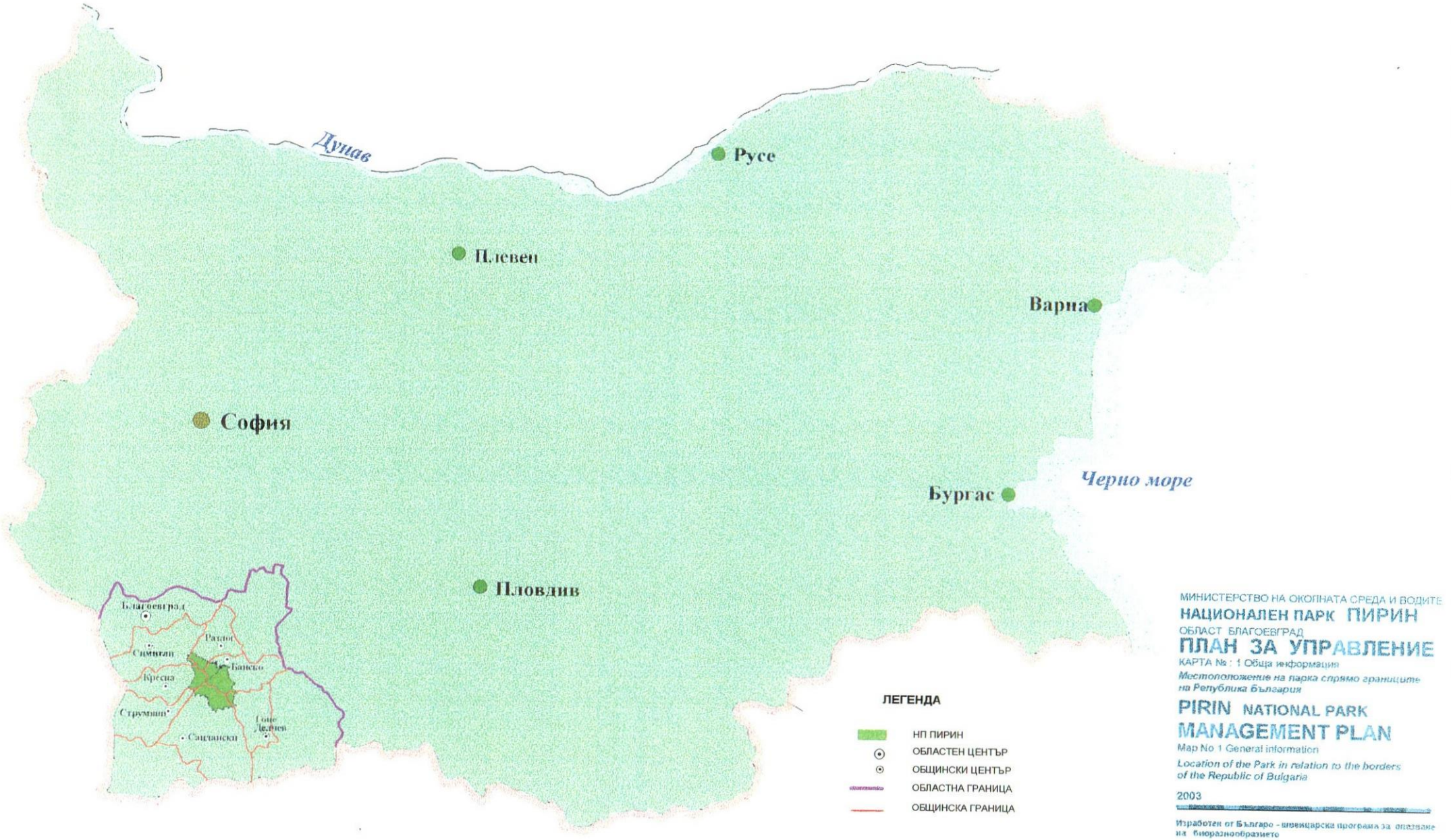

ЛЕГЕНДА

- НП ПИРИН
- ОБЛАСТЕН ЦЕНТЪР
- ОБЩИНСКИ ЦЕНТЪР
- ОБЛАСТНА ГРАНИЦА
- ОБЩИНСКА ГРАНИЦА

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

НАЦИОНАЛЕН ПАРК ПИРИН

ОБЛАСТ БЛАГОЕВГРАД

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ

КАРТА № : 1 Обща информация

Местоположение на парка спрямо границите на Република България

PIRIN NATIONAL PARK

MANAGEMENT PLAN

Map No 1 General information

Location of the Park in relation to the borders of the Republic of Bulgaria

2003

Изработен от Българо - швейцарска програма за опазване на биоразнообразието

* Географска информационна система и печат: фирма ПРОЛЕС със съдействието на ESRI
* Geographic information system and print: PROLES Ltd

Ч А С Т: 0
ВЪВЕДЕНИЕ

0.1. ОСНОВАНИЕ ЗА РАЗРАБОТВАНЕ НА ПЛАНА

Основна предпоставка за разработване на настоящия план е необходимостта от съвременно управление на категорията *национален парк,* съгласно общоевропейските изисквания за опазване на защитена територия.

0.1.1. Основания, произтичащи от Закон за защитените територии /ЗЗТ/:

Чл. 55. (1) За защитените територии се разработват планове за управление при условия и по ред, определени с наредба, утвърдена от Министерския съвет.

(2) Плановете за управление на национални и природни паркове се разработват в срок до три години от обявяването им. Плановете се актуализират на всеки десет години.

ЗЗТ ДВ, бр. 133/11.11.98 г., изм. и доп. ДВ, бр.98/99 г., изм. и доп. ДВ, бр. 28/04.04.2000 г., ДВ, бр.48/13.06.2000 г., ДВ, бр. 78/26.09.2000 г.

0.1.2. Основания, произтичащи от Наредба за разработване на планове за управление на защитени територии /НРПУЗТ/ :

Чл. 4. Плановете за управление се разработват за 10-годишен период на действие и с изтичането на този срок се актуализират.

Постановление № 7 на Министерския съвет от 8 февруари 2000 г., обн., ДВ, бр. 13/15.02. 2000 г.

0.1.3. Основания, произтичащи от Меморандум за разбирателство

между Правителството на Конфедерация Швейцария, представлявано от Дирекцията за развитие и сътрудничество на Федералния департамент на външните работи и Правителството на Република България, представлявано от Министерството на околната среда и водите, относно Трета фаза на Българо-Швейцарската програма за опазване на биоразнообразието – 01.01.2002 – 30.06.2004.

Стратегическа цел:
Да осигури дълготрайна основа за опазване на биоразнообразието на НП Пирин като обект от световното наследство
Специфични цели:

1) Изготвяне на План за управление на Пирин и подпомагане на процеса по неговото приемане.
2) Създаване на условия и осигуряване на подкрепа за реализирането на приоритетните дейности залегнали в Плана за управление.
3) Конкретни мерки за подобряване взаимодействието на местните общности и на широката общественост с НП Пирин.

МОСВ носи общата отговорност за съдържанието и одобрението на Плана за управление на НП Пирин. В лицето на НСЗП, то е отговорно за разпределението на задачите по изготвяне на ПУ (Раздел II от Наредбата, обн. ДВ, 13/2000), за одобрението на предварителния вариант на плана и за предаването му на Министерски съвет за окончателно приемане…
Директорът на парка и неговият екип ще бъдат натоварени с прилагането на Плана."

Програмен проект ПИРИН - Приложение IV към Меморандум за разбирателство между Швейцарската агенция за развитие и сътрудничество и Правителството на Република България, 19.12.2001 г., доп.11.05.2002

0.1.4. Основания, произтичащи от Задание за разработване на План за управление на НП Пирин - утвърдено от Министерството на околната среда и водите съгласно чл. 11 от НРПУЗТ.

Да се разработи план за управление на Национален парк Пирин, обявен със заповед РД-395/15.10.1999 г. на Министерството на околната среда и водите /ДВ, бр.28. от 04.04.2000 г./
Предмет на плана за управление на Национален парк Пирин в неговите граници са :

⇒ земите, горите и водните площи, с обща площ 40 332,4 ха;
⇒ разнообразието на екосистемите и местообитанията, както и на видовете от флората и фауната;
⇒ обектите и дейностите, свързани с туризма, поддържане и ползване на ресурсите;
⇒ предписанията, мерките и дейностите за управление на парка съобразно поставените цели, за период от 10 г.

юни, 2001 г.

0.2. ПРОЦЕС НА РАЗРАБОТВАНЕ – УЧАСТНИЦИ, ОБЩЕСТВЕНИ ОБСЪЖДАНИЯ

В разработването на Плана за управление взеха участие 45 специалисти. Определен бе основен екип от консултанти, които обединиха проучванията и данните по основните части на Плана. Цялостният процес на разработване методически се направлява от консултанти от Швейцарската агенция за развитие и сътрудничество, швейцарски неправителствени организации и експерти от Националната служба за защита на природата към МОСВ.

0.2.1. Участници в основния екип, разработил Плана за управление:

Титла, име, фамилия	Месторабота	Участие в плана за управление
ланд.арх. Людмила Димитрова	"ЕКО-Иновации" ЕООД	Ръководител на Плана за управление и координатор на екипа
инж. Георги Груев	"ПРОЛЕС-Инженеринг" ООД	Географска информационна система
доц. д-р Петър Желев	Лесотехнически университет	Флора и растителност
инж. Добромира Димова	Лесотехнически университет	Растителни съобщества, зониране
ст.н.с.д-р Христо Делчев	Институт по зоология, БАН	Безгръбначна фауна
ст.н.с.д-р Васил Попов	Институт по зоология, БАН	Гръбначна фауна
инж. Тома Белев	ДПП "Витоша"	Управленска структура, режими, норми
доц. д-р Румяна Стоилова	Институт по Социология, БАН	Информираност на обществеността
Симана Марковска	Пирински туристически форум	Туризъм, рекреация, спорт, услуги в НП

0.2.2. Външни консултанти, с международен опит в управлението на защитените територии

Пиер Галанд - Швейцария
Питър Хислер - Швейцария
Андрей Бибич - Словения

Пълен списък на участниците в екипа, разработил План за управление на НП Пирин, е представен в СВИТЪК 1, Приложение № 1.1.

0.2.3. Заинтересовани страни, участвали при формиране и вземане на решенията в плана:

⇒ Централни органи на властта:
- Министерство на околната среда и водите /МОСВ/
- Министерство на земеделието и горите - Национално управление по горите /МЗГ-НУГ/
- Министерство на регионалното развитие и благоустройството /МРРБ/

⇒ Местни и регионални органи на властта:
- Областна администрация Благоевград

- Общини Разлог, Банско, Гоце Делчев, Сандански, Струмяни, Кресна, Симитли
- Поземлена комисия Банско
- Дирекция на НП Пирин /ДНП/
- Районно управление по горите /РУГ/ Благоевград
- Районна инспекция по околната среда и водите /РИОСВ/ - гр. Благоевград
- Държавни лесничейства Разлог, Места, Гоце Делчев, Катунци, Сандански, Кресна, Симитли, Струмяни /Сапарево/

⇒ Неправителствени организации:

- Планинска спасителна служба /ПСС/
- Българска асоциация за алтернативен туризъм /БААТ/
- Български туристически съюз /БТС/ и туристическите дружества в района
- Пирински туристически форум /ПТФ/
- Сдружение за дива природа "Балкани"
- Университетски аварийно спасителен отряд /УАСО/
- ЕКО-ОКО
- Слънчев свят – Разлог
- Българско дружество за защита на птиците /БДЗП/
- Югозападен университет, Благоевград

0.2.3. Работни срещи и обществени обсъждания

В процеса на разработване на плана са проведени следните работни срещи и обсъждания:

Работна среща на тема:
План за управление на НП Пирин - цели и особености – гр. София, 03 октомври 2001 г.
Основни цели на срещата:

- Да се оповести сред широката общественост началото на разработване на План за управление на НП Пирин.
- Да се осигури още в началната фаза на планиране процедура за активно участие на заинтересовани институции, организации и лица при формиране и вземане на решения.
- Да се осигури необходимата информация на заинтересованите страни, свързана с целите, особеностите и значението на Плана за управление на НП Пирин, законовата и нормативна основа за неговото изготвяне, както и за процеса на неговото разработване, обсъждане и утвърждаване.

Работна среща на тема:
Резултати от досегашното разработване на План за управление на НП Пирин – Благоевград, 07 март 2002 г.
Основни цели на срещата:

- Да се оповестят сред широката общественост резултатите от етапното разработване на План за управление на НП Пирин.
- Да продължи процедурата на активно участие на заинтересовани институции, организации и лица при формиране и вземане на решения.
- Да се информират заинтересованите страни за конкретните дейности, които се изпълняват и предстои да бъдат изпълнени успоредно с разработването на Плана за управление на НП Пирин.
- Представяне на "Концепция за информационната система за територията на НП Пирин"

Пътуващ семинар с журналисти на тема:
Изготвяне на План за управление на НП Пирин – едно нелеко предизвикателство – Разлог, 05-06 юли 2002 г.
Основни цели на срещата:

- Работата с медиите - за обща стратегия за популяризиране на НП Пирин.
- Установяване на контакт с журналистите, които отразяват новините, свързани с опазване на природата и развитието на устойчивия туризъм в съответните местни и национални средства за информация.

Семинар на тема: Класификация на природните местообитания в НП Пирин – Банско, 08 юли 2002 г.

Основни цели на срещата:

- Определяне на обща класификационна система на хабитатите, с участието на основните експерти, разработващи плана и г-н Пиер Галан.
- Постигане на максимална практичност за целите на ПУ и неговото бъдещо изпълнение.

Работна среща с водещите експерти разработващи ПУ– Банско, 09-10 юли 2002 г.

Основни въпроси, разисквани на срещата:

- Консултации с Андрей Бибич – консултант по ПУ.
- Как ПУ ще отговори на изискванията на НАТУРА 2000.
- Какви са начините за разсредоточаване на посетителите /пример – НП Баварска гора/.

Работна среща за обсъждане на част 1 и 2 от Плана за управление – София, 16.10.2002 г.

Основни цели на срещата:

- Обсъждане на главните и второстепенни цели.
- Определяне на приоритетни дейности в Плана за управление за периода 2003-2013 г., на базата на посочените от експертите оценки, ограничения и заплахи.

Приемни в общинските центрове Сандански, Струмяни, Кресна, Симитли, Разлог, Банско, Гоце Делчев.

Основни цели:

- Използвайки повода "40 години парк Пирин", отново пред широката общественост да се представят същността и целите на ПУ.

Работни срещи за определяне на концепция за зониране на територията на НП Пирин София, 11.11. - 18.11.2002 г.

- Провеждане на поредица срещи с отделните експерти и консултации с основния екип, Дирекция на национален парк, МОСВ за определяне на зоните и техните функции на базата на резултатите от досегашните оценки.

Работна среща за обсъждане на част 3 от Плана за управление - Благоевград, 24 януари 2003 г.

Основна цел на срещата:

- Запознаване на целия персонал на ДНП с предвидените зони, норми и режими в част 3 на ПУ;
- Осигуряване на активно участие на всички служители на ДНП при формиране и вземане на решения, отнасящи се до бъдещото управление на национален парк Пирин.

Работна среща за обсъждане на част 3 от Плана за управление – МОСВ, София, 21 април 2003 г.

Основна цел на срещата:

- Запознаване на представители на МОСВ, НП Рила, НП Централен балкан, НП Пирин с предвидените зони, норми и режими в част 3 на ПУ.

Материалите по т.0.2.3. са приложени в СВИТЪК II: Нормативни документи, писма, становища и протоколи от работни срещи

0.3. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ОСОБЕНОСТИ НА ПЛАНА

⇒ Осигурява необходимата информация за типове местообитания и видове, предмет на европейски директиви.

⇒ Решава основните проблеми, свързани с опазването на биологичното и ландшафтното разнообразие, рекреационни дадености.

⇒ Създава начална база данни и географската информационна система /ГИС/ за НП Пирин.

⇒ Определя лицата, отговорни за различните аспекти на управлението на защитената територия и зоните в нея.

⇒ Определя режимите и нормите за ползване на зони и площи от парковата територия.

⇒ Определя приоритети и мерки за развитие и ползване, и действия за изпълнението на поставените задачи.

⇒ Осигурява необходимата информация за приоритетни програми и проекти.

⇒ Определя участниците, партньорите и формите на тяхното участие в реализирането на плана.

ЧАСТ 1
ОПИСАНИЕ И ОЦЕНКА НА ПАРКА

ОБЩА ИНФОРМАЦИЯ

1.0. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ И ГРАНИЦИ

1.0.1. Местоположение на НП Пирин според физико-географското райониране на България

Попада в Рило-Родопска област, подобласт на Рила и Пирин и котловинната редица по р. Места, Рило-Пиринski район (География на България, 1997) .
Според административното деление на Република България териториално площта на НП Пирин попада в Благоевградска област и седем общини: Разлог, Банско, Гоце Делчев, Сандански, Струмяни, Кресна и Симитли.

Област Благоевград попада в Югозападен район за планиране от Националния план за регионално развитие.

На Карта № 1 е показано местоположението на парка спрямо границите на Република България и административното деление на Република България.

1.0.2. Граници

На карта № 2, приложена отделно към Плана за управление, са показани границите на парка и резерватите, съгласно заповедите за тяхното обявяване, прилежащи населени места, основни обекти.

На магнитен носител отделно към плана са представени "Реални геодезически координати в метри /координатна система от 1970 г./ за границите на парка и двата резервата"

ГИС – изработени са слой граници на парка, прилежащи населени места, граници на резерватите в парка, основни туристически обекти – хижи, заслони, съоръжения и маршрути, главните върхове с имена и коти, републиканска пътна мрежа, около и в парка, до IV^{ти} клас, основни водни течения и езера, местонахождението на Дирекцията на националния парк (ДНП), границите на парковите участъци и техните офиси

1.0.2. Прилежащите територии и обекти

Прилежащите територии, обект на проучванията в плана, са площите, граничещи с Националния парк и околните населени места, които оказват социално-икономически, културни и екологически въздействия върху обекта.

От екологическа и социално-икономическа гледна точка параметрите при определяне на обхвата са в зависимост от естеството на проблемите, което води до различни по обхват третирани пространства.

⇒ Населени места, попадащи в общините: Разлог, Банско, Гоце Делчев, Сандански, Струмяни, Кресна и Симитли, чието развитие оказва пряко или косвено влияние върху парка.
⇒ Приоритетни местообитания на защитени видове.
⇒ Обекти на културно-историческото наследство.
⇒ Традиционни места за отдих на населението – места за събори и др.
⇒ Обекти и сгради в прилежащите територии – вилни зони, почивни домове, хижи, рибарници и др.
⇒ Територии и селища, разположени в близост до Среден и Южен Пирин.

1.1. ПЛОЩ НА ПАРКА И НА ВКЛЮЧЕНИТЕ В НЕГО ЗАЩИТЕНИ ТЕРИТОРИИ

Изчислена на базата на изработения нов цифров модел, площта на парка е 40356,0 ха

Таблица 1
Площ на парка и на включените в него защитени територии

№	Наименование категория	Заповед №	Обща площ по заповед ха	Площ по цифров модел ха	% от площта на НП	Разлика ха
1.	Национален парк Пирин	РД–395/15.10.1999 г. на МОСВ Горски фонд – 29 999,4 ха Високопланински пасища и ливади – 10 333,0 ха	40332,4	40356,0	100,0	+ 23,6
2.	Резерват Баюви дупки – Джинджирица	976/26.12.1979 г. на КОПС горски фонд 2873,0 ха по Лесоустройствен проект на ГС Разлог от 1978 г.	2873,0	2841,9	7,1	- 31,1
3.	Резерват Юлен	223/26.08.1994 г. на МОС Горски фонд – 2385,0 ха Поземлен фонд - 771,2 ха	3156,2	3149,9	7,8	- 6,3

Забележка: Разликите в площите са резултат от тяхното по-прецизно измерване въз основа на предоставените съвместени цифрови модели от поземлените комисии

Фиг.1 Процентно съотношение на площите в парка, с различен статут съгласно ЗЗТ

1.2. ФОНДОВА И АДМИНИСТРАТИВНА ПРИНАДЛЕЖНОСТ

Таблица 2
Разпределение на площта по общини, землища и фондова принадлежност

Община, Землище	Горски фонд по цифров модел / ха /	Горски фонд по заповед / ха /	Селскостопански фонд по цифров модел / ха /	Селскостопански фонд по заповед / ха /	Всичко по цифров модел / ха /	%
Общ. гр.Разлог	**3872.7**	**4201.4**	**249.7**	**248.8**	**4122.4**	**10.2**
З-ще. гр.Разлог	3872.7		249.7		4122.4	10.2
Общ. гр.Банско	**12404.4**	**12234.0**	**2355.6**	**2485.3**	**14760.0**	**36.6**
З-ще. гр.Банско	8022.3		2210.4		10232.7	25.4
З-ще. с.Добринище	2161.6		110.9		2272.5	5.6
З-ще. с.Обидим	1339.4		15.1		1354.5	3.4
З-ще. с.Кремен	881.1		19.2		900.3	2.2
Общ. гр. Г. Делчев	**1809.4**	**1501.3**	**185.5**	**22.1**	**1994.9**	**4.9**
З-ще. с.Брезница	936.3		160.1		1096.4	2.7
З-ще. с.Корница	873.1		25.4		898.5	2.2
Общ. гр. Сандански	**6234.1**	**6231.4**	**6120.3**	**6130.8**	**12354.4**	**30.7**
З-ще. с.Пирин	1559.7		2306.7		3866.4	9.6
З-ще. с.Лиляново	2703.9		2166.2		4870.1	12.1
З-ще. с.Г.Сушица	229.0		101.9		330.9	0.8
З-ще. с.Сугарево	253.8		22.6		276.4	0.7
З-ще. с.Плоски	1487.7		1522.9		3010.6	7.5
Общ. гр. Струмяни	**176.7**	**179.2**	**0.0**	**0.0**	**176.7**	**0.4**
З-ще. с.Илинденци	176.7		0.0		176.7	0.4
Общ. гр. Кресна	**4567.5**	**4568.5**	**1443.1**	**1446.0**	**6010.6**	**14.9**
З-ще. с.Стара Кресна	637.6		33.9		671.5	1.7
З-ще. с.Влахи	3929.9		1409.2		5339.1	13.2
Общ. гр. Симитли	**937.0**	**1083.6**	**0.0**	**0.0**	**937.0**	**2.3**
З-ще. с.Градево	109.4		0.0		109.4	0.3
З-ще. с.Сенокос	692.1		0.0		692.1	1.7
З-ще. с.Брежани	135.5		0.0		135.5	0.3
Общо:	**30001.8**	**29999.4**	**10354.2**	**10333.0**	**40356.0**	**100.0**
%	**74.3**		**25.7**		**100.0**	

Забележка: Разликите в площите са резултат от прецизиране на землищните граници при съвместяване на цифровите модели от поземлените комисии

На карта № 3 "Фондова и административна принадлежност", приложена към План, е илюстрирано разпределението на площите по тип земеползване и административна принадлежност.

1.3. ЗАКОНОВ СТАТУТ

1.3.1. Историческо развитие на законовия статут на парка до прекатегоризацията му съгласно Закона за защитените територии:

Заповед № 3074 от 08.11.1962 г. на Главно управление на горите при Министерски съвет /МС/ за обявяване на Народен парк "Вихрен" с площ 6736 ха.
" Включващ басейните на р. Бъндерица и Дамяница, отдели 18-54 на Горско стопанство Банско, с площ 2908 ха и 3828 ха от алпийската част на Пирин"

Заповед № 3011 от 30.09.1974 г. на Министерство на горите и опазване на природната среда – Обявяване на Народен парк Пирин с площ 26 413,8 ха:
"За запазване на специфичния характер на централните части от планинския масив Пирин, в които алпийският характер, формираните биоценози и наличните ендемити и реликтни растителни и животински видове представляват научна и културна ценност и изхождано от възможностите за развитие на вътрешния и международен туризъм, очертани с утвърдените основни принципи за териториално устройство на "Ски район Пирин"
В НП Пирин да се включат резерватите "Баюви дупки", "Сеймен тепе", и "Малка Джинджирица", като се запазва определения в тях режим за резервати, съгласно Закона за защита на природата"

Заповед № 594 от 03.03.1976 г. на Министерство на горите и опазване на природната среда /МГОПС/ - Определяне площта на Народен парк Пирин на 26 479,8 ха
"С оглед разработването на разкритите запаси от бял мрамор и на основание чл.22 от ЗЗП се изключват от площта на НП Пирин подотдели: 306-а,б,д,1,в,г,с – гара Пирин, с обща площ 34.0 ха."

Заповед № 1036 от 17.11.1987 г. на КОПС при МС – включване в територията на НП Пирин на нови 12 639 ха:
"от които:
1. *Горски фонд с обща площ 4369,9 ха*
2. *Селскостопански фонд – високопланинските пасища, намиращи се в горския фонд, включен в Народния парк с обща площ 8276 ха*

III. Изключвам от границите на НП Пирин 16,1 ха, от които:
1. *От ГС Добринище – отдели: 36-г(част); 39-б(част), 3 с обща площ 10,1 ха*
2. *От ГС Сандански – отдел 177-а с площ 6,0 ха*

Във високопланинските пасища се разрешава пашата на домашни животни без кози"

1.3.2. Актуален законов статут на Национален парк Пирин и включените в него резервати Байови дупки – Джинджирица и Юлен

Със **Заповед № 395 от 15.X.1999 г.** на Министъра на околната среда и водите, Народен парк Пирин се прекатегоризира в Национален, съгласно параграф 2 от Преходни и заключителни разпоредби на ЗЗТ.

Чл. 18. (1) За национални паркове се обявяват територии, в чиито граници не попадат населени места и селищни образувания и които включват естествени екосистеми с голямо разнообразие на растителни и животински видове и местообитания, с характерни и забележителни ландшафти и обекти на неживата природа.

(2) Националните паркове се управляват с цел:

1. поддържане разнообразието на екосистемите и защита на дивата природа;
2. опазване и поддържане на биологичното разнообразие в екосистемите;
3. предоставяне на възможности за развитие на научни, образователни и рекреационни дейности;

4. създаване на предпоставки за развитието на туризъм, екологосъобразен поминък на населението и други дейности, съобразени с целите по т. 1-3.
Чл. 20. Резерватите и поддържаните резервати, попадащи в границите на националните паркове, запазват режимите си, определени със заповедта за обявяването им.

ЗЗТ- ДВ, бр. 133/11.11.98 г., изм. и доп. ДВ, бр.98/99 г., изм. и доп. ДВ, бр. 28/04.04.2000 г., ДВ, бр.48/13.06.2000 г., ДВ бр. 78/26.09.2000 г.

С **Постановление № 1388 от 29.01.1934 г**. на Министерството на земеделието и държавните имоти Баюви дупки е обявен за резерват. През 1977 г. резерватът Баюви дупки е включен в списъка на биосферните резервати към Програмата на ЮНЕСКО "Човек и биосфера".
Със **Заповед № 976 от 26.12.1979** на Комитета по опазване на природната среда при Министерски съвет се разширяват териториите на резерватите Баюви дупки и Малка Джинджирица, като се обединяват в единен резерват *Баюви дупки - Джинджирица* с обща площ 2873,0 ха.
Със **Заповед № РД-223 от 26.08.1994 г**. на Министерство на околната среда се обявява резерват Юлен, в землището на гр. Банско, с площ 3156,2 ха.
НП Пирин е включен **под № 225/09.12.1982 г. в списъка на ООН** на Националните паркове и еквивалентните на тях резервати. Със **заповед на ЮНЕСКО от 1983 г.** той е включен в Конвенцията за защита на световното културно и природно наследство, с площ 26 423,8 ха.

На карта № 4, приложена към Плана за управление, е илюстрирано историческото развитие и промени на границите на парка и резерватите в него от неговото обявяване до настоящия момент.

1.3.3. Правна рамка за управление на парка

Управлението на Националния парк се осъществява от Министерство на околната среда и водите /МОСВ/ Към МОСВ функционира Национална служба по защита на природата /НСЗП/, която има координиращи и контролни функции, свързани с управлението на защитените територии.
Непосредственото управление и осъществяване на държавната политика се извършва от Дирекция на НП Пирин.

⇒ Други закони, с които е свързано управлението на националния парк:
- *Закон за билогичното разнообразие /ЗБР/* – директорът на националния парк контролира дейността на собствениците и ползувателите на земи, гори и водни площи, включени в Националната екологична мрежа, във връзка с опазването на биологичното разнообразие; контролира опазването на растителните и животински видове; поддържа регионални регистри по ЗБР.
- *Закон за лова и опазване на дивеча /ЗЛОД/* – определя методи и средства при регулиране на числеността на животинските видове. В националния парк този закон се прилага от министъра на околната среда и водите.
- *Закона за ограничаване на вредното въздействие на отпадъците върху околната среда /ЗОВВООС/* – в него не са предвидени правомощия на Директора на НП, но със ЗЗТ се предвижда той да може да спира дейности, които увреждат или замърсяват околната среда в националния парк, като по този начин е преодоляна празнината в уредбата на ЗОВВООС.
- *Закона за рибарството и аквакултурите /ЗРА/* – определя методи и средства за любителски риболов на разрешените с ПУ места. В националния парк този закон се прилага от министъра на околната среда и водите.
- *Законът за концесиите/ЗК/* – право на ползване, което се извършва за 35 годишен период. Законът за концесиите изрично предвижда възможността за отдаване на концесия парковете с национално значение.
- *Закона за лечебните растения /ЗЛР/* – начинът на ползване се определя с наредба за правилата и изискванията за събиране на билки или генетичен материал от лечебни растения, издадена от министъра на околната среда и водите

1.3.4. Статут на парка и резерватите, включени в него, според международното законодателство, договорености и стандарти.

Посочените конвенции и европейски директиви са отправните точки при определянето на основните цели и мерки, залегнали в настоящия План за управление.

Международни конвенции, по които Република България е страна и европейски директиви:

⇒ **Конвенция за опазване на световното културно и природно наследство /ЮНЕСКО/** – изисква приемане на обща политика за включване на културното и природно наследство в колективния живот и на интегриране опазването на това наследство в програмите на общото планиране; създаване на служби за опазване, консервация и оценяване на културното и природни наследство, които да разполагат с необходимия персонал и средства, даващи им възможност да изпълняват задълженията си; развитие на научни и технически проучвания и изследвания и усъвършенстване на методите за намеса, които позволяват на страната да спре опасностите, които заплашват нейното културно или природно наследство. Страните-членки се задължават да вземат необходимите юридически, научни, технически, административни и финансови мерки за идентифициране, опазване, консервация, оценяване и реанимация на това наследство. Част от НП Пирин е обявен за обект на световното културно и природно наследство /т.1.3.2./.

⇒ **Европейска конвенция за ландшафта** – всяка страна следва: законово да определи ландшафта като съществен компонент от жизнената среда на хората, израз на разнообразието на споделяното от тях културно и природно наследство и основа за тяхната идентичност; да установи и прилага политика за ландшафта, целяща неговата защита, управление и планиране чрез съответни мерки; да установи процедури за участие на обществеността, местните и регионални власти и други заинтересовани страни в прилагането на политиката по отношение на ландшафта.

⇒ **Конвенция за биологичното разнообразие** – изисква да се вземат специални мерки за възстановяване на деградирали екосистеми и осигуряване възстановяването на застрашените видове, чрез разработване и прилагане на стратегии и планове за управление. Държавите членки се задължават да предотвратяват интродуцирането на чуждоземни видове, които заплашват екосистемите, местообитанията или видовете.

⇒ **Конвенция по международната търговия със застрашени видове от дивата фауна и флора** – цели опазване на определени видове от прекомерна експлоатация чрез международна търговия. Държавите членки се задължават да вземат спешни мерки в тази насока.

⇒ **Конвенция за опазване на дивата флора и фауна и природните местообитания /Бернска/** - изисква да се вземат мерки за осигуряване запазването на природните местообитания на дивите видове от флората и фауната, както и за запазването на застрашените от изчезване природни местообитания. Договарящите страни се задължават да обръщат специално внимание на защитата на области, които са важни за мигриращите видове, като райони за зимуване, събиране, хранене и размножаване.

⇒ **Конвенция за съхраняване на мигриращите видове диви животни /Бонска/** - изисква съхраняване и възстановяване на местообитанията на мигриращите видове. Необходимо е държавите да предотвратяват и отстраняват вредните влияния от дейности или пречки, затрудняващи миграцията на видовете.

⇒ **Директива 92/43/ЕС за запазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна** - цели осигуряване разнообразието на видовете, чрез запазване на техните природни местообитания, както и възстановяване на тяхното благоприятно състояние. Директивата посочва отговорността на държавите да съхранят приоритетни природни местообитания в тяхното естествено състояние. Тези местообитания трябва да се опазват в рамките на единна екологична мрежа, като се обявяват за специални защитени територии и се изготвят и прилагат планове за тяхното управление.

⇒ **Директива 79/409/ЕС за опазване на дивите птици** – най-старата европейска природозащитна директива. Изисква мерки за опазване, поддържане и възстановяване на необходимите по разнообразие и площ местообитания за всички видове птици.

⇒ **Севилска стратегия за Биосферни резервати, март 1995** – програмата ***"Човек и биосфера" на ЮНЕСКО***. Основните насоки са свързани с увеличаване приноса на биосферните резервати за прилагането на практика на международните конвенции, свързани с опазването на природата и устойчивото развитие, и най-вече на Конвенцията за биологичното разнообразие. Биосферните резервати се оценяват като инвестиция в бъдещето. Те трябва да опазват и създават природни и културни ценности чрез научно обосновано, културно – творческо и функционално – устойчиво управление.

Резерват "Байови дупки-Джиндирица" е обявен за биосферен резерват през 1977 година. Както и останалите биосферни резервати в България, той не отговаря на международните критерии за биосферен резерват.

В Приложение СВИТЪК III: "Отчети от проучвания и изследвания, извършени в процеса на разработване на Плана" е представен доклад за биосферен резерват "Байови дупки-Джиндирица".

1.4. СОБСТВЕНОСТ

1.4.1. Изключителна държавна собственост, определена с Конституцията на Република България и ЗЗТ. Собствеността на територията на националните паркове е изключителна държавна, включително и тази, върху която са построени обекти и съоръжения независимо от тяхната собственост, т.е. тя не може да бъде отчуждавана или трансформирана в друг вид собственост.

Чл. 18. (1) Подземните богатства, крайбрежната плажна ивица, републиканските пътища, както и водите, горите и парковете с национално значение, природните и археологическите резервати, определени със закон, са изключителна държавна собственост.

Чл. 18 от Конституцията на Република България

1.4.2. Собственост на обектите в парка

С надлежни документи за собственост разполагат около 30% от обектите.

Таблица 3 Разпределение на обектите в НП Пирин по собственост

ВИД НА ОБЕКТА	ДЪРЖАВНА бр.	ОБЩИНСКА бр.	ФИЗИЧЕСКИ ЛИЦА бр.	ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА ПО ТЗ бр.	ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА ПО ЗЮЛНЦ бр.	ОБЩО
Хижи					12	12
Хотели	1				3	4
Въжени линии	1	5		1		7
Почивни домове	3	2		3	1	9
Самостоятелни търговски обекти		1		12	3	16
Вили			6	3	1	10
Бунгала	2	7		10	31	50
Ски-писти	1	7				8
Мандра			1			1
Склад					1	1
Пикник	1					1
Трафопост	12					12
Паркинг	1					3
Къмпинг					2	2
ОБЩО	25	22	7	29	54	**137**

1.4.3. Правен статут на наличните права на ползване

Чл. 50. В изпълнение на своите правомощия, директорите на регионалните органи на Министерството на околната среда и водите в защитените територии в своите райони:
контролират дейностите на собствениците или ползвателите на гори, земи и водни площи;

ЗЗТ- ДВ, бр. 133/11.11.98 г., изм. и доп. ДВ, бр.98/99 г., изм. и доп. ДВ, бр. 28/04.04.2000 г., ДВ, бр.48/13.06.2000 г., ДВ, бр. 78/26.09.2000 г

Налични права на ползване върху сгради:

- Най-голям дял, като собственик на обекти на територията на НП Пирин има фирма ЮЛЕН АД – с Решение № 514/03.07.2001 г. е предоставена концесия за 30 години върху територия – изключителна държавна собственост – "Ски-зона с център Банско". Площта на концесията е 99,55 ха.
- На второ място, като собственик на обекти на територията на НП Пирин е БТС – стопанисват се от местни структури на БТС. Не са предоставени на ДНП Пирин съответните документи за узаконяването им.
- На трето място са обектите, собственост на юридически лица по ТЗ - съгласно наличните данни, те се ползват от самите собственици. Не са предоставени на ДНП Пирин документите за собственост и начин на ползване.
- Обекти – общинска собственост – представляват частна общинска собственост, като по-голямата част от тях са отдадени под наем. Не са предоставени на ДНП Пирин самите договори и няма актуална информация за правата и задълженията на наемателите.
- Обекти държавна собственост – не са предоставени на ДНП Пирин данни, на коя държавна структура са делегирани права да стопанисва обектите и по какъв начин се осъществява управлението им.

В СВИТЪК 1, Приложение № 1.2. е представен Списък на обектите на територията на парка, с данни за наличните им права на ползване.

Незаконни строежи и обекти - съгласно § 14 на ЗЗТ незаконни строежи в защитените територии, определени със Закона за защитените територии, и вододайни зони подлежат на задължително премахване и рекултивиране на терена за сметка на нарушителя. Не подлежат на узаконяване строежи или части от строежи в защитени територии и вододайни зони, извършени без разрешение или в отклонение от одобрените проекти и другите строителни книжа, както и в нарушение на Закона за защитените територии.
С § 15., изпълнението на този закон се възлага на министъра на околната среда и водите, на министъра на финансите и на кметовете на общини.
Възможност за предоставяне на концесии - законът за концесиите предвижда възможност за използването на ресурсите на националния парк чрез отдаването на концесии за 35 годишен период. Редът за предоставяне на концесия е следния: приема се решение на Министерски съвет /МС/ за предоставяне на концесия, организира се конкурс или търг, или концесионерът се определя без търг или конкурс в определените от закона случаи, след което се сключва договор за концесия. Законът забранява предоставяне на концесия при съществуваща опасност за околната среда или за защитените територии. За да се прецени дали съществува подобна опасност, при приемане на решението на МС, се изготвя екологичен анализ на концесията. Законът е предвидил също така и възможност за промяна в клаузите на договора за концесия, както и неговото предсрочно прекратяване, при условие, че възникне последваща опасност за околната среда или защитената територия. Възможностите, които предоставя закона за отдаване на концесии, са ограничени с оглед опазването на околната среда и предотвратяването на неразумно ползване на ресурсите в националния парк.

1.5. УПРАВЛЕНСКА СТРУКТУРА

1.5.1. Управлението на НП Пирин - исторически преглед

В периода 1980–1995 г. НП Пирин е единствената защитена територия, която има самостоятелна администрация, успяла да натрупа опит и да се наложи като компетентен орган, приеман от местните общности.

Създадена със Заповед на МГГП 54-25/19.12.1979 г. Парковата администрация е преминала през различни трансформации, включващи промени на броя на персонала и неговите функции.
Последният паркоустройствен проект предлага примерна структура, включваща: директор - 1, главни инженери - 2, ръководители административно-технически участък /АТУ/ - 6, лесничеи - 6, помощник-лесничеи - 6, горски надзиратели - 39, работници - 5, специалисти по информация и дизайн - 12 в посетителските центрове, в парковия музей - 2, изследователи - 6, счетоводители - 3, секретар, специалист труд и работна заплата, домакин-снабдители - 2 и юрист. Тази структура, обхващаща 92 човека персонал и е препоръчителна при вариант на самостоятелно стопанисване на територията.

1.5.2. Организационна структура и администрация

⇒ **Общ брой на персонала и разпределението му по длъжности с еднакви функции**

При проучванията проведени през м. септември 2001 г., администрацията на НП Пирин включва 41 щатни служители от които 13 държавни служители. Тази административна структура отговаря на идеите, заложени в Закона за защитените територии и подзаконовите нормативни документи по неговото прилагане, в които всички дейности по стопанисването на природните ресурси и обслужването на туристите се отдават от парковата администрация на различни стопански субекти за изпълнение. В парковата администрация се включва и нещатен персонал, нает на временни договори, в т.ч. 4 бройки допълнителна охрана и 9 бр. пожаронаблюдатели.

⇒ По **равнище на образование**, постоянният персонал включва 16 висшисти и 25 средни специалисти.

Таблица 4 Съществуващо административно-териториално разделение на парка

Парков район	Площ ха	Специалисти по паркова охрана брой	Средна площ на охранителен участък ха	Адрес на офис	Телефон/ факс
1. Вихрен	9807,0	6	1634,5	Гр. Банско 2770 ул. "България" № 4	07443-82-04 07443-82-02
2. Каменица	12 352,4	4	3088,0	гр. Сандански 2800 База за борба с ерозията	0746-21-629
3. Байови дупки	4842,1	3	1614,0	Гр. Разлог 2760 пл. "15 септември 1903" № 12	0747-23-64
4. Безбог	6445,5	4	1611,0	с. Добринище 2777, сграда на държавното лесничейство	07447-32-06
5. Синаница	6885,4	3	2295,0	гр. Кресна, сграда на държавното лесничейство	07433-35-42

Установената средна площ на един специалист от охраната е 1948,0 ха (при 40 931,1 – обща площ за охрана и 21 служители по охраната).

Всеки от парковите райони се управлява от главен инспектор, на чието подчинение се намират специалистите по парковата охрана.

Към парковия район Синаница е прикрепен охранителен участък - Тисата с площ от 575,1 ха, включващ едноименния резерват, охраняван от един служител.

Фиг. 2. Функционална структура на ДНП Пирин, организационни връзки и връзки на съподчиненост на персонала между различните нива.

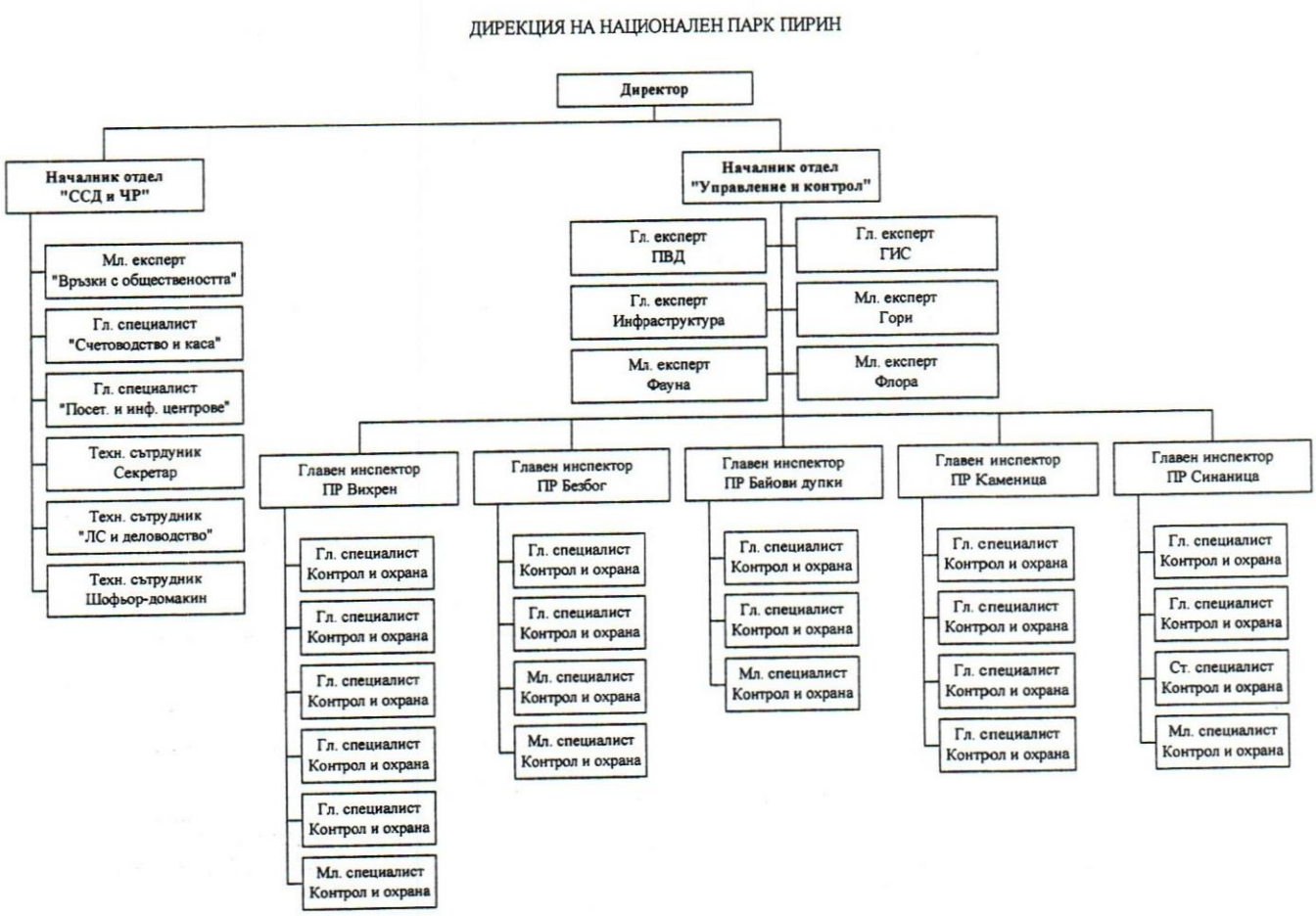

Таблица 5 Персонал – основни функции по длъжности

ДЛЪЖНОСТ	ОСНОВНИ ФУНКЦИИ
Началник отдел *ССД и ЧР*	Организира, контролира и отговаря за финансово-счетоводната дейност в дирекцията и вътрешния финансов контрол.
Началник отдел *Управление и контрол*	Планира, организира и контролира общата охранителна дейност на територията на парка, дейности по охрана на труда и противопожарните мероприятия на територията на НП и офисите.
Главен инспектор	Организира и провежда охранителната дейност. Представлява дирекцията на парка на местно ниво.
Специалисти *Контрол и охрана*	Следят за спазването на режима в защитените територии, определен със заповедта за обявяване и с ПУ. Съпровождат посетителски групи. Извършват дейности, свързани с мониторинга върху качествата на компонентите на околната среда.
Главен експерт *Поддържащи и възстановителни дейности*	Планира, организира и контролира провеждането на дейности, свързани с реализирането на поддържащи, възстановителни и други мероприятия в парковата територия. Изготвя становища, планове и проекти и ги изпраща за одобрение по определения административен ред.

Главен експерт *Географска информационна система*	Отговаря за разработване, поддържане и актуализиране на ГИС и интернет сайта за парка. Участва в обучението на персонала по ГИС.
Главен експерт *Инфраструктура*	Отговаря за планирането и провеждането на конкурсите. Контролира изграждането и поставянето на туристическа и друга инфраструктура в парка.
Младши експерт *Гори*	Осъществява методическо ръководство при организирането и провеждането на специфични дейности в НП, опазващи приоритетно биоразнообразието и ландшафта. Подпомага изготвянето на съответната документация.
Младши експерт *Фауна*	Разработва програми и планове за опазване на животинските видове с висока природоохранна значимост в парка. Контролира дейностите, които засягат животинското разнообразие в парка. Контролира жизнеността на животинските популации, със специален акцент върху критичните и индикаторните видове.
Младши експерт *Флора*	Разработва програми и планове за опазване на растителните видове с висока природоохранна значимост в Парка. Извършва количествено определяне на ресурсите от лечебни растения и горскоплодни видове, разрешени за събиране, извършва количествено определяне на капацитета на пасищата и броя на животните за паша на територията на съответните паркови участъци.
Младши експерт *Връзки с обществеността*	Разработва програми за информиране на обществеността за парка и дейностите в него. Разработва механизми за природозащитно образоване на живущите в съседство с парка.
Главен специалист *Счетоводство и каса*	Извършва касови операции по предварително оформени приходно-разходни документи. Води касовата книга, приема, съхранява и предоставя пари и ценни книжа. Отговаря за касовата наличност. Събира таксите за ползвания в парка. Води счетоводно пътните листи и справки по транспорта и разхода на гориво. Изготвя стастически отчети за работна заплата и ДМА.
Технически сътрудник *Личен състав и деловодство*	Води и съхранява трудовите книжки и досиета на персонала, консултира служителите за правата и задълженията им. Регистрира официалната и вътрешната кореспонденция.
Технически сътрудник *Шофьор и домакин*	Поддържа автомобила на парка в изправност. Превозва персонала до местата, свързани с работата в парка. Подпомага доставките необходими за работата в дирекцията. Взима участие при екстремни ситуации, като проверки по терена, природни бедствия и аварийни ситуации.

В Приложение на магнитен носител: "Отчети от проучвания и изследвания, извършени в процеса на разработване на Плана", са описани длъжностните характеристики на персонала.

1.5.3. Материално-техническо обезпечаване /към 2003 г./

⇒ Сграден фонд:

- *Дирекцията на НП Пирин* разполага с масивна административна сграда в гр. Банско, стопанска постройка, прилежаща на административната сграда, свободен парцел с площ от 1,5 дка с право на строеж, също прилежащ към административната сграда;
- За нуждите на *ПР Вихрен* е изградено двуетажно бунгало в границите на парка, при входа откъм гр. Банско, което изпълнява функцията на офис за района;
- Администрацията на *ПР Баюви дупки* е в помещение под наем в сградата на старото кметство в гр. Разлог. За нуждите на района е закупено бунгало, необходимо за опорен пункт, в м. Бетоловото;

- Администрацията на *ПР Каменица* се помещава в две помещения под наем в База за борба с ерозията – гр. Сандански;
- Администрацията на *ПР Безбог* е в помещение под наем, в сградата на ДЛ Добринище. За нуждите на опорен пункт на района е закупено бунгало, което ще се постави в района на х. Гоце Делчев;
- За нуждите на *ПР Синаница*, в гр. Кресна е изградено бунгало върху безвъзмездно преотстъпено място в регулацията на града, което следва да изпълнява функцията на участъков офис. Бунгалото не отговаря на нуждите и парковият офис е в помещение под наем, в ДЛ Кресна. За опорен пункт на участъка се използва собствено бунгало, намиращо се в ДГФ в м. Вързбите.

⇒ Налично техническо оборудване:

- Дирекцията разполага с 4 джипа УАЗ (9-местни), 4 лади Нива (1 от които за бракуване), 12 мотора, 1 тежък автомобил КАМАЗ и други дълготрайни материални активи;
- Индивидуалната комуникация се извършва чрез мобилни телефони – обурудвани са само парковата охрана и главните инспектори;
- В сградите на централният офис е изградена компютърна мрежа;

В СВИТЪК 1, Приложение № 1.3. е представено Налично материално-техническо обезпечаване на ДНП към края на 2002 г.

⇒ Борба с пожарите:

- Закупена е специализирана за стръмни и труднодостъпни горски терени, лекопреносима техника – 4 помпи и шлангове за вода, чрез които се осигурява навременно реагиране на всеки подаден сигнал за пожар.

1.5.4. Други държавни, общински и обществени организации, които изпълняват функции на територията на парка

Таблица 6 Партньорски организации и техните функции на територията на парка

ПАРТНЬОРСКА ОРГАНИЗАЦИЯ	ФУНКЦИИ
РИОСВ Благоевград и лабораторният комплекс на Изпълнителната агенция по околна среда, гр. София	Мониторинг на компонентите на околната среда
Регионални звена на МВР	Охраната на парковата територия и нейните ресурси
Регионални служби за противоаварийна безопасност	Превенцията и борбата с пожарите
Фондация Блулинк	Интернет информация, касаеща парка
Български туристически съюз	Поддържане на туристическите хижи, заслони и маркировка
Планинска спасителна служба към Българския червен кръст	Превенцията и опазването на здравето и живота на посетителите в парка.
Сдружение за дива природа "Балкани"	Мониторинг по състоянието на популациите на едрите хищници в парка – вълк и мечка, и екологични образователни програми за ролята и опазването на едрите хищници.
Сдружение "Семпервива"	Опазване на местните автохтонни породи домашни животни в региона на Кресна
Българската асоциация "Планини и хора" съвместно с фирма "Одисея-ин"	Обучение на планински водачи в района на парка

"Пиринski туристически форум" -сдружение на общините в региона	Реклама на парка и региона, обучение на частните стопани за извършване на туристическа дейност, инвентаризация на туристическите ресурси в региона и подготвяне на туристически продукти, свързани с дивата природа, местните занаяти и продукти
"Сдружение за дивата флора и фауна", Благоевград	Организира образователни кампании в населените места около парка, целящи опазване на биологичното разнообразие и опазване на някои видове хищни птици
Сдружение "Природен фонд"	Реализира образователни кампании в района на парка и изследователска дейност, свързана с опазването на дивата природа и едрите хищници и развитието на екологичен и селски туризъм
Местни организации – "Еко-око" гр. Гоце Делчев, "Еко-тим" гр. Банско, "Слънчев свят" – гр. Разлог, Народно читалище "Слово" – с. Петрово и училищата НУ "Отец Паисий" в гр. Банско и техникум по селско стопанство гр. Сандански	Екологични образователни програми сред младежта и местното население
СДП "Балкани", ЕС "За земята", ИУЦЕ, СНЦ "Зелени Балкани", БДЗП и още 29 други екологични НПО	Кампании свързани с опазването на природата на парка на национално ниво

1.5.4. Финансиране – на Таблица 7 са показани разходите на ДНП по източници на финансиране за периода 1999-2002 г.

Таблица 7
Отчетени разходи по източници за периода 1999-2002 г.

Години	Брой персонал	РАЗХОДИ ЗА:									ФИНАНСИРАНЕ ОТ:			
		Заплати, ДМС, СБКО и начисления	Командировки	Обучение семинари	Текущи разходи – телефон, наеми, облекло, канц.мли, данъци, застраховки и др.	ГСМ, ел.енергия, отопление	Ремонт на МПС и канцеларска техника	Разходи по Плана за дейности	Капитални разходи – строежи, закупуване на оборудване и др.	Общо разходи	Републикански бюджет	НФООС	БШПОБ	Общо
1999		170986	3630		30445	12033	3781	16259	8166	245300		245300	-	245300
2000		153561	4876		59493	23532	5048	170075	56402	472987	237242	235745	-	235745
2001		202177	4025		53425	39372	11534	100382	107573	518488	373599	144889	-	144889
2002		245050	8304	1280	53604	41956	14460	171403	231913	767970	522797	233175	11998	767970

1.6. СЪЩЕСТВУВАЩИ ПРОЕКТНИ РАЗРАБОТКИ

1.6.1 Проектни разработки, приети през последните 15 години и свързани със строителство, ползване на ресурси и други дейности на територията на парка

Териториално-устройствени планове на общините, попадащи на територията на НП Пирин: Особено внимание се отделя на възможностите за утвърждаване на туристическия район Северен Пирин на базата на "*богати рекреационни ресурси*", които не се използват и развиват поради лоши транспортни връзки. Определят се перспективите за развитие на легловата база и благоустройствени мерки за вече изградените сгради и хармонично вписване на новото строителство при запазване на големи зелени пространства.

Стратегии за развитие на общините на територията на НП Пирин, разработени и утвърдени в съответствие с поставените изисквания в Националния план за регионално развитие за периода 2000-2006 г.

Определена е мисията на общинските администрации - да създават условия за развитие на социално-икономическата и културна сфера, което да благоприятства привличането на чуждестранни инвестиции и подобряване бита на жителите.

⇒ Приоритетните области за общините са:
- Съхраняване и увеличаване на човешкия потенциал;
- Подобряване социалния статус на населението;
- Запазване на екологичното равновесие;
- Реформиране на местното самоуправление чрез иновационни практики;
- Икономическо развитие, насочено към насърчаване на малки и средни предприятия;
- Възстановяване на селското стопанство;
- Консервация и реставрация на историческите паметници;
- Съхраняване и развитие на традиционната култура;
- Изграждане на модерно депо за ТБО;
- Благоустрояване на населените места и оптимизация на пътната мрежа;

⇒ Структурни преимущества и недостатъци на общините (суот-анализ)

Преимущества:
- Благоприятен климат и красива природа с богати ресурси.

Недостатъци:
- Миграционни процеси.
- Регионът не е добре познат на чуждестранните инвеститори.
- Недостатъчни общински субсидии от републиканския бюджет.
- Непълноценно използване на природните ресурси за развиване на туристическа дейност.
- Относително бедно население и висок процент на безработица.

⇒ Околна среда:
- Възстановителни мерки за изсечените горски площи;
- Изпълнение на Програмите за управление на твърдите битови отпадъци.

⇒ Селско стопанство:
- Подпомагане развитието на частни ферми с модерни технологии;
- Възстановяване и доизграждане на напоителните системи;
- Насърчаване развитието на билкопроизводство и гъбарство;
- Стимулиране на оранжерийното производство на основата на съществуващите минерални извори.

⇒ Туризъм:
- Привличане на инвестиции в сферата на туризма;
- Подобряване на материално-техническата база и качеството на обслужване;
- Създаване на информационни центрове.

Областни планове за развитие на Благоевградска област

Основни цели:

- Развитие на алтернативни сектори на областната икономика, за които съществуват естествени предпоставки - балнеология и туризъм, екологосъобразни енергопроизводства;
- Развитие на трансграничното сътрудничество;
- Развитие и усъвършенстване на транспортно-комуникационната и благоустройствената инфраструктура.

Социологическо проучване на общественото мнение за екологическото съхраняване и стопанското усвояване на Пирин

Целите на изследването са:

- Отношението на гражданите от страната и Благоевградски район към Проект за статут на НП Пирин;
- Отношението към изграждането на каскадата "Места";
- Оценка на екологичното съзнание на гражданите.

Въз основа на представеното социологическо изследване са направени следните препоръки:

- Строителството на каскада"Места"ще наруши рязко екологичното равновесие на Пирин планина.
- Границите на НП Пирин са близки до оптималните. Промените не трябва да са насочени към намаляване площта на парка.
- Управлението и стопанисването на парка да бъде поверено на държавния орган по околната среда и местните общински администрации.
- Дейностите на територията на парка и планината да са ориентирани към екологосъобразни форми на ползване.

Паркоустройствен проект за Народен парк Пирин

Цели и принципи:

- Приоритет имат консервационните основания, като територията се разглежда като обект 2-ра категория по критериите и режимите на национален парк;
- Народният парк осъществява научни, просветно-образователни и рекреационно-туристически функции;
- За дългосрочното опазване на екосистемите и техния генетичен фонд се обособяват резервати, опазващи най-голямото биологично разнообразие;
- Предвиждат се главни и второстепенни посетителски центрове.

Проекти, отнасящи се до Ски-център гр. Банско

⇒ Териториално-устройствено проучване (м. октомври, 1998 г.) – АГРОЛЕСПРОЕКТ ЕООД-гр.София. Инвеститор община Банско.

Проучванията на авторите завършват със следните изводи:

- Туризмът се е превърнал във водещ отрасъл на местната икономика;
- Развитието на зимен туризъм, свързан със ски-спорт, няма алтернатива като източник на доходи и работни места в близко бъдеще;
- Легловата база в града се определя на 5000 легла. Приема се, че 70-80% от тях се ползват от скиори. При капацитет на съществуващите писти 2000-2200 скиори, се очертава недостиг от трасета за 1500-2000 скиори;
- Главни причини за непълното използване на планината през зимния сезон е липсата на обществен транспорт до ски-зоната, както и неподходящите за зимни условия технически параметри на пътя гр.Банско - м. Шилигарника. Паркингът е с изчерпан капацитет при върхови натоварвания;
- Системата от въжени линии е недовършена и несвързана;
- Липсва въжена линия, която да поеме туристическия и скиорския поток от града.

Проектната част съдържа следните решения:

- Кабинкова въжена линия, свързваща гр. Банско с м. Шилигарника, с капацитет 1500 човека на час;

- Седалкова линия, свързваща м.Шилигарника с м. Бъндеришка поляна, с капацитет 500 човека на час.
- Седалков лифт "Шилигарника – Платото" с капацитет 900 д/час
- Писта "Платото – Шилигарника" с капацитет 427 души.
- Ски-влек "Балканиада" – капацитет 800 д/час.
- Продължение на писта "Старата писта" – капацитетът се увеличава с 20 скиора и става общо 243 скиора.
- Ски-влек "Платото" – капацитет 900 д/час.
- Ски-писта "Платото" – капацитет 235 д/час. Трасето е изнесено южно от съществуващия влек и е разширение на съществуващата писта.
- Детска ски-писта и влек в м. Шилигарника.
- Ски-писта "Връх Тодорка - Бъндеришка поляна" с капацитет 319 скиора.
- Седалков лифт "Бъндеришка поляна – връх Тодорка" с капацитет 900 д/час.
- Предлагане на мерки за обезопасяване на горната част на ски-писта "Черна могила".
- Общ градоустройствен план на ски-зона с център гр. Банско (1999 г.) - НЦТРЖП-КЕС-Окончателен проект - инвеститор "Юлен" АД
- Паркоустройствен проект (1999 г.), АГРОЛЕСПРОЕКТ ЕООД , Работен проект, инвеститор община Банско
- Териториално-устройствен план на туристическа и ски - зона с център гр.Банско(м. ноември, 2000 г.) - Окончателен проект - НЦТР ЕАД-гр.София - инвеститор "Юлен" АД

Промени вследствие протокола на заседанието на 20.07.1999 г. на ВСТСУСАРП в изпълнение на заповед РД-02-14-1353 от13.07.1999г. на министъра на МРРБ.

- Направено е допълнително проучване на териториите, прилежащи южно от гр. Банско, с цел принципно разрешение за промяна на статута на част от земеделските земи, граничещи с регулационната граница, включващо ивица с ширина 100 м. по протежение на бъдещия околовръстен път от изток на запад и на юг до ресторант "Мотиката", в границите на НП Пирин.
- Изпълнена е препоръката, началната станция на кабинковата въжена линия да се развие като многофункционален комплекс (информационни обекти, първично здравно обслужване, търговски комплекс, комплекс за обществено хранене, културно-развлекателен център, център за услуги. Застроената част на обекта е 1200 кв.м, а разгънатата застроена площ 2500 кв.м.
- Проектът предлага нова връзка между м. Икришчанска поляна, м. Шилигарника и м. Бъндеришка поляна чрез туристическа пътека с дължина1400м с площ 0.99ха.
- Корекция на новото трасе за ски-писта в района на "Платото". Трасето е изнесено южно от съществуващия влек и е разширение на съществуващата писта.
- За застроителните решения всяка от зоните е с ясно дефинирани очертания и параметри. Тези зони нямат статут на селищни образувания.
- Декларира се, че няма обекти с предназначение, което да противоречи на действащото законодателство (ЗЗТ) и не се налагат промени в статута на съществуващите обекти.

Отразени препоръки от протокола на ВЕЕС от заседанието на 19.07.2000 г. на основание чл. 20, ал.1,т.1 от Наредба 4/98 за ОВОС.

- Коригирани са трасетата на писти "Бъндерица" и "Шилигарника";
- Отпадат трасета и части от трасета на съществуващи писти;
- Коригирана е дължината и финалната част на писта "Черна могила";
- Коригирана е "Детската писта";
- Предвидено е залесяване за отпадналите участъци от писти "Чалин валог-запад", "Тодорка" и "Старата писта";
- Отпадат новопредвидени паркинги.
- Декларира се, че преработеният план не предвижда увеличение на легловия фонд в чертите на парка. Допуска се само ремонт на съществуващи сгради.
- Декларира се, че капацитетът на пистите и съоръженията е обвързан с икономическата база на гр. Банско и нейното преструктуриране, с приоритет на туризма като алтернатива на неефективни промишлени производства. Този капацитет отчита и допустимото антропогенно натоварване на природната среда.

- Препоръчано е броят на леглата за обслужване на туристическия поток в гр. Банско, да не надвишава 7800 бр..
- Отпада предложението за управление на територията чрез концесия.

Отразени препоръки по Приложение към протокола на BEEC:
- Териториално-устройственият план отразява задължителни условия, ограничения и препоръки, отнасящи се до ски-пистите и ски-пътеките, седалковите въжени линии и влекове и застроителните ядра.
- Проектът не предвижда създаването на ваканционно селище в м.Бъндеришка поляна.
- Запазват се съществуващите 10 бр. бунгала в района на крайна станция на лифта.

Посочените за изпълнени изисквания не удовлетворяват МОСВ. С писмо 26-00-10751 от 22.01.2001 г. подписано от министър Манева, горните материали не се одобряват и не могат да бъдат предприети действия за влизане в сила на Решението по ОВОС 57-13 от 2000 г. В заключителната част на писмото до заинтересованите страни се казва, че след изготвяне на Плана за управление на НП "Пирин" и в зависимост от неговите решения, ще бъдат предприети нормативно регламентираните действия за изменение на териториално- устройствения план.

Други проектни разработки:
⇒ Проекти за водоснабдителната инфраструктура на парка и контактната зона.
⇒ Застроителни и регулационни планове, третиращи контактната зона на парка:
- Общ устройствен план на курортно-туристическа локализация Предела;
- Застроителен и регулационен план на курорт Попови ливади;
- Кадастрален план за м. Попина лъка и м. Туричка черква;
- Застроителен и регулационен план вилна зона "Върбите", гр.Кресна.

⇒ Лесоустройствени проекти за държавни лесничейства в контактната зона на Национален парк Пирин за последният десетгодишен ревизионен период.
⇒ Изследване на потенциала за икономическо развитие на община Гоце Делчев - Проект "Заетост чрез подкрепа на бизнеса" (JOBS), Министерство на труда и социалната политика, Програмата на ООН за развитие
⇒ Разработки и програми, свързани с регионалното развитие и туризма във връзка с парка:
- Проучване на туристическото развитие на общини Банско и Разлог. Програма за развитие на ООН (UNDP) в България, 1996 г.;
- План за управление на околната среда на курортни зони БАНСКО и БОРОВЕЦ - Програма ФАР-МОСВ, 1996 г.;
- Стратегия за развитие на туризма в община Гоце Делчев и региона - Програма РЕМДЕП;
- Общинска програма за кандидатстване с проекти за средства по програмите на Европейския съюз-община Сандански.

В СВИТЪК 1, Приложение 1.4. описаните проекти са представени с обобщена информация за цел и съдържание.

1.7. СЪЩЕСТВУВАЩО ФУНКЦИОНАЛНО ЗОНИРАНЕ И РЕЖИМИ НА ОБЕКТА

1.7.1. Функционално предназначение и режими на зони определени с Паркоустройственият проект на Народен парк Пирин.

Таблица 8 Зони, режими и норми, определени с Паркоустройственият проект на Народен парк Пирин от 1993 г.

Основни зони	Площ ха	% от общата площ на парка	Режими/норми
1. Територии с режим на строга защита – включват резерватните площи	**6092,8**	**16,0**	резерватен режим
2. Територии с режим на временен статут на строга защита – обособени са в алпийската и субалпийската част	**1178,8**	**3,1**	резерватен режим за 10-годишен период - може да бъде нарушен само при екстремни ситуации
3. Територии с направляван режим:	**30 901,7**	**80,9**	
3.1. Територии запазващи статута си включват обявените със заповеди природни забележителности исторически места и вековни дървета	*51,1*	*0,2*	
3.2. Територии със защитни функции - включват се площи с водоохранни функции	*3182,5*	*10,3*	*В част от тях са обособени райони с разрешена ограничена паша*
3.3. Територии с рекреационно-туристически функции на природния ландшафт – включват райони с вече изградени: леглови фонд, съоръжения за спорт, традиционни туристически маршрути	*15988,6*	*51,7*	*Запазва се традиционният характер на ски-зоната "Банско", като обект за масов спорт. Не се разрешава изграждането на нови ски-писти*
3.4. Територии с традиционен режим на селскостопанско ползване - обхващат терените на високопланинските пасища	*2333,6*	*7,6*	*Разрешена за паша*

Допълнителни зони	Обхват и режими
Предпаркова зона	обхваща прилежащите площи, граничещи с Народния парк
Преходна зона	обхваща съседните територии, които са социално-икономически свързани с парка. Режимът за тази зона е препоръчителен и включва изискванията за устойчиво ползване и развитие

1.7.2. Установени нарушения на режимите:

⇒ Бракониерска сеч непосредствено до северозападната граница на биосферния резерват "Баюви дупки-Джинджирица". Тук биосферният резерват опира до площите на ДЛ "Разлог".

⇒ Не са спазени на много места санитарно-охранителните зони и изискванията към тях за водохващания и каптажи.

⇒ Нерегламентирано навлизане с леки автомобили и паркиране - в района на "Пикника", хижа "Бъндерица", хижа "Вихрен".

⇒ Строителство в ПР Безбог.

ХАРАКТЕРИСТИКА НА АБИОТИЧНИТЕ ФАКТОРИ

1.8. КЛИМАТ

1.8.1. Фактори за формиране на местния климат

⇒ **Местоположение на парка според климатичното райониране на България.**

Територията на НП Пирин е разположена в три климатични района (Ст. Станев ,1991).

Мелешевско-Пиринският нископланински подрайон – в него попада южната част на парка с надморска височина до 1000 м.

Подрайон на долината на р. Места – тук попадат източните и част от северните склонове на планината с надморска височина до 1000 м.

Планински климатичен подрайон – обхваща централната част на Пирин планина, където е обособен НП Пирин, и която има надморска височина над 1000 м.

⇒ **Влияние на континенталния и средиземноморския климат върху формирането на местния климат.**

Пирин планина попада в континентално-средиземноморската климатична област. Характерна е с чести и обилни валежи. Характерът на климата тук се определя най-често от средиземноморските циклони. Тяхното проявяване е най-голямо през късната есен и зимата. Лятото често е под влиянието на "азорският максимум", поради което то е сухо и горещо.

⇒ **Влияние на релефа върху климата в парка.**

- Нископланински пояс – с височина 600-1000 м, заема около 16% от общата площ на планината
- Среднопланинският пояс – с височина 1000 – 1800 м, обхваща площ около 40%
- Високопланинският пояс – с височина над 1800 м обхваща 44 % от общата площ на планината

Главните особености на климата в планината са понижението на температурите с увеличаване на надморската височина и увеличението на валежите. Спадането на температурата с надморската височина е по-добре изразено през лятото, което води до по-малки годишни амплитуди на температурата в сравнение със съседните котловини.

1.8.2. Елементи на климата

Числените стойности на характеристиките са определени по данните от наблюдения в общо 16 дъждомерни и метеорологични станции. От тези станции само 5 са разположени в очертанията на НП Пирин, от които 1 е метеорологична, а 11 станции са разположени извън парка, но в същата климатична област.

⇒ Температура на въздуха.

Годишната температура на въздуха се изменя от около 9-10 °С в нископланинската част, 5-7 °С в среднопланинската до 2-3 °С в най-високите части (Банско – 9,3 °С, Попина лъка – 7,1 °С, х.Вихрен – 3,5 °С).

Най-студен месец е януари - средна температура от около минус 2 до минус 5°С,

Най-топъл месец юли - средните месечни максимални температури през юли и август са около 20 °С на височина 1600 м и около 15 °С на височина 2000 м

Месечната амплитуда (разлика между средномесечната максимална и минимална температура) се характеризира със слабо сезонно изменение. Свободната атмосфера във височина и наклонът на терена са факторите, които възпрепятстват значителното прегряване на въздуха през деня и силното му изстиване през нощта.

Годишният ход на температурната амплитуда е с минимум през декември и януари (когато облачността е най-голяма) и максимум през юли и август (когато облачността е най-малка).

В около 75 % от зимните дни се наблюдават температурни инверсии във въздушния слой до 2000 м надморска височина.

⇒ Валежи.

Годишните валежи се изменят в границите на 600-700 мм в нископланинските и до 1000-1200 мм в най-високите части. По-голямата част от валежите през зимата са от сняг, като на височина до 1000 м твърдите валежи са около 70-90 % от общия валеж, а в по-високите части - 100 %.

Таблица 9

Среден многогодишен валеж за метеорологични и дъждомерни станции в Пирин за периода 1936-2000 г.

Пункт	Надморска височина в м	Среден многогодишен валеж в мм
1. Кресна	180	470
2. Г.Делчев	508	593
3. Папаз чаир *	1400	721
4. Банско	936	577
5. Разлог	780	550
6. Предел	1142	876
7. Попина лъка*	1203	685
8. х. Г.Делчев*	1600	676
9. х. Дамяница*	1894	1003
10. х.Вихрен*	1970	1050

** - дъждомерни станции, разположени в НП Пирин*

Най-големи са валежите през зимата и началото на пролетта, а лятото (главно неговата втората половина) е сезонът на най-малките валежи.

Годишната амплитуда на валежите е по-малка в сравнение с останалите планини. Средните максимални валежи са 30-50 мм.

⇒ Влажност на въздуха.

Въздухът е най-сух през лятото (август) - от 60 до 75 % с изменението на надморската височина. Максимални месечни стойности се наблюдават през декември (на места ноември) - от 80 до 85%.

⇒ Снежна покривка.

Средният *брой дни със снежна покривка* се изменя от 20-30 в най-ниските части на планината до 120-160 дни в най-високите й части.

Средната височина на снежната покривка се изменя в широки граници. Максималното натрупване на сняг е:

- В по-ниските части (надморска височина 700-800 м) е през януари –10-13 см.
- За височини 1000-1800 м е през февруари - около 40-60 см
- Над 1800 м е в края на март - началото на април и е около 140-160 см (Вихрен - 190 см).

В отделни зими максималната снежна покривка може да достигне 250-350 см.

⇒ Вятър.

През пролетта преобладаващата посока е W-NW, но се засилва честотата на южните ветрове.

През лятото се усилват северозападните ветрове, които преобладават по планинските върхове. През лятото се появява и планинско-долинна циркулация.

В началото на есента ветровете са все още както през лятото, но в средата намаляват североизточните ветрове.

Скоростта на вятъра е най-голяма през периода февруари – март, а най-малка – през август–септември. Средната месечна скорост на вятъра достига 10 m/s дори и повече. В същото време в орографски затворените форми на релефа тя е около 1 m/s (Банско 0.8 m/s). През лятото и есента нараства броят на тихите дни до 30-40 % в по-ниските части на планината, до 10-15 % във високите й части. В най-високите части през цялата година случаите с тихо време са около 5-7 %.

⇒ Слънчево греене.

Максимумът съвпада с минимума на облачността през август и е 220-240 часа. Годишната амплитуда на продължителността на слънчевото греене в по-високите части на планината е130-150 часа, в по-ниските части е около 180-200 часа. Това се дължи на увеличаване на продължителността на слънчевото греене през зимата и намаляването й през лятото.

Таблица 10

Температурни условия през вегетационния период.

	Средната начална дата на преход на температурата на въздуха над 10°С	**Средната крайна дата за устойчиво задържане на температурата на въздуха над 10 °С**	**Брой денонощия с температура на въздуха над 10°**
Нископланинс ки пояс 600-1000 м	25 април	15 октомври	173
Средногланин ският пояс 1000 – 1800 м	05 май	5 октомври	153
Високопланин ският пояс над 1800 м	21 юни	29 август	69

1.9. ГЕОЛОГИЯ И ГЕОМОРФОЛОГИЯ

1.9.1. Геоложки строеж, морфоструктури и морфометрия

1.9.1.1.Основни морфоструктури и съставящите ги скални формации.

Пирин планина като морфоструктурна единица представлява хорстово-блокова високопланинска структура, която се издига в средната част на Рило-Родопския масив между грабеновите долини на реките Струма и Места. Главното орографско и хидрографско било се простира от северозапад към юг-югоизток и лежи по-близо до североизточните части на планината. Пирин е отделена от Рила чрез седловината Предел (1140 м), а на юг завършва при Парилската седловина (1170 м), която я отделя от граничните планини Славянка и Стъргач. В морфографско отношение Пирин планина се разделя на три дяла: Северен, Среден и Южен.

НП Пирин заема високопланинската част на северния дял, който се отличава с добре изразен алпийски релеф.

⇒ В морфолошко отношение тук са обособени две части: *северна част* – остро, изградено от мрамор Вихренско било (с в. Вихрен – 2915 м, Кутело – 2908 м, Бански и Разложки Суходол), по източния склон на което са вкопани дълбоките и безводни циркуси Бански Суходол, Баюви дупки и Казаните, и *южна част* – гранитно било, на което се издигат върховете Бъндеришки чукар (2737 м), Момин двор и др. Тези две твърде различни по своя облик части на Северен Пирин се разделят чрез седловината Кабите и троговите долини на противоположните реки Влахина и Бъндерица. Дълбоко всечените долини на реките Влахина, Сандански Бистрица и Пиринска Бистрица (притоци на Струма) и реките Демяница и Ретиже (притоци на Места) разчленяват тази част на Пирин на няколко странични рида – мраморното Синанишко било и гранитното Каменишко било на югозапад и гранитното Полежанско било на североизток.

⇒ Среден Пирин е ограничен между седловините Тодорова поляна и Попови ливади. Той е сравнително по-нисък (най-висок връх Ореляк – 2099 м).

⇒ Южен Пирин е най-ниският дял на планината. Простира се между седловината Попови ливади и Парилската седловина. Заобленото му било е почти на нивото на седловините в Северен Пирин (в. Свещник – 1973 м).

⇒ Геоложката основа на планината принадлежи към Родопската надгрупа – метаморфни скали. Преобладават биотитовите шисти и гнайси, амфиболити, кварцити и мрамори. Разкрити са в северните части на парка, като най-голяма площ заемат мраморите на Добростанската свита (около 25 % от територията).

⇒ Палеозойски гранитоиди се разкриват на малки площи по границите на парка. Горнокредни гранитоиди изграждат два ясно обособени плутона: Севернопирински и Безбожки. Първият е изграден от среднозърнести гранит. Разкрива се в северозападните части на парка. Вторият е изграден почти изцяло от порфироидни биотитови гранити до левкогранити. Разкрива се на широки площи в резервата Юлен и Каменишкото било.

- Централнопиринският плутон заема почти цялата южна част на парка. Счита се, че има долноолигоценска възраст. Изграден е от гранити. Общо гранитоидите заемат около 55% от територията на парка. Само в най-ниската част на парка, при град Банско, се разкриват кватернерни наслаги под формата на наносни конуси.
- Ледниковите образувания са концентрирани в циркусите и ледниковите долини. Изградени са от чакъли, валуни и блокове от гранити, гнайси и мрамори /Табл. 11/.

Таблица 11 Разпределение на основните морфоструктури и съставящите ги скални формации в парка по площ и процентното им съотношение

ВИД	Площи /ха/	% от общата площ на парка
Наносни конуси (чакъли, пясъци);	461,4	1,1
Ледникови образувания (валуни, чакъли, пясъци)	2092,0	5,2
Речно-ледникови образувания - наносни конуси (валуни, чакъли, пясъци)	19,0	0,05
Неврокопска свита (брекчаконгломерати, конгломерати, пясъчници)	5,3	0,01
Централнопирински плутон (гранити)	15308,3	37,9
Севернопирински плутон (гранити)	2512,7	6,2
Безбожки плутон (гранити)	6538,4	16,2
Спанчевски плутон (гранитоиди)	522,8	1,3
Змейски плутон (гранитоиди)	230,6	0,6
Добростанска мраморна свита (мрамори)	4762,1	11,8
Луковишка гнайсошистово-шистова свита (гнайси, гнайсошисти, шисти, мрамори, амфиболити)	2012,9	5,0
Бойковска гнайсова свита (тънкоивичести биотитови гнайси) и Бачковска лептинитова свита (лептитоидни гнайси, лептинити)	5431,0	13,5
Въчанска пъстра свита; (амфибол-биотитови, биотитови и двуслюдени гнайси, гнайсошисти, мрамори, калцифити и др.)	459,5	1,1
Общо	**40356,0**	**100,0**

ГИС – изработен е слой за скалната основа от тип "полигон" и карта № 5 Геолого-петрографска карта, приложена към Плана за управление.

1.9.1.2. Основни морфометрични показатели:

Средна и абсолютна надморска височина - Хипсометрия по надморски височини и площи.

Релефът на НП Пирин се отличава с алпийски характер – силна разчлененост, големи наклони, наличие на високи била и дълбоки речни долини. Най-високата му точка е връх Вихрен (2914 м – трети по височина на Балканския полуостров), а най-ниската се намира на входа на парка при град Банско (950 м) /*Табл. № 12*/ .

Таблица 12 Разпределение на територията на парка по надморска височина и площи

Надморска височина /хипсометрични пояси –метри/	Площи /ха/	% от общата площ на парка
от 600 до 1000 метра	163,6	0,4
от 1000 до 1600 метра	5108.9	12,7
от 1600 до 2000 метра	12108,0	30,0
От 2000 до 2500 метра	19830,8	49,1
Над 2500 метра	3144,7	7,8
Общо	40356,0	100,0

От приведените данни в таблицата се установява, че преобладават площите в хипсометричния пояс на височинния интервал от 2000 до 2500 метра, който заема 49%. На второ място е поясът от 1600 до 2000 метра - 30%, т.е. около 60% от територията на парка се намира над 2000 м.н.в.

Таблица 13 Разпределението на парковата площ според експозицията на терена

Експозиция /изложение/		Площи (ха)	Общо площи по оценка (ха)	% от общата площ	Общо в % по оценка
Посоки	Оценка				
N	Сенчесто	6013,9	22488,5	14,9	55,7
NE		5144,6		12,7	
NW		5381,8		13,4	
E		5947,8		14,7	
SE	Припечно	3198,9	17867,5	7,9	44,3
SW		3944,8		9,8	
W		5358,8		13,3	
S		5365,4		13,3	
Всичко			40356,0		100,0

От данните в Таблица 13 се вижда, че преобладават местностите със сенчести изложения, заемащи 22488,5 ха или 55,7 % от общата площ на парка. Най –голяма е величината на северната експозиция – с площ 6013,9 ха, най-малка – на югоизточното изложение – 3198,9 ха.

Средни склонови наклони.

Градиентът на наклоните в долните части на склоновете е 11° на 1 км, а в горните им части намалява на 4 -5 °

Таблица 14 Разпределението на парковата площ според наклона на терена

Наклон на терена	Градуси	Площи /ха/	% от общата площ на парка
Равно	0 - 5	121,6	0,3
Полегато	6 – 10	231,6	0,6
Наклонено	11 – 20	3466,4	8,6
Стръмно	21 – 30	17629,7	43,6
Много стръмно	Над 31	18906,7	46,9
Общо			100,0

От приведените в таблицата данни се установява, че преобладават много стръмните площи – 46.9%. На второ място са стръмните площи – 43,6 %, т.е. за около 90,5 % от територията на парка са характерни стръмните наклони.

Разчленение на релефа.

Хоризонталното разчленение по разседните склонове на Пирин планина е от порядъка на 3 км на 1 км^2, а вертикалното всичане на речно-долинната мрежа достига 600-700 м на 1 км^2 и разкрива дълбоките части на фундамента. Средните наклони се очертават от 30-35 до 40 градусови изоклини.

1.9.2. Геоморфология на релефа

Геоморфоложко развитие на планината.

Тектониката на Пирин планина е резултат предимно на докамбрийски, херцински, алпийски и неотектонски движения. Главните докамбрийски гънкови структури в Северен Пирин имат посока север-северозапад – юг-югоизток. Алпийският строеж на планината се формира от разломно-блокови движения и тектономагматични явления. Неотектонските движения имат разломно-блоков характер, като са довели до значително нарушаване на денудационна повърхнина /пенеплена/ и пълно развитие на всички разломни зони, разделящи Пиринския хорст от заобикалящите го грабени.

Форми на съвременния релеф.

Съвременният релеф на Пирин планина се оформя през плейстоцена. През този период планината е обект на алпийски тип заледяване. То е свързано с глобалното застудяване на климата и протича паралелно със заледяването в Алпите. Снежната граница достига до 2200-2300 м.н.в. Всички ледникови форми на релефа днес попадат в границите на НП Пирин.

Във високите части на Пирин съществуват 35 циркуса. Най-големи са Поповоезерният, Василашкият, Валявишкият и Бъндеришкият. По дъната и терасираните циркусни склонове се разполагат 180 високопланински езера. В мраморния дял на Северен Пирин циркусите са по-малки по площ, но по-дълбоки. Поради карбонатната геоложка основа там липсват езера. На места в сенчестите склонове на циркусите със северно изложение са оформени снежници от вечен фирнов сняг – Големия Казан, Кутело, Бански Суходол.

В резултат на удълбаване на циркусите билата между тях се превръщат в тесни и остри гребени – Кончето, Стражите и др. Над най-високите части на съседни циркуси се оформят пирамидални или конусовидни върхове – Вихрен, Кутело, Каменица и др. Под снежната граница през плейстоцена се спускат сравнително къси долинни ледници, които превръщат заварените речни долини в ледникови долини с характерния за тях U-образен напречен профил.

Северен Пирин притежава ясно изразено централно и няколко странични била. От северозапад на югоизток по централното било се издигат върховете Пирин (2593 м), Баюви дупки (2820 м), Бански Суходол (2884 м), Кутело (2908 м), Вихрен (2914 м). Това е най-високата част на парка. Характерни за нея са карстовите форми на релефа, развити в протерозойските мрамори. По дъната на циркусите са оформени десетки понори, пропасти и пещери. Големи площи заема голият карст.

На запад от връх Муратов (2669 м.) се отделя Синанишкото било (Георгийца, 2598 м), а на север от Възела (2620 м) – Тодориното било (Тодорин връх, 2746 м). На юг централното било се понижава на височина около 2600 м. На север от връх Момин двор (2715 м) се отделя високото и разклонено Полежанско било (Полежан, 2851 м), а на юг от Кралев двор (2680 м.) – Каменишкото било (Каменица, 2822 м). Още на юг по централното било се издигат върховете Джано (2668 м), Демир чал (2673 м), Хлевен (2645 м) и Черни връх (2345 м). Общо на територията на националния парк се издигат около 60 върха с над 2600 м.н.в.

Централното било играе и ролята на главен вододел на планината. На изток от него всички реки се оттичат в Места, а на запад текат притоците на Струма.

Места на лавинна активност в парка.

Стръмните и високи склонове на планината в комбинация с дебелата снежна покривка през зимата създават предпоставки за образуване на лавини. Особено често това се случва през февруари и март по склоновете на високото мраморно било, Типиците, Войводски връх и Стражите.

⇒ Рискови места, опасни за туристи, които следва да бъдат обозначени на място, по данни на Планинска спасителна служба /ПСС/:

х. "Безбог" – х. "Пирин"; района на Попово езеро, Дженгалска порта, Кралевдворска порта, Мозговишка порта, Солището, Корнишки превал, Беговишка порта, Югоизточен ръб на Тодорин връх, Винарска порта, Башлийска порта, Меча поляна – х. "Бъндерица", х. "Бъндерица" – х. "Вихрен", Улеите, пресичащи пътя преди х. "Бъндерица" и преди х. "Вихрен" – общо 12 броя; след

Муратово езеро – 1 брой, на Бъндеришка порта – 1 брой, Синанишка порта, х. "Яворов" – Пещерата – ГС Синаница, Суходолски превал, х. "Яворов" до слизането от превала на Ушиците, Суходолски превал до района на Вихренски преслап, Черната вода до х. "Синаница".

ГИС – изработен е слой за релефа от тип "линия" за хоризонталите със сечение 50 и 100 м., като в атрибутивния файл са въведени съответните коти и карта № 6 "Релеф, лавиноопасни места".

1.9.3. Карст и пещери в НП Пирин

Развитието на карста в Пирин, в т.ч. НП Пирин, е свързано с разпространението на докамбрийските мрамори върху територията на планината. Интензивната проява на неотектонски движения, химическият състав на мраморите, тяхната напуканост и голямата сума на валежите са предпоставили развитието на значителен брой предимно вертикални пещери. Според районирането на пещерите в България (Попов, 1976) територията на парка попада в т.нар. Вихренско-Синанишки пещерен район (402), който обхваща площ от 57,2 км ^{2} и може да бъде поделен на два подрайона - Вихренски и Синанишки. В резултат на проведените от българските спелеолози дългогодишни експедиционни проучвания, до сега в посочения район са проучени и картотекирани общо 113 пропасти и пропастни пещери.

⇒ Пещери във Вихренско-Синанишкия пещерен район:

Вихренски подрайон
Вихренският подрайон обхваща пещерите в т.нар. карстово било на Северен Пирин. Той изцяло попада в границите на парка. Пещерите тук са вертикални и са съсредоточени главно в циркусите: Казаните, Бъндеришки, Каменитица, Бански суходол и Баюви дупки.

Синанишки подрайон
Свързан е с разпространението на тясна ивица мрамори между т.нар. Вълчи рид и връх Синаница. Обхваща основно С-СЗ склон на вр. Шаралия. Пещерите са разположени в границата между 1650 и 1800 м н.в. Имат естествен произход, но пресичат рудни жили, поради което са описани от геолозите като средновековни пещерни рудници. Не са правени специализирани археологически проучвания, с оглед изясняване на проблема.

В СВИТЪК 1, Приложение 2.1. са представени таблици за разположението на пещерите по подрайони и циркуси, съдържащи данни за име, дължина, дълбочина и номер.

1.10. ХИДРОЛОГИЯ И ХИДРОБИОЛОГИЯ

1.10.1. Хидрология и хидрография

Хидрографска характеристика
НП Пирин обхваща територия, разположена върху водосборните басейни на реките Струма и Места. Двете реки заустват в Бяло море, а водосборните им басейни са съответно части от Беломорския водосборен басейн. Общата площ на водосборните басейни на р. Струма и р. Места е 13 564 км^2

- *Главен водораздел:*

Преминава по билото на Пирин планина и има направление северозапад-югоизток. Той разделя водосборните басейни на реките Струма и Места.

- *Площ на водосборните басейни:*

Таблица № 15 Главни речни басейни

Водосбори на главни реки / Main River Catchment Areas	Обща площ / Total Area	Площ от НП Пирин / NP "Pirin" Area	в % от НП Пирин / in % of the NP Pirin Area	в % от общата площ / in % of the total area
-	km^2	km^2	%	%
Струма / Struma	10797	206.065	51.06	1.52
Места / Mesta	2767	197.495	48.94	1.46
Общо / Total	13564	403.560	100.00	2.98

Общата площ на повърхностния водосборен басейн е 404,665 $км^2$, от които 204,120 $км^2$ принадлежат на водосборния басейн на р.Струма, а 200,545 $км^2$ са от водосборния басейн на р. Места. Двата водосборни басейна заемат приблизително една и съща площ – 50,44 %.Струма, 49,56% - Места

- *Реки и речни системи* - на територията на НП Пирин формират отток 10 притока на р. Струма и 10 притока на р. Места.
- *Хидрографски характеристики на водосборните басейни за станциите на опорната хидрологична мрежа* - на територията на НП Пирин е разположена само една станция от опорната хидрологична мрежа. В непосредствена близост до границите на парка са разположени още 7 станции - 2 – във водосбора на р. Места и 5 от водосбора на р. Струма.

Езера

На територията на НП Пирин са разположени 118 езера с постоянно водно огледало. Те условно се подразделят в 17 езерни групи. Общата площ на водната повърхност при средни водни нива е 2085 $км^2$. Тази площ е 0,51 % от територията на парка. Най-голяма е площта на Поповите и Бъндеришките езера. С най-голяма площ - 124 000 $м^2$ и най-голяма дълбочина – 29,5 м е Попово езеро.

Отточни характеристики

Получените резултати показват, че от НП Пирин средно-многогодишно се оттичат по 355,6 млн.куб.м. вода. От тях 188,5 млн куб м се оттичат към р.Струма, а 167,1 млн.куб.м се оттичат към р. Места. От реките, които се вливат в р. Струма с най-голям отток е р. Сандanska Бистрица, а от реките, които се вливат в р. Места – р. Бела река. С най-голям специфичен отток от притоците на р. Струма е р. Мозговица, а от притоците на р. Места – р. Дисилица.

Оттокът от НП Пирин представлява 40,5 % от оттока от Пирин планина, докато площта на парка е 17,9 % от територията на планината. В сравнение с територията на страната площта на парка е едва 0,36 %, но от нея се оттичат 2,07 % от оттока на реките в България. Оттокът от единица площ на парка е 2,3 пъти по-голям в сравнение със средния отток от Пирин планина и 5,6 пъти по-голям в сравнение с територията на страната.

ГИС – изработени са слоеве за хидрографската мрежа, както следва: "линия" за речната мрежа; "полигон" за езерата; "точка" за извори.
Карта № 7 Хидрографска мрежа и воден отток, приложена към Плана за управление.
Карта № 8 Валежи, приложена отделно към Плана за управление .

Воден баланс

Изчислените валежни и отточни характеристики за периода 1936-2000 г. дават възможност за оценка на елементите на водния баланс за водосборните басейни на всички главни реки, които водят своето начало от НП Пирин.

- Сумарното изпарение е 238 мм, което съответства на средната надморска височина на парка – 1214 м. Изпаряващият се среден многогодишен обем вода от територията на парка е 96,4 млн.куб.м и представлява 0,19 % от изпарението от територията на страната и 11,9 % от обемът на изпарението за Пирин планина.
- Валежите върху единица площ от НП Пирин са 1,5 пъти по-големи в сравнение с територията на Пирин планина и 1,8 пъти по-големи в сравнение с територията на страната.
- Оттокът от единица площ в НП Пирин е 2,3 пъти по-голям в сравнение с Пирин планина и 5,6 пъти по-голям от оттока от единица площ от територията на страната.

Използване на водите

Води за питейно-битово водоснабдяване:

На територията на парка са изградени множество водовземни съоръжения за питейно-битово водоснабдяване на локални обекти – хижи, почивни станции и др. Водите се ползват главно на територията на парка. Безвъзвратните загуби на вода при питейно-битовото водоснабдяване представляват 8 – 12 % от взетите води. Използваните води се връщат в речните течения по повърхностен или подземен път и не представляват значимо нарушение на оттока.

От територията на парка се използват и води за питейно-битово водоснабдяване на малки селища, разположени извън територията на парка. Взетите води се връщат в речната мрежа извън територията на парка.

Годишният обем за питейно-битово водоснабдяване представлява 0,56 % от повърхностния отток от територията на парка, а безвъзвратните загуби са съответно около 0,06 % от оттока, формиран на територията на парка.

Хидроенергетика

На територията на НП Пирин са разположени съоръжения от каскада "Сандански Бистрица". Изградени са 8 водохващания със застроено водно количество общо 6,48 $м^3$/сек. Взетите води в годишен разрез представляват обикновено около 20 % от застроеното водно количество или 1,3 $м^3$/сек. Средният многогодишен обем на взетите води може да се оцени на около 41 млн куб м или на около 50 % от оттока на р. Сандански Бистрица, който се формира на територията на парка. След преработване на тези води във ВЕЦ "Лиляново" те постъпват в деривация, откъдето заедно с други взети води се довеждатдо ВЕЦ "Сандански", откъдето, след преработване, постъпват отново в леглото на р. Сандански Бистрица.

В СВИТЪК I, Приложения 2.2. са представени 20 броя таблици за хидрографска характеристика на територията на НП Пирин.

1.10.2. Хидрохимия

Обекти на изследването:

- 9 реки от басейна на река Места - реките Бела, Бъндерица, Демяница, Плешка, Дисилица, Безбог, Ретиже, Каменица и Туфча;
- 3 реки от басейна на река Струма - Влахинска, Мозговица и Демиркапийска.
- през м. август 2001 г. е изследвана и малката река Икришча в м. Шилигарника (десен приток на река Бъндерица), която се ползва като питеен водоизточник за комплекса и същевременно е водоприемник за отпадъчните води на комплекса. Там е взета и единствената водна проба от битово-фекални отпадъчни води на територията на НП Пирин, поради значението на тази малка река за туризма в района на гр. Банско и регистрираните замърсяващи ефекти.
- 16 значими езера от основните езерни групи на парка през 2001 г. – Дълго Бъндеришко, Рибно Бъндеришко, Жабешко, Окото, Тевно Василашко, Горно Василашко, Рибно Василашко, Тевно, Голямо Валявишко, Безбог, Попово, Горно Рибно, Долно Кременско, Синаница, Аргирово, Митрово.

- 13 езера през 2002 г. – Дълго Бъндеришко, Рибно Бъндеришко, Жабешко, Окото, Горно Василашко, Рибно Василашко, Тевно, Езеро под Тевно, Безбог, Попово, Синаница, Аргирово, Митрово.

Анализ на получените резултати:

Направените изследвания на качеството на водите през 2001 и 2002 г. отразяват статуса на повърхностните води на територията на парка през *периода на маловодие* (август 2001 г.), който отразява сравнително най-лошите екологични условия през годината от физико-химична и хидробиологична гледна точка и *периода на пълноводие* (юни 2002 г.) след топене на снеговете, когато условията във водните екосистеми са коренно различни (висока мътност на речните води и възможности за т.нар. вторично замърсяване/натоварване).

Таблица 16 Качество на водите на реките на територията на НП Пирин през 2001 и 2002 г.

Показател	период на маловодие август 2001 г.	период на пълноводие юни 2002 г.
ХИДРОХИМИЯ		
Температура на водата	11.69 ^{0}C варира между 9.8-14.3 ^{0}C	11.1 ^{0}C варира между 9.0-13.0 ^{0}C
Разтворен кислород	8.7 мг/л и 95.08% варират между 7.44–11.35 мг/л; 81-119%	8.88 мг/л и 95% варират между 7.6–11.9 мг/л; 80-124%
pH	7.68 варира между 7,02 и 8,43	е 7.21 варира между 6,15 и 8,26
Електропроводимост	75.45 µS/cm варира между 42,4-219 µS/cm	38.82 µS/cm варира между 18.2-148 µS/cm
Разтворени вещества	51.56 мг/л варира между 28-146 мг/л	26 мг/л варира между 12-98 мг/л
Неразтворени вещества и мътност	1 мг/л варират между <1 и 5 мг/л	3.15 мг/л варират между 1 и 7 мг/л
Неорганични азотни форми (амоняк, нитрити, нитрати)	практически липсват неорганичен азот и фосфор във водите, с изключение на малки количества амониев азот през пролетта, поради отмиване на гниещата иглолистна постелка (естествен процес)	
Фосфати (PO_4-P):		
ХПК и $БПК_5$	Липсва каквото и да е органично натоварване на речните води на територията на парка	
ХИДРОБИОЛОГИЯ		
Трофичен Индекс RETI (ТИ):	80.46% (59 – 99 %);	стойност 85.73 % (47 – 95 %
Биотичният Индекс (БИ)	отговаря на води с най-високо качество	

Всички посочени изследвани реки се характеризират с чисти води с високо качество.

В СВИТЪК 1, Приложение 2.3. е представен Анализ по показатели, сравняващ периода на маловодие през 2001 г. и периода на високи води през 2002 г. за реките.

Таблица 17 Качество на водите на езерата на територията на НП Пирин през 2001 и 2002 г.

Показател	период на маловодие август 2001 г.	период на пълноводие юни 2002 г.
ХИДРОХИМИЯ		
Температура на водата	14.24 ^{0}C варира между 8.5-17.8 ^{0}C	11.58 ^{0}C варира между 4.6-22.9 ^{0}C
Разтворен кислород	7.88 мг/л и 100.38% варират между 6.67–9.6 мг/л; 77.5-121%)	9.11 мг/л и 108.04% варират между 7.5–11.8 мг/л; 84-137%
pH	7.5 варира между 5,72 и 8,82	7.01 варира между 5,99 и 7,77
Електропроводимост	34.63 µS/cm (7,8-76,9 µS/cm	18.55 µS/cm 8,3-109,4 µS/cm
Разтворени вещества	22.86 мг/л варира между 5,2-50,75 мг/л	12,43 мг/л варира между 5,6-73,3 мг/л
Неразтворени вещества и мътност	<1 мг/л варират между <1 и 2 мг/л	32.62 мг/л варират между 1 и 6 мг/л
Неорганични азотни форми (амоняк, нитрити, нитрати)	практически липсват неорганичен азот и фосфор във водите, с изключение на малки количества амониев азот през пролетта, поради отмиване на гниещата иглолистна постелка (естествен процес)	
Фосфати (PO_4-P):		
ХПК и $БПК_5$	Липсва каквото и да е органично натоварване на езерните води на територията на парка	
ХИДРОБИОЛОГИЯ		
Хлорофил А	6.39 мг/м^3 варира между 2.79 –9.61 мг/м^3	1.31 мг/м^3 варира между 0.4– 3.49 мг/м^3
Фитопланктон	1816.37 бр.кл./l варира между 131 –7786 бр.кл./l	3636.62 бр.кл./l варира между 191– 10436 бр.кл./l

Качеството на езерните води е много високо.

В СВИТЪК 1, Приложение 2.4. е представен Анализ по показатели, сравняващ периода на маловодие през 2001 г. и периода на високи води през 2002 г. за Пиринските глациални езера.

В СВИТЪК 1, Приложение 2.5. са представени Таблици от 1 до 14 – Качество на водите - хидрохимия и хидробиология

1.11. ПОЧВИ

1.11.1. Разпространение и характеристика на почвите

Фиг.3. Процентно разпределение на площите в парка по почвени типове

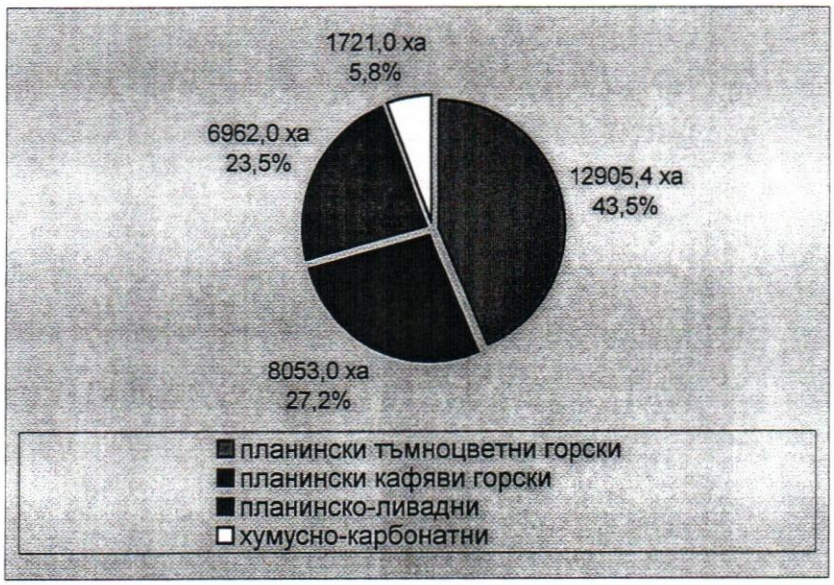

⇒ Планински кафяви горски почви (Cambisols):
Разпространение - в средния планински пояс от бук и иглолистни (800-1800 м н.в.). Представени са и трите подтипа – тъмна, преходна и светла, както следва:

- тъмноцветна кафява горска (Humnic Cambisols) - 5315,3 ха (66,0%)
- наситена кафява планинско-горска (Eutric Cambisols) - 2598,6 ха (32,3%)
- ненаситена кафява планинско-горска (Disric Cambisols) - 139,1 ха (1,7%)

общо: 8053 ха (100,0%)

⇒ Планински тъмноцветни горски почви (Umbric Cambisols):
Разпространение - в средпланинския и в по-малка степен във високопланинския горски пояс на Пирин, осъществяват връзката с планинско-ливадните почви над горната граница на гората и клековите формации. Почвообразуващите скали обикновено са гранити – безкарбонатни.
Плодородието на почвите е високо. Върху тях растат едни от най-добрите насаждения от бяла мура (върху по-скелетните почви) и смърч.
⇒ Планинско-ливадни (хумусно-силикатни) почви (Rankers):
Разпространение - почти изцяло в алпийската част на високопланинския пояс (над 2500 м), където се намират често в комплекс с голи скали и сипеи и в субалпийския подпояс (до 2500 м) в съчетание с планинско-горски тъмноцветни почви. Върху почвите е развита високопланинско-ливадна растителност. Гранитът е основната почвообразуваща скала.
⇒ Хумусно-карбонатни почви (*Rendzinas):*
Разпространение - северо-западно от р. Бъндерица до м. Предел. Решаващо значение за тяхното образуване е наличието на твърди варовити скали и продуктите от тяхното изветряне.
Върху тези почви растат главно черен бор, черна мура, клекът и смриката.

За характеризиране на почвите е ползвана информация от Почвена карта на България от 2000 г., както и данни от 18 броя почвени разрези, заложени при предишни проучвания за обекта.

В СВИТЪК 1, Приложение 2.6. са представени почвените разрези и резултатите от лабораторното изследване.

1.11.2. Ерозионни процеси

За оценка на ерозионните процеси на територията на НП Пирин са ползвани топографски карти в мащаб 1:50000 и наличната в дирекцията техническа информация. Обектът е проучен допълнително на терена през август-септември 2001 г.

⇒ От ерозия са засегнати 102,3 ха или 0,6% от горите /отдели и подотдели: 52 "б"; 53 "б"; 39 "а","б","в"; 329 "а"; 419 "в"; 438 "а"/. Понастоящем тези места са заети предимно с гъсти насаждения /пълнота 0,6-0,8/ с добър противоерозионен ефект.

⇒ Не са установени данни за активно протичане на ерозионни процеси или опасност от възникване.

⇒ Ерозията в горите протича много бавно и не се нанасят щети с практическо значение.

⇒ Нововъзникнали ерозионни процеси:

- Върху ски-писта "Добринище" (Безбожка поляна), непосредствено до междинната лифтова станция в северна посока, на площ 2,5 дка, са изпълнени изкопно-насипни работи за оформяне на ски-трасето. Площта е обхваната от площна ерозия, като върху 20% от повърхността й са се формирали струи и бразди с дълбочина 0,1-0,4 м.
- На ски-писта "Балканиада", пред долната лифтова станция, на площ около 3 дка, тревният чим е нарушен от антропогенно въздействие и почвата е подложена на водна ерозия. По трасето на пистата има още няколко такива петна, всяко с площ 50-70 кв.м. В тях ерозията на почвата протича с по-голяма скорост, тъй като наклоните на терена са над 35%.
- В резултат на преминаване на механизация по "Старата писта" в м. Паркинга са се образували коловози, които се ерозират площно.
- В отдел 247 "ж" (м.Безбожка поляна), върху стар камионен път и прилежащия терен, е оформен нов път с дължина 600 м. Ширината на пътното платно е 7-9 м, а общата ширина заедно с изкопите и насипите варира от 8 до 15 м. При разширението на пътя са засегнати около 5 дка гора от бяла мура. Средният надлъжен наклон на пътя е 14% и съществува опасност от интензивно развитие на ерозия.

⇒ Противоерозионни съоръжения:

- На р. Демяница по границата между отдели 148 и 186 е изградена брегоукрепителна бетонна стена от лявата й страна срещу течението, с дължина около 30 м. Предназначението й е за защита на брега от подравяне и заливане. На места стената е разрушена, а височината й не е достатъчна за предпазване на брега от чести заливания. Построеният в долния край на стената дървен мост е с малък отвор и е причина за често задръстване и преливане на водите, като се нанасят щети на моста. Водите се отправят към гр. Банско със заплаха от наводнение. Тази част на парка е една от най-посещаваните, а мостът свързва голям брой почивни домове с главната пътна мрежа.
- На територията на парка са изградени някои дребноразмерни съоръжения за борба с ровинната ерозия. Прагчета от суха каменна зидария са построени в активна ровина (подотдел 473-в) - около 80 куб. м, а в ровини, формирани при извоз на дървесина (отдели 435, 436 и 437), е изпълнено задръстване 250-300 кв. м. Изградените съоръжения са укрепили и заглушили ровините.

ГИС – изработен е слой за почвите от тип "полигон" и карта № 9 "Почви", приложена към Плана за управление, с обозначени ерозирани, ерозиращи се и с опасност от ерозия.

1.12. ЕКОСИСТЕМИ И БИОТОПИ

1.12.1. Описание и картиране на срещащите се в парка екосистеми на базата на Класификацията на палеарктичните хабитати /Clasification of palearctic habitats; CE; Nature and environment No 78/96/.

/С някои терминологични различия, понятията "екосистема" и "биотоп" условно се приравняват към понятието "хабитат". Със Закона за биоразнообразието вместо "хабитат" е въведен термина "местообитание"/.

Разработената класификация на местообитанията в НП Пирин е подчинена на Заданието на МОСВ и стои в пряка връзка с Общоевропейската класификация. Частичната модификация е резултат на препоръките от работната среща в Банско (2002) на експертите, разработващи Плана за управление. Целта е разнообразието от местообитания да се представи във форма, която е възможно най-достъпна за ползване от парковата дирекция и останалите заинтересовани институции.

Теренните проучвания обхващат два моделни участъка:

- в околностите на хижа Безбог - около вр. "Безбог", вр. Полежан, вр. Момин двор, вр. Острец, Попово езеро, Рибни езера;
- в околностите на хижа Вихрен - вр. "Вихрен", Казаните, Муратов връх, Рибно езеро, Бъндеришки езера.

Таблица 18 Местообитания

№				Наименование	Площ [ха] състояние 2002 г.	Номенклатурен код по Palearctic classification
1				Води / Waters	177,50	2
1	1			Течащи води / Running water	11,60	24
1	1	1		Реки / Rivers	11,60	24.1
				• Моренен тип	-	-
				• Тип скално легло	-	-
				• Мочурищен (торфен) тип	-	-
				• Ливаден тип	-	-
				• Горски тип	-	-
1	1	2		Водопади / Waterfalls	-	24,17
1	2			Стоящи води / Standing water	165,90	22
1	2	1		Постоянни езера / Permanent lakes	165,90	22,1
				• Моренен тип	-	-
				• Клеков или клеково-ливаден тип	-	-
				• Макрофитен и блатно-мочурищен (торфен) тип	-	-
				• Пресъхващи езера	-	-
1	2	2		Временни водоеми / Temporary waterbodies	-	22,2
2				Храстова и тревна растителност / Schrub end Grassland	17812,30	3
2	1			Храстова растителност / Schrub	10321,90	31
2	1	1		Съобщества на клек / *Pinus mugo* communities	6231,90	31,58
2	1	2		Съобщества на сибирска хвойна / *Juniperus sibirica* communities	3563,40	-
2	1	3		Съобщества на балкански зановец / *Chamaecytisus absinthioides* communities	285,30	31,4B2

2	1	4		Съобщества на ниски храстчета (*Vaccinium, Bruckenthalia, Salix u Dryas octopetala*) / Communities of small shrubs (*Vaccinium, Bruckenthalia, Salix and Dryas octopetala)*	241,30	31,4 (31,4A2, 31,461, 31,4917)
2	2			Тревна растителност / Grasslands	7490,40	-
2	2	1		Тревна растителност в горската зона / Grassland vegetation in the forest zone	506,30	-
2	2	2		Високопланинска тревна растителност върху силикатни почви / High-mountain grassland vegetation on siliceous soils	5873,60	36,39
2	2	3		Високопланинска тревна растителност върху варовикови почви / High-mountain grassland vegetation on calcareous soils	1110,50	36,4172
3				Гори / Forests	17325,50	4
3	1			Широколистни гори / Deciduous forests	1211,90	41
3	1	1		Букови гори / Beech forests	1186,20	41.1
3	1	1	1	Чисти букови гори / Pure *Fagus sylvatica* forests	486,50	41,19221
3	1	1	2	Гори с преобладание на бук / Forests with predominance of *Fagus sylvatica*	699,70	41,19222
3	1	2		Трепетликови гори	21,10	-
3	1	3		Крайречни елшови гори	4,60	
3	2			Иглолистни гори / Coniferous forests	13949,20	42
3	2	1		Елови гори / Fir forests	917,9	42.1
3	2	1	1	Чисти елови гори / Pure *Abies alba* forests	172,30	42,1613
3	2	1	2	Гори с преобладание на *Abies alba*	745,60	-
3	2	2		Смърчови гори / Spruce forests	1654,40	42,2
3	2	2	1	Чисти смърчови гори / Pure *Picea abies* forests	421,50	42,2412
3	2	2	2	Гори с преобладание на смърч / Forests with predominance of *Picea abies*	1232,90	-
3	2	3		Бялборови гори / Scots pine forests	4215,50	42.5
3	2	3	1	Чисти бялборови гори / Pure *Pinus sylvestris* forests	2752,00	42.5C2
3	2	3	2	Гори с преобладание на бял бор / Forests with predominance of *Pinus sylvestris*	1463,50	-
3	2	4		Черборови гори / *Pinus nigra* forests	809,80	42,6
3	2	4	1	Чисти черборови гори / Pure *Pinus nigra* forests	440,70	42,6618
3	2	4	2	Гори с преобладание на черен бор / Forests with predominance of *Pinus nigra*	369,10	-
3	2	5		Бяломурови гори / *Pinus peuce* forests	5346,90	42,723
3	2	5	1	Чисти бяломурови гори / Pure *Pinus peuce* forests	3564,70	42,723
3	2	5	2	Гори с преобладание на бяла мура / Forests with predominance of *Pinus peuce*	1782,20	-
3	2	6		Черномурови гори / *Pinus heldreichii* forests	1004,70	42,716
3	2	6	1	Чисти черномурови гори / Pure *Pinus heldreichii* forests	498,60	42,716
3	2	6	2	Гори с преобладание на черна мура / Forests with predominance of *Pinus heldreichii*	506,10	-
3	3			Смесени гори / Mixed forests	839,20	-
3	3	1		Смесени гори с преобладание на широколистни / Forests with predominance of deciduous trees	26,90	-
3	3	2		Смесени гори с преобладание на иглолистни / Forests with predominance of coniferous trees	812,30	-
3	4			Горски култури / Tree plantations	1325,20	83,3
3	4	1		Иглолистни култури / Coniferous plantations	1318,90	83,31
3	4	1	1	Култури от ела (*Abies alba*)	62,10	-

3	4	1	2	Култури от бял бор (*Pinus sylvestris*)	910,50	-
3	4	1	3	Култури от смърч (*Picea abies*)	171,60	-
3	4	1	4	Култури от бяла мура (*Pinus peuce*)	148,20	-
3	4	1	5	Култури от черен бор (*Pinus nigra*)	22,10	-
3	4	1	6	Култури от черна мура (*Pinus heldreichii*)	2,70	-
3	4	1	7	Култури от атласки кедър	0,30	-
3	4	1	8	Култури от дугласка	1,40	-
3	4	2		Култури от широколистни видове Plantations of deciduous trees	5,10	83,32
3	4	2	1	Култури от топола (*Populus*)	0,70	83,321
3	4	2	2	Култури от бреза	4,40	
3	4	2	2	Култури от бук (*Fagus sylvatica*)	1,20	-
4				Торфища / Bogs	-	5
4	1			Торфища в горската зона / Bogs in the forest zone	-	-
4	2			Високопланински торфища / High-mountain bogs	-	-
5				Скали, сипеи и пещери / Rocks, Screes and caves	4866,60	6
5	1			Скали / Rocks	2988,30	62
5	1	1		Гранитни скали / Siliceous rocks	2011,90	62,252
5	1	2		Мраморни скали / Calcareous rocks	976,40	62,1A121
5	2			Сипеи / Screes	1878,30	61,1
5	2	1		Гранитни сипеи / Siliceous screes	1060,70	61,11
5	2	2		Мраморни сипеи / Calcareous screes	817,60	61,25
5	3			Пещери / Caves	-	65
6				Антропогенни местообитания / Anthropogenic habitats	174,10	8
6	1			Сечища	66,00	-
6	2			Просеки, дворове, ски писти, паркинги, пътища, кариери	108,10	-

1.12.2. Специфични за хидрологичната мрежа на парка речни и езерни хабитати

/В таблицата са включени допълнително без йерархичен номер/.

⇒ *Основни регистрирани типове речни местообитания:*

- Моренен тип: река Ретиже и Каменица.
- Тип скално легло: Сравнително рядко разпространен в някои каньоновидни речни участъци - река Бъндерица след х. "Бъндерица".
- Мочурищен (торфен) тип: Това са обикновено малки рекички във високите приезерни райони - река Демяница в участъка след вливане на левия приток на река Превалска.
- Ливаден тип: Широко разпространен речен хабитат.
- Горски тип: Широко разпространен тип хабитат в по-ниските части на НП Пирин.

⇒ *Основни регистрирани типове езерни хабитати са:*

- Моренен тип: Тевно Василашко езеро, Тевно езеро, Голямо Валявишко, Кременски, Аргирово и др. Могат да се подразделят на: плитки и дълбоки; със силно вариращо водно ниво (Синаница); със силикатна или варовикова основа, и най-разнообразна форма.
- Клеков и клеково-ливаден тип: Рибно Василашко езеро, Безбог, Окото и др. Двата типа са сходни, като основната разлика между тях е количествена – клеков тип се определя, когато повече от 30% от бреговата ивица е покрита с клек.
- Макрофитен и блатно-мочурищен (торфен) тип: По напреднали стадии на езерна сукцесия - Рибни езера, езерото под заслон Тевно езеро, някои от малките Валявишки езера и др.
- Пресъхващи езера: Последен стадий на езерна сукцесия. Типичен пример е Даутово езеро.

При Горно Василашко езеро имаме едновременно два хабитата – моренен, в по-голямата част на езерото и блатно-мочурищен (торфен) тип в района на лявото изтичало.

Най-характерно за всички Пирински езерни хабитати е: наличие на каменен моренен материал като дънен субстрат, слабото обрастване на бреговете с дървесна и друга растителност, изключително високата прозрачност на водата (до 20 м), ниска продуктивност на екосистемата,

много често значителна дълбочина (повече от 10 м) и много ниската твърдост на водите поради снежното подхранване.

1.12.3. Карта на местообитанията

Изработената карта на местообитанията е неразделна част от настоящия анализ. Легендата съдържа общо 70 единици от различен йерархичен ранг. Отразените на картата 45 картируеми единици обхващат най-ниските йерархични нива от предварително избраната система. В разработения обем те могат да се разглеждат като удовлетворяващи нуждите на парковата дирекция и други ползватели, като дават представа за значителното разнообразие от местообитания, достъпно за идентифициране и от непрофилирани специалисти.

ГИС – изработен е слой за хабитатите от тип "полигон" и карта № 10 "Природни местообитания", приложена отделно към Плана за управление.

1.12.4. Хабитати, изискващи специални консервационни мерки, включени в Annex I от Резолюция № 4 / 1996 г.

22.31 Евросибирски многогодишни амфибийни съобщества

31.1 Европейски влажни съобщества с доминиране на *Molinia coerulea*

31.46 Съобщества с доминиране на *Bruckenthalia spiculifolia*

35.7 Медитерано-планински съобщества от картъл (*Nardus stricta*)

42.16 Южно-Балкански елови гори

42.5C Югоизточно-Европейски бялборови гори

42.66 Черборови гори

42.7 Високопланинско-Медитерански мурови гори

54.12 Варовикови изворни води

65. Пещери

В СВИТЪК I, Приложение 3.1. е представено "Разпространение на растителните видове с природозащитно значение в различните хабитати на НП Пирин".

1.13. РАСТИТЕЛНОСТ

1.13.1. Класификация на растителността

Инвентаризацията на растителността на Национален Парк Пирин е проведена през периода 2001–2002 год. За целта са направени геоботанични описания на растителността в обособените отдели на всички паркови участъци. Описанията на растителните съобщества (асоциации) са по доминантния метод. Този метод е по-лесно приложим при теренната работа и достатъчно информативен за целите на природозащитата. Той е по-удобен за приложение във връзка с консервационни дейности в националните паркове. При определянето на едификаторите са взети под внимание ролята и влиянието, което имат видовете при формирането на фитоценотичната среда.

Събрана е допълнителна информация за степен на съхраненост, деградационни процеси, наличие на видове с консервационно значение в съобществата и др. Картирането на фитоценозите е извършено за всеки подотдел на отделите, обособени в участъците на парка.

НП Пирин попада в самостоятелен Пиринski окръг, поради силно изразената специфичност на флората и растителността (Бондев, 1991)

Установените растителни съобщества, съгласно *Таблица 18, т. 1.12.* могат да бъдат класифицирани в няколко основни групи:

1) Съобщества край водни басейни;
2) Храстови съобщества от субалпийския пояс;
3) Тревни съобщества – горски поляни, субалпийски и алпийски пасища;
4) Горски растителни съобщества;
5) Скални съобщества;
6) Съобщества от вторичен характер, резултат от антропогенна дейност.

1) Съобщества край водни басейни.

Екосистемите, свързани с наличието на голямо количество влага имат азонален характер. Те се срещат във всички пояси. По-характерни са хигрофитните и ходрофитните съобщества в субалпийския и алпийския пояс на парка.

⇒ **Около потоците и влажните места** те са съставени от мъхнат девесил *Heracleum verticillatum* и балканска паламида *Cirsium appendiculatum*, по-рядко широколистна пушица (*Eriophorum latifolium*), крайречна горва (*Cardamine rivularis*) и др. В близост до тях се разполагат микрогрупировки на тинтявов живовляк (*Plantago gentianoides*), росица (*Parnassia palustris)*, на по-каменистите места – и на звездиста каменоломка (*Saxifraga stellaris*) и дребно плюскавиче (*Silene pusilla*).

⇒ **Около малките езера и заблатявания** съставът е по-различен. Тук преобладават различните представители на род *Carex*, като *Carex nigra* и *Carex distans*. Среща се обикновено като обособен пояс туфестия пухонос (*Trichophorum caespitosum*).

⇒ В рамките на малките планински езера преобладават съобществата на водно лютиче (*Ranunculus aquatilis*), теснолистна ежова главичка (*Sparganium angustifolium*) или комбинация от двата вида. Твърде интересни са и съобществата на редките видове езерен шилолист (*Isoetes lacustris*) и водна шилолистка (*Subularia aquatica*).

⇒ **Съобществата, формирани край речните течения**, са съставени от хигрофитни видове и като правило представляват тесни ивици край теченията на потоците и малките реки в планината. В повечето случаи площта им е незначителна и те дори не се обособяват като самостоятелни ценози, а се включват в състава на фитоценозите, разположени в непосредствена близост до тях. В тези крайпоточни съобщества преобладават видовете балканска паламида (*Cirsium appendiculatum*), мъхнат девесил (*Heracleum verticillatum*), унгарски див слънчоглед (*Doronicum hungaricum*), бяла чобанка (*Petasites albus*), водна росица (*Parnassia palustris*) различни видове от род Дзука (*Juncus*) и някои други видове, а по долината на р. Демяница, в иглолистния пояс на варовити терени е застъпен и редкият вид пиринска чобанка (*Petasites kablickianus*). Върбови ценози край потоците практически липсват.

2) **Храстови съобщества в субалпийския пояс**

⇒ **Съобщества на клека** (*Pinus mugo*) - разположени са между горната граница на гората и около 2500 m н.в. Установени са 12 монодоминантни съобщества. В приземния етаж преобладават видовете от род *Vaccinium*, горската светлика, а често се установява и присъствие на мъхове. При по-голяма надморска височина се увеличава участието на житните и киселите треви, като качулатата гъжва (*Sesleria comosa*) и картълът (*Nardus stricta*). В определени съобщества доминират синкавата гъжва (*Sesleria coerulans*) и скалната полевица (*Agrostis rupestris*), както и извитата острица (*Carex curvula*), като съдоминант.

⇒ **Съобщества на сибирската смрика** (*Juniperus sibisrica*) - заемат също обширни площи в субалпийския пояс. За тях е характерно, че увеличават площта си, колонизирайки нови територии. В тревния синузий най-често доминират черната и синята боровинка, а понякога като съдоминант участва и къдравата овесица (*Lerchenfeldia flexuosa*). В някои монодоминантни асоциации в тревния етаж участват *Festuca valida, Nardus stricta, Festuca nigrescens* (чернееща власатка), *Sesleria coerulans, Sesleria comosa.* Асоциацията *Juniperus sibisrica - Sesleria comosa* има преобладаващо представявне на парковата територия в сравнение с останалите монодоминантни съобщества.

⇒ **Съобщества на балканският зановец** (*Chamaecytisus absinthioides*) - също имат вторичен характер и заемат нови територии, особено след намаляване интензивността на пашата, както и след ветровали, пожари и др. явления, водещи до промяна в средата. Срещат се в субалпийския пояс и по светли места в рамките на горските формации. Установени са общо 5 броя. Най-често в тревният етаж доминират черенещата власатка и обикновената полевица (*Agrostis capillaris*).

⇒ **Съобщества доминирани от ниски храсти**, каквито са представителите на род *Vaccinium* (боровинки), *Bruckenthalia* (иглолистка), *Dryas* (сребърник) и някои други, които имат ограничена роля за формиране на екосистемите.

3) **Тревни растителни съобщества**

Разпространени главно в субалпийския и алпийския пояс, по-ограничено са представени по горските поляни. Те са доминирани главно от житни и кисели треви.

⇒ **Съобщества на качулата гъжва** *(Sesleria comosa).* Този вид формира най-голям брой съобщества – общо 10, като едно от съобществата е с монодоминантна структура. Те заемат по-сухите, открити пространства във високата част на парка. От тревните растителни съобщества, тези на качулатата гъжва са с най-широко разпространение в парковата територия.

⇒ **Съобщества на картъла** *(Nardus stricta)* - в по-голямата си част са с вторичен характер и са заели територии на бивши клекови формации и иглолистни гори. Установени са една монодоминантна и 4 полидоминантни асоциациии, формирани от този вид.

⇒ **Съобщества на мощната власатка** (*Festuca valida*) - интересни са поради ендемичната природа на едификатора. Разположени са на малки площи, главно между съобществата на сибирската смрика. Установени са 7 асоциации на вида, като едната от тях е монодоминантна.

⇒ **Съобщества на туфестата пластица** (*Deschampsia caespitosa*) - заемат ограничена площ. Разположени са главно около торфищитните комплекси, във влажни ливади на заравнени участъци и край поточните места. Разпространението им има равномерен характер и е тясно свързано с условията на средата. Описаните са 5 асоциации, като едната е монодоминантна. Край влажни места, торфища и др. в съобществата участват и представители на род Острица (*Carex*).

⇒ **Съобщества на чернеещата властка** (*Festuca nigrescens*) - заемат по-големи територии, като се включват като елемент както на безлесната зона, така и в горския комплекс. Описани са 3 растителни съобщества, като всичките са с участие на други видове. С най-широко разпространение е асоциацията *Festuca nigrescens-Nardus stricta.* Заема обширни територии в ниската част на субалпийския пояс и навлиза в откритите и просветлени пространства на иглолистния пояс.

⇒ **Съобщества на обикновената полевица** (***Agrostis capillaris***) - заемат поляните и естествено откритите пространства в горските екосистеми. Площите, които заемат са малки и разпокъсани и зависят от характера на средата. Основно ценозите на обикновената полевица се срещат във формациите на бялата мура, белия бор и смърча. Описани са 5 асоциации, като едната е монодоминантна.

⇒ **Съобщества на горския вейник (*Calamagrostis arundinacea*)** - обхващат ограничени и разпокъсани територии в периферните части на гората. Най-често доминиращ вид във вторият етаж е черната боровинка.

4) Горски растителни съобщества

Изключително разнообразните условия в НП Пирин са обусловили забележително растително разнообразие. Установените съобщества могат да служат като основни единици за картиране, управление, насочване на процесите и мониторинг.

Съобщества, доминирани от представителите на род Бор (*Pinus*)

⇒ **Съобщества на черния бор** *(Pinus nigra)* - заемат по-ниските части на Националния парк и са разположени главно в северната част /Парков район Баюви дупки/. Те се установяват до 1400 m н.в. Черният бор е типичен калкофит и расте добре върху варовитите терени. Образува мезоксерофитни съобщества, в повечето случаи чисти, но понякога като съдедификатори участват белият бор и черната мура, по-рядко обикновената ела. Тревният синузий в черборовите съобщества е съставен от сравнително сухоустойчиви видове като далматинска власатка (*Festuca dalmatica*), пензесова власатка (*Festuca penzesii*), перест късокрак (*Brachypodium pinnatum*) и др. На територията на Националния парк са установени три монодоминантни и 5 полидоминантни фитоценози на вида.

⇒ **Съобщества на белия бор** (*Pinus sylvestris*) - заемат предимно слънчеви (южни или с южна компонента) изложения и по-бедни местообитания. Описаните фитоценози са 23 на брой – 9 монодоминантни и 14 полидоминантни. Най-широко разпространение на сравнително обширни площи имат съобществата *Pinus sylvestris-Vaccinium myrtillus* и *Pinus sylvestris-Calamagrostis arundinacea*. В по-ниските части на парковата територия, главно в югозападните части, са разположени други две моноедификаторни съобщества: *Pinus sylvestris - Brachipodium pinnatum + Calamagrostis arundinacea* и *Pinus sylvestris–Festuca heterophylla*. Обособеното съобщество на разнотревието (*mixtoherbosa*) заема южните гранични части на парка.В полидоминантните фитоценози на белия бор основни съедификатори са бялата мура и обикновеният смърч. Доминиращите видове в приземния етаж са основно черната боровинка (*Vaccinium myrtillus*) и горската светлика (*Luzula sylvatica*), докато при формирането на смесени ценози с бука, основният компонент на тревния синузий е горската ливадина (*Poa nemoralis*). Редица съобщества са с трудно определим доминант. Проективното покритие на приземния етаж в тези съобщества е сравнително високо и флорният състав е богат. Повечето от тези съобщества са от типа *mixtoherbosa.*

⇒ **Съобщества на бялата мура** (*Pinus peuce*) - представляват съществен интерес от консервационна гледна точка, поради природозащитната стойност на едификатора и на срещащите се в тях видове. В границите на НП Пирин са описани 36 растителни съобщества на бялата мура, от които 13 са монодоминантни, в които често се формира втори етаж от клек или сибирска хвойна. В тревния синузий основните доминиращи видове са черната боровинка, горският вейник *(Calamagrostis arundinacea)* и горската светлика. При полидоминантните растителни съобщества с преобладание са тези със съедификатор обикновения смърч – 14 на брой. Като доминиращи видове в тези фитоценози отново се явяват черната боровинка и горският вейник. По-рядко се срещат съобществата със съедификатори белият бор и обикновеният бук. Във вертикалното разпределение те заемат по-ниските части от територията на бялмуровия комплекс. Интересно е съобществото *Pinus peuce + Pinus heldreichii – Festuca penzesii*, в което едификатори се явяват два ендемични вида. Разположено е на ограничена площ в северната част на парка.

⇒ **Съобщества на черната мура** (*Pinus heldreichii*) - разположени са главно върху варовитите терени в парков район Баюви дупки. Те заемат добре дренирани местообитания, което в повечето случаи се дължи на изпъкнали релефни форми и силно наклонени терени. Установени са 7 монодоминантни и 7 полидоминантни фитоценози. В някои от монодоминантните съобщества участва клекът, а обликът на тревния синузий се определя главно от житни растения, като *Calamagrostis arundinacea, Brachypodium pinnatum, Festuca penzesii,* и др. С преобладание са съобществата с доминиране на пензесовата власатка и съдоминантно участие съответно на синкавата гъжва *(Sesleria coerulans)* и перестия късокрак. В полидоминантните съобщества най-чести спътници на черната мура са белият и черният бор и бялата мура, а в

редки случаи – обикновената ела и обикновеният смърч. Доминиращите видове са представители главно на житните, с по-малко участие на черната боровинка и обикновения здравец *(Geranium macrorrhizum)*.

Съобщества доминирани от обикновения смърч, обикновената ела и обикновения бук

⇒ **Съобщества на смърча** (*Picea abies*) - заемат влажни местообитания, което съответства на мезофитната природа на вида. Те са 21 на брой, като четири от тях са монодоминантни. Доминиращи видове в тревния синузий са черната боровинка, горският вейник и горската светлика. Полидоминантните съобщества на смърча включват като съдоминанти главно обикновения бук и обикновената ела. В тези съобщества в тревния етаж доминиращи видове са заешки киселец (*Oxalis acetosella*) и лазаркинята *(Galium odoratum)*. По-малък е броят на ценозите, в които като съедификатори участват белият бор и бялата мура.

⇒ **Съобщества на обикновената ела** (*Abies alba*) - подобни са на тези на смърча. Тези съобщества представляват друг елемент на иглолистния ценотичен комплекс, макар с ограничена площ и донякъде преходен характер. Установено е едно монодоминантно и 14 полидоминантни съобщества. Основни съедификатори са обикновеният смърч и обикновеният бук. В повечето случаи видовете, формиращи тревния синузий, са подобни на тези от смърчовите фитоценози. Полидоминантните съобщества, в които участват белият бор, бялата мура и черният бор имат по-ограничено разпространение.

⇒ **Съобщества на обикновения бук** (*Fagus sylvatica*) - заемат сравнително ограничена територия от площта Парка. Установени са 6 монодоминантни и 18 полидоминантни асоциации. Най-често доминиращи видове в тревния етаж са горската светлика и горската ливадина *(Poa nemoralis)*, по-рядко обикновената светлика (*Luzula luzuloides*) и чернеещата власатка (*Festuca nigrescens*). По-голямата част от съобществата на обикновения бук са в климаксно състояние, като се установява процес на навлизане на иглолистни дървесни видове. Съедификатори на елата са главно обикновеният бук, а по-рядко белият бор, обикновеният смърч и бялата мура. Преобладаващите видове в тревния синузий са най-често типични сциофити - горска светлика, горска ливадина, горски вейник, дебрянка (*Sanicula europea)*.

⇒ **Съобщества на трепетликата** (*Populus tremula*)
Тези съобщества са слабо представени на ограничени площи в парковата територия.

5) Скални съобщества

Разположени са главно в алпийския и субалпийския пояс. Поради голямото разнообразие, понякога на незначителна площ, тези съобщества са класифицирани като серии. На територията на Парка са установени 18 такива серии, с различно участие на много видове. Сериите съобщества позволяват достатъчно ясно да се представи наличното разнообразие от микрогрупировки и техните особености

Широко са застъпени напр. представителите на род Каменоломка (*Saxifraga*), участват ендемични видове, като пиринска мащерка (*Thymus perinicus)*, пирински мак (*Papaver degenii)*, фердинандова гъшарка (*Arabis ferdinandi-coburgii)* стояново прозорче (*Potentilla appenina* ssp. *Stojanovii)*, дребнолистен карамфил (*Dianthus microlepis),* типични алпийски видове, като вълнест оклоп (*Androsace villosa)*, родакс (*Rhodax alpestris)*, безстъблено плюскавиче (*Silene acaulis)* и много други.

6) Антропогенни съобщества

В повечето случаи на места повлияни от човешка дейност се появяват подвижни растителни видове с вторично разпространение. Типични за нашите високи планини са така наречените "егречни съобщества". Обикновено те заемат сравнително малки площи и са резултат от концентрирано присъствие на домашни животни. Разположени са главно в субалпийския пояс, като рядко се срещат и в долната част на алпийския пояс. Между тях се установяват и някои разлики. В по-голямата част от случаите в тези съобщества доминират дълголистният лопен (*Verbascum longifolium* ssp. *pannosum*) и алпийският лапад (*Rumex alpinus*). Обикновено като съдоминанти в различни съобщества участват чемериката (*Veratrum album*), понякога *Deschamptia caespitosa.* На отделни места са формирани микрогрупировки от пясъчна пача трева (*Polygonum arenastrum*), врязана бударица (*Galeopsis bifida*), чувен (*Chenopodium bonus-henricus*) и други подвижни и рудерални видове. Егречните съобщества вероятно в миналото са заемали по-големи площи, но с

намаляване интензивността на пасищното животновъдство във високопланинските части постепенно тези съобщества стават обект на реколонизация от страна на коренната растителност.

ГИС – изработен е слой за растителните съобщества от тип "полигон" и карта №11 "Растителни съобщества", приложена отделно към Плана за управление.

В СВИТЪК I, Приложение 3.2. е представен списък "Растителни съобщества", който е неразделна част от картата.

1.13.2. Характеристика на горскодървесна растителност

Разпределение на дървесните видове по площи и процентното им съотношение.

Залесената площ на парка, вкл. площта на клека е 23110,3 ха или 57,3% от общата му площ и включва иглолистни гори, широколистни високостъблени гори и издънкови гори за превръщане. Незалезената площ на парка е 17222,1 ха или 42,7% от общата му площ и включва:

- високопланински пасища 6438,9 ха
- скали 3071,5 ха
- нелесопригодни голини 2977,1 ха
- грохоти 2027,9 ха
- поляни 1591,5 ха
- нелесопригодни площи 521,7 ха
- голини 172,4 ха
- езера 148,8 ха
- сечища 78,6 ха и други

Фиг.4 Процентното разпределение на залесената площ на парка по видове гори

В състава на горите участват общо 16 броя дървесни видове. С най-голямо площно участие са представени клекът – 5962,0 ха, следван от бялата мура – 5415,8 ха, смърчът – 2379,2 ха, букът-1098,4 ха, черната мура – 893,4 ха и др., а с най-малко акация – 0,7 ха и ливански кедър – 0,3 ха. Площите, с които са представени бялата и черната мура в парка представляват съответно около 42 % и 52 % от площното им разпространение на територията на Р България.

Фиг.5 Процентно разпределение на залесената площ на парка по дървесни видове

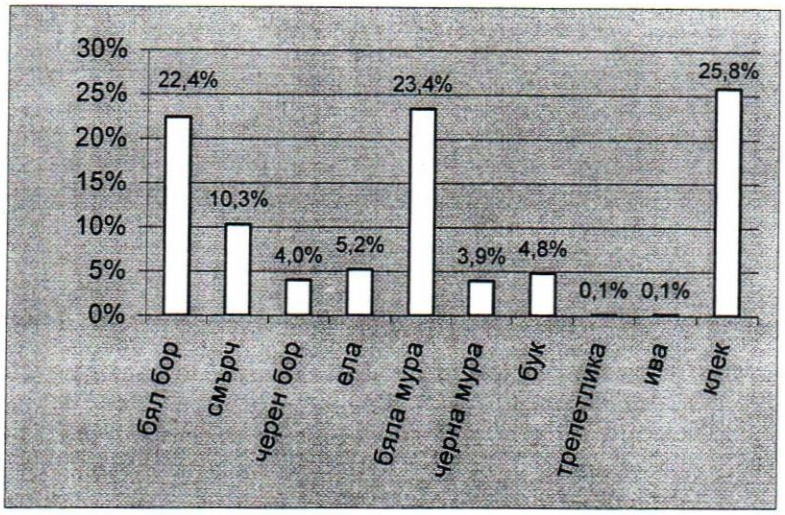

Разпределение на горите по дървесни видове и класове на възраст

Средната възраст на горите в НП Пирин е 85 години. Най-голяма е площта на горите на възраст над 140 г. /осми клас на възраст/ - 34,3% от общата им площ, следван от гори на възраст /пети клас/ 81-100 г - 24,5% от общата им площ. Останалите класове на възраст са представени средно с 5-6% от общата площ. В осми клас на възраст са включени насажденията от клек, които заемат 2/3 от площта на класа.

Разпределение на дървесните видове по произход

По-голяма част от дървесната растителност в парка е представена от типични за района естествени, семенни насаждения – 21749,3 ха или 94,1% от площта на горите вкл. клек. Останалите гори се състоят от 1307,7 ха или 5,7% изкуствени горски култури, съставени от дървесни видове от местен произход и 48,0 ха или 0,2% от издънков произход.

На територията на парка има създадени общо 5,3 ха култури от чуждоземни дървесни видове: евроамериканска тополи – 2,9 ха; дуглазка ела –1,4 ха; акация – 0,7 ха и ливански кедър – 0,3 ха. Културите от чуждоземни видове се намират в периферията на парка. Общата им площ отнесена към площта на парка е под 0,1 %.

ГИС – изработени са слоеве за горите от тип "полигон", Карта № 12 "Горско дървесна растителност – по видове" и Карта № 13 "Горско дървесна растителност – по класове на възраст"

В СВИТЪК 1, Приложени е 3.3. са представени следните Таблици за таксационната характеристика на горите в НП Пирин:

***Таблица 1** за разпределение на общата площ по вид на земите и вид на горите в НП Пирин*

***Таблица 2** за разпределение на залесената площ, общия дървесен запас/без клони/ по класове и подкласове на възраст на НП "Пирин"*

***Таблица 3** за разпределение на залесената площ по дървесни видове и класове на възраст на НП Пирин*

***Таблица 4** за разпределение на дървесен запас/без клони/ по дървесни видове и класове на възраст на НП Пирин*

***Таблица 5** за разпределение на залесената площ по дървесни видове и произход на НП Пирин*

***Таблица 6** за разпределение на залесената площ по дървесни видове и бонитет на НП Пирин*

1.14. ФЛОРА

Пирин е една от най-оригиналните във флористично отношение наши планини. Тя се характеризира с изключително растително разнообразие и висок процент на ендемичния компонент. Причина за това са твърде разнообразните условия, породени от съчетанието на южна географска ширина и голяма надморска височина. Освен това в планината и особено на територията на НП Пирин условията на релефа са твърде разнообразни и благоприятстват съществуването на голям брой екологични ниши, които служат като местообитания на различни растителни видове. Особено важна роля за разпределението на растителните видове играе реакцията на основната скала. Тук се срещат както силикатни, така и варовити терени. Езерата и потоците също разнообразяват условията, създавайки по-влажни местообитания за влаголюбивите видове.

1.14.1. Нисши растения и гъби

1.14.1.1. Водорасли

Брой видове и богатство на таксоните	Брой видове с природозащитен статус	Видове, които трябва да бъдат предмет на специални мерки	Пропуски в познанията
165 вида 13 разреда, 25 семейства и 62 рода	Много рядък - 1 вид Ендемити - 2	Най-ценни от гледна точка на водорасловото разнообразие са Поповите и Кременските езера в централната част на планината	Най-слабо проучената растителна група на парка. Причина за това е голямото им разнообразие и трудоемкостта при събирането и определянето.

В СВИТЪК 1, Приложение 4.1. е представен пълен списък на установените видове водорасли и видовете с природозащитна стойност.

1.14.1.2. Мъхове (бриофлора).

Брой видове и богатство на таксоните	Брой видове с природозащитен статус	Пропуски в познанията
329 вида 4 класа 64 семейства 138 рода	1 вид е включен в Приложение I на Бернската конвенция. 2 вида са включени в Директива 92/43/ЕС	Бриофлората на парка е сравнително слабо проучена

В СВИТЪК 1, Приложение 4.2. е представен списък на установените видове мъхове.

1.14.1.3. Гъби (Макромицети).

Брой видове и богатство на таксоните	Брой видове с природозащитен статус	Видове, които трябва да бъдат предмет на специални мерки	Икономически ценни видове	Пропуски в познанията
375 вида 3 отдела, 3 класа, 28 разреда, 67 семейства, 152 рода	6 вида са включени в Червен списък на гъбите в България, европейския Червен списък и в Приложение I на Бернската конвенция.	Видове със статус на застрашеност; Стопански ценните видове гъби, за които е доказано, че се събират нерегламентирано, което заплашва популациите им	*Agaricus arvensis* (анасонова печурка), *A. silvaticus* (кафява горска печурка), *Boletus edulis* (обикновена манатарка), *B. pinophillus* (борова манатарка), *Cantharellus cibarius* (пачи крак), *Lepista nuda* (виолетка), *Macrolepiota procera* (сърнела), *Marasmius oreades* (челядинка), обикновена масловка	Съвременна таксономична база за макромицетите в парка; Ресурсологична характеристика и стратегия за ползването на стопански важните видове; Реална оценка на запасите, степента на антропогенния натиск и необходимостта от регулиране.

В процеса на настоящето изследване, от установените общо 375 вида макромицети 71 вида (19 %!) са нови за микотата на Пирин.

В СВИТЪК 1, Приложение 4.3, 4.4. и 4.5. са представени:
4.3. Таксономична структура на макромицетите в НП Пирин;
4.4. Макромицети със статус на застрашеност в НП Пирин;
4.5. Нови видове макромицети за НП Пирин.

1.14.1.4. Лишеи.

Брой видове и богатство на таксоните	Брой видове с природозащитен статус	Видове, които трябва да бъдат предмет на специални мерки	Икономически ценни видове	Пропуски в познанията
367 вида лишеи, което е около 52% от видовете в българската лишейна флора 101 рода 36 семейства 8 разреда 209 вида или 52%, има в пояса на иглолистните гори 156 вида се срещат на силикатен субстрат.	25 вида са редки, указани са в националната стратегия за опазване на биоразнообразието.	Падналите сухи дървета и старите дървета, особено в широколистни букови гори трябва да се опазват като местообитания на редица редки видове.	*Cetraria islandica* (L.) Ach., исландски лишей - натрупва тежки метали и радиоактивни изотопи, поради което неговото събиране от замърсени райони е недопустимо *Pseudevernia furfuracea* (L.) Zopf., боров лишей - в зоната от 1000 до 2200 м н.в., в горите от бук, смърч, бял бор и ела.	Потенциала на лишеите като биологични индикатори на замърсяването на природната среда. Те биха могли да бъдат полезни при изследване на атмосферното замърсяване, както и на акумулацията на тежки метали и радиоактивни изотопи.

В СВИТЪК 1 Приложение 4.6. са представени видове лишеи в НП Пирин.

1.14.2. Висши растения

Общ брой видове и богатство на таксоните:

На територията на НП Пирин са установени общо 1315 вида и вътревидови таксони, което представя около 1/3 от флората на България. Видовете принадлежат към 484 рода от 94 семейства.

На територията на НП Пирин са представени голяма част от родовете и видовете на съответните семейства, които се срещат в България. Около половината от семействата са представени със 100 % от родовете, разпространени в България. Седемнадесет семейства са представени в парка с всичките си видове. Трябва обаче да се отбележи, че това са предимно семейства, съдържащи малък брой видове, разпространени предимно в планините (Taxaceae, Adoxaceae, Monotropaceae и др.).

Анализът на флорните елементи показва, че флората на парка е запазила до голяма степен автохтонния си облик. Установените растителни таксони принадлежат на 60 флорни центъра и комбинации между тях. Почти поравно са представени суб-средиземноморските и евро-азиатските флорни елементи. С високо участие са и евро-средиземноморските и бореалните флорни елементи. В следваща група по представителност се подреждат европейските, евросибирските, балканските и суб-бореалните флорни елементи. Средиземноморските, понтийско-средиземноморските, космополитните видове, карпатско-балканските елементи и българските ендемити имат дял по 2-3% от флората. Останалите елементи са представени слабо, а 42 класификационни категории представят всяка под 1 % от флорните елементи. Сравнително малко са арктично-алпийските флорни елементи, които са локализирани в най-високите части на планината, характеризиращи се със студен климат. Рудералните и плевелни елементи са малко.

.

Общ брой на висшите растения с природозащитен статус:

Таксоните с природозащитно значение, установени в НП Пирин, са 149 на брой. Те могат да се разделят условно на четири групи. Между тези групи в повечето случаи съществува частично или пълно припокриване. Тъй като някои редки видове не са обект на природозащитно законодателство, а други – защитени – не са включени в Червената книга и т.н., се налага отделен анализ на висшите растения спрямо всяка група.

1) Видове, включени в Червената книга на България, т. I (1984):

Общо 114 вида, срещащи се в НП Пирин са включени в Червената книга. От тях с категория "изчезнал" е един вид – *Carex rupestris*, с категория "застрашен" са 15 вида и с категория "рядък" – 98 вида. Видът, посочен като изчезнал, всъщност се среща на територията на Парка.

2) Защитени видове:

Общият брой на защитените видове е 54.

3) Ендемични видове:

В Пирин е съсредоточено едно от най-важните наши формообразуващи огнища. Ендемичният компонент е силно застъпен, като във варовитата част е представен най-силно.

- Локални (Пирински) ендемити

На територията на НП Пирин са установени 14 растителни вида и 4 подвида, чиито находища за сега се посочват единствено за Пирин.

- Български ендемити

Българските ендемити са 17 вида. Всъщност локалните (пиринските) ендемити също са български, но са посочени в отделна категория. Ако те се вземат предвид, общият брой на българските ендемити е 35 вида.

- Балкански ендемити

Общият брой на установените балкански ендемити е 86 вида. Тези, които имат консервационно значение, са 22 на брой. Посочени са и три балкански субендемита. Освен тях, могат да бъдат посочени още сравнително голям брой балкански ендемити, които обаче са със сравнително широко разпространение и не се нуждаят от строги мерки за защита.

4) Видове, защитени от международни конвенции:

- Видове, защитени по Бернската конвенция – 4 вида.
- Видове, включени в Червения списък (Red List) на IUCN от 1997 г. – 21 вида. В най-новия вариант на този списък от пиринските видове е включена само бялата мура (*Pinus peuce* Griseb.).

- Видове, включени в Директива 92/43 – 4 вида.
- Видове, включени в конвенцията CITES. От видовете в приложение 6, обект на тзаи конвенция. са 21 вида. Всички представители на сем. Салепови и сем. Кокичеви, срещащи се в парка, са включени в тази конвенция. Посочените 20 вида са тези, които могат да бъдат категоризирани като уязвими и рядко срещащи се в НП Пирин и заслужават мерки за опазване.

Видове, обект на специални мерки.

Видовете с определена природозащитна стойност, които са посочени в *Свитък I, Приложение 4.10.*, следва да бъдат обект на специални мерки. Необходимо е да бъдат включени и видове, които се нуждаят от мерки за защита в резултат на състоянието на техните популации в парка. Те не са обект на защита, тъй като в други части на страната са по-често срещани, или поради друга причина. За НП Пирин могат да бъдат посочени следните видове: ориенталски глог (*Crataegus orientalis* Pall.), мушмуловидна мукиня (*Sorbus chamaemespilus* Crantz), многогодишна сверция (*Swertia perennis* L.), червено омайниче (*Geum coccineum* S. et S.), *Alyssum orbelicum* Ancev et Uzunov, *Campanula jordanovii* Ancev et Kovanda и славянкова боянка (*Erysimum slavjankae* Ancev & Polatschek). Първите два вида са редки за страната. Многогодишната сверция и червеното омайниче са уязвими, тъй като се събират от туристите за букети, а последните три вида са описани сравнително наскоро и поради това не са предвидени за защита, съгласно българското законодателство.

Икономически ценни видове.

Много от видовете на територията на парка могат да бъдат оценени като икономически ценни. Такива са повечето от дървесните видове, горскоплодните видове (боровинки, малини, ягоди, офика и др.) и всички лечебни растения.

Пропуски в познанията.

Независимо от големия брой видове, посочени в *Свитък I, Приложение 4.7*, все още пълният списък на флората на НП Пирин не може да се смята за окончателен. При подробна инвентаризация е възможно да бъдат открити и нови за парка видове, особено в долната част, край границата на парка, където е възможно навлизането на по-топлолюбиви и нетипични за парка видове.

Недостатъчно са проучени популациите на редица редки и застрашени растения, особено в находищата им в близост до туристически центрове и пътеки. В такива места е възможно критично намаляване на тяхната численост и съответно може да възникне необходимост от спешни мерки.

ГИС – изработен е слой от тип "точка" и Карта № 14 "Местообитания на висши растения с природозащитен статус".

В СВИТЪК I, Приложения 4.7. – 4.11. са представени:
4.7. Установени видове от висшата флора на НП Пирин
4.8. Брой родове и видове в растителните семейства, установени на територията на НП Пирин
4.9. Процент на представеност на родовете и видовете от семействата, установени на територията на НП Пирин, спрямо общия брой на родове, респ. видове, на съответните семейства в България
4.10. Растителни видове с природозащитна стойност.
4.11. Балкански ендемити с широко разпространение.

1.14.3. Лечебни растения

Брой видове и богатство на таксоните	Брой видове с природозащитен статус	Видове, които трябва да бъдат предмет на специални мерки	Икономически ценни видове	Пропуски в познанията
182 вида от 59 семейства 1 вид е представител на нисшите растения	2 вида са ендемити 1 вид е реликтен, 10 вида са включени в Червената книга на България, 6 са защитени от закона за лечебни видове и 17 са под специален режим на стопанисване 4 вида са включени в списъка CITES, 3 вида са застрашените, посочени от Европейския съюз в Разпореждане (ЕС) N 338/97	мечо грозде (*Arctostapjylos uva-ursi* (L.) Spreng)- жълта тинтява *(Gentiana lutea* златовръх (*Rhodiola rosea* L.) L.) подложени на неблагоприятно влияние, вследствие на незаконно събиране и ерозионни процеси.	черната боровинка (*Vaccinium myrthillus L.*), мащерка (*Thymus sp. diversa*) очанката (*Euphrasia officinalis complex*). в егречните съобщества - алпийският лапад (*Rumex alpinus L.*), чувенът (*Chenopodium bonus-henricus L.*) и панонският лопен (*Verbascum longifolium ssp panosum*).	Недостатъчна проученост на: фитоценотичната характеристика и възрастовата струкутра на популациите от лечебни растения и на възможностите за възобновяване и възстановяване след добив; Липса на данни за влиянието на системите на стопанисване на горите върху ресурсните показатели на лечебните растения.

Условия на местообитания и зони на разпространение на лечебните растения.

1) Тревни съобщества в горски поляни, просеки, покрайнините на горите, край пътищата и други открити площи около долната граница на парка, над Банско, Разлог и Добринище. В тази зона са разпространени 101 вида или 56% от всички лечебни растения в парка. Голяма част от тези видове се срещат из цялата страна, други се използват много рядко в народната медицина и фитотерапията.
Масовите видове са червената детелина, белият равнец, паричката, киселият трън, полският ветрогон, багрилната жълтуга, мащерката.
Защитен вид в тази зона е снежното кокиче (*Galanthus nivalis L.*).
Популярни видове, които масово се събират от местното население и туристите, и към които от години има траен интерес от страна на заготвителите, в тази зона са: гръмотрън (Ononis spinosa complex), червен кантарион (*Centaurium erythraea Rafin.*), жълт кантарион (*Hipericum perforatum L.*), маточина (*Mellisa officinalis L.*), жаблек (*Galega officinalis L.*), риган (*Origanum vulgare L. ssp. vulgare*), мащерка (*Thymus sp. diversa*), теснолист живовлек (*Plantago lanceolata L.*), обикновенна иглика (*Primula veris L.*), камшик (*Agrimonia eupatoria L.*), шипка (*Rosa canina complex*), глог (*Crataegus monogina Jasq.*), горска ягода (*Fragaria vesca L.*) кисел трън (*Berberis vulgaris L.*) и др. Тази зона е поставена под най-силен натиск от страна на заготвителите на лечебни растения и суровини.
Видовете под ограничителен режим на ползване са 3 вида.

2) Горски съобщества в пояса на бука.

Установени са общо 42 вида, характерни за тази зона или 23% от всички видове, установени в парка. В тази зона се срещат няколко вида, представени на сравнително по-големи площи. Това са доминантите и съдоминанти в тези съобщества като: дебрянката (*Sanicula europaea L.*), лазаркинята (*Gallium odoratum (L.) Scop.*), обикновения здравец (*Geranium macrorrhizum L.*), мъжката папрат (Driopteris filix-mas (L.) Schot.) и др.

Видове, характерни само за този тип мезовилни гори – лудото биле (*Atropa belladonna L.*), волският език (*Philitis scolopendriun (L.) Neum.*), мечият лук (*Allium ursinum L.*), копитникът (*Asarum europaeum L.*), горската тинтява (*Gentiana asclepiadea L.*) и др.
Видове, включени в Червената книга на България в тази зона – лудото биле (*Atropa belladonna*).
Защитени от закона лечебни видове не са установени.
Видовете под специален режим на стопанисване са 7 и по своите екологични изисквания са видове характерни само за този тип гори.

3) Тревни съобщества в горски поляни в поясите на бука и иглолистните.

Установени са общо 75 вида или 41% от общия брой лечебни растения. Характерни видове за тази зона са сибирската и обикновената хвойна (*Juniperus sibirica L., Juniperus communis L.*), същинското еньовче (*Gallium verum L.*), белият равнец (*Achillea millefolium complex*), трицветната теменуга (*Viola tricolor L.*), жълтият (*Hipericum perforatum L*) и петнистият кантарион (*Hipericum maculatum L.*), теснолистният живовлек (*Plantago lanceolata*), горската ягода (*Fragaria vesca*) и др.
В тази зона са съсредоточени и най-много на брой видове, при който е възможен добив.

Два са видовете, включени в Червената книга на България. Защитен вид е жълтата тинтява (*Gentiana lutea L.*) и шест вида са под специален режим на стопанисване.

4) Горски съобщества в иглолистния пояс:

Във формациите на белия бор, черния бор и черната мура.
Основният ресурсен вид в тази зона е черната боровинка. В тази зона черната боровинка реализира оптимума си от продуктивност от плодове. Със стопанско значение са още видовете офика (плодове) и орлова папрат. Установени са общо 27 вида (15% от общия брой видове). Един вид е включен в Червената книга на България, два вида са под специален режим на ползване.

Във формациите на смърча и елата.
Установени са 19 вида или 10% от всички установени видове. Със стопанско значение са видовете черна боровинка, обикновен здравец, офика, малина, заешки киселец и орлова папрат. Със специален режим на стопанисване са 4 вида.

Във формациите на бялата мура.
Една от най големите по площ зони в парка, с установени 16 вида лечебни растения или 9% от всички видове. В тази зона със стопанско значение са видовете черна боровинка, заешки киселец, обикновен здравец и малината. Видовете с природозащитен статус са два.

Горски съобщества в пояса на клека.
В тази зона са установени 12 вида лечебни растения или 7%. Със стопанско значение са само листата на черната боровинка, тъй като в тази зона тя плодоноси рядко. Събирането на листа е технически трудно осъществимо. Защитен вид е петнистата тинтява (*Gentiana punctata L.*).

Тревни съобщества в пояса на сибирската хвойна.
В тази зона са установени 8 вида или 4% от всички установени видове. Със стопанско значение е само мащерката. Не са установени видове с природозащитен статус.

Тревни съобщества в субалпийските и алпийските пасища.
В тази зона са установени 16 вида или 9% от всички видове, установени на територията на парка. Със стопанско значение са мащерката и очанката. Един вид е включен в Червената книга на България, един е защитен и два са под специален режим на стопанисване. Запасите на очанката със стопанско значение са съсредоточени само в района на Главанишки циркус. В природозащитен аспект внимание заслужават популациите на пиринската мащерка, установени около вр. Вихрен и Синаница.

5) Интразонални крайречни или мочурливи съобщества.
Общият брой на характерните видове за тази зона е 14, или 8% от всички видове, установени в парка. Със стопанско значение са видовете овчарка, подбел, блатняк, здравец и др. В природозащитен аспект внимание заслужават балканската пищялка и елшовидния зърнастец, който не е включен в природозащитни категории.
Това са видове с ограничено разпространение (4-6 флористични района) или локално разпространение (1-3 флористични района) (Хардалова и др., 1994).

6) Интразонални егречни съобщества.

Тези съобщества имат антропогенен характер и се намират в различен стадий на развитие и структуриране в зависимост от периода на действие на образуващия фактор. В тях са установени 11 вида, или 6%, всеки от които може да бъде обект на ползване. Основни ресурсни видове в тях са алпийският лапад и панонският лопен. Видове с природозащитен статус не са установени.

7) Интразонални скални съобщества.

В този тип съобщества са установени 14 вида лечебни растения или 8% от всички установени видове лечебни растения на територията на парка. Видове със стопанско значение в тази зона няма. Три са видовете, включени в Червената книга на България, два са защитените видове и три са под специален режим на стопанисване. В тази зона особено внимание заслужават популациите на златовърха (*Rhodiola rosea L.*).

Състояние на ресурсите.

⇒ Видове, широко разпространени в цялата страна и особено около населените места, които рядко се събират на територията на парка – около 70%. Такива са: *Plantago sp., Tilia sp., Chelidonium majus, Achillea sp. complex, Artemissia sp., Clematis vitalba, Coryllus sp. , Malva sp.* и др. На територията на парка тези видове се събират предимно от туристи в малки количества и се използват в традиционната медицина и хомеопатията.

⇒ Горски видове, разпространени както в горите на НП Пирин, така и във всички останали горски масиви на страната - около 20 % от установените видове. Характерни за широколистните мезофитни гори са копитник, дебрянка, лазаркиня, петнист змиярник, мечи лук, мъжка папрат и др. Характерни за иглолистните и смесените иглолистно-широколистни гори са горска тинтява, мечо грозде, исландски лишей, червени и черни боровинки, малина, къпина, сладка папрат и др.

⇒ Видове, характерни за субалпийските части, разпространени освен на територията на парка и във всички по-големи наши планини. Такива са *Thymus sp. diversa, Euphrasia sp. diversa, Juniperus sibirica* и др. Това са видове, към които има подчертан интерес за бране, тъй като на територията на парка формират сравнително големи по площ компактни масиви. Тези видове са подложени на умерен антропогенен натиск.

⇒ Видове, характерни за условията на парка, срещани сравнително по-рядко в останалите наши планини (предимно в националните паркове Рила и Централен Балкан). Такива са почти всички видове поставени под ограничителен режим на ползване или със защитен статут.

⇒ Видове, характерни за егречните съобщества. Това са видовете алпийски лапад, чувен и панонски лопен.

На базата на оценката на потенциалните възможности на находищата са обособени следните групи:

- Видове под ограничителен режим на ползване.
- Видове с висока потенциална продуктивност, формиращи компактни масиви на територията на парка. Това са сибирската хвойна, черната боровинка, мащерката, лечебната иглика, очанката, жълтият и петнистият кантарион и видовете характерни за егречните съобщества.
- Видове, разпространени дифузно (необразуващи компактни масиви) на територията на парка. Това са видовете: горски енчец, горска тинтява, обикновен здравец, офика, възлесто живениче, лечебно великденче, дрян и др.
- Видове, разпространени рядко или съсредоточени в една част на парка. Такива са видовете, характерни за буковите гори - мечи лук, беладона или видове като дилянката, ригана, червеното омайниче и др.

ГИС – изработен е слой от тип "полигон" и тип "точка" за вида и находищата на лечебните растения и Карта № 15 "Лечебни растения".
В СВИТЪК I, Приложения от 5.1. до 5.4. са представени:
5.1. Списък на лечебните растения, установени в НП Пирин.
5.2. Списък на видове лечебни растения с природозащитен статус.
5.3. Описание на естествените находища на лечебните растения.
5.4. Установени видове лечебни растения по зони на разпространение.

1.15. ФАУНА

1.15.1. Безгръбначни животни

Брой видове и богатство на таксоните	Брой видове с природозащитен статус	Икономически ценни видове	Пропуски в познанията
2091 вида и подвида 6 класа, 15 разреда и 207 семейства	294 редки (стенотопни) вида, 216 ендемита, 176 реликта и 15 вида, присъстващи в световни и европейски списъци на застрашените видове *Helix pomatia* е включен в регистрите на ESC, BC-III, HD-V и системата CORINE	Предмет на събиране и изкупуване са 2 вида охлюви *Helix pomatia*, и *Helix lucorum*. През април и май полово зрелите екземпляри имат яйца и събирането им понижава силно възпроизводствените възможности на популациите. Двата "ресурсни" вида са разпространени широко в Пирин.	Броят на установените видове е около 40% от очакваните за района около 4500 вида; Установените данни за фенологията, поведението и хабитатните предпочитания на видовете са оскъдни и не могат да се използват за оценка; Няма достатъчно данни за качествените и количествени параметри на основните популации на ендемитите и реликтите и стенобионтните редки видове; Няма данни за негативното антропогенно влияние върху фауната обитаваща планината.

⇒ **Видове безгръбначни животни характерни за територията на парка:**

Araneae - 321 вида от 28 семейства, което представлява 35% от видовете, установени в България. Най-многобройни във видово отношение са семействата: Linyphiidae - 80 (25%), Lycosidae - 33 (10,28%), Gnaphosidae - 26 (8%) и Salticidae 25 (8%) и родовете: Lepthyphantes (18), Pardosa (16), Philodromus (10) Clubiona, Zelotes и Xysticus по 9 вида.

Разпределението на паяците в отделните части на парка показва предпочитание главно към североизточните склонове на силикатната и варовиковата части. Най-много видове са установени в иглолистния пояс.

Myriapoda - 36 вида и подвида от 10 семейства и 8 разреда (Chilopoda - 21 вида и подвида от 5 семейства и 3 разреда; Diplopoda - 15 вида и подвида от 7 семейства и 6 разреда. Това представлява 20 % от видовете установени в България.

Многоножките са разпространени главно в горските части на парка и по-малко в субалпийския и алпийския пояс на планината. Три вида многоножки са сравнително често срещани в субалпийския и алпийския пояс на планината

Ephemeroptera - 2 вида от едно семейство, което представлява 2 % от установените в България видове.

Odonata - Районът на НП Пирин е слабо проучен по отношение на одонатната си фауна. Проведените изследвания показаха, че одонатите достигат високо разположени езера, като Белеметско езеро (2400 м) , Долно Тодорино езеро (2400) и Тевното езеро (2512 м).

Orthopterida - 63 вида (Orthoptera – 60, Blattaria – 3), което представлява около 30% от видовете в България. Най-много видове са известни от долините на реките Бъндерица и Демяница. Представители се срещат от долната граница на парка до най-високите върхове на планината (до 2850 м), като обитават всички растителни пояси в парка. Най-много видове обитават иглолистния пояс, но повечето от тях не са свързани с иглолистна растителност, а населяват горски поляни. Паркът е единствената територия в България, в която на пределната за правокрилите у нас височина 2850 м в алпийския пояс се среща комплекс от четири вида: *Anterastes serbicus*, *Bohemanella frigida*, *Gomphocerus sibiricus* и *Aeropedellus variegatus*. Това са всичките реликти между правокрилите в парка.

Plecoptera – 40 вида от 6 семейства, или 40% от българската плекоптерна фауна. Най-богати във фаунистично отношение са 2 семейства - Nemouridae (16 вида) и Leuctridae (10 вида).
Разпространението на перлите е свързано с наличните водоеми в Пирин. По тази причина най-слабо разпространени в хоризонтално отношение те са в сухите, варовикови терени на северозападната част от парка. Като най-богати в количествено и качествено отношение се очертават зоните от 1500-1600 до 2000 м н.в.
Heteroptera - 323 вида от 28 семейства. В това число са включени 7 редки (стенотопни) вида, 6 ендемита, 67 реликта. Това е около 32% от известните за България видове. Най-богат е видовият състав на хетероптерите в северната част на парка, в района на резерват Баюви дупки–Джинджирица, която е най-добре проучена. С увеличаване на надморската височина видовият състав обеднява.
Coleoptera - 639 вида и подвида (195 от Adephaga и 444 от Polyphaga) от 37 семейства. С най-много установени видове са Carabidae (137), Chrysomelidae (55), Staphylinidae (35) и Curculionidae (32). Най-добре проучени групи, с над 50% от видовия им състав в района, са Carabidae, Dytiscidae и Silphidae. Вероятно, територията на НП Пирин се населява от около 1800-1900 вида и подвида, принадлежащи на поне 50 семейства твърдокрили насекоми.
Neuropterida - 25 вида (Neuroptera - 22, Raphidioptera – 1 вид, Megaloptera – 2 вида), което представлява 20% от видовете в България. При мрежокрилите сравнително богати на видове са семействата Hemerobiidae (кафявокрили златоочици) с 9 вида и Chrysopidae (златоочици) със 7 вида. Най-богатия на видове е род *Hemerobius* с 5 вида.
Най-много видове са известни от долините на Бъндерица и Демяница. Предпочитаните от мрежокрилите хабитати са буковите и смърчовите гори и горите от черна мура.
Hymenoptera - 36 вида от 11 семейства. Най-богато представено във фаунистично отношение е семейство Ichneumonidae - 17 вида от 16 рода. На второ място се нарежда семейство Formicidae с 4 рода и 6 вида.
Особеност в хоризонталното разпространение е установяването на представителите на разреда в периферните зони на парка, равномерно във всички географски посоки. Като функция от това вертикалното разпространение на групата се характеризира с най-голям брой видове в ниските части от територията на НП Пирин, на надморска височина до 1500-1700 м.
Trichoptera - 59 вида, принадлежащи към 9 семейства, което представлява 24% от установените в България видове.
Разпространението на ручейниците в Пирин е пряко зависимо от наличието на подходящи местообитания. Като типично водни насекоми, те прекарват почти целия си жизнен цикъл в сладководните водоеми - езера, мрежата от свързващи ги ручеи и приточните системи на по-големите планински потоци и реки. Голямата част от територията на парка изобилства с подходящи биотопи и хоризонталното разпространение е повече или по-малко равномерно; изключение прави северозападният дял (резерват Баюви дупки-Джинджирица), където преобладава карбонатен терен и водната мрежа е силно редуцирана.
Lepidoptera -116 вида (116 дневни, 333 нощни) от 24 семейства. Степента на проученост на групата в парка е около 40%. Групата на дневните пеперуди е разпространена във всички растителни пояси и хабитати в парка, като с увеличаването на надморската височина броят на видовете намалява. Обитават предимно открити терени без да са привързани към дадения пояс.
Mollusca - 89 вида, които принадлежат към 2 класа, 4 разреда и 27 семейства. Установените таксони съставляват 27,3% от малакофауната на България (без морските). Като се има предвид, че в Пирин няма подходящи местообитания за повечето сладководни мекотели, този процент, отнесен само за сухоземните видове (82 вида), е значително по-висок – 34,7%.
Сладководните мекотели са представени във всички растителни пояси на Пирин. Преобладават сухоземните форми.

⇒ **Пещерна фауна**

Ограничените ареали, ниската численост и силната уязвимост на троглофилните и троглобионтните форми при унищожаване на местообитанията им или изменение на условията в тях, обуславят високата им консервационна значимост. На територията на НП Пирин са изследвани някои пещери и пропасти главно в циркусите, Байови дупки, Каменитица, Бански суходол и Разложки суходол

Характерен обитател е паякът *Antrohyphantes rhodopensis*, известен само от високопланински пещери в Пирин, Рила и Родопите.
От изследваната територия са известни 6 вида охлюви (2 троглофилни и 4 троглоксенни форми), които често са елемент на пещерните съобщества и попадат под защита. Включени са в списъка на таксоните с консервационно значение.

ГИС – изработен е слой от тип "полигон" и Карта № 16 "Местообитания на видове животни с природозащитен статус".

В СВИТЪК I, Приложения 6.1. – 6.3. са представени:
6.1. Фаунистично богатство и проученост на разглежданите групи в България и НП Пирин
6.2. Обобщени данни за разглежданите групи безгръбначни животни в Национален парк Пирин
6.3. Консервационно значими таксони безгръбначни животни, характерни за НП Пирин.

1.15.2. Риби

Брой видове и богатство на таксоните	Брой видове с природозащитен статус или с природозащитна стойност	Видове, които трябва да бъдат предмет на специални мерки	Икономически ценни видове	Пропуски в познанията
6 вида 3 семейства, 3 разреда – представля ват около 5% от сладководна та ихтиофауна на България	2 вида са глациални реликти, 1 вид е включен в Червената книга на България, като застрашен от изчезване, 1 вид е включен в Приложение III на Бернската конвенция и Приложение II на Директива 92/43/ЕС	Планинския кефал (*Leuciscus souffia*), ако повторно бъде установен и реликтните (аборигенни) популации на балканската пъстърва (*Salmo trutta*),	Балканската пъстърва (*Salmo trutta*), сивенът (*Salvelinus fontinallis*) и дъговата пъстърва (*Oncorhynchus mykiss*) са обект на спортен риболов	Слабо проучени са Кременските езера - единственото до момента известно находище на планинския кефал (*Leuciscus souffia*) в България и някои други, отдалечени от туристическите маршрути водоеми. На основата на досегашните изследвания не могат да бъдат диференцирани местните (реликтни) популации от балканска пъстърва (*Salmo trutta*).

⇒ **Видове риби характерни за територията на парка:**
- Дъгова пъстърва (*Oncorhynchus mykiss)* – интродуциран северноамерикански вид
- Сивен (*Salvelinus fontinalis)* – интродуциран северноамерикански вид
- Европейска змиорка *(Anguilla anguilla*) – счита се за изчезнал
- Балканска пъстърва (*Salmo trutta*) – глациален реликт
- Лешанка (*Phoxinus phoxinus*)

В СВИТЪК I, Приложение 6.4. са представени: "Гръбначни животни в НП Пирин – видов състав и природозащитен статус".

1.15.3. Земноводни и влечуги

Брой видове и богатство на таксоните	Брой видове с природозащитен интерес/статус	Пропуски в познанията
Клас земноводни: *(Amphibia)* 8 вида 2 разреда 5 семейства Клас влечуги: *(Reptilia)* 11 вида	3 вида са глациални реликти 1 вид е балкански ендемит	Данните до момента /2002 год./ се отнасят само за отделни локалитети Непълни са сведенията за: видовия състав и разпространението на херпетофауната в парка, популационните параметри на всички представени в парка видове, денонощната и сезонна активност на отделните животни, както и за хранителния им спектър. В разпространението си на Балканския полуостров алпийският тритон */Triturus alpestris/* стига на юг до Гърция, като у нас се среща в повечето високи планини. Пирин планина предлага благоприятни условия за съществуването му, но до момента не е открит. Изследванията продължават и не е изключено той да бъде открит в Пирин.

От разреда на опашатите земноводни се среща 1 вид */Salamandra salamandra/* от 1 семейство Salamandridae, което представлява 25% от видовото разнообразие за страната.
Безопашатите земноводни са представени със 7 вида от 4 семейства */Discoglossidae; Bufonidae; Ranidae; Hylidae/*, което представлява 58,3% от броя на видовете в страната.

В СВИТЪК I, Приложение 6.4. са представени:" Гръбначни животни в НП Пирин – видов състав и природозащитен статус".

1.15.4. Птици

Брой видове и богатство на таксоните.

Установените 159 вида птици в НП Пирин съставляват 40% от видовото разнообразие при клас *Aves* за територията на България, което за страната възлиза на 399 вида (Nankinov, 1992). Установените видове се отнасят към 16 разреда и 38 семейства. Разпределението на видовете птици по разреди и семейства е както следва:

Разред	Семейство	Брой видове
Podicipediformes	*Podicepidae*	1 вид
Pelecaniformes	Phalacrocoracidae	1 вид
Ciconiformes	*Ardeidae*	3 вида
Anseriformes	*Anatidae*	2 вида
Falconiformes	*Accipitridae* *Falconidae*	16 вида 6 вида
Galiformes	*Phasianidae*	5 вида
Gruiformes	*Rallidae*	2 вида
Charadriformes	*Charadriidae* *Scolopacidae* *Laridae*	1 вид 2 вида 1 вид

Разред	Семейство	Брой видове
Columbiformes	*Columbidae*	4 вида
Cuculiformes	*Cuculidae*	1 вид
Caprimulgiformes	*Caprimulgidae*	1 вид
Strigiformes	*Strigidae*	6 вида
Apodiformes	*Apodidae*	3 вида
Coraciformes	*Meropidae*	1 вид
	Upupidae	1 вид
	Picidae	11 вида
Piciformes	*Alaudidae*	3 вида
	Hirundinidae	4 вида
	Motacillidae	7 вида
Passeriformes	*Lanidae*	4 вида
	Cinclidae	1 вид
	Troglodytidae	1 вид
	Prunellidae	2 вида
	Bombicillidae	1 вид
	Muscicapidae	26 вида
	Aegithalidae	1 вид
	Paridae	7 вида
	Sittidae	3 вида
	Certhidae	2 вида
	Emberizidae	5 вида
	Fringilidae	12 вида
	Sturnidae	2 вида
	Oriolidae	1 вид
	Ploceidae	3 вида
	Corvidae	6 вида

Разред *Passeriformes* е най-добре представен - с 19 семейства, което съставлява 50% от общо установените 38 семейства. Този разред е и с най-голям брой видове птици - 91 вида, което е 57% от общо регистрираните 159 вида в проучваната територия.

Брой видове с природозащитен статус или представляващи природозащитен интерес.

⇒ Реликти:

Три вида са глациални реликти - пернатонога кукумявка, белогръб кълвач и трипръст кълвач.

⇒ Ендемити:

5 балкански подвида на белогърбия кълвач, балканската чучулига, алпийската завирушка, качулатия синигер и скалната зидарка.

⇒ Видове с природозащитен статут:

Природозащитният статус (по българското и международното законодателство и критерии) на установените в парка 159 вида птици, е както следва:

Защитени от ЗЗП	143 вида
Червена книга на България	31 вида
Застрашени видове	22 вида
IUCN Red List	2 вида
BONN	54 вида
BERN	148 вида
CITES	29 вида
DIR 79/409	40 вида
EMERALD	37 вида

ГИС – изработен е слой от тип "полигон" и Карта № 16 "Местообитания на видове животни с природозащитен статус".

В СВИТЪК I, Приложение 6.4. са представени:"Гръбначни животни в НП Пирин – видов състав и природозащитен статус".

Видове, които трябва да са предмет на специални мерки и причини за това.

Малък креслив орел (*Aquila pomarina*).
Има данни от последните години за една гнездяща двойка. Вероятно гнезди и в прилежащите територии. Данните в литературата показват, че след 1960 г. този вид никога не е бил с повече от 1-2 двойки в парка.
Мерки за опазване:
- Локализиране на териториите му и по-строга охрана на съответните горски участъци, които се явяват гнездови местообитания на вида;
- Борба с бракониерството;
- Контрол при използването на различни химикали в откритите селскостопанските територии, намиращи се в близост до границите на НП. Това е наложително поради факта, че на няколко пъти са наблюдавани ловуващи птици в полските райони източно и западно от гр. Банско. Това са птици размножаващи се на територията на НП Пирин и навлизащи в районите извън него при търсене на храна.

Малък орел (*Hieraaetus pennatus*)
На 23.04.2002 г. е наблюдавана една птица на територията на НП над с. Добринище. Този индивид най-вероятно е пролетен мигрант, но не трябва да се изключва възможността за гнездenето му. Симеонов (1986) установява със сигурност размножаване на малкия орел в Пирин планина.

Скален орел (*Aquila chrysaetos*)
Видът е в критично състояние. Рядко се среща, с ниска численост е през размножителния период, с явна тенденция към намаляване на гнездящите двойки на територията на НП Пирин през последните 2-3 десетилетия. В близкото минало в парка са гнездили 3-4 двойки. Други 3-4 двойки са гнездили в близост до парка. По време на настоящото изследване скалният орел е установен в два района на територията на НП, където вероятно се размножават две двойки (резервата Баюви дупки- Джинджирица, резерват Юлен) и вероятно 3 двойки в близост до него (над с. Влахи, Кресна, Южен Пирин).
Мерки за опазване:
- Изясняване на причините за намаляването на вида в парка;
- Строга охрана на териториите заети от гнездови двойки. Включване на тези територии в зони с по-строг режим;
- Борба с бракониерството и препараторите на птици.

Орел змияр (*Circaetos gallicus*)
Твърде рядък вид за парка. През гнездовия период една двойка е набюдавана над Василашки езера — (по данни на Р.Колчагов) и една в близост до парка (между Кресна и х. "Синаница").
Мерки за опазване: като за малък креслив орел.

Ловен сокол (*Falco cherrug*).
За намирането на вида в м. Голямо Спано поле и Дончови караули в периода 1966 - 1972 г. съобщава С. Симеонов. На същото място видът е установен и сега. Видът е пред изчезване в НП Пирин и в България. Ловният сокол и сокол скитник (*Falco peregrinus*) са видове хищни птици, най-често обект на бракониерски посегателства.

Мерки за опазване:

- Доказване гнездenето му и локализиране на гнездовата територия. Обявяване на много строг режим на тази територии, като не се посочват точни гнездови райони. Практиката показва, че бракониерите на хищни птици използват научната литература и други източници на информация с точно посочени гнездови находища на редките видове от разр. Falconiformes!
- Постоянна охрана на гнездото през гнездовия период;
- Борба с бракониерството.

Сокол скитник (*Falco peregrinus*).

В парка гнездят около 3 двойки. Видът се наблюдава по време на размножаване и в близки прилежащи територии, където е възможно гнездenето на още 4-5 двойки. Видът се среща почесто в средните и ниските зони на Пирин планина. Информацията за този вид от миналото е много оскъдна. Застрашен е от изчезване в някои части на ареала му. За България през 90-те години на XX век се наблюдава увеличаване на числеността му. Ако тази тенденция се запази, би могло да се очаква повишаване на броя на гнездящите двойки и в НП Пирин, където на много места има подходящи условия за неговото размножаване.

Мерки за опазване:

- Както при ловния сокол;
- Обявяване на отделни територии с по-строга защита в гнездовите райони, намиращи се в близост до парка и извън границите му, или включването на някои от тези територии към територията на НП Пирин.

Глухар (*Tetrao urogallus*).

През 2002 г. този вид е от приоритетните при теренните проучвания. След събиране на информация от местни хора, пребиваващи през голяма част от годината на територията на НП (служители към НП Пирин, горски работници, хижари, пастири и др.), бе получена първоначална информация за 15 локалитета, в които глухари са установени през последните две години. В 3 от тях са регистрирани общо 72 глухара. От литературните данни и правените напоследък преброявания става ясно, че глухарът е намалял спрямо средата на XX век, но в последните двадесетина години поддържа стабилна численост.

Мерки за опазване:

- Всички токовища и места за хранене на глухари, повечето от които са известни отдавна, да бъдат обявени за зони със специален режим и достъпът на хора до тях да бъде максимално ограничен. Да се спрат и ограничат максимално всички дейности, които могат да безпокоят глухарите;
- Да се засили борбата с бракониерството и проверките от страна на РИОСВ и другите контролни органи на препаратorите в селищата около НП Пирин;
- Антропогенният натиск в различните му форми е довел до изчезването на глухара в Централна Стара планина и Витоша. Наблюдават се негативни тенденции в това отношение и в Пирин планина — незаконни сечи, бракониерство, увеличаване на човешкото присъствие, започналото изграждане на "ски зона Банско" и т. н. Това води до постепенното намаляване и изчезване на глухара в значителни части от НП и планината, като цяло, поради изолация и непрекъснато обедняващ генетичен фонд на вида;
- Борба с бракониерството;
- Отстраняване на скитащите кучета;
- Забрана, ограничаване и контрол на различните дейности през месеците май и юни, когато протича мътенето и излюпването при този вид.

Лещарка (*Tetrastes bonasia*)

Числеността на вида в Пирин, както и навсякъде у нас е в голяма степен неизяснена. Направените наблюдения, данните на местните хора и литературните данни показват, че популацията на вида на Пирин е стабилна. Числеността й обаче не е висока.

Мерки за опазване:

- Борба с бракониерството;

- Отстраняване на скитащите кучета;
- Ограничаване и контрол на различните дейности през месеците май и юни, когато протича мътенето и излюпването при този вид.

Планински кеклик (*Alectoris graeca*).
През последните години се отбелязва рязко намаляване на числеността на този вид в България. Това се отнася и за НП Пирин. Среща се все още в отделни, отдалечени гнездови територии в алпийската и субалпийска зона, главно в северните и северозападните части на парка.
Мерки за опазване:
- Контрол, ограничаване или спиране на пашата на едър рогат добитък в районите обитавани от кеклици. В това отношение типичен пример е м. Спано поле, където бяха установени значителни по площ изровени участъци на терена (през 2001 г.) от пасящите безконтролно домашни животни. Това влияе негативно не само на балканския кеклик, а и на всички наземно гнездящи видове птици тук, тъй като тази местност се явява най-обширната открита територия, от зоната покрита с високопланински тревни съобщества. Районът се явява и важна територия при хранене на хищните птици в тази част от НП Пирин. Тук се намира една от най-значимите части на на популаците на балканската чучулига, планинската бъбрица и др. видове птици;
- Борба с бракониерството;
- Отстраняване на скитащите кучета.

Ливаден дърдавец (*Crex crex*).
Световно застрашен вид - категория SPEC 1 (Tucker, Heath, 1994)! По време на теренните наблюдения видът еднократно е установен на 25.06.2002 г., на около 1700 м н.в. по южните склонове на вр. Шаралия (2172). Delov (in press) посочва също за случаи, когато видът е регистриран на два пъти през месеците юли и август - 2000 м и 2500 м в Пирин планина. Същият автор посочва, че птици от този вид навлизат във високите части на планините през по-късни етапи на размножителния сезон.
Мерки за опазване:
- Проучване за изясняване на статуса, разпространението, характера на пребиване на ливадния дърдавец - това би дало яснота какво е значението на територията на НП Пирин за този световно застрашен вид птица.

Горски бекас (*Scolopax rusticola*)
Силно е намалял в цялата страна и вече гнезди съвсем рядко. Установен е през есента на 2001 г. в резерват Юлен. През 2002 г. е установено гнездене на вида на територията на НП, над х. "Яне Сандански" в посока х. "Каменица". Това наблюдение е твърде интересно, защото информация за гнездо на този вид в България не е публикувана от преди повече от 50 г. Това е една и от най-южните точки при гнездене на вида в Европа, а за Пирин планина е първото сигурно доказано гнездене на вида.
Мерки за опазване:
- Отстраняване на скитащите кучета (от хижи, вили, хотели и т. н., овчарски кучета, навлизащи от околните селища);
- Извършване на отделно задълбочено проучване на вида в НП и прилежащите територии на Пирин планина. Изясняване на причините за намаляването на числеността.

Гълъб хралупар (*Columba oenas*).
В много райони на страната е напълно изчезнал. На Пирин този вид също е станал много рядък. Не е установен в парка, а само в прилежащи до него територии без сигурни доказателства за гнездене. Според местни горски служители видът все още се среща рядко в парка.
Мерки за опазване:
- Спиране на сечите във всички стари гори, удобни за гнездането на вида в и около парка;
- Борба с бракониерството.

Пернотонога кукумявка (*Aegolius funereus*)
В литературата има само една информация за намирането на този вид в Пирин плланина (Baumgart,1987), през 1971 г., без указания за точния локалитет. Данните от 2001 г. показват, че видът се среща с относително висока численост в почти всички подходящи за него гори по североизточните склонове на Пирин, от м. Малка Джиниджирица до м. Спущалото под х. "Безбог". През 2002 г. видът е установен в няколко района и по югозападните и южните части на НП - в районите на хижите "Пирин" и "Каменица". Има най-висока численост в районите около Бъндеришка поляна, х. "Яворов" и х. "Пирин".
Мерки за опазване: като за гълъб хралупар.

Белогръб кълвач (*Dendrocopus leucotos lilfordi*).
Рядък, ендемичен подвид за Балканския полуостров. Числеността му в Пирин е твърде ниска. Обитава буковите и някои иглолистни гори, главно в северните и североизточните части на парка - над м. Предела, х. "Яворов" и др.
Мерки за опазване: като за гълъб хралупар.

Трипръст кълвач (*Picoides tridactylus*).
Твърде рядък вид в цялата страна. Глациален реликт. В НП Пирин е много рядък и застрашен от изчезване. Установен в горите под х. "Бъндерица" и в резервата Баюви дупки. В миналото е бил с малко по-висока численост в Пирин. (Симеонов, 1971; Симеонов, 1986).
Мерки за опазване: като за гълъб хралупар.

Пропуски в познанията.
⇒ Всички изследвания, с малки изключения, имат по-скоро случаен, а не системен характер.
⇒ Промените в популациите не са проследени във времето. Някои райони са посещавани многократно, и от всички изследователи, а други остават напълно неизследвани.
⇒ Твърде са оскъдни (в някои отношения и напълно липсват) сведенията за миграционната активност на видовете в райони, където има по-ясно изразени прелетни пътища или стационират някои видове птици по време на миграции.
⇒ Не са правени специални изследвания за установяване на видовия състав и числеността на нощните грабливи птици.
⇒ Изследванията за изясняване на орнитофауната в Пирин са твърде неравномерно разпределени през годините. Единственото мащабно проучване за района е на Симеонов (1986) - информацията е събирана през периода от 1964 г. до 1983 г., което е и основния труд върху птиците в Пирин планина.
⇒ Пропуски в извършените проучвания през 2001г.- 2002 г.
- Получената информация се базира в повечето случаи на еднократно или двукратно преминаване през даден район, което не дава достатъчно информация за пълния видов състав на орнитофауната.
- Данните от 2002 г. са само от първата половина на гнездовия период и не включват месеците юли и август.
- Периодът от 1 до 15 юли, който е твърде важен за гнездането е непроучен.
- За проучване на дълготрайните тенденции в популационната динамика на птиците в парка е необходимо изследване с дълготрайност поне 3 календарни години.

1.15.5. Бозайници

Брой видове и богатство на таксоните:
Според наличните литературни данни и проведените полеви изследвания през 2001 г. и 2002 г. на територията на НП Пирин са установени 45 вида бозайници, които съставляват около 50% от сухоземните бозайници у нас, без интродуцираните и видовете-двойници, които не могат да се отличат по морфологични признаци.

Разред	Семейство	Брой видове
Насекомоядни (*Insectivora*)	Къртици (*Talpidae*) Земеровки (*Soricidae*)	5 вида
Прилепите *Chiroptrera*	Подковоноси (*Rhinolophidae* Гладконоси (*Vespertilionidae*)	3 вида 13 вида
Зайцевидни (*Lagomorpha*)	Катерицови (*Sciuridae*) Сънливцови (*Gliridae*)	1 вид 2 вида
Гризачи (*Rodentia*)	Мишкови (*Muridae*) Полевкови (*Arvicolidae*)	2 вида 5 вида
Хищници (*Carnivora*)	Порови (*Mustelidae*) Коткови (*Felidae*) - Кучеви (*Canidae*) Мечкови (*Ursidae*)	5 вида 1 вид 2 вида 1 вид
Чифтокопитни (*Artiodactyla*)	Свиневи, (*Suidae*) Еленови (*Cervidae*) Кухороги (Bovidae)	1 вид 2 вида 1 вид

Настоящето проучване съобщава за първи път за обитаването на 12 вида прилепи, които са нови за изследвания район. Два вида, за които има сведения в литературата, не бяха потвърдени - Натереров нощник (*Myotis nattereri*) и малкото кафяво прилепче (*Pipistrellus pipistrellus*).

Брой видове с природозащитен статус:

⇒ Реликти.

Един вид е глациален реликт - Снежната полевка.

⇒ Ендемити.

2 балкански подвида - Кафявата горска полевка (*Clethrionomys glareolus pirinus*) и Дива коза (*Rupicapra rupicapra balcanica*)

⇒ Видове с природозащитен статут.

Природозащитният статус (по българското и международното законодателство и критерии) на установените в парка бозайници, е както следва:

Защитени от ЗЗП	19 вида
Червена книга на България	5 вида
Застрашени видове	3 вида
IUCN Red List	12 вида
BONN	14 вида
BERN	37 вида
CITES	3 вида
DIR 79/409	24 вида
EMERALD	предстои уточняване

Видове, които трябва да са предмет на специални мерки, и причини за това.

Златка (*Martes martes*)

Включена в Червената книга на България като застрашен вид. Изсичането на горите е изключително негативно влияещ на златката фактор. Това важи особено за прилежащите на парка територии от ДЛ Разлог.

Основна част от местното население (включително и някои от служителите от парковата охрана) не прави разлика между златката и белката. Липсата на разпознаване на двата вида е заплаха за златката, тъй като е възможно да бъде сбъркана с белката, която е разрешена за отстрел извън територията на парка.

Дива котка (*Felis silvestris*)

За наличието на дивата котка на територията на НП Пирин данните са изключително оскъдни. Години наред е считан за "вреден вид" и е бил преследвана. При пролетното преброяване в парка през 2002 г. са установени 8 индивида. Срещаемостта на вида е изключително ниска. Следи от дива котка са наблюдавани само в места със слаба посещаемост от хора. Сравнително често се среща в западната част на парка (и извън него), в м.Синаница, който е един от най-слабо посещаваните от туристи райони на парка. Разрастналата се през последните години в Пирин бракониерска сеч, влияе изключително негативно върху местообитанията на вида.

Сериозна заплаха за вида на територията на Пирин е хибридизацията с домашната котка. В някои от туристическите хижи в парка се отглеждат домашни котки, които имат възможност да се движат свободно в гората наоколо и са сериозна заплаха за запазване на генетичната чистота на вида у нас.

Вълк (*Canis lupus*)

Вълкът е вид, застрашен в световен мащаб. Постоянно присъстващ вид на територията на парка. Няма пълни данни за числеността на вълка през годините. От 1992 г. насам осезателно започва да се чувства присъствието му по видени следи, животни, козина от изядени: сърни, елени, диви свине и диви кози. През 1995 г. по официални данни вълците са 47, след което намаляват и през 2002 г. са пак толкова. През зимните месеци слиза в ниските части на планината, следвайки дивите копитни и домашни животни. Напускането на парка през зимата го прави уязвим, точно през ловния сезон. България е една от малкото страни в Европа, където съществуват здрави популации на вида. Нападенията от вълци върху стадата през лятото са чести и в много от случаите - успешни, поради липсата на надеждни методи за охрана на животните (липса на масивни, устойчиви постройки за кошари, липса на пастирски кучета). Тази ситуация стимулира местното население да използва забранени методи за борба с вълка. Няма данни за нанесени щети върху домашни животни на територията на парка.

Кафява мечка (*Ursus arctos*)

Видът е много привързан към местообитанията си и за изхранването си се нуждае от стари гори с богат подлес от горски плодове, както и такива, богати на жълъд. Досега не са правени научни изследвания за Пиринската субпопулация на кафявата мечка. Данните за нея се получават от служители на парка и лесничействата, от туристи, берачи на гъби и горски плодове, риболовци, потърпевши пастири и пчелари. Независимо, че е защитен вид, числеността й от 1992 г. до сега не се е увеличила. Резкият спад от 94 на 57 броя, съответно за 1993 и 1994 г., се дължи на завишените резултати преди това в ПР Каменица, след което числеността й се задържа около 60 броя до 2002 г.

Засега няма случаи на нападения на мечки върху хората. Много редки са случаите на нападение над домашни животни, но почти винаги се хранят с умрели на територията на парка кон, теле, крава или овца. През лятото белят кората на бялата мура в основата, за да се хранят. С това не нанасят щети на гората, тъй като изсъхват само единични дървета. Няма данни да посещават кошове за боклук с хранителни остатъци около хижите, както и данни за подхранване.

Съществува информация за мечки, станали жертва на бракониери. Известни са случаи на залагане на отровни примамки.

Дива свиня

Среща се целогодишно в защитената територия. Числеността й през годината започва да се увеличава през април – май, поради придвижване от съседните извънпаркови територии към горната граница на гората и клека. През юни 2002 г. са установени майка с 5-6 малки в ПР Каменица в м. Конски площад, 4-5 майки с около 25 приплода в ПР Синаница, до заслон "Синаница", глиган и женска с 4 малки в горното течение на Бяла река и майка с приплоди в резерват Юлен.

Числеността й пада от 1992 г. до 1995 г. близо 3 пъти, след което бавно започва да се покачва. Причините са били бракониерството, увеличаването на вълците и неправилното ловуване в извънпарковите територии.

Благороден елен

Въпреки че намира спокойствие в НП, този вид се среща рядко. Хранителната база на територията на парка не позволява да се увеличи числеността му. Най-често срещан е в буковите гори в ПР Баюви дупки. През лятото отделни екземпляри са виждани в горната граница на гората в резерватите Юлен и Баюви дупки-Джинджирица. През май 1993 г. от паркови служители са намерени останала козина и част от копито от два елена на пътя за м. Малка Джинджирица на растояние около 50 м един от друг, изядени от вълци.

Сърна (*Capreolus capreolus*)

Среща се повсеместно, без алпийската зона. Числеността й е намаляла почти двойно в сравнение с 1992 г. През изминалите 10 години са намирани десетки сърни, изядени от вълци, особено през зимата и пролетта /м. април 2002 г. - 3 броя в м. Кальов борикач/. Тя е основен обект на бракониерство откъм паркови райони Баюви дупки, Вихрен и Безбог, по-рядко в Каменица около х. "Пирин", предимно октомври и ноември. На територията на НП Пирин видът е с ниска честота на срещаемост и се нуждае от охранителни мерки, за да възстанови числеността си до биологичния оптимум, който средата му предоставя. Ловът на сърни извън територията на парка и бракониерството са основните фактори, които оказват влияние върху числеността на сърната

Дива коза (*Rupicapra rupicapra balcanica*)

Дивата коза в Пирин е запазен представител на местния подвид Балканска дива коза (*Rupicapra rupicapra balcanica*), характерен за южната част на Балканския полуостров. При редуциране на смъртността, причинена от човека, популациите на дивата коза биха увеличили числеността си многократно (Тюфекчиев, 1983).

През 1978 г. к.с.н. инж. Ангел Тюфекчиев в дисертацията си "Проучвания върху дивата коза в района на Пирин планина" използва данни от таксацията на ГСК Благоевград от 8 горски стопанства, за периода 1966 г. до 1976 г. включително. За 1969 г. числеността е 794 бр., след което пада на 315 бр. за 1970 г., а за 1971 г. стига 237 бр., за годините 1975 и 1976 броят на дивите кози е съответно 235 и 255. През октомври 1991 г. инж. Румен Колчагов прави пълно преброяване – от вр. Пирин до Тодорова поляна, където броят на видените животни е 316. Не са били редки случаите да се наблюдават стада с над 30 животни. Съотношението мъжки към женски животни е било 1:2.
Таксационните данни от 1992 г. включително, са сравнително точни и показват постоянен спад на числеността й до 1999 г. Най-прецизни са данните за 1998 г., получени от участието на над 40 човека в преброяване за един ден, предварително инструктирани за методиката и организацията на мероприятието. Следват години на покачване на числеността, което всъщност се дължи на горепосочените грешки при извършване на таксацията – за 2002 г. официално се дават 277 бр., а след преброяването през юни същата година се оказва, че са 157.

Основен фактор за намаляването на този вид е бракониерството. Успоредно с това се покачва числеността на вълка, срещат се скитащи кучета около хижите, а тези които придружават стадата домашни животни във високопланинските пасища, са без спъвачки.

Сравнително малки са загубите от лавини и болести. Според инж. Ал. Обретенов (1993 г.) числеността на дивата коза може да достигне до 600 броя, без да се нанасят повреди на горната граница на гората при струпванията й през зимата.

Контролът е слаб и неефективен, донякъде поради недостиг на средства, оборудване и персонал в парковата охрана. Процедурата много често пречи на прилагане на законовите мерки срещу бракониерите.

Икономически ценни видове.

Икономически ценните видове едри бозайници са видове, атрактивни за устойчивия (екологичен) туризъм. Това са кафявата мечка и сивият вълк, изчезнали в по-голямата част от територията на Европа. В съседни на България държави тези видове привличат голям брой туристи и носят доказана икономическа полза в районите, където е развит този тип туризъм. Дивата коза, като типичен вид за Пирин, също е един изключително атрактивен за наблюдение обект. При редуциране на антропогенния натиск върху тези (както и върху други) видове ще се увеличат шансовете за по-успешното им използване в сферата на устойчивия туризъм.

Пропуски в познанията.

⇒ **Дребни бозайници.**

- Данните засягат само отделни находища. Голяма част от информацията се отнася за района около хижите "Вихрен" и "Бъндерица", а за много други места липсват каквито и да е наблюдения.
- Липсват сведения за разпределението на видовете по местообитания, за закономерностите в структурирането на съобществата, за относителната численост на видовете, за конкретните фактори, определящи разпространението на видовете на територията на парка.
- Не са установени някои видове, които би следвало да се срещат, като Сляпото куче, вид, включен в Червения Списък на IUCN (VU).
- Липсват достатъчно сведения за много видове със специфични екологични изисквания, които биха били полезни за биоиндикацията и мониторинга - Водните земеровки, Снежната полевка и др.
- Необходими са сравнителни проучвания за състоянието на популациите и съобществата от дребни бозайници в районите с антропогенно натоварване и тези с резерватен режим.

⇒ **Прилепи**

- Неравномерно проучена територия.
- Липсват данни за наличието на размножителни колонии в границите на парка.
- Твърде оскъдни са данните за зимуването, миграцията и сезонната динамика на прилепи в района на парка.
- Почти няма данни за видовия състав и разпространението на прилепите в алпийската зона (над 2200 м).
- По сведения на спелеолози, работещи в пещерите в циркусите Бански Суходол и Разложки Суходол "много прилепи летят през нощта", но засега липсват конкретни данни за тях.

⇒ **Едри бозайници.**

- Липсват актуални, подробни данни за вертикалното и хоризонталното им разпространение, както и за гъстотата на популациите.

ГИС – изработен е слой от тип "полигон" и Карта № 16 "Местообитания на видове животни с природозащитен статус".

В СВИТЪК I, Приложение 6.4. са представени:" Гръбначни животни в НП Пирин – видов състав и природозащитен статус".

1.16. ПОЛЗВАНЕ НА ПАРКА И СОЦИАЛНО-ИКОНОМИЧЕСКИ АСПЕКТИ

1.16.1. Видове дейности, осъществявани в парка /по данни на ДНП за 2002 г./

⇒ Опазване и поддържане, ресторантьорство, хотелиерство, поддържане на съоръжения, ски-гардероби, търговия.

⇒ С посочените дейности са ангажирани целогодишно 136 души и сезонно 91 души.

В СВИТЪК I, Приложение № 7.1. са представени: Видове дейности осъществявани понастоящем в парка по райони и данни за обект, местонахождение, управител, телефон и брой служители.

1.16.2. Селищна мрежа

В парка няма развита селищна мрежа.

1.16.3. Техническа инфраструктура, застроени площи и сгради

1.16.3.1. Налична техническа инфраструктура.

Електрозахранване.

Електропроводите на територията на парка – 220, 110, 20 кV са изградени предимно въздушно.

⇒ *Община Разлог*: от ЕП 20 кV "Предела" с ЕПО се захранва територията на парка и контактната зона.

⇒ *Община Банско*: Електроснабдяването на общината е от подстанция 110/20 кV и възлова станция в близост до парка, захранваща и подобекти в парка. Хижа "Вихрен" разполага със собствен малък ВЕЦ. Хижа "Бъндерица" има резервно захранване от водна турбина и дизел агрегат. Хижа "Дамяница" не е електрифицирана. Нейните консуматори – около 40 квт се поемат от динамо и дизел-агрегат.

На р. Демяница, на кота 1200 м има останки от бивша МВЕЦ, която в момента не функционира.

⇒ *Община Гоце Делчев:*

Територията се обезпечава от подстанция "Г.Делчев" - 110/20 кV.

⇒ *Община Сандански:*

Електрозахранването на общината е решено с пет действуващи електрически централи.

ЕП "Лиляново" захранва х. "Каменица" и х."Мозговица". Хижа "Пирин" и бунгалата на Спано поле не са електрифицирани. За нуждите на хижата се използва ел.енергия от малка водна местна централа и дизел-агрегат 18 квт. В близост до хижата е изграден и ресторант, който също не е електрифициран.

⇒ *Община Кресна:*

Заслон Синаница не е електрифициран поради отдалечеността му. Използва ел.енергия от агрегат.

⇒ *Община Симитли:*

Територията се електроснабдява с напрежение 20 кV чрез въздушни електропроводи от подстанция 110/20 кV "Симитли" с инсталирана мощност 2х25 MW.

Водоснабдяване.

Водоизточници

Пиринските води– осигуряват водоснабдяването на хижите, хотелите и почивните станции в парка и контактната му зона. Каптирани са изворни води в следните местности:

- м. Калугерица – за водоснабдяването на гр.Разлог;
- изворите Циганско кладенче, Пелеви извори, Усина, дренажно водохващане и сондажни кладенци – за водоснабдяването на гр.Банско;
- извор до р. Бъндерица за Почивна станция "Академика" и х. "Бъндерица";
- извори Крънтията, Студения чучур, Широка поляна за водоснабдяването на с. Обидим и с. Места

- извори Перлеш и Шулай за водоснабдяването на с. Добринище;
- извори при р. Мелнишка под Стефанов връх – за водоснабдяване на с. Сугарево и гр. Мелник;
- извори на Синанишка река в м. Мандрата, извори Студената вода на Разколска река и извор Черната вода на Влахина река – за водоснабдяването на гр. Кресна;
- локални каптажи за водоснабдяване на хижите "Яворов", "Пирин", "Вихрен" и др.;
- речни водохващания на Стружка река и р. Валевица – за водоснабдяването на гр.Симитли;
- водохващане на р. Алексова – за водоснабдяването на м. Предела и гр. Разлог.

Водите на Сандански Бистрица - по-големите й притоци: р. Башлийца /събираща водите на циркусите Башлийца, Чаира, Белемето и Беговишка/, р. Сърчалийца /събираща водите на циркусите голямо и малко Спано поле/ и други по-малки притоци са обхванати във водносиловата каскада Сандански Бистрица/ ВЕЦ Попина лъка, ВЕЦ Лиляново и ВЕЦ Сандански/. Към нея са включени водохващания на р. Мозговица, р. Крива река, р. Разсланковица, р. Тремощница. Тези води след ВЕЦ Сандански се ползват за водоснабдяването на гр. Сандански.

Водоснабдителни мрежи и съоръжения.

⇒ *Община Разлог:*

От каптиран извор на кота 1200 м в м. Калугерица, чрез водопровод ф200 мм, водата се подава към язовир – 50 000 куб.м под Суходолското езеро за водоснабдяване на гр. Разлог. От същата водоснабдителна система се захранват с вода Почивната станция на Министерски съвет в района на парка и базите в близката контактна зона. Водоснабдяването на курортния комплекс "Предела" и зоната за отдих "Кулиното" се осигурява от каптажи в м. Засеко и водохващане на Алексова река. Водоснабдяването на х. "Яворов" е от местен водоизточник в м. Стъпалата.

⇒ *Община Банско:*

За водоснабдяването на гр. Банско са каптирани извори Караманица, Усипа, Циганско кладенче, Пелеви извори. Изградено е дренажно водохващане и сондажни кладенци във водосбора на р. Демяница. Посредством водопровод ф200 мм, водите се събират в резервоар 5000 куб.м, откъдето се подават за града и почивните станции разположени в по-ниската част на парка. Изграден е нов водопровод за допълнително водоснабдяване на гр.Банско от м. Усипо. Предназначението му е да осигурява гр.Банско и почивните бази допълнително с питейна вода – Q=30 л/сек.

- Хижа "Вихрен" се захранва с вода от собствен водоизточник-каптаж над хижата.
- Хижа "Бъндерица" и къмпинга се осигурява от каптаж, разположен край р.Бъндерица преди х. "Вихрен". Изграден е водопровод и резервоар.
- Хижа "Дамяница" е водоснабдена чрез водохващане от Василашките езера. За целта е изграден бент след събиране на Василашка река, Стражишка река и р.Валявица.
- Хижа "Безбог" се водоснабдява от каптиран извор в м. Душевадника.

⇒ *Община Сандански:*

Изворите на Мелнишка река /която се образува от сливането на р. Сугаревска и Бела река/ са каптирани под Стефанов връх и чрез водопровод осигуряват водоснабдяването на с. Сугарево, с. Карлановo и гр. Мелник. Попина лъка има изградено местно водоснабдяване, но е с тенденция да се захрани от група Сандански - р. Тремощница. м. Туричка черква, х. "Яне Сандански", х. "Каменица" са включени към група Сандански.

Изградени са водохващания на Спанополска река, р. Главница, р. Мозговица, Козя река, р. Крива река, р. Разсланковица. Посредством събирателен канал водата се събира във водна кула, откъдето се отправя към ВЕЦ "Попина Лъка" и ВЕЦ "Лиляново". Изградено е и водохващане на р. Тремощница с масивен яз и странично водовземане на р. Мозговица при ВЕЦ "Попина лъка", на р. Разсланковица, р. Бождовска. Хижа "Пирин" се водоснабдява от водопровод ф80 и каптаж на извор, разположен на около 2 км над хижата в м. Баш мандра.

⇒ *Община Кресна:*

Водоснабдяването на гр. Кресна е осигурено чрез каптиране на извори, разположени в НП Пирин: 3 бр. в м. Студена вода при р. Разколска, 2 бр. в м.Мандрата на Синанишка река, извор Черната вода на Влахинска река / на около 10 км източно от гр. Кресна/.

Заслон "Синаница" се водоснабдява от собствен водоизточник.

Канализация.

Отдалечеността на обектите един от друг затруднява изграждане на централизирана канализация. Третирането на отпадните води от обектите се осъществява в две форми:

- Групиране на обектите в обща канализация /за дадена територия/ - почивна станция ВиК, вила

"Рибарника", почивна станция "ДЗИ", хотел "Изворите", почивна станция "ПСС" /ПР Вихрен/;
- Всички останали сгради на територията на парка са на септични ями, които не са в добро състояние.

В СВИТЪК 1, Приложение 7.2. са представени налични пречиствателни съоръжения по населени места с данни за място на заустване, капацитет и състояние.

Телефонизация.

Далекосъобщения гр.Разлог обхваща четири общини в региона - Разлог, Банско, Якоруда и Белица /общо 18 АТЦ с 17 700 поста/.
Частични капацитети от прилежащите селища са предоставили връзки към райони навътре в парка, като са захранени макар и недостатъчно с телефони сградите в ПР Вихрен.

Радиовръзки и телекомуникационни съоръжения.

Радиопостове са разположени в туристическите обекти и спасителните бази на Планинската спасителна служба, която обхваща хижите, стопанисвани от БТС.
В хотелите, разположени в м. Чалин валог и в Почивна станция на Министерски съвет има сателитна връзка.

1.16.3.2. Налична транспортна инфраструктура.

Транспортната инфраструктура, обект на проучване, обхваща територията на НП Пирин и района, попадащ между границите на парка и образувания пътен пръстен от населените места: гр. Разлог, гр. Банско, с. Добринище, с. Места, гр. Гоце Делчев, с. Катунци, гр. Сандански, гр. Кресна, гр. Симитли.

⇒ **Автомобилни пътища:**

Държавна пътна мрежа – по посока на парка, от най-близките населени места има пътища само от IV клас на държавната пътна мрежа.

№ на пътя	Отсечка	Дължина в км
Път № 84041	Гр.Банско – хижа "Вихрен"	16,8 км
Път № 10075	Отклонение от път №1 – м. Попина лъка	20,3 км

В територията на парка влиза само път № 84041 с дължина 16,8 км, а път №10075 завършва до границите на парка.

⇒ **Горска пътна мрежа и пътища на други ведомства:**

В района на парка гъстотата на горската пътна мрежа е 3,96 м/ха. Основен дял имат горските пътища, докато тези, построени от други ведомства са единични отсечки – пътя на Мраморни кариери /Илинденци-Мурата/ и тези за нуждите на енергетиката в района на с. Пирин, м. Попина ръка и м. Туричка черква. Горските пътища имат габарити:
- 4-5 м пътно платно за земните пътища;
- 3 - 3,5 м пътна настилка за чакълираните и асфалтирани пътища.

Преобладават сравнително големите надлъжни наклони, а радиусите на хоризонталните криви в редки случаи надвишават 60 метра.
Няма ограничения за ползване и движение по горските пътища на територията на парка.

⇒ **Паркинги:**

Паркирането в ски-зоната над гр.Банско се осигурява от три площадки:
- разклона за Бъндеришка поляна – с капацитет до 100 места;
- разклона за х."Бъндерица" – с капацитет около 40 места;
- площадката при старт-финала на пистата за ски-бягане – с капацитет около 20 места;

Останалата част от туристическия автопоток разчита на надлъжно паркиране по трасето на пътя. Локални места за паркиране има изградени при х."Вихрен", х."Бъндерица", х."Пирин",

х. "Беговица", х."Яворов", хотелите и почивните станции в м. Шилигарника и м. Чалин валог. Паркингите им са с капацитет от 5 до 10 места за паркиране или общо 80-100 места.
Общият капацитет на паркингите в парка е 260-270 коли.

⇒ **Въжени линии:**

Таблица 19 Въжени линии, изградени до 1986 г.

Вид, местонахождение	Дължина м	Денивелация м	Капацитет човека/час	Предназначение
Триседалкова въжена линия "Тодорка" м.Икрище - връх Тодорка	2336	700	800, с допълнително закачащи се седалки - до 1800	обслужва пистите "Тодорка" и "Балканиада" и ски-влек и писта "Платото"
Двуседалкова въжена линия "Ледника" м. Бъндеришка поляна – Черна могила	2412	887	500	обслужва ски-писта "Черна могила" и студентската база "Академика"
Ски-влек "Платото" м. Овчи кладенец – вр. Тодорка	13 400	320	900	Обслужва писта "Платото"
Ски-влек "Чалин валог" почивната станция на ДЗИ – м. Рашков чукар	1290	320	700	Обслужва пистите в м.Чалин валог
Ски-влек "Старата писта" до паркинга на разклона за Бъндеришка поляна				
Двуседалкова въжена линия х. "Г.Делчев" – х. "Безбог"	2530	640	500	Обслужва ски-писта "Безбог" и х. "Безбог"
Детски ски–влекове, тип "преносими" – три в м. Икрище; два при х."Безбог"; по един при х. "Бъндерица", х. "Каменица", х. "Яворов", База на МС				

Таблица 20 Обекти и съоръжения,изградени в парка в периода 2001-2003 г.

ВИД	Капацитет човека/час
Кабинкова въжена линия гр. Банско - м. Бъндеришка поляна	1500
Седалкова линия м.Шилигарника - м.Бъндеришка поляна	500
Седалков лифт "Шилигарника – Платото"	900
Писта "Платото – Шилигарника"	427
Ски-влек "Балканиада"	800
Продължение на писта "Старата писта"	капацитетът се увеличава с 20 скиора и става общо 243 скиора
Ски-влек "Платото"	900
Ски-писта "Платото"	235
"Детска ски-писта" и влек в м. Шилигарника	319
Ски-писта "Връх Тодорка - Бъндеришка поляна"	
Седалков лифт "Бъндеришка поляна – връх Тодорка"	900

⇒ **Пешеходни туристически пътеки:**

- Главни маршрути – разработени са 13 бр., единият от които е част от международен маршрут Е-4 /Пиренеи – Алпи – Рила – Пирин – Пелопонес/. Маркирани са и са сигнализирани на терена по нормите установени от БТС;
- Второстепенни маршрути – разработени са 17 бр. съгласно ПУП. Дават възможност за по-голяма достъпност от населените места към територията на парка. Не са маркирани на терена.
- Маршрути с водач – преминават през територията на резерватите Баюви дупки Джинджирица и Юлен. Задължително се практикуват само с водач. Групите не трябва да надвишават 10-15 човека.

В табл. 26, т. 1.16.7. са описани най-често използвани основни маршрути на територията на НП Пирин

⇒ **Връзки с различни видове транспорт извън парка /транспортна достъпност/:**

- автомобилни – по всички изградени пътни връзки към населените места;
- автобусни – само до населените места прилежащи на парка;
- микробусни – организирани от частни превозвачи /за ски зоната над гр.Банско/;
- ж.п.транспорт – София – Сандански;
- ж.п.теснолинейка – с.Добринище – гр.Септември.

Застроени площи и сгради.

⇒ На територията на НП Пирин има 1837 легла / 2002 г./, които се разпределят както следва:

- хижи – 885 легла
- хотели – 214 легла
- бунгала – 123 легла
- ведомствена база – 615 легла /163 легла от тях са в бунгала/.

⇒ На Бъндеришка поляна при х. "Яворов", х. "Пирин", х. "Каменица" има регламентирани палатъчни лагери с общ капацитет 160 места.

⇒ Обектите на общественото обслужване са: 11 самостоятелни търговски обекта, 6 ресторанта към хотелите и два към почивните станции. Съсредоточени са в ПР Вихрен.

⇒ Централната база на ПСС е в гр.Банско. На територията на НП Пирин има общо 9 бази: х. "Вихрен", х. "Демяница", з. "Тевно езеро", х. "Безбог", х. "Каменица", х. "Яворов", 2 – в местността Шилигарника и една при главния подход от към гр. Банско.

⇒ Информационни пунктове на ДНП Пирин /по данни от 2001 г./ има на следните места:

- Централен офис в гр.Банско/масивна сграда/;
- Главния подход от гр. Банско/масивна сграда/;
- Информационен офис в с. Добринище;
- Информация и охрана при х. "Вихрен" /бунгало/;
- Информация и охрана при х. "Демяница" /бунгало/;
- Информация и охрана при х. "Яворов" /бунгало/;
- Охрана при х. Гоце Делчев /фургон/;
- Информация и охрана при х. "Пирин" /бунгало/;
- Информация и охрана при х. "Каменица" /бунгало/;
- Централен офис в гр. Сандански /масивна сграда/;
- Офис в гр. Кресна;
- Информация и охрана в м. Върбите /бунгало/.

ГИС – изработен е слой от тип "линия" и тип "точка" и Карта №17 "Строителство и инфраструктура", приложена отделно към Плана за управление.

В Свитък 1, Приложение № 7.3. – е представен списък на сградите на територията на Парка съдържащ данни за местоположение, собственост, начин на ползване, етажност, застроена площ, брой легла, конструкция, обезпеченост с електричество, В и К, телефон и др.

1.16.4. Селско стопанство

1.16.4.1. Площно разпределение на земеделските земи на територията на парка по общини и землища е представено в Част I, т.1.2.

В границите на НП Пирин /към 2002 г./ за паша са определени 9300,8 ха, от които 5029,1 ха са от селскостопанския и 4271,7 ха са от горския фонд. Всички площи за паша са в територии с традиционен режим на селскостопанско ползване, разпределени в 5-те паркови района /ПР/.

1.16.4.2. Съотношение между капацитетни възможности на пасищата и действителния брой домашни животни.

Капацитетните възможности на пасищата са изчислени на базата на продуктивността на пасищата, дневната потребност от хранителни вещества (в кръмни единици) и продължителността на пасищния период.

Данните в Таблица 21 показват, че през периода 1995-2001 г., броят на животните използвали пасищата в различните райони на парка е бил по-малък от капацитетните им възможности, т.е. пасищата в парка не са били претоварвани. Само в ПР "Вихрен" от 1995 до 1998 е имало известно претоварване на пасишните. След 1998 г. в район " Каменица", който е с най-големи капацитетни възможности, действителния брой животни, използвали пасишните територии е 3-4 пъти по-малък от реалните им възможности. Това е показател, че при едно бъдещо увеличаване броя на животните, ползващи тези територии няма опасност от нарушаване на растителното разнообразие.

Таблица 21 Действителен брой домашни животни, използвали териториите за паша по паркови райони, за периода 1995-2001г.

Пар - ков район	Баюви дупки		Вихрен		Безбог		Синаница		Каменица		Общ брой	
година												
	1*	2**	1*	2**	1*	2**	1*	2**	1*	2**	1*	2**
1995	40	40	302	175	225	247	456	614	610	1878	1633	2954
1996	40	40	262	175	239	247	348	614	582	1878	2360	2954
1997	30	40	211	175	234	247	536	614	359	1878	1370	2954
1998	30	40	152	175	210	247	434	614	538	1878	1364	2954
1999	34	40	120	175	203	247	284	614	521	1878	1162	2954
2000	30	40	116	175	198	247	417	614	516	1878	1277	2954
2001	-	40	76	175	193	247	541	614	457	1878	1267	2954

* реален брой животни (R)

** потенциален брой животни (P)

Броят на животните, действително ползвали пасищата е преизчислен в условни глави/едър рогат добитък

* 1 условна глава = крава с тегло 500 kg и дневна дажба от 60 kg зелена маса

1 услована глава = 5 овце; 0.8 коня

Таблица 22

Съотношение между броят на животните, действително ползвали и капацитетните им възможности

Парков район	Баюви дупки	Вихрен	Безбог	Синаница	Каменица	Общ брой
година	R:P	R:P	R:P	R:P	R:P	R:P
1995	1:1	1:1.72	1:0.91	1:0.74	1:0.32	1:0.55
1996	1:1	1:1.49	1:0.96	1:0.56	1:0.30	1:0.79
1997	1:0.75	1:1.2	1:0.94	1:0.78	1:0.19	1:0.46
1998	1:0.75	1:0.86	1:0.85	1:0.70	1:0.28	1:0.46
1999	1:0.85	1:0.68	1:0.82	1:0.46	1:0.27	1:0.39
2000	1:0.75	1:0.66	1:0.80	1:0.67	1:0.27	1:0.43
2001	-	1:0.43	1:0.78	1:0.88	1:0.24	1:0.42

В парковите райони не се прилага специален режим на ползване на пасищата, което означаваа, че се прилага свободната (безсистемна паша), при която стадата се пускат от пролетта до есента, като се оставят да пасат почти без всякакъв контрол. Независимо , че се придружават от пастири, не се спазва последователност при изпасване. Животните избират най-ценните треви и най-хубавите части от тях. Типът Nardus stricta осигурява най-обилна паша, поради наличието на видове, които добре се приемат от животните - обикновената полевица (Agrostis vulgaris With.), пъстрата власатка (Festuca valida Uechtr.Penzes), мечата метлица (Poa usrina Velen,) Festuca nigrescens L, алпийската метлица (Poa alpina L), лъжливата овча власатка (Festuca fallax Thnil), алпийската тимотейка (Phleum alpinum L.), туфестата пластица (Deschapmsia caespitosa (L.)P.B). В този тип пашата продължава най-дълго. Тъй като пашата не е регулирана няма изискване за територията, която използва стадото за един ден. Територията, която дадено стадо използва за един ден зависи от продуктивността на тревостоя и това дали се задоволяват дневните потребности на животните от зелена маса. Използването на пасищните територии започва от най-ниските части и постепенно се върви нагоре съобразно състоянието на тревната покривка, а през есента стадата се придвижват обратно.

1.16.4.3. Ползване на земеделските земи.

През последните години няма информация за добива на зелена маса и поради това е невъзможно да се определи общата продуктивност.

Наблюдава се тенденция на намаляване на животните, поради което няма реална опасност от претоварване на пасищните площи.

Таблица 23 Такси за един брой добитък по години

Вид добитък	Такси за един брой добитък по години		
	1994-1998	1999	200-2003
Едър	10 лв.	1,50 лв.	0,75 лв.
Коне, катъри	8 лв.	0,80 лв.	0,40 лв.
Овце	5 лв.	0,30 лв.	0,15 лв.

Фиг. 6 Брой разрешителни за паша по години е както следва:

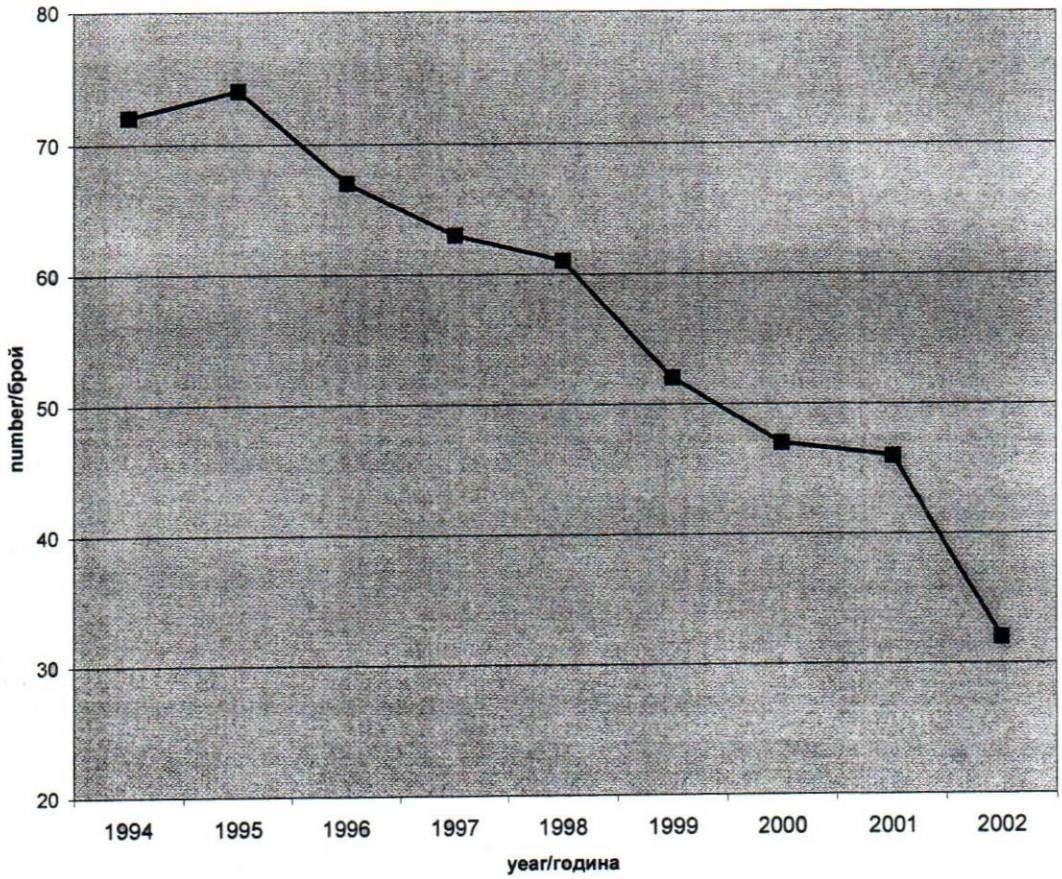

1.16.4.4. Налични съоръжения, свързани с животновъдството.

На територията на парка няма изградени трайни заслони и места за водопои. В районите, където пашуват овцете, има временни заслони, преставляващи кошари, оградени с камъни или вършини.

1.16.4.5. Констатирани в последните години нарушения:

През периода 1993-2000 г. са регистрирани 63 случая на нарушения от незаконна паша. Най-много нарушения са констатирани в ПР Синаница, следват ПР Каменица и ПР Вихрен – 3 случая.

Няма установени нарушения на територията на ПР Баюви дупки и ПР Безбог. Причините за съставените актове се свеждат главно до пашуване на места, непосочени в позволителните и устройване на кошари на неподходящи места. През 2001 г. няма съставени актове за нарушения.

1.16.4.6. Редки и застрашени автохтонни породи домашни животни, отглеждани на територията на парка - съвременно състояние на породния състав:

При извършените теренни проучвания в НП Пирин и прилежащите територии, бяха открити екземпляри от следните местни породи и отродия:

Говедо (*Bos taurus)*:	Местно сиво говедо
Бивол (*Bubalus bubalis)*:	Местен бивол
Овца (*Ovis musimon f.aries)*:	Каракачанска овца Местно отродие цакелска овца
Коза (*Capra hircus)*:	Местна планинска коза
Кон (*Equus cabbalus)*:	Каракачански кон Местен планински кон
Куче (*Canis lupus f.familiaris)*:	Каракачанско куче Барачесто овчарско куче Гонче барак Трицветно гонче

Общо в НП Пирин и прилежащите територии се отглеждат 11 аборигенни породи и отродия. От тях 7 са включени в "Червен регистър на автохтонните форми домашни животни" Й.Данчев (1994) към "Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие", като 4 са в категорията "Изчезващи форми", 2 са в категорията "Застрашени форми" и 1 е в категорията "Потенциално застрашени форми". Три от общо единадесетте пирински породи и отродия са намерили място и в "World Watch List for domestic animal diversity" на FAO (2000), като Местното сиво говедо и Каракачанския кон са със рисков статус –"критичен", а Каракачанската овца – "застрашен".

В СВИТЪК 1, Приложение 7.4. са представени "Съвременно състояние и разпространение на местните породи на територията на НП Пирин".

1.16.5. Горско стопанство

1.16.5.1. Резултати от теренна проверка за състоянието на горите .

В периода 1993-2001 г., в парка са изпълнени мероприятия в 73 броя подотдели. От тях през 2001 г. са проверени 15 броя или 21%.

⇒ Извършени сечи:
- ландшафтно-формировъчна /отгледна или селекционна/ сеч е изведена в 67 броя подотдели;
- ландшафтно-възобновителна сеч е изведена само в пет подотдела;
- санитарна сеч е изведена в четири подотдела;
- планировъчна сеч е изведена в един подотдел.

⇒ Добита дървесина /стояща маса/ - 93 014 куб.м, която е с 5679 куб. м повече от предвиденото. В сравнение с предишния период /1980-1992 г./ се наблюдава намаление на общото ползване на дървесина с 26%. И в двата периода е събирана предимно суха и паднала маса.

⇒ Залесявания – изпълнени са върху 52,3 ха вместо върху 100,2 ха, предвидени по проект.

Таблица 24 Резултати от сравнителен анализ на предвидените и изпълнените ландшафтно-устройствени мероприятия по вид и обем в НП Пирин за периода 1993-2000 г.

No по ред	Ландшафтно-устройствено мероприятие	По Технически проект-1993 г.		Изпълнение към 12.2000 г.		Разлика на изп. "+" или "-"	
		Площ /ха/	Предвидено за сеч /куб. м/	Площ /ха/	Отсе-чено /куб.м/	Площ /ха/	Отсе-чено /куб. м/
1.	Ландшафтно-формировъчна сеч	2500,6	58705	490,1	6660	-2010,5	-52066
2.	Ландшафтно-възобновителна сеч	257,7	17830	34,1	2009	-223,6	-15621
3.	Санитарна сеч	410,7	10800	42,1	1310	-368,6	-9490
4.	Селекционна сеч	663,7	-	115,1	9676	-549,0	+9697
5.	Планировъчна сеч	-	-	5,1	159	+5,1	+159
6.	Събиране на суха и паднала маса	-	-	4498,9	73200	+4498,9	+73200
	ВСИЧКО	**3832,7**	**87335**	**5185,4**	**93014**		**+5679**
7.	Залесяване	100,2		52,3		-47,9	

⇒ Насаждения и горски култури с изпълнени проектирани мероприятия:
- В повечето случаи отгледната сеч е с 25-50% по-малко от предвиденото;
- Проектираната отгледна сеч е превишена в 91-б с 77%, 95-з с 32%, 433-а с 145% и 433-б с 100%. В 433-а, б превишението на ползването се дължи на санитарния характер на сечта – отсечена е суха и повредена от ветровал дървесина;
- Не са изреждани под 0,7 пълнота и имат добри защитни, водоохранни и рекреационни показатели 201-а, б, г; 243-б; 244-а; 378-а, б; 244-а и др.;
- В някои отдели и подотдели /433-а и др./ са провеждани класически отгледни мероприятия, което независимо от ниската им интензивност води до формиране на едновъзрастови дървостои, насаждения с преобладание на един дървесен вид;
- Изсичането на надраслите, кривите, двойно, тройно и метловидно разклоняващите се дървета е довело до намаляване на вътревидовото биологично разнообразие на толерирания вид;
- При изпълнението на ландшафтно-възобновителна сеч /групово-изборна/, поради влошено санитарно състояние, ползването е превишено спрямо проектираното само в подотдел 240-б с около 40%;
- В проверените насаждения ползването е значително по-малко от предвиденото, като по време на сечта подрастът не е бил сериозно повреждан и след нея е увеличил пълнотата си;
- Санитарни сечи, с интензивност по-малка от предвидената, са изведени в подотдели 367-а, г .

⇒ Насаждения и горски култури с неизпълнени проектирани мероприятия:
- В някои насаждения и култури – 200-к; 371-е и др., с пълнота над 0,9, се наблюдават случаи на снеголом;
- В отдел 138 не е изпълнена предвидената групово-изборна сеч, но предвид местоположението му върху брегова земя, при необходимост следва да се провеждат само поддържащи дейности.

⇒ Горски култури от чуждоземни и нетипични за парка дървесни видове:
- Брезата, инвентаризирана през 1989 г. в няколко горски култури с обща площ 4,3 ха, е нетипичен за района на парка дървесен вид, тъй като не е описана в състава на естествените насаждения. Поради големите репродуктивни възможности на този вид е необходимо да се предприемат мерки по отстраняване на наличните култури.
- По данни от паркоустройствения проект в подотдел 147-б с площ 0,6 ха е описана тополова /евроамериканска/ култура. В действителност тя заема площ по-малко от 0,1 ха и има суховършие 30%.

- Култура от ливански кедър с площ 0,3 ха е създадена във ветровално петно 433-б/част/ през 1998 г., като в състава й участва единично атласки кедър. Неравномерно на групи или единично между кедъра се настанява самосев от бял бор и смърч.

В СВИТЪК I, Приложение 7.5. е представен Списък на подотделите с проектирани и изпълнени мероприятия, както и провереният на терена.

1.16.5.2. Залесяване и възобновяване.

Общо за периода 1993-2000 г. са залесени 52,3 ха.

⇒ Преобладават площите, залесени с бял бор - 54,7% и смърч - 27,5%, и др. Ограничено е залесявано с бук, ела, бяла мура и кедър.

⇒ Най-много залесявания (31,5% от общата им площ) са извършени през 1997 г., след освобождаване на терени от ветровална маса. Характерно за залесяванията след ветровали е, че в повече от културите се е настанил самосев от съседни насаждения. Образувани са смесени по произход насаждения.

⇒ При почвоподготовката са използвани ръчни тераси 40-50/35 см, в редки случаи е отстранявана само тревната покривка.

⇒ Засаждани са средно по 500 броя фиданки на декар.

В СВИТЪК I, Приложение 7.5. е представена Таблица 1 за Разпределение на изкуствено залесената площ за периода 1993-2000 г. по години и дървесни видове.

1.16.5.3. Добита дървесина през периода 1993-2000 г.

⇒ Добита е общо 93 014 куб.м стояща маса. По-голямата част (87%) е добита след 1997 г. Това е главно събраната паднала дървесна маса от ветровалните площи, образувани от смерч през същата година в ПР Синаница;

⇒ Добитата строителна дървесина от горите на парка е 55883 куб. м, (60,1% от стоящата дървесна маса), в т. ч. едра – 41080 куб.м, средна –11933 куб.м и дребна – 2870 куб.м;

⇒ Добити са 29601 куб. м (31,8% от стоящата дървесна маса) дърва за огрев;

⇒ От добитата в парка дървесина, на местното население са предоставени общо 8777 куб.м (9,4% от стоящата маса), в т. ч.: едра – 1117 куб.м, средна – 715 куб.м, дребна – 4333 куб.м и дърва за огрев - 4702 куб.м;

⇒ За собствени нужди дирекцията на парка единствено през 2000 г. е ползвала 87 куб.м.стояща маса, в т.ч.: едра - 40 куб.м, средна - 23 куб.м, дребна -1 куб. м и дърва за огрев - 3 куб м.

Фиг.7. Процентно разпределение на добитата дървесина по видове сортименти в периода 1993-2000 г.

В СВИТЪК I, Приложение 7.5. е представена Таблица 2 за разпределение на площта на извършените ландшафтни сечи и добитата дървесина по сортименти за периода 1993-2000 г.

1.16.5.4. Практикувани технологии при извоз на дървесината.

⇒ Дърводобивът на територията на парка е извършван с въжена линия, трактор и обоз за района на Кресна, с трактор и коне за района на Банско и предимно с животинска сила в останалите райони.

⇒ Използването на трактори при дърводобивната дейност в отдели 435, 436 и 437 е активизирало ерозионни процеси, в резултат на които са се формирали бразди и ровини. В част от тях са проведени противоерозионни мероприятия – напр. задръстване.

⇒ При дърводобивната дейност обикновено е използвана старата пътна мрежа. Нова е изградена в отдел 196 с дължина около 400 м.

1.16.5.5. Болести и вредители по горите.

⇒ Резултати от предишни проучвания:

Комплексните проучвания върху здравословното състояние на горите в НП Пирин, извършени в периода 1989-1990 г. от авторски колектив с ръководител проф. Боян Роснев, показват, че без увреждане са 40,4% и в много добро състояние /с увреждане от 1 до 10% от броя на дърветата/ са 33,0% от насажденията.

Основните фитосанитарни проблеми се дължат на кореновата *гъба (Heterobasidium annosum, Armillaria mellea,Viscum album*, а по бялата мура *Phaeolus Schweinitzii, Ar.mellea, Het.annosum, Stereum sp.* и др.).

От насекомните видове с най-голяма вредност са очертани представителите на Ipsidae (*Ips typographus* – типограф, *Pityogenes chalcographus* – халкограф, по смърча *Pityogenes curvidens* и *P.spinidens* по елата, големия боров ликояд Blastophagus piniperda L., малкия боров ликояд *Bl.minor L.* и върховия корояд *Ips acuminatus Gyll.* по бора).

В най-ниските части на парка и най-вече в района на Разлог се среща и боровата процесионка *Thaumatopoea pithyocampa Schiff.* През последните години бе установена на места до 1500 м н.в. При масово проявление на вредителя, срещу него се прилага ултрамалообемно третиране с биологичния препарат Forey 48B, в доза 150 мл/дка.

⇒ Резултати от проучвания извършени през месец август 2002 г.:

Особено внимание бе обърнато на повредите по дърветата, отсечени при прокарването на трасетата за новите ски-писти и влекове. Тези съоръжения преминават през отдели: 120-б; 121б-е; 130-а,б,д,е,ж; 132-д; 133-в,г,д,з; 139-а,б,з; 149-а; 148-в,д,ж; 147-к,и,з; 186-а,в,г,д и крият сериозни опасности за здравният статус на насажденията.

⇒ Здравословно състояние на насажденията и културите:

- На места се наблюдават единични дървета и групи, засегнати от корояди, което е признак за отслабване на дървостоите;
- По бялата и черна мура не са установени видими повреди от насекомни вредители;
- В дървостоите с доминиращ вид "ела" бяха установени силни нападения от полупаразитния храст Viseum album.
- Почти 100% от засегнатите от природни бедствия гори са с висока пълнота и висока степен на нападения от коренова гъба или пънчушка и са във високите класове на възраст, т.е. в тях настъпват естествени сукцесионни процеси;
- На достъпните места около ветровалите и снеговалите редовно се изваждат короядните петна и това е довело до възобновяване на отворените котли по естествен път.
- Здравословното състояние на тополовите култури е лошо, поради неподходящите за тополата екологични условия;
- Създадените върху площ от 0,3 ха култури от ливански кедър (отдел 433-б) са в добро състояние;

В СВИТЪК I, Приложение 7.5. е представена Таблица 6 за здравословното състояние на насажденията и културите.

1.16.5.6. Горски пожари.

⇒ За последните 9 години са регистрирани общо 11 броя пожари, общо са опожарени 205 дка.

⇒ През 2000 г. са възникнали 6 запалвания и 2 низови пожари.

⇒ Най-чести причини за възникване на пожарите са гръмотевици и неспазване на противопожарни правила. По данни от дирекцията са били констатирани и случаи на умишлено запалване на гората. Администрацията е изпитвала трудности при осигуряването на хора за гасене на пожарите и придвижването им във високите части на парка.

⇒ През 2000 г. в района на парка са направени 2 км нови минерализовани ивици, поддържани са 22 км съществуващи минерализовани ивици, оборудвани 12 броя противопожарни табла и са организирани 8 пожаронаблюдатели.

В СВИТЪК I, Приложение 7.5. са представени: Таблица 3 за разпределение на пожарите по вид и площ за периода 1993-2000 г. по години.
Таблица 4 за разпределение на пътната мрежа по паркови райони.

1.16.5.7. Нарушения.

Регистрираните нарушения в периода 1993-2000 г. са 500. Основен дял имат нарушенията от незаконна сеч – 286 бр. (57,2% от общия брой), като най-голям брой /123/ такива нарушения са извършени през1997 г. На второ място са регистрираните нарушения от незаконна паша – 63 бр. (12,6%). Нарушенията от незаконен лов, риболов, палене на огън, незаконно строителство и др. са 1-4,2 %.

Таблица 25 Разпределение на констатираните нарушения по вид и брой в НП Пирин за периода 1993-2000 г.

Нарушение	Година									%
	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	Общо	
	Брой									
Незаконен лов	7	5	-	-	3	2	-	-	17	3,4
Незаконен риболов	-	7	-	-	14	-	-	-	21	4,2
Незаконна сеч	34	31	15	-	123	13	-	70	286	57,2
Незаконна паша	36	13	2	-	5	2	-	5	63	12,6
Замърсяване	6	1	-	-	-	-	-	3	10	2,0
Нарушаване на почва	3	-	2	-	-	-	-	-	5	1,0
Разработване на площи	-	2	-	-	8	-	-	-	10	2,0
Палене на огън	5	1	-	-	-	-	-	-	6	1,2
Нарушения по ЗЗП	-	-	-	-	11	1	-	-	12	2,4
Незаконно строителство	-	-	-	-	2	-	-	6	8	1,6
Незаконна търговска дейност	-	-	-	-	-	-	-	13	13	2,6
Други	1	10	5	-	32	1	-	-	49	9,8
ВСИЧКО	92	70	24	-	198	19	-	97	500	100,0
%	18,4	14,0	4,8	-	39,6	3,8	-	19,4	100,0	

***Забележка**: За 1996 и1999 г. не са открити данни за констатирани нарушения в НП Пирин*

1.16.6. Лов, риболов

1.16.6.1. Брой и динамика на популациите на видове от приложение към чл. 5, ал. 2, т. 1 и ал.5, от ЗЛОД, за последните 10 години.

На територията на НП Пирин обитават и създават поколение 17 вида бозайници и птици, представляващи интерес за бракониерите, съгласно. Въпреки, че ловът на територията на НП е забранен от десетилетия, запасите на основните видове дивеч не са се увеличили.

Фиг. 8 Динамика на популациите на ловната фауна за последните 10 години

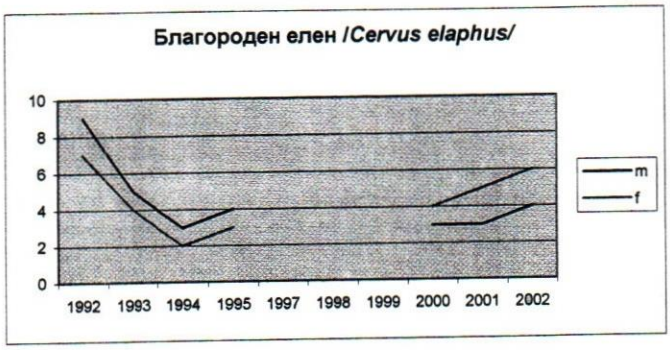

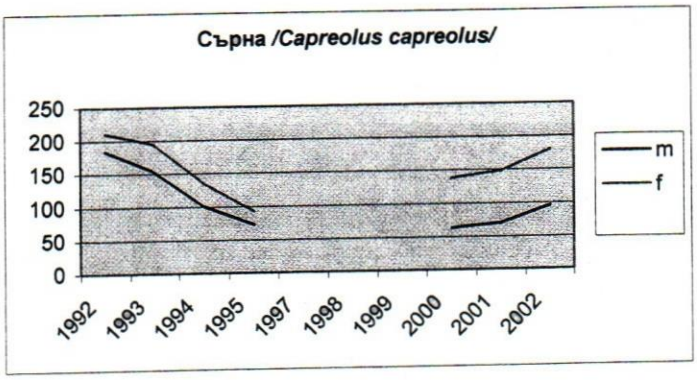

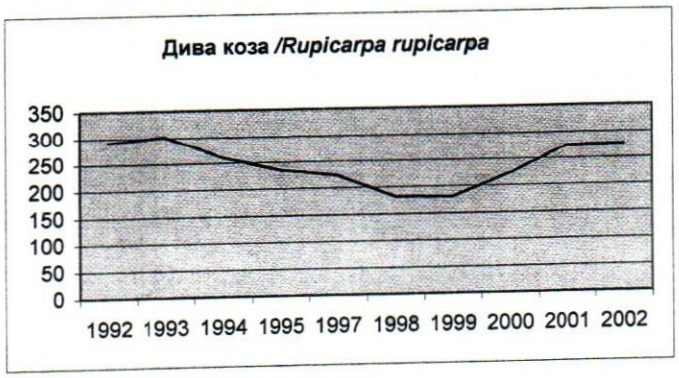

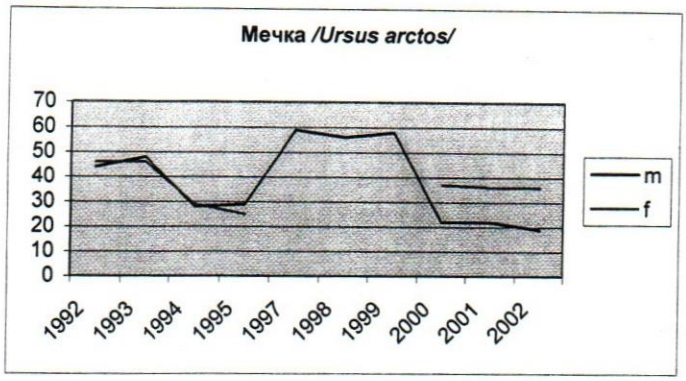
Мечка /Ursus arctos/
70
60
50
40
30
20
10
0
1992
1993
1994
1995
1997
1998
1999
2000
2001
2002
m
f

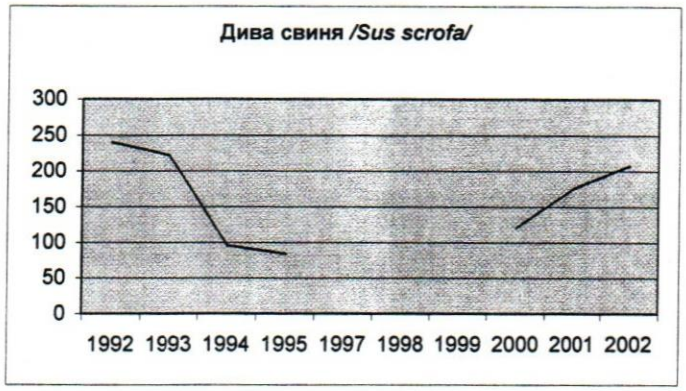
Дива свиня /Sus scrofa/
300
250
200
150
100
50
0
1992 1993 1994 1995 1997 1998 1999 2000 2001 2002

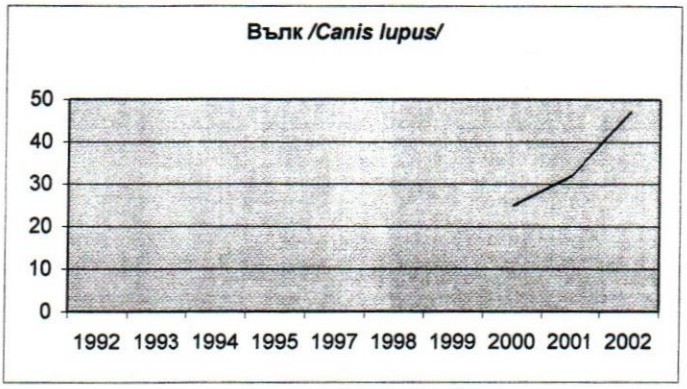
Вълк /Canis lupus/
50
40
30
20
10
0
1992 1993 1994 1995 1997 1998 1999 2000 2001 2002

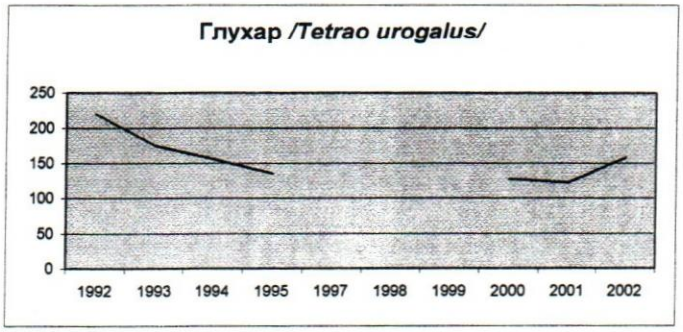
Глухар /Tetrao urogalus/
250
200
150
100
50
0
1992
1993
1994
1995
1997
1998
1999
2000
2001
2002

⇒ За 1996, 1997, 1998 и 1999 липсват данни за таксацията на дивеча в ДЛ, освен в бившите ГС "Места" и ГС "Сандански", което не дава пълна представа за числеността на видовете. За ГС "Разлог" данните са обощени за двата национални парка – Рила и Пирин.

⇒ Ловните бозайници и птици са най-често обект на внимание от страна на ловци и бракониери.

⇒ С голямо консервационно значение са дивата коза, глухарът и мечката. На първите два субпопулациите изцяло попадат в границите на националния парк.

1.16.6.2. Констатирани нарушения

Сърна - бракониерство с гончета и чрез причакване по дърветата.

Дива коза - основен фактор за намаляването на този вид е бракониерството.

Дива свиня - бракониерството и неправилното ловуване в извънпарковите територии.

Мечка - по мечка на територията на парка се стреля, в случай, че излезе на ловец отишъл да бракониерства на сърна или дива свиня. Има случаи, когато пастир се обажда на ловец да я причака на умряло животно. Известни са случаи на залагане на отровни примамки в източната и югоизточната част на планината. През 2000 г., близо до село Копривлен са намерени отровена женска мечка и двете и мечета. В началото на юни 2002 г., е убита мечка над с. Обидим (под х. "Гоце Делчев"). Мъжки екземпляр е бил хванат в заложен за него капан и убит от бракониери от с. Брезница.

Глухар - бракониерство откъм Банско и Добринище с цел препариране.

Дребен дивеч – Бракониерства се с гончета и чрез причакване в най-долните части на ПР Вихрен.

1.16.6.3. Любителски риболов на територията на НП Пирин.

⇒ Зарибяване.

Любителски риболов в сегашните територии на НП Пирин има от началото на миналия век. Към 2001 г. риболовците, които посещават планината са около хиляда. За задоволяване на нарастващите потребности на тази група от хора е започнало зарибявания на реки и езера.

В някои от езерата в миналото никога не е имало риба. Такива са Стрижишкото, Тодорини очи, Горно Превалско, Кременски, Тевно езеро, Окото и др.

Едно от първите зарибявания е в края на 50-те години, с дъгова пъстърва в Стрижишкото езеро. По-късно, в края на 70-те години, масово в езерата е внесен сивен (Salvelinus fontinalis) и европейски липан (Thymallus thymallus) в Муратово езеро.

Преди около 15 години в езерата се появява лещанката (Phoxinus phoxinus). Тя била използвана за жива стръв, предварително уловена в по-долните течения на реките. Останалите живи екземпляри от съдовете за съхранение са били пускани във водните басейни.

⇒ Видове риби, обект на любителски риболов.

Водните обекти попадат в пъстървовата зона. Пъстървови риби има в 39 езера. От тях балканска пъстърва е установена в 32 езера, сивен в 17 и дъгова в 1, сивен и балканска пъстърва заедно в 10, сивен и дъгова пъстърва заедно в 1. Лещанката е установена в 29 езера, а европейският липан в 1. От реките в НП Пирин в 21 има балканска пъстърва, като в Демянишка са установени сивен и дъгова пъстърва. Последната е констатирана и за Икришка река.

⇒ Ползване на водните обекти.

В близост до всички реки и езера минават туристически пътеки, а бреговете им са утъпкани от риболовците. Най-използвани за любителски риболов са реките Демянишка, Бъндеришка, Бяла река, Черната вода, Ретиже, Беговица, Демиркапийска, Спанополска, Мозговица, Козята река. Поради по-голямото им пълноводие рибните запаси в тях са по-големи отколкото в останалите водоеми. От езерата най-посещавани са Рибното, Муратово, Влахини, Георгийски, Кркъмски , Долното Василашко, Превалските, Валявишките, Попово, Рибни езера, Кременски, Чаирски, Спанополските, Тодорини очи и Безбожко.

Основните изходни пунктове на риболовците са хижите "Вихрен", "Бъндерица", "Дамяница", "Безбог", "Пирин", "Беговица". По-малко използвани са заслон Синаница, вилната зона Попина лъка, бунгалата на БТС в Малко Спано поле и заслон Тевно езеро. Обикновено излетите са

еднодневни с връщане за нощувка до туристическите обекти, но се срещат и редки случаи на пренощуване с палатка край езерата.

1.16.6.3. Констатирани нарушения.

⇒ Най-често срещаните нарушения на територията на парка са: улов на маломерна риба, риболов без билет, непопълнен риболовен билет за настоящия излет, превишаване нормите от 8 броя или 2 кг, риболов в Рибното Василашко езеро, попадащо в резерват Юлен, замърсяване с битови отпадъци около езерата и правене на огнища.

⇒ По-рядко, но с голям отрицателен ефект върху екосистемите и рибните запаси, са нарушения от типа – риболов по време на мръстене на пъстървата в езерата, улов с мрежа, самоволно зарибяване с неподходящи видове и без документ за здравословно състояние и произход на зарибителния материал, риболов в Плешко езеро, също попадащо в резерват Юлен.

В СВИТЪК 1, Приложение 7.6. е представена Таблица с данни за вид воден басейн и риба.

1.16.7. Туризъм, рекреация, спорт, услуги

Таблица 26 Използвани основни маршрути на територията на НП Пирин - по данни за 2001 г.

МАРШРУТ	Продължителност на прехода в часове
х. "Предел" – х. "Яворов"	6.00
гр. Разлог – х. "Яворов"	4.00
х. "Яворов" – х. "Вихрен"	9.00
гр. Банско – Бъндеришка река - х. "Бъндерица" – х. "Вихрен"	4.00
х. "Вихрен" – х. "Демяница" през Тодорина порта	4.30
гр. Банско – м. Кариерата - х. "Демяница"	4.00
х. "Вихрен" – Бъндрешика порта - х. "Синаница"	4.00
х. "Вихрен" – Бъндеришка порта – х. "Яне Сандански	5.30-6.00
х. "Вихрен" – Типиците - з. "Тевно езеро	5.30
х. "Вихрен" – вр. Вихрен – премката м/у вр. Вихрен и вр. Кутело –х. "Бъндерица"	5.30
х. "Демяница" – з. "Тевно езеро"	3.00
х. "Демяница" – Самодивска порта - х. "Безбог"	4.30
х. "Гоце Делчев" – х. "Безбог"	с лифт 30 мин
с. Добринище – х. "Гоце Делчев"	2.30
х. "Безбог" – х. "Пирин"	6.00
х. "Безбог" – з. "Тевно езеро"	3.30
з. "Тевно езеро" – х. "Пирин"	3.30
з. "Тевно езеро" – х. "Каменица"	3.00
з. "Тевно езеро" – з. " Спано поле"	2.30
х. "Синаница" – з. "Спано поле" – х. "Каменица"	3.30
х. "Синаница" – х. "Яне Сандански"	3.00
гр. Кресна – м. Пещерата - х. "Синаница"	8.00
х. "Каменица" – гр. Сандански	5.00
х. "Каменица" – м. Солището – Старата мандра – х. "Пирин"	5.00
х. "Пирин" – с. Рожен	5.00
х. "Пирин – х. "Малина"	2.00
х. "Пирин" – с. Пирин	4.00
х. "Малина" – х. "Попови ливади"	6.00
х. "Попови ливади" – с. Делчево - гр. Гоце Делчев	3.30

В Свитък I, Приложение № 7.7. е представен Списък на съществуващите туристически маршрути с информация за: начална и крайна точка; категория; продължителност на прехода; наличие на хижи или заслони; опасни участъци и обезопасеност; степен на информационна обезпеченост /маркирация и др./.

1.16.7.2. Капацитетни възможности на обектите и съоръженията.

⇒ Капацитетът на хижите в Пирин се оценява общо на около 1800 легла, повечето повечето не отговарящи на съвременните изисквания за хигиена и комфорт.

⇒ Легловият капацитет на туристическия център Сандански-Мелник също участва в продукт "Пирин". Тези туристи също посещават планината – основно през летните месеци.

⇒ Къмпинги - в Пирин няма къмпинги отговарящи на съвременните изисквания. Повечето от местата представляват само удобни за палатки поляни с източник на питейна вода наблизо и огнища за палене на огън. Край тях няма задоволителни тоалетни. Такива са и къмпингите край хижа "Бъндерица" и под хижа "Демяница".

⇒ Лифтове и влекове на територията на парка – описани са в т. 1.16.3.2. Въжени линии.

В Свитък I, Приложение № 7.8. е представен списък "Хижи и заслони на територията на НП Пирин", с информация за: координати на хижата и хижара, кога е отворена хижата, възможности за храна в хижата и за закупуване на суха храна, услуги предлагани от хижата, транспорт и път до хижата, брой легла и брой стаи, заетост по сезони, цена на нощувка, състояние на тоалетни и баня, състояние на мястото предназначено за изхвърлянето на сметта, водоснабдяване, брой чуждестранни туристи, предложения на хижара.

1.16.7.3. Данни за динамиката на броя на нощувките в парка по видове обекти.

х. "Бъндерица"
- за 2000 година – 2628 нощувки, от тях – 55 на чужденци;
- в месеците от ноември до април – 189 нощувки; в месеците от май до октомври – 2439 нощувки;
- националност на туристите – Германия, Чехия, Белгия, Полша, Франция, Англия.

х. "Вихрен"
- за 2000 година – 2904 нощувки, от тях – 270 чужденци;
- в месеците от ноември до април – 77 нощувки; в месеците от май до октомври – 2827 нощувки;
- националност на туристите – Германия, Чехия, Белгия, Полша, Франция, Англия.

х. " Демяница"
- за 2000 година – 2274 нощувки, от тях – 65 чужденци;
- в месеците от ноември до април – 32 нощувки; в месеците от май до октомври – 2242 нощувки;
- националност на туристите – Германия, Чехия, Белгия, Полша, Франция, Англия.

з. " Тевно езеро "
- за 2000 година – 1755 нощувки, от тях – 75 чужденци;
- националност на туристите – Германия, Чехия, Белгия, Полша, Франция, Англия.

х. " Синаница"
- за 2000 година –1650 нощувки, от тях – 1322 членове на БТС, 321 не членове на БТС, 7 чужденци

х. " Попови ливади"
- за 2000 година – 500 нощувки;
- най – много през м. май – 40 души, м. юни – 30 души, м. юли – 170 души, м. август – 100 души, м. януари – 40 души.
- през 2001 година посещението е 440 души.
- за периода след 1990 година е характерно постоянно намаление на посетителите на хижата.

х. "Пирин "
- 1994 година – нощувки /българи – 2997 броя, нощувки/ чужденци – 1013 броя.
- 1995 година – нощувки/ българи – 4865, нощувки/ чужденци – 421.
- 1996 година – нощувки/ българи – 4212, нощувки/ чужденци – 306.
- 1997 година – нощувки/ българи – 3305, нощувки/ чужденци – 326.

- 1998 година – нощувки/ българи – 2956, нощувки/ чужденци – 789.
- 1999 година – нощувки/ българи – 4261, нощувки/ чужденци – 923.
- 2000 година – нощувки/ българи – 3946, нощувки/ чужденци – 791.
- 2001 година до 30 септември – нощувки/българи – 1227, чужденци – 231.

х. "Яворов"
- от 28.01.2000 до 30.12.2000 – 150 нощувки; на 31.12.2000 и 01.01.2001 – 66 нощувки;
- за 2001 година – м. януари – 39 нощувки, м. февруари – 10 нощувки, м. юни – 35 нощувки, м. юли – 377 нощувки, и до 19 август – 307 нощувки.

х. " Малина"
- през 2000 година – 250 нощувки, през 2001 година – 275 нощувки на българи, 20 нощувки на чужденци.

х. " Яне Сандански"
- през 2000 година – 1300 нощувки, през 2001 година – 950 нощувки.

х. " Беговица
- през 2000 година – 2750 нощувки, през 2001 година – 2655 нощувки.

з. " Спано поле"
- през 2000 година – 175 нощувки, през 2001 година – 170 нощувки.

къмпинг "4 –ти километър"
през 2000 година – 525 нощувки, през 2001 година – 430 нощувки.
За 2001 година от реализираните нощувки в хижите "Малина", "Яне Сандански", "Беговица", заслон "Спано поле" и къмпинг "4-ти километър" са регистрирани общо 150 нощувки на чужденци.

1.16.7.4. Видове спорт, които могат да се развиват в парка.

⇒ *Пешеходен туризъм:*
Най-застъпения вид туристическа практика. На него се падат над 70% от всички посетители на Пирин и на НП. Над 95% от посещенията са реализирани през летните месеци. Възможни са следните форми на пешеходен туризъм:
- пешеходен – маршрутен (хижа-хижа/ изходен пункт, селище);
- пешеходен – с еднодневни обиколни турове и нощувка извън НП;
- маршрутно-познавателен/тематичен: наблюдение на растителни и животински видове в естествените им местообитания, особен потенциал има в "наблюдението на кафява мечка";
- комбинирани маршрути и програми за престой до 1 седмица с тема: вино, занаяти, традиционен фолклор;
- пленери на артисти и художници;
- фестивали и събори;

⇒ *Ски спорт*
През зимата практикуването на пистови ски покрива над 95% от реализираните програми с престой до 7 дни. Банско като ски-център държи над 90% от реализирания обем на туристи и обороти.

⇒ *Зимни преходи*
Достъпни само за най-опитни и физически отлично подготвени планинари и алпинисти, хора, съоръжени със снегоходки и ски с панти, които могат да се ориентират в терена и познават лавините.

⇒ *Алпинизъм:*
Съществуват ограничен брой съвременно екипирани турове и маршрути със задоволителна обезопасеност. Зимни и летни алпийски траверси се провеждат на Стражите, Каменица-Яловарника, Котешкия чал, Дончови караули. Ски преходи с ползване на алпийска екипировка също имат своето място в туристическото предлагане на Пирин. Първите сериозни и професионално наковани с клинове и спитове маршрути в парк Пирин са екипирани от Борислав Димитров (организатор на височинни експедиции в Хималаите). Това са няколко тура по Северната стена на вр. Вихрен и стената на вр. Атмегдан. Най-перспективни и предпочитани за катерене са върховете Вихрен, Атмегдан, Дженгалски, Разложки Суходол и др.

⇒ *Пещерничество:*
От гледна точка на достъпността си пещерите могат да бъдат категоризирани в две основни групи:

- за свободни туристически посещения - пещери, за чието посещение не са необходими специална подготовка и екипировка;
- за специализирани посещения – пещери, достъпни само за хора със спелеоложка подготовка и използването на специализирани средства.

Предвид на по-значителните си размери и сложната си морфология няколко пирински пропасти представляват интерес и могат да бъдат основни обекти на организирани спортни посещения (хоби туризъм):

- Пропастта Бъндерица (-125 м.)
- Пропастта Вихрен (-170 м.)
- Пропаст "Бански суходол" №30 (25 години "Академик") - (-118 м.)
- Пропаст "Бански суходол" №9 - (-170 м.)
- Пропаст "Каменитица" №14 (-103 м.)
- Пропаст "Челюстница" №17 (Циркус "Б.дупки) - (-103 м.)
- Пропаст "Алеко" (Синанишки подрайон) - (-130 м.)

⇒ *Коло- и конен туризъм*

Поради характера на релефа и естеството на пътеките – прекалено каменисти и опасни, може да се развиват само в периферията на парка и в прилежащите територии. Много подходящи са горските и черни пътища, които образуват един почти затворен кръг на височина от 1000-1400 м н.в. и свързват хижи и села. Най-често пътеките за коне са подходящи и за планински колела. Обикновен колотуризъм е възможен по асфалтовите пътища около Пирин и тези, достигащи до определени хижи /"Вихрен", "Гоце Делчев", "Яне Сандански"/.

⇒ *Тематичен/Познавателен туризъм.*

Практикува се в ограничени случаи – наблюдение на птици и животни, туристически маршрути за опознаване на флората, гори, хидробиология, геология. Може да се възстанови и стария винарски път, който е свързвал Банско с Мелник, през долината на р. Демяница.

⇒ *Възможности за практикуване на други форми на алтернативен туризъм.*

Такива съществуват в селищата в подножието на Пирин. Развитието на такъв туризъм само на територията на парка е неперспективно и не се оправдава нито от възможностите, които крие използването на ресурса на селищата, нито от туристическия пазар. Силата на района е в наситеното присъствие на ресурси от различен характер, вкл. културно-историческите забележителности на селищата в района, традиции, събори и празници, нови алтернативни средства за настаняване и анимация.

1.16.7.5. Места за практикуване на специфични видове спорт, туризъм и др.

⇒ *Места за практикуване на ски спорт:*

Традиционно ползвани територии са "Ски-зона с център Банско" и района до х. Безбог

⇒ *Места за практикуване на скално катерене:*

Екипирани катерачески маршрути са разработени на северната стена на вр. Вихрен, на стената на вр. Дженгал, на стената на вр. Главнишки чукар. Има катерачески маршрути под вр. Разложки Суходол (в резерват Баюви дупки – Джинджирица), на скалния феномен Стъпалата, на стената на вр. Синаница, вр. Георгийца и на Даутов връх (в резерват Баюви дупки – Джинджирица).

⇒ *Места за практикуване на пещерничество:*

Пещерничество се практикува основно в пещерите в циркуса на Бански Суходол. До тях се стига от гр. Банско по прекия път за хижа Бъндерица. Други посещавани от спелеолози места са пещерите в циркусите Каменитица и Баюви дупки. До тях няма ясни пътеки. Най-дълбоката е Вихренската на източния склон на вр. Вихрен. Много известна пещера е Бъндерица, на реката, под едноименната хижа. Има и достъпни обекти в района на Беталовото /*т.1.9.3./*.

⇒ *Организиран познавателен туризъм.*

Практикува се само от няколко български туристически агенции, които не ползват помощта на местното население. Те водят групи главно от чужденци, но и от българи, като водачите са ангажирани да дават информация за биологичното разнообразие на планината, за исторически събития, случвали се по тези земи.

⇒ *Маршрути за колотуризъм:*

- гр. Кресна – м. Върбите – с. Илинденци;
- с. Добринище – х. "Гоце Делчев" – с. Брезница и /или с.Корница;

- гр. Сандански – с. Лиляново – м. Попина лъка – х. "Каменица";
- гр. Сандански – м. Тремошница – м. Говедарника – с. Плоски;
- гр. Кресна – с. Влахи – с. Ощава – с. Стара Кресна – Кресненски пролом – гр. Кресна;
- с. Брежани – с. Мечкул – с. Сенокос – с. Стара Кресна;
- с. Пирин – х. "Пирин";
- гр. Гоце Делчев – м. Попови ливади – с. Пирин.

От всички предложени маршрути за колотуризъм само по няколко километра от участъците преди х. Каменица и х. Пирин попадат в границите на НП.

⇒ *Маршрути за конен туризъм*

- гр. Кресна – м. Върбите – с. Илинденци;
- с. Добринище – х. "Гоце Делчев" – с. Брезница и/или с.Корница;
- гр. Кресна – с. Влахи – с. Ощава – с. Стара Кресна – Кресненски пролом – гр. Кресна;
- с. Пирин – х. "Малина" – х."Пирин" – с.Рожен – с. Златолист – Мелник.

1.16.8. Промишленост

На територията на парка няма промишлена дейност.

1.16.9 Информираност на обществеността за НП Пирин и отношението към него

През февруари 2002 г. е проведено социологическо проучване на общественото мнение в 7 населени места – общински центрове, прилежащи на парк Пирин. Извадката е представителна за региона. Броят на анкетираните е както следва: Банско – 56, Кресна – 24, Гоце Делчев – 128, Разлог– 80, Сандански – 176, Симитли – 56, Струмяни – 8 – общо 528 човека. От тях 21 са учащи, 127– пенсионери, 36 – безработни, 246 на пълен работен ден, 79 – частично заети и 19 са домакини. Като образователна структура анкетирани са: 84 с висше образование, 25 с полувисше, 286 със средно и 132 с основно и по-ниско.

В СВИТЪК I, Приложение № 7.9. е представена Анкетна карта, по която е проведено социологическото проучване.

⇒ **Информираност за дейността на Дирекцията на парка.**

Почти еднакъв е броят на тези, които не знаят къде се намира Дирекцията на парка и другите, които знаят, че тя е в Банско. Наличието на информираност за институцията зависи от населеното място. По-запознати с дейността на парковата администрация са хората от Банско. Налице е силен интерес към Информационно-посетителски център.

Относително малка част от анкетираните познават служител от дирекцията на парка.

⇒ **Информираност за плана за управление на НП Пирин.**

Медии:

Една трета от анкетираните са се информирали за ПУ от медиите. Медиите са на първо място сред институциите, за които анкетираните твърдят, че отделят достатъчно внимание за опазване на околната среда. Затова за тях през м.юли 2002 г. се проведе специален семинар за запознаване с резултатите от анкетата.

Доверието към електронните медии е по-високо от това към печатните – заради това че предаванията на живо намаляват възможността от злоупотреба с мненията и манипулативното им използване.

Активността на хората е много ниска. Едва 1,7% биха сигнализирали на медиите в случай на нарушение по повод на природата.

Екологични сдружения:

Спрямо екологичните сдружения негативните нагласи са по-ниски в сравнение с тези, изразени по отношение на медиите. Комплексно с най-голямо доверие и с най-ниските стойности на недоверие се нареждат изследователи и еколози.

⇒ **Отговорност на институциите в опазването на околната среда.**
На първо място е поставена отговорността на кметството, следвано от правителството, усилията на хората и на последно място са работодателите или собствениците на предприятия и фирми. Като най-недостатъчна в полза на околната среда се оценява дейността от страна на работодателите.
По-висока положителна оценка се дава за ролята на местните власти пред тази на правителството. Такава е и тенденцията на промяната, приближаване възможностите за решения и действия към отделното населено място и индивид.

⇒ **Пасивната поведенческа нагласа.**
Хората са не толкова неинформирани, колкото не са готови да направят нещо сами. По-популярни са формите на активност, познати от миналото, отколкото родените през последните години – обръщане към депутат, иницииране на подписка и т.н.

⇒ **Рискове за Пиринския край.**
Подреждането е: *изсичане на горите, замърсяване на водите, пожари в горите, неефективно законодателство.*
Най-голямо е масовото безпокойство по отношение *изсичането на горите.* Изчезването на растения и животни се осъзнава като извънредно ниско значимо.
Незначителен е делът на нямащите мнение в региона по алтернативата "опазване на горите – дърводобив като поминък на населението". Днес в сравнение с годините в началото на промяната, два пъти повече анкетирани са изразили желание за въвеждането на забрани в националния парк, защото нарушенията стават все по-масови и очебийни. Същевременно два пъти по-малко са желаещите да се наложат ограничения на дърводобива в цялата планина. Това се дължи на обстоятелството, че дърводобивът за изминалия период се утвърди като поминък на населението в региона. Три пъти повече днес са мненията за налагането на ограничения единствено в парка. Запазил се е изключително ниският дял на тези, които считат, че никакви ограничения не са нужни, и е намалял близо три пъти делът на нямащите мнение. Последното свидетелства за изостряне на проблема с дърводобива и ангажирането с него на големи части от населението.
Друга точка на конфликт е *изграждането на бази за елитен ски-спорт.*
Близо половината са за съблюдаване на нормите и ограниченията, произтичащи от статута на Национален парк Пирин. Противниците на ограниченията, които са за изграждането на ски-бази в цялата планина са сред високите подоходни групи; мъжете; висшистите. Налице са значими различия между населените места в отношението им към продължаването на изграждането на съоръжения за елитен ски-спорт в Пирин. Мнението за продължаващ строеж в цялата планина се споделя от 48,2% от анкетираните в Банско, но от 15% в Разлог, 11,4% в Сандански, 12,5% в Струмяни и 9,4% в Гоце Делчев.

⇒ **Регионална идентичност.**
Резултатите показват висока *ангажираност с региона.*
Местните хора очакват програми за развитие на дребния и семеен бизнес и по-значително обвързване на селищата от региона с двата, вече утвърдени курортни центъра – Сандански и Банско. Сред младите и образованите хора най-вече могат да бъдат открити привържениците на начина на живот, близък до природата, респ. нейните защитници. Хората с по-високо образование са по-загрижени за околната среда в конкретното населено място.

⇒ **Прякото ползване на природата.**
Рязко се увеличава при наличието на изкупвателни пунктове. Тези, които знаят за наличието на пункт за изкупуване на билки, гъби и др., и същевременно знаят и цените, са една трета от анкетираните. Два пъти повече са мъжете в сравнение с жените. Повече от тях са на пълна заетост - близо половината. Това означава, че те използват брането на билки и гъби за допълване на доходите си. Втората значима категория са пенсионерите, следвани от хората с частична и временна заетост.
Пунктовете са по-популярни там, където повече се разчита на дохода, получаван от изкупуването на лечебни растения, гъби и подправки. 100% от анкетираните в Кресна знаят за изкупвателен пункт, 83,9% от живеещите в Банско, 81,3% от живеещите в Гоце Делчев, 66,3% от анкетираните в Разлог, 55,1% от анкетираните в Сандански и 48,2% от анкетираните в Симитли и никой от живеещите в Струмяни.

⇒ Различия между общините.

Различията между общините са различия между местните хора. Доходите, получавани от туристическа дейност са неравномерно разпределени. Най-голям е делът на хората, формиращи доход от такава дейност в Банско. За останалите 6 населени места този процент е четири пъти по-нисък. Кресна на практика е напълно изключена от формирането на доход от туристическа дейност.

Към Плана за управление е изготвена брошура "За хората и природата на Пиринския регион", където са изложени резултатите от проучването на общественото мнение

1.17. НАСТОЯЩО ПОЛЗВАНЕ НА ПРИЛЕЖАЩИТЕ ТЕРИТОРИИ

1.17.1. Население и демографска характеристика

/По данни на UNDP, Програма на ООН за развитие, 2001 г./

Ранжирането на седемте общини според *общия индекс за развитие на човека* е между 11 за Гоце Делчев и 94 за Струмяни, от общо 262 общини в България. Най-ниската позиция на Струмяни се дължи на по-ниска, в сравнение с останалите 6 общини продължителност на живота, по-ниският процент на грамотност, по-ниският БВП на човек. Най-голям дял ромско население има в Разлог 3,9%, най-малък в Кресна – 0,8%. Най-голямо компактно турско население се концентрира в община Гоце Делчев – 22,5%.

⇒ **Прираст и движение на населението.**

Населението в Пиринския регион намалява непрекъснато, както поради застаряване, така и поради миграция.

- От прилежащите на парка 7 общини, 6 се характеризират с отрицателен прираст на населението, т.е. броят на живородените е по-малък от този на починалите. През 1999 г. единствено в община Г. Делчев има положителен прираст (15).
- Механичното движение на населението е с отрицателни стойности за повечето населени места. Най-масови заселвания са регистрирани за община Сандански 140 човека. Най-силен е изселническият поток от община Струмяни - 131. Механичното движение се отнася повече за градовете, отколкото за селата.

⇒ **Трудови ресурси.**

Застаряване на населението:

Работещите са принудени да издържат пряко /в собственото си домакинство/, или непряко /чрез данъците/, голям брой хора в под- и надтрудоспособна възраст. Разпределението на населението в под- и надтрудоспособна възраст е с твърде влошени показатели за селата. В община Банско живеещите в селата в трудоспособна възраст са 820 човека срещу 7341 човека в под и над трудоспособна възраст.

Безработица:

Коефициентът на безработица за област Благоевград, през ноември 1999 г., е 16,9%. Той варира съществено по оста град-село. Стойностите му за градовете са 19.7%, за селата - 13%. Застаряването на селата е тежък демографски и социален проблем. За градовете проблем е недостигът на работни места.

В категорията на безработните се наблюдава тенденция на покачване при съпоставка между 1999 г. и 2000 г. Това са най-мобилните части на населението, които при невъзможност да устроят живота си най-лесно биха напуснали населеното място. Същевременно тези две характеристики са описани като присъщи на еко-био-оптимистите или на ценителите на природата сред местното население. Тяхното поведение е най-значимо с оглед на устойчивото развитие на природната среда. За 2000 г. в Банско се е увеличил броят на безработните висшисти с 34 човека, в Сандански с 60 човека.

Заетост:

Броят на частните фирми надвишава с пъти този на държавните и общинските. Броят на заетите в частния и в обществения сектор е почти изравнен за Банско. В Г.Делчев и Разлог има лек превес на

заетите в частни фирми. Броят на обявените свободни работни места е незначителен за всички общини, с изключение на Сандански.

⇒ **Промишленост, свързана с пряко ползване на природата.**

Броят на заетите в секторите лов, риболов, дърводобив и дървообработване има непосредствено отношение към прякото използване на природата.

- Данните за заетите в секторите лов и риболов се отчитат от персонала на заетите в държавните инспекциии, които са призвани да провеждат политиката по опазване на околната среда.
- Само данните за дървообработващата промишленост са по-ясни за анализ – става въпрос изцяло за частни фирми, които използват за стопански цели природата. Този процес се нуждае от ефективен и непрекъснат контрол от страна на природозащитните институции.
- Строителството е следващ промишлен отрасъл, с голям принос към заетостта на местното население и с пряко отношение към опазването на природата. Този отрасъл се характеризира с бърз растеж за последните 10 години. Фирмите само в Банско, нарастват от 2 през 1990 г. на 42 през 1999 г. По настоящем отрасълът осигурява 100 работни места в града.
- Туризмът е със стратегическо значение за икономическото и социално развитие на община Банско. Банско е с най-голяма динамика на частните инвестиции в туризма в България. Това обстоятелство трябва да се отчита от природозащитниците. По данни от сектор "Търговия и туризъм", в община Банско 900 човека формират над 80% от доходите си от туризъм. За тях проблемите на опазването на природната среда се изместват от достатъчно сериозните проблеми на туристическия бизнес:
    - Липса на модерна инфраструктура, в това число на кабинков лифт;
    - Недостатъчни писти за потока туристи;
    - Ниско платежоспособно търсене на българското население, което съставлява основният потребителски сегмент.

⇒ **Доходи:**

- На общините - В приходите на общинските бюджети превес имат данъците от физически лица и от републиканския бюджет.
- Средна работна заплата - Средната работна заплата в седемте общини е значително по-ниска от тази в Благоевград. Налице са значими различия и между седемте общини. Най-висока е средната работна заплата в Симитли – 198,75. Най-ниска е в Кресна – 141,08 лв.

⇒ **Потребителски сегмент.**

Данните за Гоце Делчев са: българи 85%, чужденци 15%; семейства - 60%, двойки - 30%, индивидуални посетители - 10%; повод за посещение: близост - 50%, спокойна среда и ненарушена природа - 40%, бизнес - 10%; продължителност на престоя: 3 дни – 30%, 7дни - 60%, 14дни –10%; сезонност - I-III - 30%, IV-VI - 15%, VII-IX - 40%, X-XI I- 15%; средногодишна заетост – 40%.
За Банско общият брой посетители за 1999 г. е 51 924 човека. Показателите за потребителския сегмент на туризма са съответно: българи - 41 784 или приблизително 80%, следвани от групата на туристи от съседни страни – Гърция, Македония, Югославия. Германия и Русия участват с почти равни дялово от около 1200 човека.

В СВИТЪК 1, Приложение № 7.10. "Население и демографска характеристика" са представени:
***Таблица 1** Сключени бракове, бракоразводи, живородени, умрели и естествен прираст на населението през 1999г. по общини, НСИ.*
***Таблица 2** Естествено и механично движение на населението през 2000 г. по населени места.*
***Таблица 3** Население в, под и надтрудоспособна възраст по общини към 31.12.2000 г., НСИ.*
***Таблица 4** Население на 15 и повече години по икономическа активност. Икономическа активност, заетост и безработица през 1999 г. по местоживеене за област Благоевград.*
***Таблица 5** Коефициент на икономическа активност, заетост и безработица през 1999 година*
***Таблица 6** Безработни лица по образование в седем общини на област Благоевград към 31.12.2000 г.*

заетите в частни фирми. Броят на обявените свободни работни места е незначителен за всички общини, с изключение на Сандански.

⇒ **Промишленост, свързана с пряко ползване на природата.**

Броят на заетите в секторите лов, риболов, дърводобив и дървообработване има непосредствено отношение към прякото използване на природата.

- Данните за заетите в секторите лов и риболов се отчитат от персонала на заетите в държавните инспекциии, които са призвани да провеждат политиката по опазване на околната среда.
- Само данните за дървообработващата промишленост са по-ясни за анализ – става въпрос изцяло за частни фирми, които използват за стопански цели природата. Този процес се нуждае от ефективен и непрекъснат контрол от страна на природозащитните институции.
- Строителството е следващ промишлен отрасъл, с голям принос към заетостта на местното население и с пряко отношение към опазването на природата. Този отрасъл се характеризира с бърз растеж за последните 10 години. Фирмите само в Банско, нарастват от 2 през 1990 г. на 42 през 1999 г. По настоящем отрасълът осигурява 100 работни места в града.
- Туризмът е със стратегическо значение за икономическото и социално развитие на община Банско. Банско е с най-голяма динамика на частните инвестиции в туризма в България. Това обстоятелство трябва да се отчита от природозащитниците. По данни от сектор "Търговия и туризъм", в община Банско 900 човека формират над 80% от доходите си от туризъм. За тях проблемите на опазването на природната среда се изместват от достатъчно сериозните проблеми на туристическия бизнес:
    - Липса на модерна инфраструктура, в това число на кабинков лифт;
    - Недостатъчни писти за потока туристи;
    - Ниско платежоспособно търсене на българското население, което съставлява основният потребителски сегмент.

⇒ **Доходи:**

- На общините - В приходите на общинските бюджети превес имат данъците от физически лица и от републиканския бюджет.
- Средна работна заплата - Средната работна заплата в седемте общини е значително по-ниска от тази в Благоевград. Налице са значими различия и между седемте общини. Най-висока е средната работна заплата в Симитли – 198,75. Най-ниска е в Кресна – 141,08 лв.

⇒ **Потребителски сегмент.**

Данните за Гоце Делчев са: българи 85%, чужденци 15%; семейства - 60%, двойки - 30%, индивидуални посетители - 10%; повод за посещение: близост - 50%, спокойна среда и ненарушена природа - 40%, бизнес - 10%; продължителност на престоя: 3 дни – 30%, 7дни - 60%, 14дни –10%; сезонност - I-III - 30%, IV-VI - 15%, VII-IX - 40%, X-XI I- 15%; средногодишна заетост – 40%.
За Банско общият брой посетители за 1999 г. е 51 924 човека. Показателите за потребителския сегмент на туризма са съответно: българи - 41 784 или приблизително 80%, следвани от групата на туристи от съседни страни – Гърция, Македония, Югославия. Германия и Русия участват с почти равни дялово от около 1200 човека.

В СВИТЪК 1, Приложение № 7.10. "Население и демографска характеристика" са представени:
***Таблица 1** Сключени бракове, бракоразводи, живородени, умрели и естествен прираст на населението през 1999г. по общини, НСИ.*
***Таблица 2** Естествено и механично движение на населението през 2000 г. по населени места.*
***Таблица 3** Население в, под и надтрудоспособна възраст по общини към 31.12.2000 г., НСИ.*
***Таблица 4** Население на 15 и повече години по икономическа активност. Икономическа активност, заетост и безработица през 1999 г. по местоживеене за област Благоевград.*
***Таблица 5** Коефициент на икономическа активност, заетост и безработица през 1999 година*
***Таблица 6** Безработни лица по образование в седем общини на област Благоевград към 31.12.2000 г.*

Таблица 7 *Безработни лица по възрастови групи в Благоевградски регион към 31.12.2000 година*
Таблица 8 *Активни субекти, вписани в БУЛСТАТ към 31.12.2000 г.*
Таблица 9 *Заетост и безработица по общини и пол към 31.12.1999 г.*
Таблица 10 *Брой на стопанските единици, на заетите и наетите за 2000 г. в дърводобива, лова и риболова.*
Таблица 11 *Брой на стопанските единици, на заетите и наетите за 2000 г . в дървообработващата индустрия.*
Таблица 12 *Взаимоотношения между централния републикански бюджет и бюджетите на общините през 1998г., НСИ.*
Таблица 13 *Заети лица и средна работна заплата по общини през 1999 г.*
Таблица 14 *Подредба на общините според Общ индекс на човешкото развитие /ОИЧР/.*
Таблица 15 *Компоненти и съставни индекси на индекса за човешко развитие.*

1.17.2. Селско стопанство

В непосредствена близост до парка не са установени селскостопански практики, свързани с растениевъдство или животновъдство, които да представляват реална заплаха за постигане на целите на управление на съседните паркови територии.

1.17.3. Горско стопанство

Установени са незначителен брой случаи на залесяване с нетипични, вкл. чуждоземни дървесни видове в непосредствена близост до парка.

1.17.4. Лов и риболов

1.17.4.1. Лов.

Числеността на животинските популации на територията на парка зависи в много голяма степен от ловуването и традициите в околопарковата територия. В селищата непосредствено около парка до 2001 г. са регистрирани над 1200 ловци.

⇒ *Отглеждане и развъждане на дивеч:*

Дивечът в прилежащите територии на националния парк се стопанисва от Държавната дивечовъдна станция /ДДС/ в гр. Разлог и ловните сдружения.

Към ДЛ Добринище в местността Харами бунар има заграден дивечоразвъден участък с около 60 бр. диви свине и 4-5 бр. сърни. Постоянно се извършва ветеринарен надзор и се следи за здравословното състояние на животните от служебния персонал.

В момента няма развъждане и отглеждане на чужди видове едър дивеч с цел интродукция в планината. По поречието на Струма съществува традиция на периодично пускане на тракийски кеклик от ловните сдружения в Кресна и Сандански, което създава предпоставка за смесването му с балканския.

⇒ *Основни методи на ловуване:*

Индивидуално и групово с използване на кучета – гончета. Много малък е процентът на използване на кучета-птичари. Често използван е методът на причакване.

⇒ Нарушения:

Най-често срещаните нарушения, които влияят върху числеността на дивеча са:

- неспазване на сроковете за ловуване,
- убиване на женски диви свине водещи приплоди,
- ловуването на сърни с гончета.

Макар и рядко, понякога се бракониерства нощно време на зайци с високопроходими коли, предимно около Банско, Кресна и Добринище.

Повсеместно кучетата, придружаващи стадата домашен добитък, са без спъвачки.

Увеличението на нарезното оръжие у ловците засилва интереса им към дивата коза. Предпоставка за бракониерство е дейността на препараторите в селищата около НП, при които могат да се намерят трофеи от дива коза, сърна, кожа от мечка, глухар и защитени видове птици. Има случаи на убити мечки нападнали пчелини. В менюто на някои заведения за обществено хранене в Банско фигурира дивечово месо, често без документ за произход.

Завишеният брой на нарушенията в ПР Вихрен се дължи на факта, че ловната дружина в Банско разполага с малка площ за лов - 382,0 ха горски и 1619,8 ха поземлен фонд. От друга страна, не са предприети мерки за повишаване числеността на дивеча в тези площи, а също така съществуват ловни традиции в част от териториите, попадащи в националния парк.

1.17.4.2. Риболов и аквакултури

⇒ Риборазвъждане:

Струма и Места, с множеството притоци към тях, попадат в трите условно разделени зони – на пъстървата, мряната и шарана. Съществуват изкуствени водни обекти като баластриери, водоеми за напояване и технологични водоеми, в които се упражнява любителски риболов.

Регистрираните риболовци около парка до края на юни са над 900, като се очаква за 2002 г. те да надхвърлят 1000 души. Голяма част от тях не притежават риболовен билет. В района често риболовстват и лица от други части на страната.

В подножието на планината има 3 специализирани обекта за риборазвъждане (рибовъдни стопанства) за производство на дъгова пъстърва, като в едно от тях, до гр. Разлог се произвежда зарибителен материал. В останалите две (рибовъдно стопанство "Бяла Места"), се произвежда само риба за консумация.

⇒ Нарушения, оказващи влияние върху парка:

- В района няма рибовъдно стопанство, което да произвежда зарибителен материал от балканска пъстърва. Поради тази причина някои физически лица самоволно пускат само дъгова пъстърва в реки от планината, понякога и в националния парк.
- На реките Сандански Бистрица, Пиринска Бистрица, Ретиже и Влахина са изградени ВЕЦ, където под водохващанията през летния и есенен сезон оттокът в реките стига минимално допустимия. Това оказва отрицателно въздействие върху рибните запаси. По същия начин действа отбиването на води от долните течения на реките за напояване на селскостопански култури.
- По р. Места се използват взривни вещества, мрежи и електрически ток за улавяне на по-голямо количество риба. В изкуствените водоеми рядко се извършва зарибяване, било то по финансова причина, или от несигурност за опазване на рибата.
- От някои заведения се изкупува балканска пъстърва, което създава предпоставки за улавяне на по-големи количества предимно от националния парк.
- По време на забраната на шарановите риби, през пролетно-летния сезон, много от риболовците се насочват към защитената територия.

1.17.5. Туризъм, спорт и услуги

За целите на настоящия План за управление, като "прилежащи територии" по отношение на туризма, спорта и услугите са разгледани части от общините Разлог, Банско, Гоце Делчев, Сандански, Струмяни, Кресна, Симитли и Хаджидимово, в които развитието на туризма оказва пряко или косвено влияние върху парка, и обратно. Включени са територии и селища, разположени в близост до Среден и Южен Пирин, поради съществуващата потенциална възможност за разширение на парка на юг и поради факта, че планината Пирин се възприема и би трябвало да се възприема като едно цяло.

1.17.5.1. Видове туризъм, практикувани в момента:

⇒ Ски-туризъм – м. Кулиното (м. Предела).

⇒ Балнеотуризъм – основно развит в Сандански. С потенциал са с. Добринище (има проблем с басейните – чака се концесионер), с. Баня в общ. Разлог. Минерални води – неоползотворени

или с изградени малки бани от местно значение, има при селата Ощава и Долна Градешница, в община Кресна, както и при общинските центрове Банско и Симитли.

⇒ Културно-познавателен туризъм – места, включени в обиколни турове на България. Такива са Банско и Сандански-Мелник. Повечето паметници на културата не са поддържани като туристически обекти; потенциалът на музеите се ползва под 20%.

⇒ Селски туризъм - правят се опити в с. Делчево (общ. Гоце Делчев), с. Баня (общ. Разлог) и др. От 2000 година Пирински туристически форум /ПТФ/ работи по програмата "28 уикенда на село" за развитие на селски туризъм в цялата област. Първи туристически продукти се очакват през 2002-2003 г.

⇒ Екотуризъм – практикува се спорадично като част от други туристически продукти - селски и ваканционен. Изработена е програма от ПТФ "Екомаршрути по югозападните граници", която ще започне да се реализира от 2003 г.

⇒ Хоби туризъм – има единични опити за посрещане на групи чужденци в места като Банско, за изучаване на български фолклор – песни, танци, инструменти. Обикновено е свързано със събора "Пирин пее", който се провежда на всеки две години в м. Предела.

⇒ Летен ваканционен туризъм – Банско, Сандански, Мелник; с местно значение са курортните местности Предела, Попови ливади, Попина лъка, Синаница и др.

⇒ Летен пешеходен туризъм – обнадеждаваща тенденция е завръщането на "планинарите" от бившия социалистически блок. Голям проблем е състоянието на планинските хижи и заслони и фактът, че БТС не упражнява никакъв контрол върху стопанисването им.

⇒ Конгресен туризъм – в Сандански и Банско.

Туризмът, който има бъдеще в населените места е комбинация от селски, екологичен, културно-познавателен, хоби и пр., т.е. не е тясно специализиран продукт, а такъв, който може да привлече по-широки пазарни сегменти.

1.17.5.2. Основни туристически услуги.

Основните туристически услуги: настаняване, хранене и транспорт, са много по-добре развити от допълнителните. Това, от една страна, е свързано с естеството на наличното предлагане в района, а от друга, със съществуващата у по-голямата част от населението представа за туризма, като добре уредени места за спане.

Това води до:

⇒ Еднообразие и повтаряемост на туристическия продукт, който в крайна сметка става неконкурентен.

⇒ Прекомерно разрастване на настанителната база до степен, при която предлагането надвишава многократно търсенето.

⇒ Ясно изразена сезонност на туризма, нисък процент на запълненост на базите и нелоялна конкуренция в Банско, като най-голям туристически център на Пиринския край.

1.17.5.3. Общи капацитетни възможности на туристическите обекти в населените места.

Общият леглови капацитет на обектите за настаняване в прилежащите територии на север от територията на НП /Предел-Разлог-Банско-Добринище/ не надвишава 7000 легла. Тези легла се разпределят в различни категории, като над 1/3 са в частни квартири и малки семейни пансиони. Част от тях работят в сивата икономика и то само по празниците в края на годината.

⇒ Проблеми в управлението и предлагането на тази база:

- сезонна ориентираност, издаваща липса на идеи за рентабилност;
- недостатъчно квалифицирани кадри и немотивираност на персонала, голяма част от който работи в Банско само за по 3-4 месеца;
- недостиг на питейна вода и нерешен въпрос с отпадните води.

Развитието на туристическата инфраструктура и на основни туристически услуги е съсредоточено в Банско-Добринище, Сандански-Мелник, Гоце Делчев. С цел рекреационен туризъм се използват базите в Банско, Добринище, Мелник и отчасти Сандански. Много от посетителите на базата в Сандански и Гоце Делчев идват с цел бизнес или, специално в Сандански, с цел пазаруване.

С изключение на Добринище, в селата около НП Пирин на практика няма легална, категоризирана настанителна база. Преобладават къщи и стаи за гости.

Таблица 27 Капацитетни възможности на бази за настаняване по селища по данни на ПТФ към 2002 г.

Вид база:	Брой обекти	Общ брой легла
БАНСКО		
Хотели четири звезди	5	444
Хотели три звезди	5	391
Хотели две звезди	3	115
Хотели една звезда	3	117
Семейни хотели две звезди	14	309
Семейни хотели три звезди	5	250
Частни квартири една звезда	16	90
Частни квартири две звезди	38	299
Туристическа спалня	1	62
ДОБРИНИЩЕ – по данни на община Банско		
Хотел "Родина", три звезди	1	95
Почивна станция на БДЖ	1	80
Частни квартири две звезди	9	85
ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ		
Семейни хотели 2-3 звезди	3	50
САНДАНСКИ		
Хотели и семейни хотели – 4 звезди	1	596
Хотели и семейни хотели – 3 звезди	1	160
Хотели и семейни хотели – 2 звезди	12	314
Мотели – 2 звезди	3	54
МЕЛНИК		
Хотели и семейни хотели – 2 звезди	6	160
с. ПОЛЕНИЦА		
Хотели и семейни хотели – 4 звезди	2	60

Над Банско, в границите на Националния парк, има още около 10 бази с общ капацитет около 630 легла, които работят като хотели, но голяма част от тях са с неизяснен статут на собственост. В пиковите моменти - 8-ми декември, Коледа, Нова година, броят на леглата в Банско и Добринище нараства с около 1000 бр., в частни къщи, които не са категоризирани.

В Сандански има две квартирни бюра, но няма данни за състоянието на квартирите.

Заведения за хранене:

Броят на заведенията за хранене е доста по-голям от този на базите за настаняване. Те са концентрирани в туристическите центрове като Банско, Сандански, Мелник и в общинските центрове. Категоризираните заведения за хранене и развлечения в община Сандански са 200.

Спорт:

Като цяло в прилежащите територии на НП Пирин има много добри природни дадености за активна почивка, която включва възможността за практикуване на определени спортове. Проблемът е, че наличната инфраструктура е крайно недостатъчна и в не особено добро състояние.

- В Банско обществените спортни съоръжения (извън ските) се изчерпват с градския стадион. Плувни басейни има в хотелите "Банско", "Глазне", "България", "Пирин", "Тане", "Карол", ваканционното селище "Пирин"; големите хотели имат фитнес-уреди, а със сауни разполагат почти всички, включително и семейните хотели.
- В Сандански има градски комплекс от открити плувни басейни, Спортният интернат и х-л "Свети Врач" разполагат със закрити басейни, а х-л "Сандански" – с открит и закрит. Има

стадион с възможности за лекоатлетически дисциплини, тенис-кортове и открити спортни площадки.

- В Гоце Делчев от 2001 г. също функционира плувен басейн.
- В селата останалите стадиони и площадки не са използваеми.

Транспортно обслужване в района:
Редовен и комфортен, основно частен междуселищен транспорт има по основните линии София-Благоевград-Кулата и София-Благоевград-Банско-Гоце Делчев. Държавният транспорт, който осъществява връзките със и между селата, е некомфортен и нередовен. В общинските центрове има частни таксита, но цените като правило са по-високи отколкото в София или Благоевград. Ползва се и ж.п.теснолинейката Септември – Банско – Добринище. След електрификацията на ЖП-линията Дупница-Кулата, до Сандански може да се стигне сравнително бързо и с железопътен транспорт, но влаковете са амортизирани и хигиената не е на особено добро равнище. По тези причини повечето туристи в района пристигат със собствен транспорт или когато са група ползват транспорт от хотелите – всички по-големи хотели имат собствени микробуси.

1.17.5.4. Общи капацитетни възможности на туристическите обекти извън населените места.

В близост до НП Пирин, база за настаняване има в няколко курортни местности от местно значение: Предел, Попови ливади, Попина лъка, Туричка черква. Базите са предимно ведомствени и част от тях са занемарени и не се ползват. Останалите приемат туристи, но нелегално, тъй като нямат лиценз за хотелиерство и не са категоризирани от Министерството на икономиката.

Таблица 28 Курортно-туристически локализации в прилежащите територии на НП Пирин

Курортно-туристическа локализация	Вид бази	капацитет	особености
Предел – обхваща м. Кулиното, м.Бетоловото, Зона за отдих "Бойков рид", Зона за отдих "Шепока", м. Чарковете	80 почивни бази, 14 почивни станции, 160 бунгала, 230 вили	2200 легла	Общият градоустройствен план предвижда легловия фонд да нарасне до 4810 легла.
с. Добринище - х." Гоце Делчев"	предимно бунгала на различни ведомства	580 легла	годни за ползване са около 160 легла.
Попови ливади – гр.Гоце Делчев	1 база в м. Попови ливади, частни вили и бунгала	1014 легла	Окончателният проект за общ градоустройствен план на зоната предвижда нови 1300 легла в хотели, почивни станции, ваканционно селище, бази за младежки и детски отдих, къмпинги и др.
Попина лъка -Туричка черква		1120 легла	
Вилна зона Върбите	ведомствени и частни вили	100 легла	
х. "Предел" х. "Г.Делчев" х. "Малина" х. "Яне Санденски" х. "Миньор"	хижи	35 легла 70 легла 40 легла 70 легла 40 легла	

В СВИТЪК I, Приложение № 7.11. са представени "Общи капацитетни възможности на туристическите обекти в прилежащите територии", с данни за вид база, местност и др.

1.17.5.5. Допълнителни туристически услуги.

Разнообразието и качеството на допълнителните услуги стават все по-актуални в контекста на опазването на природното и културно-историческото наследство, както и от гледна точка на социалните функции на алтернативните форми на туризма – този вид туризъм е една от малкото възможности за икономическо съживяване на селските райони в България.

Националният парк, като част от планината Пирин, е основен притегателен обект за туристи в прилежащите на парка територии.

⇒ Нараства интересът към допълнителни туристически услуги, които включват:

- посещение на местната църква, манастир, параклиси, оброчища, свети места (или дори на тези в съседното село); информация за историята на мястото, легенди и предания, свързани с него;
- разходка до близки природни забележителности - вековни дървета, водопади, скални феномени и пр. - пеша, с кон или каруца;
- кратки или по-дълги лъчови пешеходни маршрути сред красиви местности;
- разходки с коне/каруци до по-отдалечени местности, където могат например да се берат билки, гъби или горски плодове; на гостите ще им бъде приятно, ако получат за десерт домашно кисело мляко с плодове, които самите те са набрали;
- пикник на открито - ако наблизо има вирове/изкуствени водоеми с риба, обядът може да бъде с риба, прясно уловена от самите туристи;
- посещение на традиционен местен празник (може да не е в самото село) - честване на дните на различни светии с курбан и фолклорна програма или по-специфични празници, като Кукерските игри на Великден в с. Елешница;
- демонстрации на приготвянето на местни храни и напитки - "изпробване" на домашни рецепти, варене на ракия, гроздобер и приготвяне на виното;
- демонстрации на местни занаяти - грънчарство, дърворезба, тъкане на ръчен стан и пр.; атракция за туристите е възможността сами да опитат да си направят дребен сувенир;
- демонстрация на местния фолклор - песни, танци, обреди, приказки и предания.

Фиг. 9 Пречки пред развитието на туризма в Пиринския край

1.17.5.6. Отношение на хората, живеещи в прилежащите на НП Пирин територии, към туризма и предприемачеството като цяло и в частност към алтернативните форми на туризъм.

Наблюдават се основно три типа нагласи:

⇒ *свръхкомерсиална* (Банско, Добринище, Мелник): хора, които вече имат известен опит в туризма и го свързват с идеята за бърза печалба. Обръща се прекалено внимание на основните туристически услуги с подчертана склонност да се слагат нереалистично високи цени. Счита се, че туристическото предлагане трябва да се разширява не чрез разнообразяване на продукта и

⇒ разработване на набор от атрактивни и уникални допълнителни туристически услуги и чрез повишаване качеството на обслужване, а чрез увеличаване обема на основните услуги.

⇒ *комерсиална* (обикновено места в близост до горните туристически центрове): няма кой знае какъв опит в туризма, но има идея за бързата и лесна печалба от него. По примера на туристическия център в съседство, се обръща внимание единствено на основните туристически услуги, като се изказва съжаление, че не може да се постигне същото ценово равнище.

⇒ *уклончива* (сравнително изолирани места без опит в туризма): хората имат изградена бегла представа за туризма по принцип, като набор от основни туристически услуги, но не и като нещо, което може да се случи в тяхното село. Нагласите варират от скептицизъм до чист песимизъм и липса на всякакъв предприемачески дух. Не само липсва ясна представа за ценообразуването, но и битува схващането "как ще поискам пари от хора, които ми гостуват в къщата?".

1.18. КУЛТУРНО – ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО

Културното и историческо наследство /КИН/ е основна предпоставка и ресурс за развитие на познавателния туризъм, който придобива все по-голяма популярност. В настоящия План са описани онези обекти на КИН в общините Разлог, Банско, Гоце Делчев, Сандански, Струмяни, Кресна, Симитли и Хаджидимово, които в съчетание с уникалните природни дадености могат да окажат съществено влияние върху устойчивото развитие на Пиринския край.

От старите български занаяти до днес са се запазили два типа:

⇒ необходимите за поддържане на живота в малките села в околопарковата зона (самарджии, ковачи, налбанти, дърводелци и пр.) - сравнително модернизирани, но все още близо до традицията;

⇒ свързани с развитието на туризма в по-големите туристически центрове (дърворезбари, медникари, куюмджии, зографи, производители на сувенири и пр.) - силно модернизирани и комерсиализирани

Традиционните празници и обичаи са живи и днес. В повечето случаи, особено в градовете, са модернизирани и видоизменени, но и така те предизвикват значителен интерес и представляват сериозен туристически ресурс. В малките села традициите са по-близо до корена, празниците са по-автентични и непринудени. Големият проблем там е обезлюдяването, защото заедно с хората изчезват и традициите

В СВИТЪК I, Приложение № 7.12 е представена кратка информация за обектите на КИН по общини, включващ:

⇒ *Църкви и манастири;*

⇒ *Археологически обекти и места;*

⇒ *Етнографски забележителности и музеи;*

⇒ *Традиционни празници и обичаи;*

⇒ *Традиционни занаяти.*

1.19. ЛАНДШАФТ

1.19.1. Структура на ландшафта

Систематизираната ландшафтна структура на Националния парк обхваща наличието на 5 типа ландшафти

⇒ Горски ландшафти

- Горски иглолистни ландшафти на гори с естествен произход;
- Горски иглолистни ландшафти на гори с изкуствен произход;
- Горски широколистни ландшафти на гори с естествен произход;
- Горски широколистни ландшафти на гори с естествен издънков произход;

- Горски ландшафти на храсталачни клекови гори.

⇒ Ливадни ландшафти - представени основно от високопланинските пасища

- Ландшафти на разпръснатата зеленина и високопланински тревни съобщества;
- Ландшафти на високопланински тревни съобщества.

⇒ Аквални ландшафти

- Езерни ландшафти - Наблюдават се единични езера и езерни групи, които формират изключително впечатляващи пейзажи. На територията на НП Пирин езерата са 164. Разположени са между 2100 м и 2500 м надморска височина в изворните участъци на реките Бъндерица, Демяница, Беговица, Влахинска , Туфча, Сандanска Бистрица и Пиринска Бистрица.
- Речно-долинни ландшафти - Най-дълбоки и живописни са долините на р. Бъндерица, р. Демяница, р. Влахинска, Бяла река.

⇒ Скални ландшафти - включват скални ландшафти от магмени скали и скални ландшафти от метаморфни скали. Съобразно геоморфологичната им структура са обособени в следните видове:

- Ландшафти на билни денудационни заравненост;
- Ландшафти на била от скални зъбери, карлинги и гребени;
- Ландшафти на циркусни стени;
- Ландшафти на циркусни дъна;
- Ландшафти на сипеи, лавинни конуси, ровини, голини;
- Ландшафт на грохоти.

⇒ Антропогенни ландшафти

- Включват ландшафти на застроени площи и линейни обекти на рекреационна и техническа инфраструктура.

Ландшафтите на НП Пирин се отличават структурно и с височинна поясност, определяща се от надморските височини и възприетото горско-растително райониране на България, разработено конкретно за Пирин планина. Групират се като следните типове ландшафти:

- Нископланински ландшафти – пояс от 800-1500 м
- Среднопланински ландшафти – пояс от 1500-1900 м
- Горнопланински ландшафти – пояс от 1900-2200 м
- Високопланински ландшафти – пояс от 2200-2500 м
- Субалпийски ландшафти – пояс от 2500-2700 м
- Алпийски ландшафти – пояс над 2700 м

Отделените с контур ландшафтни групи на Картата на ландшафтите, за територията на Националния парк, са 32 на брой. Изчисленият коефициент на ландшафтна разнородност /Клр/ показва сравнително висока стойност – от 0,41

В СВИТЪК I, Приложение № 7.13. са представени Списъци на ландшафтите в НП Пирин съгласно Регионалното ландшафтно райониране на България и според Типологичното ландшафтно райониране на страната.

1.19.2. Естетически качества

Понятието "ландшафтна картина" означава външния облик на природата и ландшафта, който се възприема от хората. То включва всички човешки осмислени възприятия от природата. Този облик е възловият момент при визуалния обхват, особено при възприемането на големи пространства. В това понятие се включват също разнообразие, индивидуалност и красота в природата и ландшафта, които са съществен фактор за осигуряване на продължително въздействие върху хората при техния отдих.

Богатата ландшафтна структура, с характерните неповторими пирински пейзажи, включва в далечен обхват безброй панорами, малки и големи прозиращи гледки на гора и разпръсната зеленина, циркусни долини и зъбери, с притаени езерни води.

В близък план се очертават зелени и цъфтящи поляни с множество живописни окрайнини на горските масиви, сипеи, грохоти и скални стени, формирани от природата, в сменящи се цветове, светлини и сенки, в зависимост от годишното време, от надморската височина, формите на релефа, скалния субстрат и часовете на денонощието.

⇒ С висока оценка са всички съхранени ландшафти, в които отсъства човешка намеса или ако има такава, тя е незначителна, щадяща ландшафта. Това са ландшафти над 1900 м, в които намесата се изразява само в наличието на заслони и следи от туристи по традиционните маршрути.

⇒ Със средна оценка са антропогенните ландшафти в местата със строителство на единични сгради, естетично и природосъобразно оформени околни пространства – почивни домове, някои хижи, хотели и др.

⇒ С ниска естетическа оценка са районите на преоразмерена урбанистична намеса за природния комплекс и характера на планината, с последвала деградация на средата и видими за посетителя негативни възприятия. Тези оценки важат за годишните сезони без снежно покритие и се отразяват негативно на летния туризъм.

⇒ Места с особени естетически качества

- *Местности*: Малко Спано поле, Тевното езеро, Безбожкото езеро, езерата Тодорини очи, Василашките езера, Муратовото езеро, циркуса на Георгийските езера, Синанишкото езеро и връх Синаница със заслон Синаница, Демянишка поляна, Яворова поляна, водопад Юленски скок и др.
- *Погледни места*: Погледец в резервата Баюви дупки-Джинджирица, Малък Погледец по маршрута за хижа "Яворов", Стъпалата от хижа "Яворов", Разложки завой, Долината на р. Бъндерица от хижа "Вихрен", от езерото Окото, Циркуса на Георгийските езера от маршрута за хижа "Синаница", към връх Беговица, от Тевното езеро, от връх Тодорка, погледи от всички превали и порти, и др.

Забележка: Изброяването се основава на личните впечатления на автора на раздела, без да обхваща всички прекрасни гледки, съществуващи във величествената планина Пирин.

⇒ Нарушаващи и изменящи ландшафтната картина са:

Обекти и съоръжения в резултат на грубо строителство с екологични последици:

- Долна и междинна лифтова станция на лифт от хижа "Гоце Делчев" до хижа "Безбог";
- Ски-писта хижа Гоце Делчев-хижа Безбог;

Строителство, унищожаващо ландшафта и със очаквани екологични последици:

- Строителство на ски-писти и влекове, м. Бъндеришка поляна – връх Тодорка;

Изоставени трасета на ски-писти, проектантски грешки:

- Ски-писта Черна могила;
- Разширеното трасе на ски-писта Кулиното;

Изоставени съоръжения, загрозяващи ландшафта и околните пространства на хижите:

- Изоставени метални контейнери на пречиствателни съоръжения;
- Изоставени метални ферми след кабелно електрозахранване;

Антропогенни причини за нарушаване на ландшафта:

- Засилено разкъсване на целостта на горската покривка в склоновите изложения и влошаване естетическите качества на ландшафта.
- Неправомерно изсичане на клекови формации и нарушаване целостта на клековите масиви – ПР Безбог;
- Ерозирани площи по трасетата на ски-пистите от движение на транспортни средства – Старата писта, ски-писта Тодорка, ски-писта Безбог;
- Ерозионни процеси в резултат на рекреационно натоварване по трасетата на туристическите пътеки и обекти: в района на Байкушевата мура, Пикника, дворното пространство на хижа "Бъндерица";
- Бракониерски сечи с голяма интензивност в прилежащите територии на Парка;
- Променен воден режим вследствие прегражданe, строителство на водохващане и др.

Причини от естествен характер:

- Промени във водните нива и биотата на езерните ландшафти и покриване с растителност в резултат на липсата на воден обмен поради глобални климатични промени;
- Ветровали, снеголоми, лавини и пожари.

1.19.3. Мерки по защита, управление и планиране на ландшафта, насочени към намаляване на въздействието на антропогенните ландшафти върху посетителите:

⇒ Разрушаване и почистване или реконструкция на изоставени и ненужни сгради - бивши обори, изоставени обслужващи сгради на държавните лесничейства, стари дървени бунгала, паянтови навеси на пастирите - м. Загаза, м. Икрище, около хижа Яворов, над хижа Пирин и др.

⇒ Оформяване, ремонт и реконструкция на обектите и архитектурните елементи, обслужващи туризма и посетителите. Въвеждане на ограничителни режими.

- Изграждане на навеси за пастирите от естествени материали с архитектурни решения, вписващи се в средата.
- Естетизиране на околните пространства на хижите и организация на териториите за нуждите на туристическия поток. Създаване на по-добри санитарно-хигиенни условия.
- Оборудване на маршрутите, рекреационните центрове и елементите на отдиха с унифицирани архитектурни елементи от цялостната информационна система на парка;
- Въвеждане на ограничителен режим за леки автомобили, извън тези за нуждите на парковата администрация, охраната, бърза помощ и противопожарна техника. Обслужването на посетителите да става с организиран парков транспорт.
- Възстановителни работи на деградирали площи в резултат на навлизане на автомобили – за м. Пикника, м. При чешмата, м. Моста и др.
- Оформяне на специален достъп до Байкушевата мура – ПР Вихрен, с цел провеждане на възстановителни мерки срещу туристическата деградация на почвата, утъпкване и оголване на кореновата система на дървото.
- Възстановителни мерки в парков район Безбог на участъци от път и ски-писта.

⇒ Разсредоточаване на обектите за отдих, спорт и др., с цел ограничаване на туристическото натоварване в традиционно посещавани места.

⇒ Определяне паркоместа, палатъчни лагери, места за разстилане.

1.20. СЪСТОЯНИЕ НА КОМПОНЕНТИТЕ НА ОКОЛНАТА СРЕДА

1.20.1. Отпадни води

От територията на НП Пирин и прилежащите му територии водният отток /изворен, повърхностен и отпаден/ постъпва в реките – Места и Струма.

⇒ Река Места

До 1990 г. главните замърсители на поречието с органични вещества са промишлените предприятия в района на гр. Разлог. След 1990 г. поради закриване на Завода за дрожди /по екологични причини/ и намаляване на производството на Завода за целулоза и хартия, се променя и характеристиката на замърсяването на поречието.

От общо 16 952 м³/дн. отпадни води в река Места, без пречистване се заустват 10 419 м³/дн., т.е 61,5% от общото количество замърсени води.

Ефектът на пречистване на действащите пречиствателни съоръжения е нисък и нито една от общините няма пречиствателна станция за битово- фекални отпадни води.

В Община Разлог се предвижда изграждане на градска пречиствателна станция по програма ФАР. Няма определени срокове. Отреден е терен и са направени необходимите прединвенстанционни проучвания. Усвоени са средства за доизграждане на канализационна система.

В Община Банско е изработен проект във фаза предпроектни проучвания за изграждане на градска пречиствателна станция.

В Община Г.Делчев не се работи по проблема за пречистване на битовите отпадни води.

Благодарение на вливащите се надолу по течението кристално чисти води на притоците и голямата самопречиствателна способност на реката, водите на р. Места към границата са съвсем слабо замърсени и напускат българската територия почти чисти.

⇒ Река Струма

Главните източници на замърсяване на водите й с промишлени и битови отпадни води са градовете: Перник, Радомир, Кюстендил, Дупница, Благоевград, Сандански и Петрич.
От 13 603 м³/дн. отпадни води в р. Струма се заустват 11 404 м³/дн. без пречистване или 83,8% от общото количество /отнася се за прилежащите на НП Пирин територии.
Голямо е замърсяването на водите на реката с органични вещества от битовофекален произход. В региона цялото количество битови води се заустват без пречистване, което е косвен признак и за наличие на бактериално замърсяване.
Община Симитли засега има решение за проектиране на градска пречиствателна станция.
Община Сандански има изготвен работен проект за изграждане на градска пречиствателна станция за гр. Сандански, но няма срокове за изпълнение.

1.20.2. Източници на замърсяване на въздуха

В прилежащите територии на парка са установени 7 бр. неподвижни източници /емисии/ на замърсяване на въздуха.
Анализирани са данните за по-характерните показатели на вредни вещества, изпускани в атмосферата за 1999 и 2000 година.

⇒ Използваното гориво при всички източници е мазут със съдържание на сяра – 2,5%.
⇒ Вредни вещества в атмосферния въздух:

- Извършените измервания с мобилна автоматична станция в градовете Разлог, Банско, Г.Делчев и Сандански през 1996 и 2000 год., по показатели: прах, серен диоксид, азотни окиси, озон, сероводород, въглероден окис, амоняк, метанови и неметанови въглеводороди, отговарят на ПДК за населени места, съгласно нормативната уредба на МОСВ;
- Отклоненията от емисионните норми на източниците, зависят от качествата на изгаряния мазут, състоянието на съоръженията и спазване на технологичния режим.

1.20.3. Битови отпадъци

В таблица 29 са представени депата за твърди отпадъци по общини. Единствено депото в Гоце Делчев отговаря на изискванията на Наредба №13. Третирането на всички депа е чрез запръстяване.

Таблица 29
Депа за твърди отпадъци по общини

ОБЩИНА	МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ НА ДЕПОТО	ПЛОЩ	ОСОБЕНОСТИ И ПРОБЛЕМИ
Разлог	6 км северозападно от гр. Разлог в м. Седръч; земеделски фонд	Обща площ 68 дка, заета площ 26 дка	В експлоатация от 1996 г. Не отговаря на Наредба №13 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депата за отпадък.
Банско	8 км югозападно от гр. Банско в м. Въковия земеделски фонд:	7,5 дка	Общината има програма за управление на дейностите по отпадъците, която се актуализира ежегодно. Не отговаря на Наредба №13 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депата за отпадък.
Гоце Делчев	6 км североизточно от гр. Г. Делчев в м.Мокра поляна	Заета площ 19 дка	До м. февруари 2001 г. се експлоатира старо депо. Предстои рекултивиране. От м. февруари 2001 г. се експлоатира ново депо, което отговаря на всички изисквания по Наредба № 13/ 06.11.98 г.

Сандански	по пътя на 2 км югозападно от гр. Симитли в м. Динов андък; земеделски и горски фонд	Заета площ 10 дка	В момента приключва изграждането на ново депо, отговарящо на Наредба № 13, което ще обслужва общини Сандански и Струмяни.
Струмяни	в землището на с. Микрево на 5 км западно от с. Струмяни в м. Винка; земеделски фонд.		Не отговаря на Наредба №13 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депата за отпадък.
Кресна	3 км югоизточно от гр. Кресна в м. Падина земеделски фонд	Заета площ 9 дка	Не отговаря на Наредба №13 за условията и изискванията за изграждане и експлоатация на депата за отпадък.
Симитли	2 км югозападно от гр. Симитли в м. Динов андък; земеделски и горски фонд	Заета площ 10 дка	Депото е с изчерпани капацитетни възможности. Предстои изграждане на ново депо на регионален принцип, съгласно изискванията на Наредба № 13 /06.11.98 г

В СВИТЪК I, Приложение № 7.14. е представено "Състояние на компонентите на околната среда":
Таблица 1 *Точкови източници на отпадни води по поречието на р. Места.*
Таблица 2 *Максимални и минимални стойности на анализираните основни показатели в мг/л за поречието на р. Места в три пункта, намиращи се в прилежащата територия на НП Пирин, за 1999 г. и 2000 г.- по тримесечия.*
Таблица 3 *Точкови източници на отпадни води по поречието на р. Струма.*
Таблица 4 *Замърсители с показатели за вредни вещества за периода 1999, 2000 и 2001 год.- по общини в прилежащи територии.*
Таблица 5 *на депата за промишлени отпадъци с някои от техните характерни данни*

1.20.4. Вододайни зони

На територията на НП Пирин, вододайните зони са с обща площ 5850,6 ха - 4781,2 ха са със залесена площ и 069,4 ха – незалесена.

⇒ За землището на гр. Банско има водостопански съоръжения с устроени санитарни зони на площ от 28,5 дка.

⇒ В по-голямата част съоръженията във вододайните зони не са устроени съгласно Наредба № 3/16.10.2000 г. и се поддържат в незадоволително състояние.
/Наредба № 3 от 16.10.2000 г., обн. ДВ, бр. 88/27.10.2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди./

В СВИТЪК I, Приложение № 7.15. са представени вододайните зони за общините с прилежащите територии, отредени със съответната заповед

1.21. ЕКОЛОГИЧНА ОЦЕНКА

Тази оценка определя значението на определени характеристики в парка. Това са видове или групи видове, типове природни местообитания и ландшафти. Значението на тези характеристики се определя чрез оценка на техните **уязвимост, рядкост, естественост, типичност, размери, биологично разнообразие, стабилност и нестабилност**.

Изборът на природни местообитания и видове, нуждаещи се от опазване се базира на световна, европейска или национална значимост. Оценката се базира на идентифицирани видове в НП Пирин, които са: **ендемични, реликтни, застрашени – световно застрашени, застрашени в Европа и застрашени за България.**

Представените таблици показват редовното присъствие на консервационно значими видове и типове местообитания в парка. Те се базират на информацията, представена в СВИТЪК I - Приложения 4.5, 4.10., 4.11., 5.2., 6.3., и 6.4. Структурирани са по типове природни местообитания, които включват видове, застрашени от загуба или деградация на местообитанието. След това видовете следват, по таксономични групи, като се дава оценка на консервационното значение на парка.

Оценки са направени за:

⇒ **Природни местообитания, съгласно т.1.12.** :
- Води
- Храстова и тревна растителност
- Гори
- Торфища
- Скали, сипеи и пещери
- Антропогенни местообитания

⇒ **Флора, съгласно разгледаните в т. 1.14 характеристики:**
- Водорасли
- Мъхове
- Гъби
- Лишеи
- Висши растения

⇒ **Лечебни растения по типове съобщества, съгласно т. 1.14.3. и включва:**
- Горски съобщества в границите на парка
- Горски съобщества в прилежащите територии
- Тревни и храстови съобщества
- Интразонални крайречни, мочурливи, егречни и скални съобщества

⇒ **Фауна, съгласно т. 1.15.**
- Риби
- Земноводни и влечуги
- Птици
- Бозайници

1.21.1. Уязвимост

Най-уязвими са водите, торфищата и антропогенните местообитания. Основни причини са зарибяването на езерата, нерегулираната паша, недостатъчна квалификация на охраната, антропогенен натиск на определени територии, бракониерските сечи в прилежащите територии, липса на информация за посетителите, неправилно ползване на ресурсите.

Повечето местообитания и видове са със средна степен на уязвимост. Това изисква мониторинг върху тяхното по-нататъшно развитие и необходимост от мерки водещи към тяхното естествено възстановяване.

Основните мерки за опазване на местообитания и видове са:

⇒ Ненамеса в хидрологичния режим на територията на парка
⇒ Определяне на правила и норми за зарибяване и риболов на територията на НП
⇒ Прилагане на целенасочена паша
⇒ Постепенно премахване на неместни видове
⇒ Обучение на парковата охрана
⇒ Търсене на обществена подкрепа за решаване на проблемите с незаконната сеч
⇒ Повишаване информираността на туристите

СТЕПЕНИ: + - ниска ++ - средна +++ - висока

ВИД	СТЕПЕН	ПРИЧИНИ / ОСНОВАНИЯ	НЕОБХОДИМОСТ ОТ МЕРКИ
ПРИРОДНИ МЕСТООБИТАНИЯ			
Води	++ до +++	⇒ Съществуването им зависи от общите климатични условия ⇒ Промени в хидрологичния режим могат да доведат до замочуряване и последващо пресушаване на някои езера, което на практика означава изчезване на хабитата ⇒ Данните показват, че минерализацията на водата на езерата е слаба, а наситеността с кислород – висока, което ги прави особено чувствителни по отношение на замърсяване и еутрофизация ⇒ Повърхностните води в НП Пирин са чувствителна и уязвима за човешка намеса зона, поради бавното протичане на самопречиствателните процеси и практически невъзможното възстановяване на екологичния статус (особено за езерата). ⇒ Основен проблем за по-малките езера на НП Пирин е постепенното изплитняване в резултат на отлагане на наносен материал (идващ от лавини) и обрастване с водни макрофити. Това е естествен процес, много слабо повлиян антропогенно в някои отделни езера чрез зарибяване.	⇒ Превантивни мерки за предотвратяване на замърсяването ⇒ Определяне на правила и норми за зарибяване и риболов на територията на НП
Храстова и тревна растителност	++	⇒ Разширяването на площите на съобществата на сибирската хвойна и навлизането на вторична храстова растителност на определени територии е вследствие намалялата или пълната липса на паша ⇒ Тревната растителност в горската зона има вторичен произход и навсякъде е развита на мястото на изсечени в миналото гори ⇒ Състоянието на тревните ценози е относително добро.	⇒ Прилагане на целенасочена паша ⇒ Регламентиране на териториите за пашуване и редуване на пасищата
Гори	++	*Широколистни гори* Заемат по-ниските части на Парка, в близост до зоната на по-силно антропогенно влияние *Иглолистни гори, Смесени гори и Горски култури* Потенциално уязвими от паразити, снеголоми, ветровали и изсъхване *Антропогенни фактори*: ⇒ Прекомерно изреждане на насажденията и културите при провеждане на сечи ⇒ Извеждане на планировъчни сечи за просеки, писти и строителство върху площи с наклони над 20 ° и размер над	⇒ Постепенно премахване на неместни видове ⇒ Определяне на режими и норми регламентиращи ползването на горите ⇒ Инвентаризация на площите и

		0,1ха ⇒ Намеса в насажденията от клек ⇒ Използване на трактори при дърводобивната дейност е активизирало ерозионни процеси и образуване на бразди и ровини ⇒ Нерегламентирана паша на домашни животни води до опасност за подраста ⇒ Прекомерно рекреационно натоварване – чупене на клони, утъпкване и оголване на корените на дърветата по маршрутите и местата за отдих. ⇒ Незаконното добиване на дървесина от прилежащите паркови територии, особено в границата на парков район Баюви дупки-Джинджирица и ДЛ Разлог ще окаже въздействие и върху горските екосистеми в периферията на парка. *Естествени фактори*: ⇒ Повреди от животни (мечка, сокерица, гризачи и др.) повреди от болести и вредители (борова процесионка, имел, коренова гъба и др.) ⇒ Пожарите, лавините и ветровалите имат спорадично естество и въздействието им в територията на парка е на относително малки и локализирани участъци.	изготвяне на Устройствен проект ⇒ Ангажиране на всички отговорни институции на национално и регионално ниво ⇒ Търсене на обществена подкрепа от страна на ДНП за решаване на проблемите с незаконната сеч
Торфища	+++	⇒ В условията на всеобща ксерофитизация има предпоставки за влошаване на водния режим ⇒ Наличната информация за тяхното разпространение и състояние е непълна	⇒ Допълнителни проучвания
Скали, сипеи и пещери	+ до ++	⇒ Разположени са главно в алпийския и субалпийския пояс и това ги прави по-трудно достъпни	⇒ Допълнителни проучвания
Антропогенни местообитания	+++	⇒ Заемат ограничени площи и не натоварват парковата територия ⇒ В повечето случаи на места, повлияни от човешка дейност се появяват подвижни растителни видове с вторично разпространение ⇒ Основен проблем са отпадните води	⇒ Възстановителни дейности ⇒ Изработване на система от мерки за поддържане на съоръженията за пречистване на отпадните води и контрол при нейното прилагане
ФЛОРА			
Водорасли	++	⇒ Водорасловата флора се влияе от замърсяването на водните басейни	⇒ Проучване на водорасловото разнообразие в Поповите и Кременските езера
Мъхове	++	⇒ Мъховата флора е слабо проучена ⇒ Преобладават видове, които се срещат в горски съобщества и са свързани с дървесна растителност или пряко, или косвено заради засенчването и свързания с него специфичен влажностен режим ⇒ Мъховата флора се влияе от промяна на водния режим	⇒ Допълнителни проучвания
Гъби	++	⇒ Инвентаризацията и оценката на риска за гъбите в НП Пирин са на ниво, на което е трудно да се определи	⇒ Комплексно оценяване и

		точния статус на застрашените макромицетите. ⇒ Безконтролното събиране е довело до намаляване популациите на ценните ядливи гъби, като манатарки, пачи крак, тръбенка и др. ⇒ Начин на събиране на гъбите - гъбите се изтръгват, а не се режат с нож. По този начин се унищожава мицела и се затруднява възпроизводството на популацията	опазване на гъбното разнообразие на Парка ⇒ Информиране на хората за начини за устойчиво и природосъобразно ползване ⇒ Наблюдения в представителни съобщества
Лишеи	+++	⇒ Лишеите са много бавно растящи организми и нарушенията в техните ценози се възстановяват много бавно.	⇒ Обучение на парковата охрана
Висши растения	++	⇒ Уязвими са главно видове с добра декоративна стойност или популярни с лечебните си качества, чиито популации са ограничени и числеността им намалява. ⇒ Обект на интерес от страна на туристите са еделвайсът /*Leontoprdium alpinum*/, пиринския мак /*Papaver degenii*/, златоврът /*Rhodiola rosea*/, беладоната /*Atropa belladonna*/.	⇒ Опазване на местообитания ⇒ Обучение на парковата охрана
ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ			
Горски съобщества в границите на парка	++	⇒ Основни заплахи от естествен характер са промяната в структурата на горските съобщества причинени от пожари, лавини, ветровали и бракониерските сечи. Те имат локален характер на относително малки площи	⇒ Информиране на хората за нормите и начините за устойчиво и природосъобразно ползване
Горски съобщества в прилежащите територии	++	⇒ В прилежащите на парка територии антропогенния натиск върху тези ресурси е много по-силен поради това, че голяма част от търсените суровини се намират в ниските части на планината и около населените места. ⇒ Сериозен проблем е незаконното добиване на дървесина, което води до нарушение структурата на съобществата и от там до промяна в условията на местообитанията и количеството на някои видове – особено уязвими - мечото грозде, копитника, петнистия змиярник	⇒ Охрана в периферните зони ⇒ Търсене на обществена подкрепа срещу незаконните сечи и нерегламентирано то събиране на лечебни растения
Тревни и храстови съобщества	++	⇒ Проблеми съществуват с обикновената иглика, снежното кокиче, гингера, златната пръчица, червения кантарион, ригана, жълтия кантарион, чиито запаси в национален мащаб са ниски или интересът към тях е много силен ⇒ Основен фактор влияещ върху тяхното състояние е пашата - увеличаване на плътността на пашуващите животни води до влошаване на хидротермичния режим на почвата и влошаване на условията на местообитание на мащерката и очанката	⇒ Въвеждане на норми на ползва не и ротация на добивите ⇒ Обучение на парковата охрана ⇒ Повишаване информираността на туристите ⇒ Въвеждане норми за паша, ротация на пашата и алпуване

Интразонални крайречни, мочурливи, егречни и скални съобщества	+	⇒ На територията на парка тези съобщества не са подложени на съществен антропогенен натиск	
ФАУНА			
Безгръбначни	+++	⇒ Уязвими са всички локални ендемити, част от редките видове и старите реликти /Приложение 6.3./ ⇒ Много висока е чувствителността на троглобионтните и троглофилни форми към най-малките изменения на условията в пещерите (*Antrohyphantes rhodopensis*). ⇒ Едни от най-уязвимите хидробионти са крено филните гастроподи от семейство *Hydrobiidae* - техните биотопи се унищожават при каптиране на водоизточници	⇒ Ненамеса в хидрологичния режим в парка ⇒ Обучение на парковата охрана ⇒ Проучване на фенологията, поведението и хабитатните предпочитания на видовете от разглежданите групи
Риби	+++	⇒ Основният отрицателно действащ фактор е зарибяването с чужди видове - дъгова пъстърва (*Oncorhynchus mykiss*) и сивен (*Salvelinus fontinalis*), нерегламентирано внасяне на балканска пъстърва с неизвестен произход ⇒ Други фактори са бракониерството, нарушаване водния режим на реките, замърсяването и изсичането на дървесната растителност	⇒ Определяне на правила и норми за зарибяване и риболов на територията на НП, съгласувано с ИАРА
Земноводни и влечуги	+++	⇒ Обективни причини за високата степен на уязвимост са дребните им размери, слабата подвижност, пряката зависимост по отношение на размножаването на много видове от определени условия /локални водоеми, в отделни случаи единствени такива/ ⇒ Субективни - негативното отношение към голямата част от представителите на тия групи ⇒ В най-високите и по-слабо посещавани територии степента на уязвимост може да се приеме за относително ниска ⇒ В по-ниските райони и особено около хижи, заслони, места за бивакуване и т.н. е по-висока ⇒ Критични са районите около долната граница на парковата територия	⇒ Обучение на парковата охрана ⇒ Повишаване информираността на туристите
Птици	++ до +++	⇒ 42 вида (26 %) могат да бъдат отнесени към категорията уязвими (скален орел, ловен сокол, сокол скитник, глухар, планински кеклик, ливаден дърдавец, горски бекас, гълъб хралупар, скален гълъб, пернатоногата кукумявка, белогръб кълвач, трипръст кълвач, ушатата чучулига, хайдушка гарга, пъстър скален дрозд и др. ⇒ Промените в популациите не са проследени във времето	⇒ Проучване дълготрайните тенденции в популационната динамика на птиците
Бозайници	+++	⇒ Основен отрицателно действащ фактор е бракониерството ⇒ Основна част от местното население (включително и някои от служителите от парковата охрана) не прави	⇒ Обучение на парковата охрана ⇒ Повишаване информираността

		разлика между златката и белката, която е разрешена за отстрел извън територията на парка ⇒ Заплаха за дивата котка на територията на Пирин е хибридизацията с домашната котка ⇒ Местното население използва забранени методи за борба с вълка и мечката - най-често в източната и югоизточната част на планината ⇒ Слаб и неефективен контрол поради недостиг на средства, оборудване и персонал в парковата охрана	на туристите ⇒ Сравнителни проучвания за състоянието на популациите и местообитанията на бозайниците в районите с антропогенно натоварване и тези с резерватен режим

1.21.2. Рядкост

В Червените списъци на Международния съюз за защита на природата (IUCN) на световно застрашените животни и растения, рядкостта се смята като елемент на заплаха. Това важи също и за списъците на видовете и типовете природни местообитания, застрашени на Европейско и национално ниво.

С изключителна рядкост в национален и международен план са езерата, съобществата на клека, торфищата, скали, сипеи и пещери, насажденията от бяла мура. На територията на парка се срещат голям брой локални ендемити, защитени и редки видове от флората и фауната. /Приложения 4.4., 4.10., 5.2., 6.3., и 6.4./

Геоморфологичните особености на НП Пирин го правят неповторим, както в национален, така и в международен план.

СТЕПЕНИ: **+** - ниска **++** - средна **+++** - висока

ВИД	СТЕПЕН	ПРИЧИНИ / ОСНОВАНИЯ
ЛАНДШАФТ		
Геоморфологични особености	**+++**	⇒ Във високите части на Пирин съществуват 35 циркуса ⇒ По дъната и терасираните циркусни склонове се разполагат 186 високопланински езера ⇒ В сенчестите склонове на циркусите със северно изложение са оформени снежници от вечен фирнов сняг – Големия Казан, Кутело, Бански Суходол ⇒ В резултат на удълбаване на циркусите билата между тях се превръщат в тесни и остри гребени – Кончето, Стражите и др. Над най-високите части на съседни циркуси се оформят пирамидални или конусовидни върхове – Вихрен, Кутело, Каменица и др. ⇒ Под снежната граница през плейстоцена се спускат сравнително къси долинни ледници, които превръщат заварените речни долини в ледникови долини с характерния за тях U-образен напречен профил ⇒ По дъната на циркусите са оформени десетки понори, пропасти и пещери ⇒ Големи площи заема голият карст
ПРИРОДНИ МЕСТООБИТАНИЯ		
Води	**++** до **+++**	⇒ Реки – речните природни местообитания са характерни за високопланинската зона на всички планини. ⇒ Езера - над 119 езера, които имат ледников произход със средна дълбочина между 0.5 и 5.0 м

Храстова и тревна растителност	+++	⇒ Съобществата на клека *Pinus mugo* са отнесени към самостоятелен тип в Европейската класификация на природните местообитания (Съобщества на клека в Балкано- Рило-Родопската система) ⇒ Съобществата на балкански зановец *Chamaecytisus absinthioides* в Рило-Родопския масив са отнесени като самостоятелен хабитат в Palearctic Habitat Classification, което ги прави уникални в Европейски мащаб
	++	⇒ Високопланинска тревна растителност върху силикатни почви заемат обширни територии в Парка; среща се във исокопланинската зона на всички наши планини
Гори	+++	*Широколистни гори* ⇒ Гори с преобладание на бук е комбинация характерна за условията на парка и рядко се среща в останалите български планини
	+++	*Иглолистни гори* ⇒ Чисти смърчови гори е специфичен хабитат от европейската класификация за Централно Рило-Родопски масив ⇒ Чисти бялборови гори, чисти черборови гори и с преобладание на смърч се срещат само в Централния Рило-Родопски масив ⇒ Ендемичният характер на бялата и черна мура определя високата консервационна значимост на изгражданите от тях хабитати в Парка
	+	*Смесени гори и горски култури* са широко разпространени екосистеми, както в национален, така и в междунаароден план
Торфища	+++	⇒ Имат изключително висока консервационна значимост поради високото биологично разнообразие и присъствието на редки растения и животни
Скали, сипеи и пещери	++ до +++	⇒ Гранитни скали - заемат значителни площи върху целия Парк и придават специфичен облик на алпийската зона ⇒ Мраморни скали - уникален в Европейски и световен мащаб хабитат
ФЛОРА		
Водорасли	+	⇒ Осем вида от водорасловата флора на България се срещат само на Пирин ⇒ Един вид - *Cylindrospermum urumoffii* е ендемичен
Мъхове	+	⇒ Не се отличава с голям брой консервационно значими видове ⇒ Един вид е включен в Бернската конвенция /*Buxbaumia viridis*/, два вида в Приложение II на Директивата за опазване на дивата флора и фауна и нейните местообитания /*Buxbaumia viridis* и *Dicranum viride*/
Гъби	+++	⇒ Наличието на много голям брой редки видове и видове с висока консервационна значимост /Приложение 4.4./
Висши растения	+++	⇒ Пирин е една от териториите с най-висок брой на редки, защитени и ендемични видове, сравнено в национален мащаб ⇒ Броят на локалните ендемити /18 вида/ и на редките растителни видове /103 вида/ е изключително висок ⇒ Установени са синтаксони с изцяло ендемична вертикална структура /балкански зановец-мощна власатка/ или монодоминтни синтаксони от редки видове /пиринска власатка/
ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ		
Горски съобщества в границите на парка	++	⇒ На територията на НП Пирин са разпространени ендемични лечебни Растения /ПРиложение 5.2./ ⇒ Редки за територията на парка са и някои видове разпространени в останалите части на страната - червената боровинка, мечото грозде, европейския копитник и други
Тревни и храстови съобщества	+	⇒ Относително редки за територията на парка са: снежно кокиче, момина сълза, салепи, лечебна дилянка ⇒ В състава на тези съобщества са включени някои защитени и редки за

		територията на парка и цялата страна видове, като жълтата тинтява, пиринската мащерка, синята тинтява и други
Интразонални крайречни, мочурливи, егречни и скални съобщества	+	⇒ В състава им е включен ендемита балканска пищялка, и някои редки растения, като златовръх и жълта тинтява ⇒ В групата на шапичето се включват някои балкански ендемити и субендемити. Популацията на шапичето не е подложена на антропогенен натиск
ФАУНА		
Безгръбначни	+++	⇒ С висока степен трябва да се отбележат популациите на видовете, които се срещат у нас само в Пирин. Причина е силно изразената им стенотопност ⇒ При *Araneae* редките видове са 41 % от всички видове в парка при *Neuropterida* - 24 %, а при *Orthopterida* - 21 %
Риби	+	⇒ Съвременната ихтиофауна на парка включва интродуцираните видове сивен и дъгова пъстърва
Земноводни и влечуги	+	⇒ Видовете се срещат в редица други райони на страната Условията в парка предлагат подходящи местообитания за типичните за България глациални реликти: планинска водна жаба, живороден гущер и усойница
Птици	++	⇒ 53 вида (33 % от установените в НП 159 вида птици) са редки: скален и малък креслив орел, ловен сокол, сокол скитник, сокол орко, ливаден дърдавец, планински кеклик, горски бекас, гълъб хралупар, козодой, трипръст и белогръб кълвач, градинска червеноопашка, гарван и др. ⇒ Редки видове птици за територията на България са 30 вида (19 % от установените в НП 159 вида птици: ловен сокол, пернатонога кукумявка, трипръст кълвач, глухар и др. ⇒ Редки за Европа (включени в Директива на Европейската общност за защита на дивите птици- 79/409) са 39 вида (25 %): скален орел, късопръст ястреб, ловен сокол, козодой, сив кълвач, горска чучулига, ястребогушо копривърче, червеногърбата сврачка и др.
Бозайници	++	⇒ Повечето видове бозайници се срещат в подходящи местообитания из цялата страна и на обширни територии от Евразия ⇒ Редки видове прилепи - дългоухия нощник (*Myotis bechsteinii*), Натереровия нощник (*Myotis nattereri*) и широкоухия прилеп (*Barbastella barbastellus)* ⇒ Някои от видовете едри бозайници са редки в Европа, вкл. и у нас поради силен антропогенен натиск

В СВИТЪК I, Приложения са представени:
4.10. Растителни видове с природозащитна стойност
5.2. Списък на видове лечебни растения с природозащитен статус
6.3. Консервационно значими таксони безгръбначни животни характерни за НП Пирин
6.4. Гръбначни животни в НП Пирин – видов състав и природозащитен статус

1.21.3. Естественост

Естествеността и типичността са оценени посредством оценяване на разпространението на видовете и значението на техните популации в НП Пирин.

По-голяма част от местообитанията и видовете на територията на парка се отличават с висока степен на естественост. Това налага мониторинг и необходимост от мерки, осигуряващи тяхното по-нататъшно естествено развитие и възстановяване.

С ниска степен на естественост са оценени просеки за ски-писти и техническа инфраструктура, застроени територии, създадените култури, формирани вторични тревни и храстови съобщества, вследствие на антропогенна намеса или природни фактори, водоемите в района, поради извършвани в тях зарибителни мероприятия

Основните мерки за опазване естествеността на местообитания и видове са:

⇒ Определяне на зони със строг режим на опазване
⇒ Възстановяване на деградирали площи
⇒ Мониторинг върху състоянието на горските екосистеми
⇒ Постепенна подмяна на неместни видове
⇒ Разрешение за ползва не на видовете включени в егречните съобщества
⇒ Определяне на правила и норми за зарибяване и риболов на територията на НП
⇒ Забрана на ново строителство

СТЕПЕНИ:	+ - ниска	++ - средна	+++ - висока

ВИД	СТЕПЕН	ПРИЧИНИ / ОСНОВАНИЯ	НЕОБХОДИМОСТ ОТ МЕРКИ
ЛАНДШАФТ	++	⇒ Естествеността на горските, скалните и ливадните ландшафти общо за парка е запазена ⇒ Като неестествени се явяват просеки на ски-писти, просеки на техническа инфраструктура, сгради с откроваща се в ландшафта архитектура-Академика, антропогенните ландшафти, преобладаващо разположени в ПР Вихрен, ПР Безбог и непосредствено на границата на ПР Баюви дупки-Джинджирица	⇒ Изпълнение на арх. решения вписващи се в средата ⇒ Възстанови телни дейности на нарушени площи
ПРИРОДНИ МЕСТООБИТАНИЯ			
Води	+++		
Храстова и тревна растителност	+++ до ++	⇒ Съществуват формирани вторични тревни и храстови съобщества вследствие на антропогенна намеса или природни фактори.	
Гори	+++	⇒ С висока степен на естественост са горските насаждения (около 40 % от площта на горите) в резерватите, клековите насаждения, горите в горната граница на гората, на урви и скални терени и нелесопригодните площи обрасли с дървесна и храстова растителност, в които отсъства всякаква човешка намеса; ⇒ Ниска степен на естественост имат създадените култури от дуглазка ела, евроамериканска топола в ПР Вихрен и от ливански кедър в ПР Синаница, които са едва 5,3ха (0,02%) от площта на горите в Парка ⇒ Като балкански ендемити, бялата и черна мура формират специфични хабитати, които следва да бъдат опазвани с подчертано внимание. Изключителна ценност представляват най-старите дървета, надвишаващи 200 годишна възраст.	⇒ Постепенна подмяна на неместните ви дове с местни, подходящи за условията на месторастене ⇒ Мониторинг върху състоянието на горските екосистеми
Торфища	+++	Торфищата са запазили естествения си характер	⇒ Мониторинг върху състоянието
Скали, сипеи и пещери	+++	Запазили са естествения си характер	⇒ Мониторинг върху състоянието
ФЛОРА	+++	⇒ На малки и ограничени площи, главно около туристическите центрове се наблюдават незначителен брой антропофитни и рудерални видове	

ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ	**+++**	⇒ Лечебните растения са запазили естествения си характер, представени са от автохтонни видове с широко или по-слабо разпространение у нас	⇒ Ползване без ограничение на видовете в егречните съобщества
ФАУНА			
Безгръбначни	**+++**	⇒ В парка няма интродуцирани безгръбначни животни, обособили популации ⇒ Всички установени видове са автохтонни. Известна част от тях са възникнали в специфичните за Северен Пирин формообразуващи огнища и придават висока степен на уникалност на фауната	⇒ Мониторинг на определени консервационно-значими групи
Риби	**+**	⇒ По отношение на ихтиофауната водоемите в района на Парка се характеризират с "ниска" степен на естественост, поради ежегодните зарибителни мероприятия, извършвани в тях	⇒ Определяне на правила и норми за зарибяване и риболов на територията на НП, съгласувано с ИАРА
Земноводни и влечуги	**+++**	⇒ На територията на парка се срещат широко разпространени централно-европейски видове */Salamandra salamandra, Bombina variegata, Coronella austriaca/*, палеарктични */Bufo bufo, Rana temporaria/*, южно-палеарктични */Bufo viridis/* и евросибирски */Hyla arborea, Vipera berus, Lacerta vivipara, Natrix natrix/* видове, така и медитерано-иранотурански */Rana ridibunda/*, южно-европейски */Rana dalmatina/*, евро-медитерански */Lacerta viridis/*, медитерански */Podarcis muralis/* и балкански */Podarcis erhardi riveti/* фаунистични елементи ⇒ Добре е изразено и вертикалното зониране на отделните видове, като в най-ниските и топли части /около 1000 m н.в./ е установено навлизане на топлолюбиви видове *Testudo hermanni*, а в субалпийската и алпийската зона обитават главно приеманите у нас за глациални реликти видове	
Птици	**+++**	⇒ За територията на НП Пирин са установени 3 реликтни вида птици - пернатонога кукумявка, белогръб кълвач и трипръст кълвач	⇒ Забрана на ново строителство ⇒ Определяне на зони със строг режим на опазване
Бозайници	**+++**	⇒ Видовият състав на бозайната фауна изцяло съответства на ландшафтните дадености на планината ⇒ На отделни места, под влияние на антропогенни промени на местообитанията, проникват някои нехарактерни видове	

1.21.4. Типичност

НП Пирин има изключително голямо значение като територия, на която се съхраняват типични за района местообитания и видове - горски насаждения от бяла и черна мура ендемични за Балканския полуостров, местообитания и видове от микотата, лечебни растения, всички представители на фауната.

Голямо е значението на парка и по отношение на типичните за Пирин ландшафти.
Не е голямо значението на парка за представителите на водорасловата и мъхова флора.
Като нетипични за природния комплекс на НП Пирин са културите от чуждоземни видове.
Оценката отразява степени на типичност на местообитанията и видовете за раиона на Пирин.

СТЕПЕНИ:	+ - ниска	++ - средна	+++ - висока

ВИД	СТЕПЕН	ПРИЧИНИ / ОСНОВАНИЯ
ЛАНДШАФТ	+++	⇒ Типични са иглолистните гори и единичните екземпляри от вековни дървета от бяла мура, черна мура, циркусните стени и дъна, грохоти и сипеи, голямото богатство на езерни ландшафти и скалните гранитни и мраморни върхове и зъбери по главното било
ПРИРОДНИ МЕСТООБИТАНИЯ		
Води	+++	
Храстова и тревна растителност	++	⇒ Тревните и храстовите съобщества, като цяло са типични за високите части на повечето наши планини. ⇒ Видовете включени в тях са характерни за региона
Гори	+++	⇒ Типични за НП Пирин горски насаждения от бяла мура, ендемит за Балканския полуостров, предимно върху силикатни терени
	++	⇒ Типични горски насаждения от черна мура, ендемит за Балканския полуостров и Южна Италия върху карбонатни терени
	+	⇒ Със средна степен на типичност се оценяват чистите и смесени насаждения от клек, бял бор, смърч, ела, бук и черен бор. ⇒ Нетипични за този природен комплекс са културите от чуждоземни видове 0,02 % от площта
Торфища	+++	
Скали, сипеи и пещери	+++	
ФЛОРА		
Водорасли	+	⇒ Представителите на водорасловата флора са разпространени и извън България
Мъхове	+	⇒ Представителите на мъховата флора са типични за цялата страна
Гъби	+++	⇒ Световно значение на парка за опазване на типичните за региона местообитания и видове от микотата
Висши растения	++	⇒ На територията на парка са установени около 1315 вида висши растения, които в преобладаващата си част са типични за региона и условията на месторастене
ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ	+++	⇒ Типични за техния характер и условията на месторастене ⇒ В границите на парка могат да бъдат съхранени с оглед опазването на техните генетични ресурси видовете: лудо биле, мечо грозде, копитник, горска тинтява
ФАУНА		
Безгръбначни	+++	⇒ Популациите на безгръбначните животни образуват типични съобщества за различните хабитати в карстовите и силикатни терени в планината (*Diplocephalus altimontanus, Drepanotylus pirinicus, Metopobactrus orbelicus*)
Риби	+++	⇒ Паркът има голямо значение за опазване на типичните местообитания в района, каквито са глациалните езера и горните течения на реките, както и на тяхната ихтиофауна
Земноводни и влечуги	+++	⇒ Условията в парка предлагат подходящи хабитати за типичните за България глациални реликти: планинска водна жаба, живороден гущер и усойница

Птици	++	⇒ Добре са представени типичните видове птици за следните типове местообитания в района: - Широколистни гори- горска улулица, горска зидарка, голям и син синигер, сойка, обикновен мишелов. - Иглолистни гори- сокерица, качулат и боров синигер, кръсточовка, жълтоглаво кралче, пернатонога кукумявка, глухар. - Открити тревни пространства в ниско и средно планинския пояс- ръждивогушо ливадарче, полска и горска чучулига - Открити тревни територии в субалпийската и алпийската зона- планинска бъбрица, ушата чучулига - Различни типове скални терени- домашна червеноопашка, хайдушка гарга, алпийска завирушка, скалолазка, сиво каменарче - Видове обитаващи течащите и стоящи водоеми — воден кос, планинска стърчиопашка; по време на миграция някои водоплаващи и водолюбиви видове- сива чапла, късокрил кюкавец и т. н. ⇒ Строителството на територията на парка е предпоставка за навлизане на синантропни видове птици- градска и селска лястовици, черен бързолет, бяла стърчиопашка ⇒ Антропогенната дейност в различните и форми води до намаляване на видовото богатство и промени във видовия състав
Бозайници	+	⇒ Бозайната фауна е много сходна с тази в другите наши високи планини ⇒ Срещат се видове типични за: - мезофилните широколистни и смесени гори (*Sorex araneus, S. minutus, Neomys anomalus, Myotis bechsteinii, Myotis nattereri, Barbastella barbastellus, Plecotus spp.*), - високите части на планините у нас (*Neomys fodiens*, *Vespertilio murinus, Microtus subterraneus*), - скални струпвания (*Hypsugo savii, Chionomys nivalis, Rupicapra rupicapra*)

1.21.5. Размери

Като цяло големината на парка и на двата резервата осигуряват необходимите предпоставки за изпълнение на тяхното консервационно предназначение и за постигане на целите на управление. Основни причини обуславящи необходимостта от промени в границите им са липсата на буферни площи за опазване на насажденията от северната страна на резерват Баюви дупки- Джинджирица и територии с голямо видово богатство извън парка, които в момента стоят изолирано и е добре те да бъдат свързани с парка чрез подходящи териториални коридори.

СТЕПЕНИ: + - недостатъчни +++ - достатъчни

ВИД	СТЕПЕН	ПРИЧИНИ / ОСНОВАНИЯ	НЕОБХОДИМОСТ ОТ ПРОМЯНА В ГРАНИЦИТЕ НА ПАРКА
ПРИРОДНИ МЕСТООБИТАНИЯ			
Води			
Храстова и тревна растителност	+++	⇒ Заемат обширни територии от високата част на парка и резерватите. Размерът на заетите площи и установените режими са достатъчна предпоставка за тяхното опазване	

Гори	+ +++	⇒ Площта на парка и резерватните територии към настоящият момент отговарят на целите за тяхното управление ⇒ В резултат на изключване на площи, заети с гори за други цели се увеличава антропогенният натиск върху Националния парк и особено на резерват Баюви дупки-Джинджирица ⇒ Консервационно значимите видове са разпространени главно във високопланинската част на парка и резерватите и така съществуващите граници, предполагат добро опазване и съхраняване на видовете	⇒ Разширяване границите на Парка ⇒ Специален режим на охрана в прилежащите територии, особено в границите на паркови райони Вихрен и Баюви дупки – Джинджирица
Скали, сипеи и пещери	+++	⇒ Скалните растителни съобщества съхранени на теритрорията на парка са едни от най-многобройните и най-значими по размери в национален мащаб. Те заемат значителна част от висопланинските територии на парка и двата резервата ⇒ Размерът на парка и двата резервата е достатъчен за тяхното опазване	
ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ	+++	⇒ Лечебните растения, на територията на парка са представени с достатъчно по размери площи, осигуряващи им естествено развитие, възобновяване и продуктивност ⇒ В границите на парка се съхраняват едни от най-обширните естествени комплекси от черна боровинка в страната	
ФАУНА			
Риби	+++	⇒ Всички глациални езера в Пирин попадат в границите на Парка	
Земноводни и влечуги	+	⇒ Извън парка има интересни в много отношения територии, които в момента стоят изолирано - те трябва да бъдат свързани с парка чрез подходящи териториални коридори	⇒ Включане на скалните масиви над с. Илинденци и резерват "Ореляк"
Птици	+	Някои територии с богата орнитофауна са разположени в ниските и средно високи зони на планината, извън територията на НП ⇒ Важни в орнитологично отношение територии: - Районът на юг от НП до вр. Черната скала (1239)- м. Попови ливади. По този начин ще се свърже НП с резерват "Ореляк" — добре запазени естествени горски масиви - Районът югозападно от вр. Шаралия (2172) по Вълчи рид, до с. Илинденци-с. Плоски - локално разпространени медитерански видове птици - Включването на скалния комплекс в м. "Тремощница" (Гутеви скали, Сините скали) - над десния географски бряг на р. Сандански Бистрица, ще допринесе за опазваното на някои редки петрофилни видове птици	⇒ Включването на посочените райони в територията на НП Пирин с цел увеличаване видовото богатство и повишаване ролята на НП за опазване на птиците
Бозайници	+ +++	⇒ Много видове прилепи и едри бозайници извършват сезонни миграции, които надхвърлят границите на парка ⇒ Територията на парка е достатъчна за съществуването на популациите на дребните видове наземни бозайници	⇒ Разширяване границите на Парка ще допринесе за опазване на едрите бозайници и прилепите

1.21.6. Биологично разнообразие и консервационно значение

НП Пирин е територия с висока степен на биологично разнообразие, отнесено като цяло към страната и останалите наши планнини. Това определя и огромното значение на парка за опазване на биологичното разнообразие в национален и международен план.

Национално значение НП Пирин има по отношение на някои от срещащите се на територията му видове бозайници, птици, земноводни и влечуги, риби, видове от флората и растителността.

Европейско значение паркът има като център за опазване на редица редки, защитени и ендемични видове от Европейска значимост по отношение на голяма част от представителите на флората и растителността, лечебните растения, както и на някои риби.

Световното значение на НП Пирин се определя от ролята му като основно формообразувателно огнище за висшата флора в международен план и като основен център за опазване на редица редки, защитени и ендемични растителни таксони и синтаксони от световна значимост. Голяма част от представителите на птиците също са със световно значение.

СТЕПЕНИ: **+** - ниска **++** - средна **+++** - висока

ВИД	СТЕПЕН	ПРИЧИНИ / ОСНОВАНИЯ
ПРИРОДНИ МЕСТООБИТАНИЯ	**+++**	⇒ От гледна точка на биоразнообразието на макрозообентосни таксони силно се откроява река Демиркапийска с регистрирани 37 таксона (през 2002 г.), което е най-високото биоразнообразие, регистрирано в България ⇒ 10 вида попадат в списъка на Европейските хабитати, нуждаещи се от специални мерки за охрана - Annex I от Резолюция № 4 / 1996 ⇒ Общият брой на българските ендемити е 35 вида, от тях са установени 14 растителни вида и 4 подвида, чиито находища за сега се посочват единствено за Пирин
		⇒ На територията на НП Пирин се намират най-големите естествени комплекси от балканския ендемичен вид бяла мура и балканския субендемичен вид черна мура. ⇒ Естествените горските комплекси на територията на парка са едни от най-обширните по площ и най-добре запазаните, отнесено към естествените гори в България
ФЛОРА И РАСТИТЕЛНОСТ	**+++**	⇒ НП Пирин попада в самостоятелен Пиринski окръг, поради силно изразената специфичност на флората и растителността (Бондев, 1991) ⇒ Общият брой на водораслите е 165 вида ⇒ Общият брой на мъховете е 329 вида ⇒ 52% от видовете в българската лишейна флора се срещат в парка ⇒ Броят на установените представители на висшата флора в границите на парка е 1315 вида, което е около 1/3 от флората на България. От тях консервационно значими са общо 149 вида и подвида ⇒ Установените растителни съобщества са общо 260, от които 155 са формирани с едификаторната роля на дървесните видове, част от синтаксоните са ендемични ⇒ Общият брой на установените балкански ендемити е 86 вида; с консервационно значение, са 22 вида. Посочени са и три балкански субендемита
ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ	**+++**	⇒ НП Пирин е с високо биологично разнообразие от лечебни растения спрямо страната и другите наши защитени територии ⇒ Ролята на парка за опазването и съхраняването на растителното многообразие от лечебни растения е висока и в международен план ⇒ Установените лечебни растения са 182 вида.

		⇒ На територията на НП Пирин се намират най – големите естествени комплекси от черна боровинка, жълта тинтява и златовръх. ⇒ 2 вида са включени в списъка на ендемитите (балканска пищялка и пиринска мащерка, един е реликтен вид Orchis pallens, 10 вида са включени в Червената книга на България, 6 са защитени от закона лечебни видове и 17 са под специален режим на стопанисване ⇒ Мечото грозде (*Arctostaphylos uva-ursi (L.) Spreng.*), исландския лишей (*Cetraria islandica* L.) и жълтата тинтява (*Gentiana lutea L.*) са включени в списъка на застрашените лечебни растения посочени от Европейския съюз в Разпореждане (ЕС) N 338/97 (Medicinal species, listing in the annex of Regulation (EC) N 338/97)
ФАУНА		
Безгръбначни	**+++**	⇒ В цялата територия на парка групата на безгръбначните животни е представена с близо 30 % от видовете в България ⇒ Като се има предвид, че проучеността на безгръбначната фауна в планината не надхвърля 40%, разнообразието от таксони може да се прецени като високо
Риби	**+**	⇒ Европейската змиорка (*Anguilla anguilla*) е включена в Червената книга на България ⇒ Два вида са глациални реликти - балканска пъстърва и планински кефал, който се счита за изчезнал.
Птици	**+++**	⇒ Установените 159 вида птици в НП Пирин съставляват 40 % от видовото разнообразие при клас *Aves* за територията на България, което за страната възлиза на 399 вида ⇒ Ендемити - 5 балкански подвида ⇒ Три вида са глациални реликти
Бозайници	**+++**	⇒ На територията на НП Пирин са установени 45 вида бозайници, които съставляват около 50 % от сухоземните бозайници у нас, без интродуцирани и видове-двойници, които не могат да се отличат по морфологични признаци ⇒ Прилепната фауна на парка е все още недостатъчно проучена - може да се допусне, че този процент е още по-голям ⇒ Намират убежище и са представени със значими популации видове от Червената книга на България - вълк, мечка, златка, дива, коза

1.21.7. Стабилност и нестабилност

Повечето от местообитанията и популациите на видовете в парка са оценени със средна степен за стабилност.

В нестабилно състояние са торфените комплекси и съобществата на влажни терени, интразонални крайречни, мочурливи, егречни и скални съобщества, горските екосистеми в северните гранични части на парка, както и популациите на типични за парка видове, като дивата коза, балканска та пъстърва и др.

Мерките за премахване или намаляване на въздействието на фактори, водещи до нестабилност на местообитания или популации на видове са:

⇒ Ограничаване на туристическия поток в близост до находищата на консервационно значими видове
⇒ Мониторингна реките и глациалните езера
⇒ Реинтрудуктивни дейности от страна на ДНП за видове в критично състояние
⇒ Редуване на пасищата
⇒ Забрана за строителство
⇒ Определяне на допълнителни зони със строг режим на опазване

СТЕПЕНИ: + - ниска степен или нестабилни ++ - средна +++ - висока степен или стабилни

ВИД	СТЕПЕН	ПРИЧИНИ / ОСНОВАНИЯ	НЕОБХОДИМОСТ ОТ МЕРКИ
ЛАНДШАФТ	++	⇒ Силно антропогенно натоварване на определени места ⇒ Ерозионни процеси в резултат на рекреационно натоварване по трасетата на туристическите пътеки и обекти	⇒ Ограничаване на автомобилното движение ⇒ Определяне на места за паркиране
ПРИРОДНИ МЕСТООБИТАНИЯ			
Води	++	⇒ По литературни данни около 40 малки езера в Пирин имат непостоянно водно огледало и в по-сухи години пресъхват ⇒ Речните и езерни води на територията на НП Пирин са незамърсени с много високо качество, отговарящо на I категория води съгласно Наредба № 7/1986 г.	⇒ Мониторинг на реките и глациалните езера
Храстова и тревна растителност	++	⇒ Относително стабилни - в част от тях протичат вторични сукцесионни процеси, които са следствие от антропогенна намеса. ⇒ Недостатъчното пасищно натоварване създава условия за сукцесионни промени	⇒ Редуване на пасищата
Гори	++	⇒ В по-висока степен са подлагани на стопанско ползване и значителна част от тях имат издънков произход ⇒ Сукцесионните процеси в иглолистните гори се развиват в посока на смяна на иглолистните с широколистни (бук или трепетлика) видове ⇒ Намират се в относително стабилно състояние – с типичен видов състав и оптимална структура ⇒ Фактори, водещи до нестабилност са главно от естествен характер – лавини, ветровали, естествено възникнали пожари ⇒ Горските екосистеми в северните гранични части на парка са силно нарушени вследствие антропогенна намеса и бракониерски сечи.	⇒ Почистване на сечищата и извършване на възстановителни мероприятия. ⇒ Специален режим на управление за прилежащите територии
Торфища	+	⇒ Торфените комплекси и съобществата на влажни терени са нестабилни и силно се влияят от промяната във водния режим. ⇒ Наблюдава се промяна на видовия състав от хигрофилни към хигромезофилни и мезоксерофитни видове	⇒ Проучвания на тяхната локализация и състояние
ФЛОРА	++	⇒ Оценен като цяло флорният комплекс се намира в стабилно състояние ⇒ Нестабилни са популациите на определени видове с висока консервационна стойност: еделвайс, златоврък, някои мъхове.	⇒ Ограничаване на достъп на туристи в близост до нестабилни местообитания ⇒ Възстановителни дейности за видове в критично състояние

ЛЕЧЕБНИ РАСТЕНИЯ			
	++	⇒ Лечебните растения са представени на площи осигуряващи тяхното възобновяване. Повлияни са единствено от някои екстремни природни фактори - пожари, ветровали и лавини ⇒ По-голямата част от лечебните растения представени в тревни съобщества в горски поляни и просеки, са силно подвижни антропофити ⇒ Лечебните растения представени в крайречни, мочурливи, егречни и скални съобщества са силно повлияни от промени на хидрологичния режим – това води до промяна от хигрофилни към хигромезофилни и мезоксерофитни видове. (Пример: замяната на балканската пищялка с мочурливата върбовка след водохващанията)	⇒ Идентификация на повлияните от тези фактори съобщества ⇒ Регулиране на антропогенните фактори влияещи върху хидрологичния режим
ФАУНА			
Безгръбначни	+++	⇒ Поради естествения характер на съобществата и слабо проявеното антропогенно натоварване популациите на видовете са стабилни	
Риби	+	Автохтонните елементи на ихтиофауната са нестабилни, поради извършване на изкуствено зарибяване.	⇒ Определяне на местните популации от балканска пъстърва и тяхното опазване в местата, които не са засегнати от зарибяване
Земноводни и влечуги	++	⇒ Някои публикации от миналото дават основание да се смята, че при водната жаба (*Rana temporaria)* е настъпило чувствително намаляване на броя и плътността на популациите ⇒ Във високите части популациите са стабилни	⇒ Допълнителни проучвания в определени с ПУ зони ⇒ Забрана на строителство, водохващания
Птици	++ до +++	⇒ По-голямата част от характерните видове за района, са многочислени и стабилни ⇒ Много редки и застрашени видове птици са с ниска, колебаеща се или намаляваща численост: ловен сокол, сокол орко, скален орел, планински кеклик, трипръст кълвач, белогръб кълвач ⇒ Някои видове хищни птици са с по-ниска численост в НП Пирин, в сравнение с други подобни (сравними) планински територии в България: скален орел, сокол скитник, голям ястреб и др.	
Бозайници	++ до +++	⇒ Като цяло стабилността е от средна (някои редки видове) до висока - масовите видове	

1.22. СОЦИАЛНА И ИКОНОМИЧЕСКА ОЦЕНКА

Тази оценка определя значението на определени характеристики, отнасящи се до социално-икономически фактори, даващи насоки за вземане на управленски решения. Значението на тези характеристики се определя чрез оценка на **съществуващото функционално зониране, застроени територии, техническа инфраструктура, културно-историческо наследство, санитарно-хигиенни условия, рекреационната дейност, дейностите по ползване на ресурсите, собственост и управление.** Оценката се базира на идентифицирани проблеми и на тази база са **формулирани основните и специфичните проблеми на територията.**

1.22.1. Урбанизирана среда

1.22.1.1. Функционално зониране

ПОКАЗАТЕЛ	ОЦЕНКА	МЕРКИ/ПРЕПОРЪКИ
Зони определени по Паркоустройствения проект	⇒ Отговарят на критериите, предназначението, целите за национален парк определени със ЗЗТ ⇒ Определени са в съответствие с категорията "национален парк" съгласно действащия тогава национален Закон за защита на природата и определящата роля на международния статут на парка ⇒ Определените забрани и допустимите дейности в режимите на функционалните зони показва определено по-строги и ограничителни мерки свързани със строителство на сгради и съоръжения в сравнение с определените от ЗЗТ	⇒ Определените с ПУ зони, режими и норми трябва: - да допускат известни възможности за гъвкавост при взимане на управленски решения при промени в обстоятелствата - да не влизат в конфликт с нормативно определени изисквания
Приети след ПУП планови документи и тяхното зониране по отношение изпълнението му и съгласно ЗЗТ	⇒ В утвърдените планови документи до 1996 г. за устройство на НП Пирин режимите и дейностите са определяни съгласно стратегическите цели за развитието на Защитените територии и отговорностите на Р България. ⇒ Определените строги режими са били съблюдавани от стопанисващите органи и местната власт ⇒ Основната част от допълнително възлагани и приети планове и технически проекти след 1996 г. не са разработвани съгласно приетите в ПУП зони, режими и норми	

1.22.1.2. Застроени територии

ПОКАЗАТЕЛ	ОЦЕНКА	МЕРКИ/ПРЕПОРЪКИ
Степен на застроеност	⇒ Териториалното разпределение на легловата база е неравномерно - най-голямо съсредоточаване има в ПР Вихрен. В паркови райони Баюви дупки и Трите реки няма леглова база ⇒ Застроените територии като цяло не са в добро състояние - изоставеност, проблеми с водоизточниците, неуреденост на отвеждането на отпадните води, липса на нормални тоалетни	⇒ Оптимизиране на съществуващата база, подобряване на достъпността, атрактивността и информираността

Допустимост на ново строителство	⇒ Не се налага ново строителство на сгради, както и увеличаване на капацитета, застроената и разгънатата застроена площ на съществуващите	
Необходимост от премахване на обекти	⇒ Съществуват изоставени и ненужни сгради - бивши обори, изоставени обслужващи сгради на държавните лесничейства, стари дървени бунгала, паянтови навеси на пастирите - м. Загаза, м. Икрище, около хижа Яворов, над хижа Пирин и др., които загрозяват ландшафта и следва да се премахнат	⇒ Премахване на неизползваеми и загрозяващи ландшафта съоръжения и сгради ⇒ Реконструкция на определените с ПУ пастирски заслони

1.22.1.3. Техническа инфраструктура

ПОКАЗАТЕЛ	ОЦЕНКА	МЕРКИ/ПРЕПОРЪКИ
Електро снабдяване	⇒ Ел 20 kV захранват селата и туристическите центрове в контактната зона и след това продължават в парка, където захранват отделните обекти.Това създава затруднения и води до смущения в електроснабдяването	⇒ Основна задача в развитието на мрежата 20 kV е отделянето на изводите за планинските обекти от тези за обектите в прилежащите територии
Водоснабдяване	⇒ Изградените и експлоатирани водохващания не са показали нарушения на екологичното равновесие ⇒ Водохващането в м.Икрище захранващо м. Шилигарника е в противоречие с нормативните разпореждания за санитарно-охранителни зони – отреден е пояс "А" със строга охрана	⇒ Маркировката, експлоатацията, охраната и контролът на санитарно-охранителните зони се извършва при спазване изискванията на Наредба № 3/16.10.2000 г., обн. ДВ, бр. 88/27.10.2000 г.
Канализация	⇒ Изграденият общ събирателен канализационен колектор заустващ в канализацията на гр.Банско е в добро състояние ⇒ Всички останали отпадни води се отвеждат локално в септични ями, които не са в добро състояние ⇒ Липсват пречиствателни съоръжения на х.Вихрен, х.Бъндерица и др.	⇒ Наложително е изграждането на нови самостоятелни пречиствателни съоръжения с по-модерна технология и пригодни за планински условия
Телефонизация	⇒ Захранването с телефони е недостатъчно Обществени телефонни постове няма ⇒ Покритието на територията на НП през зимата с радиовръзка на ПСС е илюзорно - може да се разчита само на съвременните мобилни комуникации	⇒ Телефонни постове да се монтират във всички хотели, почивни станции, лифтови станции, ресторанти и др.

Държавна пътна мрежа	⇒ Достатъчна със своите 413 км дължина. Основно предназначение: комуникационна връзка между населените места в границите на контактната зона ⇒ Оценка на състоянието: - добро – с асфалтова настилка, нормален габарит, добра нивелета и ситуация: №19, 198, 19832, 109, 1, 19042, 19044, 19046, 19052, 10065-част с обща дължина 234,3 км. - задоволително – с трошенокаменно покритие или асфалт, минимален габарит, максимални стойности на наклона на нивелетата и минимални радиуси на хоризонталните криви в ситуацията съгласно държавните нормативни документи: :№19012, 84041, 19032, 10903-част, 19036, 19814, 10907-част, 0079, 10071-част, 10075, 10069, 10067, 10063, 10061 с обща дължина 166,1 км. - лошо – липса на настилка, малък габарит, изключителни наклони и радиуси: №10907-част, 10903-част, 10073, 10071-част, 10065-част с обща дължина 19,5км или 5% от общата дължина ⇒ Безопасност на движението: - Не навсякъде има необходимата вертикална сигнализация и хоризонтална маркировка - Съотношението добро-задоволително-лошо от общата дължина на пътищата е 55,1%-40,1%-4,7%	⇒ Подобряване достъпността, чрез подновяване на пътищата: - Добринище – хижа Гоце Делчев - Лиляново – хижа Яне Сандански - Катунци – хижа Попови ливади - Кресна към мандрата посока хижа Синаница - Пирин – хижа Малина - към селата Брежани, Кремен, Брезница, Корница
Автомобилен достъп	⇒ Условия има само в подходите от Банско, Добринище и Разлог и то до определени граници, поради липса на места за паркиране ⇒ В другите зони достъпът е възможен само с високо проходими превозни средства	
Горска пътна мрежа	⇒ Като обща дължина и гъстота е по-малка в сравнение с подобни други райони на България ⇒ На територията на парка на места липсва /Места, Г.Делчев, Илинденци и Симитли/, в Добринище е двойно по-голяма от средната ⇒ Съотношението на пътищата в лошо състояние към пътищата в добро и задоволително състояние е 60:40 /в аналогични терени оптималното съотношение на асфалтирани към чакълирани към земни пътища 25:15:60/ ⇒ Дървените мостове са амортизирани и опасни за движение на автомобили ⇒ Не се налага увеличаване на ширината и гъстотата на съществуващата горска пътна мрежа	⇒ Реконструкция, ремонт и поддържане на съществуващата горска пътна мрежа ⇒ Спешен ремонт на следните мостове: - Демиркапийска река - ПР Каменица - 2 бр. на р. Загазо - ПР Синаница, - 2 бр. на р. Влахинска - ПР Синаница
Съществуващи паркинги	⇒ Паркингът на Шилигарника е недостатъчен при върхови натоварвания - това води до нерегламентирано паркиране по протежение на пътя през уикенда и през зимния сезон ⇒ Няма достатъчно места за паркиране - при леглова база от 1822 места съществуващи са 260-270 , а са необходими около 460 паркоместа	⇒ Технически и организационни мероприятия за организиране на допълнителни паркинги на подходящи места

Въжени линии	⇒ Изграждането на новия лифт ще доведе до приближаване на капацитета на ски пистите и лифтовете и този на местата за настаняване в Банско, който е значително по-голям	⇒ Мерки за възстановяване на гранични екосистеми около съществуващите и предвидените нови съоръжения и инфраструктура
Пешеходни туристически пътеки	⇒ Съществуващите пешеходни туристически пътеки са достатъчни за равномерното разпределение на посетителите и насочването им към всички части на парка ⇒ Не са обозначени на терена подходите към парка: - от гр.Симитли и с.Брежани /от северозапад/ - от с. Стара Кресна и с.Ощава /запад/ - от с.Струмяни /югозапад/ - от с.Места през м.Хайдушки кладенец /изток/	⇒ Определяне на маршрути, които са перспективни от гледна точка на разнообразяване на входните и изходните точки в села със запазена автентична атмосфера и бит
Връзки с различни видове транспорт	⇒ Липсва удобен транспорт към подходите в НП Пирин	⇒ Технически и организационни мерки за организиране на транспорт към подходите в НП

1.22.1.4. Културно-историческо наследство

ПОКАЗАТЕЛ	ОЦЕНКА	МЕРКИ/ПРЕПОРЪКИ
Степен на опазване	⇒ Поради недостиг на средства не се извършват необходимите реставрационни и консервационни работи ⇒ Археологически проучвания се правят само при крайна необходимост (например при село Копривлен, при строежа на пътя Гоце Делчев – Драма). ⇒ Иманярството се е превърнало в професия за гастролиращи групи от страната и в хоби за голяма част от относително по-младите жители на селата около парка ⇒ Наблюдава се тенденция на увеличение на кражби на ценни икони и утвар от църквите	⇒ Подкрепа на инициативи, свързани с придаване на "реална стойност" на обектите на КИН чрез съвременна интерпретация и включване в туристически продукти

Съхранение на местни обичаи и занаяти и необходимост от подкрепа	⇒ Традиционните празници и обичаи в повечето случаи, особено в градовете, са модернизирани и видоизменени, но и така те представляват сериозен туристически ресурс. ⇒ В малките села традициите са по-близо до корена, празниците са по-автентични и непринудени. Големият проблем там е обезлюдяването, защото заедно с хората изчезват и традициите	⇒ При създаване на туристически продукти да се поощрява включването на хора, практикуващи традиционни занаяти чрез демонстрации, хоби курсове, изложби и др. ⇒ Популяризиране на традиционните занаяти чрез създаване и утвърждаване на марка за произход и качество "Произведено в Пирин" ⇒ Включване на информация за обектите на КИН в информационно - посетителските центрове за НП Пирин

1.22.1.5. Санитарно-хигиенни условия

ПОКАЗАТЕЛ	ОЦЕНКА	МЕРКИ/ПРЕПОРЪКИ
Пречистване на отпадни води	⇒ Сериозно замърсяване е регистрирано единствено в к. Шилигарника, където има изтичане на отпадъчни фекално-битови води от новата септична яма на комплекса в река Икришча. ⇒ Питейното открито водохващане на к. Шилигарника, не отговаря на санитарните изисквания и във водите е открит амониев азот, което е признак за някакво слабо замърсяване на водите на река Икришча от по-горе разположените обекти – сгради и писти. ⇒ Речните и езерни води на територията на НП Пирин са с много високо качество, отговарящо на I категория води съгласно Наредба № 7/1986 г. ⇒ От гледна точка на здравния риск проблемни са септичните или попивни ями на хижи и почивни станции, както и откритите тоалетни, от които периодично или постоянно се изливат фекално замърсени непречистени води. Най типични случаи са заслон Тевно езеро, х. Вихрен, х. Бъндерица и х. Безбог ⇒ През пролетно-летния период (високите води) е регистрирано наличие на амониев азот в повечето реки и езера в неголеми концентрации. Това е резултат от естествено вторично замърсяване при излужване на гниещата почвена покривка в иглолистния горски пояс (включително в зоната на клека). Това няма значение за водните екосистеми, но при използване на повърхностни води за питейни цели през пролетния сезон трябва да се вземе в предвид, тъй като присъствието на амоняк в питейните води е нежелателно и не отговаря на стандартите	⇒ За обекти над 50 човека да се предвидят малки модулни пречиствателни станции за отпадъчни води ⇒ Изпразването на съществуващите септични ями на територията на парка да става в присъствие на представител на парковата администрация за да се избегнат потенциални злоупотреби и изхвърлянето им в най-близкия водоприемник

	⇒ От 30555 м3/дн отпадни води на пречистване се подлагат само 8732 м3/дн , т.е 71,4 % от общото количество се зауства в реките Места и Струма непречистено ⇒ На определени участъци двете реки са замърсени над нормите за III категория т.е не могат да се използват за напояване, промишлено и битово водоснабдяване	
Третиране на отпадъци	⇒ С изключение на заслоните, въпроса с третирането на отпадъците, преди всичко битови, е добре решен и не създава екологичен проблем ⇒ Градските депа за битови отпадъци са в прилежащите територии - това налага непрекъснат контрол за състоянието им, съгласно изискванията на Наредба № 13 / 06.11. 1998 год.	⇒ За недостъпните за автомобилен танспорт заслони - Тевното езеро и Синаница и м. Спано поле най-удачно е да се използват коне за сваляне на чувалите с битови отпадъци
Обекти за обслужване на посетители	⇒ Почивните станции и хотелите са с добри санитарно – хигиенни условия ⇒ Условията в хижите и заслоните са незадоволителни: - Липсва оборудване в санитарните помещения - Лоша хигиена в спалните помещения и санитарните възли ⇒ Районите на хижите правят впечатление със своята изоставеност, проблеми с водоизточниците, неуреденост на отвеждането на отпадните води, липса на нормални тоалетни. Работещите в тях имат нисък образователен ценз и не са мотивирани	⇒ Мерки за подобряване условията в обектите за посетители ⇒ Естетизиране на околните пространства на обектите
Вододайни зони	⇒ Само за землището на гр. Банско на този етап има водостопански съоръжения с устроени санитарни зони на площ от 28,5 дка ⇒ В останалата част съоръженията във вододайните зони не са устроени с изискващите се санитарно – охранителни зони, или ако има такива, се поддържат в лошо състояние.	⇒ Устройването на вододайните зони да се извършва при спазване изискванията на инструкцията за санитарно - охранителните зони

1.22.2. Социално-икономически условия

1.22.2.1. Оценка на рекреационната дейност

ПОКАЗАТЕЛ	ОЦЕНКА	МЕРКИ/ПРЕПОРЪКИ
Възможности и условия	⇒ Природата на Националния Парк е източник на позитивни емоционални изживявания и подпомагане на физическото и психическото здраве, които са най-силно застрашени днес ⇒ Ресурсът на НП Пирин като цяло и на многобройните дадености, намиращи се в прилежащите територии, изискват нова интерпретация, за да може районът максимално да се възползва от съвременното потребление и нагласи на посетителите ⇒ Засилва се стремежа към реализиране на проекти, пътувания и почивки в запазена, неурбанизирана, достатъчно дива, но и достъпна природна среда, активности и ски-спорт в селища и курортни зони, където традицията в архитектурата е съчетана с качеството на инфраструктурата и равнището на услугите ⇒ Опасна тенденция представлява "дивото" къмпиране Има места, определени за къмпинг, но къмпинг в съвременния смисъл на думата няма ⇒ Има възможности за целогодишни програми, съчетаващи успешно рекреация и туризъм, напр. балнеоложките пакети	⇒ Все по-голямо внимание трябва да се отделя на маршрути, които завършват в села със запазена автентична атмосфера, бит, архитектура ⇒ Необходимо е развитие на възможностите за поемане на растящия интерес и туристически поток на пешеходния туризъм в южните паркови райони ⇒ Необходимо е изграждане на палатъчни лагери със съвременно оборудване, химически тоалетни в ПР Каменица - при хижа Беговица, м.Мозговица и в ПР Трите реки при хижа Пирин
Пещерите като туристически ресурс	⇒ Преобладаващата част от пещерите в парка могат да бъдат обект само на специализирани посещения, т.е. само за хора със спелеоложка подготовка и използването на специализиране средства ⇒ Няколко пирински пропасти представляват интерес и могат да бъдат основни обекти на организирани спортни посещения (хоби туризъм): - Пропастта Бъндерица (-125 м.) - Пропастта Вихрен (-170 м.) - Пропаст "Бански суходол"№30 (25 години "Академик") - (-118 м.) - Пропаст "Бански суходол"№9 - (-170 м.) - Пропаст "Каменитица №14 (-103 м.) - Пропаст "Челюстница"№17 (Циркус "Б.дупки)- (-103 м.) - Пропаст "Алеко" (Синанишки подрайон)- (-130 м.) ⇒ Пещерите-рудници в Синанишкия подрайон могат да бъдат обект на организирано посещение на специалисти - историци и археолози работещи по проблеми на рудодобива през античността и средновековието	⇒ Пещерите са концентрирани в карстовия дял на НП и поради това е необходимо посещението и подходите към тях да бъдат съобразени с природозащитната дейност

Възможности и условия за развитие на туризъм, спорт и услуги в прилежащите на НП Пирин територии	⇒ Съществуват природни дадености, благоприятстващи практикуването на активен туризъм, но липсва необходимата инфраструктура (вкл. спортни съоръжения) и съпътстващи услуги като наем на екипировка, велосипеди, коне и т.н. ⇒ Общата инфраструктура, с малки изключения, не е на достатъчно добро равнище. Някои селища имат проблеми с достъпа, канализацията, питейната вода, телефонните връзки. Проблемът с отпадъците е всеобщ ⇒ Прилежащите територии като цяло разполагат с огромен природен и антропогенен туристически потенциал, но липсват качествени допълнителни туристически услуги, както и необходимата специализирана туристическа инфраструктура ⇒ Минералните води на практика не се оползотворяват като туристически ресурс ⇒ Няма постоянно работещо място, където да може да се получи актуална, подробна и пълна информация за съществуващите възможности за туризъм ⇒ Рекламата на района се извършва "на парче"; липсва концепция за изграждане на общ имидж на района като туристическа дестинация ⇒ В селищата има достатъчен човешки ресурс за стартиране на туристическа дейност, но е необходима работа в посока мотивацията, обучение и образоване на хората	⇒ Правилна интерпретация на наследството на Парка ⇒ Изграждане на мрежа от партньорства за Парка между всички заинтересовани страни в прилежащите територии ⇒ Ангажиране вниманието и прякото участие на местните хора за привличане на туристи ⇒ Информационно осигуряване ⇒ Разработване на информационно-интерпретативни пакети, които ще се ползват при организацията на туризма в Парка и прилежащите територии, и за екологично образование на деца и възрастни ⇒ Подготовка на интерпретатори
Капацитетни възможности на парка	⇒ Натоварването на екосистемите през месеците януари-март в района на Шилигарника и на х. Вихрен през юли-август е голямо; съотношението между капацитетни възможности и ресурси е кризисно ⇒ Притеснение, буди растящият капацитет на хотелската база и откриването на нови обекти за настаняване, развлечение и хранене ⇒ Хотелите, семейните пансиони и частните квартири в района на Предела – Разлог - Банско - Добринище нямат направени предварителни маркетингови проучвания за действителните възможности на всички нови обекти	⇒ Необходимо е проучване на посещаемостта, интересите, възрастовите групи, идеите на посетителите и създаване на база данни свързана с обслужването и обратна информация за посетителите

Нови проекти приети след ПУП	⇒ Новото строителство, което трябва да завърши през 2005-та година ще направи района достъпен през всички сезони. Очаква се в близко бъдеще да се подобри продаваемостта на ски-продукта на Банско, ако има сняг и ако хората в района се опитат да разберат по-добре съвременните етики и екологични нагласи	⇒ Ограничаване достъпа на моторни превозни средства
Безопасност и информираност на посетителите	⇒ Изработена е Концепция за информационна система на територията на НП Пирин - цели: - Улесняване движението на посетителите с цел безопасен достъп до парка; - Определяне форми на рекреационни дейности; - Стимулиране интереса на посетителите за опазване на уникалния ландшафт и богатство на флора и фауна; - Постигане на възпитателен и образователен ефект - Изграждане на информационни посетителски центрове - Откриване на нови малки подходи към Парка - Предлагане на информация за околопарковата зона -	⇒ Изработване на план за безопасност, задължителен за всички, които ползват територията

1.22.2.2. Оценка на дейностите по ползване на ресурсите

ПОКАЗАТЕЛ	ОЦЕНКА	МЕРКИ/ПРЕПОРЪКИ
Предвидени в ПУП мероприятия в горите	⇒ Извеждането на сечите в парка е извършвано внимателно, при стриктно спазване на нормативната уредба по отношение специалните функции на горите ⇒ Съвременните данни за горите се отличават от данните в ПУП, 1993 г. и предвидените по този проект мероприятия понастоящем не са приложими ⇒ По-голяма част от предвидените в ПУП мерки свързани с подобряване здравословното състояние на насажденията и културите са изпълнени. Те не са в противоречие с предназначението и целите на управлението на националния парк	⇒ При определяне на насоките за възстановителни дейности в горите водеща тенденция трябва да бъде започналият процес на формиране на разновъзрастни по структура насаждения в резултат на добрата възобновителна способност на горите

Провеждане на поддържащи и възстанови телни дейности в горите	⇒ Отличните възобновителни способности на коренните дървесни видове и състоянието на подраста показват, че са налице значителни потенциални възможности за горите в следващите 50-70 г. да се формират разновъзрастни по структура насаждения ⇒ Съществува реална опасност от ветровал /ветролом/ или снеговал/снеголом/ в прилежащите към ново прокарани просеки за ски писти и ски-влек отдели 120б; 121б,е; 130а,б,д,е,ж; 132л; 133в,г,д,з; 129а,б,з; 149а; 148в,д,ж; 147к,и,з; 186а,б,г. ⇒ Изведените в миналото класически ландшафтно-възобновителни сечи в някои насаждения е довело до оформяне на едновъзрастни дървостои с преобладание на един дървесен вид и индивиди с еднакви генетични данни – намаляло е видовото и вътевидовото биологично разнообразие	⇒ При необходимост се прилагат поддържащи и възстановителни дейности в определените в част 3 на ПУ територии
Насаждения от нетипични и чуждоземни дървесни видове	⇒ Нетипичните и чуждоземни дървесни видове се срещат съвсем ограничено по периферията на парка. Очаква се акацията и тополата да загинат в следващите 10 години, а кедърът да бъде заглушен от белия бор Дуглазката ела е с добър растеж би могла да достигне зряла за нашите условия възраст /80-100 г./	⇒ Постепенно отстраняване на неместните растителни видове
Необходимост от осигуряване на дървесина	⇒ ПУП не е изпълнен по отношение на ползването по видове сечи: - ландшафтно-формировъчни сечи - 27,8% от предвиденото - ландшафтно-възобновителни 11,3% от предвиденото - санитарни -12,2% ⇒ През периода 93-2000 г. е добита общо 93014 куб. м стояща маса - превишава с 5679 куб. м /6,5%/ предвидената за отсичане по проект ⇒ Общо 73200 куб. м е събрана суха и паднала маса, което представлява 78,7% от добива в парка. Това е главно повалена дървесина от смерч на 26 и 27 02. 1997 г. и малки количества от снеголоми, снеговали и ветроломи. ⇒ Добитата дървесна маса през 93-2000 г. представлява едва около 15% от прираста на горите в парка за същия период ⇒ По данни на парковата администрация средно се добива 250 куб. м дървесина годишно: - строителна дървесина е 100 куб. м, - дърва за огрев-150 куб. м	⇒ Определяне на норми за регулирано ползване в по-ниските части на парка и в близост до населените места ⇒ Определяне на условия и норми за усвояване на ветровална и суха маса от парка
Здравословно състояние на горите	⇒ Наличието в близост до парка на значими горски площи опустошени от бракониерски сечи, крие опасност от възникване на стихиен пожар с непредсказуеми последици и възможност за каламитетно развитие на короядии и дървесиноатакуващи насекоми ⇒ 95% от горите на парка са от I-ви/висок/ клас на пожарна опасност	⇒ Значителната посещаемост на планината през пожароопасния период, и нарастването броя на пожари в последно време налагат спешни мерки за противопожарно устройство на определени райони в парка

Билки	⇒ Не е установено интензивно ползване на разрешените ресурси ⇒ Установено е бракониерство на коренища от тинтява около Кременски езера ⇒ За лични нужди се ползват плодовете на черна боровинка, леска, малина, къпина, жълт кантарион, риган, мащерка, и др.	⇒ Необходимо е усъвършенстване на нормативната уредба регулираща ползването на тези ресурси
Гъби	⇒ Процесът на бране на гъби не е регламентиран нормативно и протича стихийно ⇒ В резултат на безконтролното събиране, по данни на лесничеите и хижарите, популациите на ценните ядливи гъби, като манатарките, пачия крак, тръбенката и др. катастрофално са намалели по численост. Многобройни частни фирми предлагат на местното население изключително високи, за нашия стандарт, изкупни цени ⇒ Много честа практика е гъбите да се изтръгват, а не се режат с нож, тъй като на изкупвателните пунктове са се наложили изисквания за предаване само на неизрязвани плодни тела. По този начин се унищожава мицела и се затруднява възпроизводството на популацията	⇒ Определяне на норми, режими, условия и препоръки за осъществяване на дейности, отнасящи се до гъбите
Паша	⇒ Растителността на всички установени пасищни типове в парка е сравнително бедна на видове с ценни фуражни качества, но независимо от това те се използват активно като евтин източник на фураж през летните месеци. ⇒ В парка не е прилаган специален режим на използване на пасищните територии - нерегулираното им ползване, на места има отрицателно въздействие върху наличното биологично разнообразие ⇒ При прекомерна паша в миналото много от ценните житни и бобови видове почти са отпаднали от тревостоя. От друга страна е увеличено участието на вредните, отровните и плевелните видове, които не се приемат от животните, разпространяват се по-бързо и много често доминират в тревостоя. ⇒ В периода 1995-2001 се наблюдават промени на вида и броя животни, които използват пасищата, което е свързано с общо намаляване на броя на животните в цялата страна. Общо за парка няма трайна тенденция за увеличаване броя на животните и в момента няма реална заплаха за растителното разнообразие в алпийските и субалпийски пасищата	⇒ Определяне на местата със слаб и разкъсан чим и опасност от ерозия, на които да се забрани пашата ⇒ Изработване на проект за целенасочена паша ⇒ Мониторинг върху разпространението на сибирската хвойна ⇒ През последните години няма данни за добива на зелена маса по райони – необходимо е през следващата година на всяка територия за паша да се определи общата продуктивност

Автохтонни породи домашни животни	⇒ Общ отрицателен фактор за всички местни породи е липсата на нормативна уредба, чрез която те да придобиват природозащитен статус и законова защита от страна на държавата ⇒ Тяхното отглеждане носи по-ниски приходи в сравнение с неместни породи и хибриди, които са плод на интензивна селекция. При някои от местните породи отглеждането е нерентабилно	⇒ Мерки за подпомагане на скотовъдците, които са се решили на риска да ги отглеждат
Лов и риболов	⇒ Основни лимитиращи фактори за увеличаване на броя на ловните видове са недостатъчната естествена хранителна база и бракониерството ⇒ Има опасност от повишаване на интереса към глухара с цел препариране и вълнуващия лов	⇒ Засилване на охраната през април и май около х. Безбог, местностите Коритото, Медковото и Овчи кладенец под връх Тодорка, около хижа Пирин и хижа Яворов като по-достъпни
Водни ресурси	⇒ На територията на НП Пирин няма изградени специални мониторингови мрежи за природни процес, вкл. метеорологична, хидрологична и хидрогеоложка ⇒ Питейно-битовото водоснабдяване не нарушава значимо оттока на реките от НП Пирин ⇒ При хидроенергийното преработване на води безвъзвратни загуби на вода практически няма ⇒ Няма картиране и изследване относно източниците на вода за питейно-битово водоснабдяване от територията на НП Пирин, както и ясни правила за управление на водовземните съоръжения разположени на територията на парка. ⇒ Не са достатъчно проучени карстовите зони	⇒ Оценка на вземаните водни обеми ⇒ Проучване водосборите на реките Исток, Добринишка и Брезнишка от водосборния басейн на р.Места, и на р.Влахинска от водосбора на р.Струма, пряко свързани с водния режим на карстовите райони

1.22.3. Собственост

ПОКАЗАТЕЛ	ОЦЕНКА	МЕРКИ/ПРЕПОРЪКИ
Съществуващи права на ползване	*С изтекли процедурни срокове* ⇒ Не е уредена собствеността на много от обектите, впредвид изключителната държавна собственост на територията на парка ⇒ Прекъсната е връзката с ДНП ⇒ Ползвателите нямат интерес да инвестират в подобряване на състоянието на обектите и те са в изключително лошо състояние, вкл. базите на БТС *Процедурните срокове изтичат в следващите 10 години* ⇒ Данните за собствениците и ползвателите са непълни ⇒ За голяма част от обектите на територията на НП Пирин не са предоставени документи за собственост и договори за наем на ДНП Пирин *Ползвателите са сменени през последните 10 години* ⇒ Съществува частична инвентаризация на собствеността ⇒ Изключително е затруднен контрола от страна на ДНП при неспазване на необходимите санитарно-хигиенни норми в района на обектите	⇒ Необходимо е изясняване на статута на съществуващите на територията на парка сгради и съоръжения ⇒ За да изпълнява задълженията си съгласно Чл.50 ал.7 от ЗЗТ ДНП Пирин трябва да разполага с документите за собственост и договорите за наем или концесия на всички обекти на територията на НП Пирин

1.22.4. Управление

ПОКАЗАТЕЛ	ОЦЕНКА	МЕРКИ/ПРЕПОРЪКИ
Материално-техническа осигуреност на ДНП	⇒ Липсата на самостоятелни паркови офиси, недостатъчната обезпеченост с техника, слабата комуникация и недостатъчния персонал са пречка за управлението на парка ⇒ Минимално необходимата офис-техника включва компютърни конфигурации за всеки от парковите райони и експертите в централния офис ⇒ Необходимо е оборудване на целия персонала с мобилна телекомуникационна връзка	⇒ Наложително е бързо окомплектоване на централния и офисите на парковите райони с необходим софтуер копирна техника и факс-апарати, стационарна и мобилна телефонна връзка за всеки от експертите в офиса ⇒ Осигуряване на интернет връзка за всеки наличен компютър
Персонал и развитие на човешките ресурси	⇒ Ниската численост на персонала затруднява изпълнението на всички необходими паркови дейности ⇒ Липсва система за повишаване квалификацията на персонала	⇒ Обучение на парковата охрана ⇒ Повишаване квалификацията на персонала
Система за охрана на парковата територия	⇒ Установената средна площ на един специалист от охраната е 1948 ха (при 40 907.6 – обща площ за охрана и 21 служители по охраната). Това е в противоречие с разпоредбите на чл. 68 от ЗЗТ, съгласно който площта на отделните охранителни участъци не трябва да надвишава 1500 ха	⇒ Необходимо е развитие на системата за охрана с увеличаване на парковите райони и намаляване площта на охранителните участъци до законово определения размер ⇒ Броят на служителите заети с охраната да нарасне от съществуващите 21 на минимум 28
Връзки и взаимодействие на ДНП с други органи	⇒ Липсват дългогодишни връзки с общинските администрации и природозащитните екологични НПО национално ниво ⇒ Добри връзки с регионалните органи на местно ниво РСПАБ , РДВР и РИОСВ	⇒ Изграждане на мрежа от партньорства за Парка между всички заинтересовани страни в прилежащите територии
Условия за участие на местни органи и обществеността при взимане на решения, свързани с управлението и дейностите в парка	⇒ Липсва консултативен съвет на парка и научен съв ⇒ Социологичните проучвания показват непознаване ситуацията с управлението на националният парк сред обществеността в някой общини	⇒ Учредяване на Консултативен и Научен съвет ⇒ Опазването на природата трябва да се провежда в непрекъснат диалог и стимулиране на заинтересованост от страна на организации, свързани с прякото използване на природата

В СВИТЪК I, Приложение 7.16. е представен "Списък на необходимото материално-техническо обезпечаване на ДНП".

1.22.5. Формулиране на основните и специфичните проблеми на територията

КОНСТАТИРАНИ ПРОБЛЕМИ	ФАКТОРИ И ПРИЧИНИ, КОИТО ВОДЯТ ДО ВЪЗНИКВАНЕ НА КОНСТАТИРАНИТЕ ПРОБЛЕМИ
Уязвимост на видове и местообитания вследствие на човешка дейност	⇒ Зарибяване на езерата води до промени в качествата и количеството на водите ⇒ Неподходящи начини за събиране на гъби, билки и др. ⇒ Бракониерски лов и риболов, препариране на животни ⇒ Използване на пасищните територии без прилагане на специален режим ⇒ Негативно въздействие върху горските екосистеми в периферията на парка вследствие бракониерски сечи в прилежащите територии ⇒ Извеждане на планировъчни сечи за просеки, писти и строителство
Стопанисване на горските ресурси	⇒ Липса на съвременни таксационни данни за горите ⇒ Изнасяне на по-голямата част от сухата и паднала маса ⇒ Наличие на нетипични и чуждоземни дървесни видове
Рекреационно натоварване на определени части на Парка	⇒ Голямо натоварване през януари-март в района на Шилигарника и през юли-август на х. Вихрен, х.Пирин, Тевното езеро и др. ⇒ Чупене на клони, утъпкване и оголване на корените на дърветата по маршрутите и местата за отдих ⇒ Липса на система за управление на туристопотока ⇒ Не са организирани достатъчно места за паркиране ⇒ Нерегламентирано къмпиране - няма къмпнги, които да отговарят на необходимите условия ⇒ Поддържането на пътната мрежа и пешеходните туристически маршрути не е на нужното ниво
Състояние на застроените територии и обектите за обслужване на посетители	⇒ Районите около хижите не се поддържат, имат проблеми с водоизточниците и отвеждането на отпадните води, липсват нормални тоалетни. Работещите в тях имат нисък образователен ценз и не са мотивирани ⇒ Съществуват изоставени и ненужни сгради, които загрозяват ландшафта ⇒ Отвеждането на отпадните води е локално в септични ями, които не са в добро състояние, липсват нормални тоалетни ⇒ Недостатъчен брой телефонни постове ⇒ Ососдайните зони не са устроени с изискващите се санитарно – охранителни зони, или ако има такива, се поддържат в лошо състояние ⇒ Липсва информация за посетителите за достъп до подходите към парка ⇒ Липса на предварителни маркетингови проучвания за действителните възможности на новите обекти
Собственост на сгради и съоръжения и взаимоотношения с ползватели	⇒ Липса на данни за ползватели ⇒ Изтекли процедурни срокове ⇒ Липса на мотивираност за инвестиции ⇒ Неспазване на задължения по договорите ⇒ Различни видове собственост на сгради и съоръжения

Управление, охрана и стопанисване на територията на Националния парк	⇒ Недостатъчна материално-техническа осигуреност на ДНП и неговите офиси ⇒ Ниска численост на персонала ⇒ Недостатъчна квалификация на персонала на ДНП ⇒ Липсват връзки с общинските администрации и природозащитните екологични НПО на национално ниво ⇒ Недостатъчно развита система от партньорства за устойчив туризъм между ДНП и всички заинтересовани страни в прилежащите на НП Пирин територии ⇒ Слаба обществена подкрепа за парка
Развитие на прилежащите населени места	⇒ Липса на информационно – посетителски центрове и информационни пунктове ⇒ Недостатъчна информация и реклама за парка ⇒ Прилежащите населени места не се използват достатъчно като спортен, рекреационен и туристически ресурс, като бази за еколого-образователни мероприятия и за научно-изследователски дейности ⇒ Не добре развита транспортна и туристическа инфраструктура ⇒ Недостиг на средства за опазване на обекти на КИН и за съхранение на местни обичаи и занаяти
Необходимост от териториална връзка на парка с други защитени територии	⇒ Установени извън парка приоритетни местообитания и територии (резерват Ореляк и др.), ⇒ Някои територии с голямо видово богатство са разположени в ниските и средно високи зони на Пирин, извън територията на НП

1.23. ПОТЕНЦИАЛНА СТОЙНОСТ НА ЗАЩИТЕНАТА ТЕРИТОРИЯ

ПОКАЗАТЕЛ ОЦЕНКА	ОСНОВАНИЕ
Биологично разнообразие Национален парк Пирин е територия с висока степен на биологично разнообразие отнесено като цяло към страната	⇒ Установените растителни съобщества са общо 260 на брой, от които 155 са формирани с едификаторната роля на дървесните видове, част от синтаксоните са ендемични ⇒ Общият брой на водораслите установени на територията на парка е 165, което е около 30 % от видовете, растящи в България ⇒ На територията на парка са установени 367 вида лишеи, което е около 52% от видовете в българската лишейна флора ⇒ Броят на установените представители на висшата флора в границите на парка е около 1315 вида, което е около 30 % от флората на България. От тях консервационно значими са общо 149 вида и подвида: - *114 вида са, включени в Червената книга на България* - *54 вида са защитени* - *14 растителни вида и 4 подвида са локални ендемити* - *17 вида са българските ендемити* - *86 вида са балкански ендемити* ⇒ Установените лечебни растения са 182 вида ⇒ Групата на безгръбначните животни е представена с близо 30 % от видовете в България ⇒ Установените 159 вида птици, представляват 40 % от видовото разнообразие за България ⇒ Видовото разнообразие на бозайниците в парка е около 50 % от бозайната фауна в България
Ландшафтно разнообразие Външният облик на природата и ландшафта на НП Пирин предлага разнообразие, индивидуалност и красота, които са съществен фактор за осигуряване на продължително въздействие върху хората при техния отдих	⇒ Определени са 16 групи ландшафти ⇒ Богата ландшафтна структура - характерни неповторими пиринski пейзажи с множество малки и големи панорами, разнообразие от гледки към гора и разпръсната зеленина, циркусни долини и зъбери ⇒ Големият брой езера създават типичните за Пирин езерни ландшафти, най-привлекателни за туристите ⇒ В близък план се очертават зелени и цъфтящи поляни с живописни окрайнини на горски масиви, сипеи, грохоти и скални стени, формирани от природата в сменящи се цветове, светлини и сенки, в зависимост от годишното време, от надморската височина , формите на релефа, скалният субстрат и часовете на денонощието
Място на обекта в екологичната мрежа на България и Европа По отношение на националната мрежа от защитени територии НП Пирин има висока стойност, като обект от НАТУРА 2000	⇒ В Директива 92/43/ЕС са включени: 4 растителни вида - Скален пелин *Artemisia eriantha* Ten, Снежно кокиче *Galanthus nivalis* L, Жълта тинтява *Gentiana lutea* L., Сибирски див тютюн *Ligularia sibirica* (L.) Cass Гръбначна фауна - планински кефал (*Leuciscus souffia*) и 24 вида бозайници ⇒ В Директива 79/409 са включени 40 вида птици срещащи се в НП Пирин
Територия за съхранение на местообитания и видове с европейско и световно консервационно значение Световното и европейско значение на НП Пирин се определя от ролята му като	⇒ 10 вида природни местообитания попадат в списъка на Европейските, нуждаещи се от специални мерки за охрана - Annex I от Резолюция № 4 / 1996 ⇒ На територията на парка се намират най-големите естествени комплекси от балканския ендемичен вид бяла мура и балканския субендемичен вид черна мура ⇒ НП Пирин е основен център за опазване на редица редки,

основно формообразувателно огнище за висшата флора в международен план и като основен център за опазване на местообитания на редица редки, защитени и ендемични растителни и животински видове	защитени и ендемични видове от Европейска и световна значимост - *Видове, включени в Червения списък (Red List) на IUCN от 1997 г. – 21 вида* - *Видове, включени в Директива 92/43 – 4 вида* - *Всички представители на сем. Салепови и сем. Кокичеви, срещащи се в парка, са включени в в конвенцията CITES приложение 6 – общо 21 вида* ⇒ Мечото грозде (*Arctostaphylos uva-ursi (L.) Spreng.*), исландския лишей (*Cetraria islandica* L.) и жълтата тинтява (*Gentiana lutea L.*) са включени в списъка на застрашените лечебни растения посочени от Европейския съюз в Разпореждане (ЕС) N 338/97 (Medicinal species, listing in the annex of Regulation (EC) N 338/97) ⇒ Планинския кефал (*Leuciscus souffia*) е включен в Приложение III на Бернската Конвенция и Приложение II на Директива 92/43 ⇒ Установени са птици от списъка на IUCN — 1 гнездящ вид (ливаден дърдавец), BONN - 54 вида, BERN - 148 вида, CITES - 29 вида, DIR 79/409 - 40 вида, EMERALD - 37 вида ⇒ Със значими популации са представени видове от Националната Червена книга: вълк, мечка, златка, дива коза
Обект за образователни и научно-изследователски дейности Разнопосочните интереси за ползване на територията на НП Пирин определят неговото значение като обект за образователни програми и изследователски дейности, свързани с дългосрочен ефект върху опазването на природния комплекс	Направления, подходящи за провеждане на научно-изследователски дейности: ⇒ Опазване и поддържане на биоразнообразието - *Наблюдения на процесите в екосистеми и територии след нарушения от естествен и антропогенен характер* - *Мониторинг на сукцесионните процеси в основните типове съобщества* - *Изясняване на популационните параметри на консервационно значими видове и на тяхната чувствителност към негативните антропогенни влияния* - *Опазване на наличното видово богатство от автохтонни животни, местни породи и сортове* ⇒ Дългосрочен мониторинг на глобалните промени, свързани с водите и трансграничния пренос на замърсяващи вещества Направления, подходящи за провеждане на образователни програми: ⇒ Опознаване и защита на редки и застрашени в европейски и световен мащаб видове в района на парка ⇒ Запознаване с дивата природа и правилата за поведение в Парка ⇒ Събиране на различни видове дървесни и недървесни ресурси ⇒ Повишаване информираността и познанието на местните хора за ценността и значимостта на природния комплекс
Феномен в ландшафтно и геоморфологично отношение Геоморфологичните особености на НП Пирин го правят неповторим в национален и в международен план	⇒ Гранитни скали - заемат значителни площи върху целия Парк и придават специфичен облик на алпийската зона ⇒ Мраморни скали - уникални в Европейски и световен мащаб природни местообитания ⇒ Типични за Пирин ледникови форми на релефа - циркуси, ледникови легла, грегови тераси ⇒ Пирамидални, игловидни или конусовидни трудно достъпни върхове "карлинги"

Ресурси Голямо е значението на НП Пирин за формиране на трайна политика за устойчиво и природосъобразно ползване на природните ресурси	⇒ Алпийските и субалпийски пасищата се използват като евтин източник на фураж през летните месеци ⇒ В НП Пирин се развиват редица гъби с превъзходни вкусови качества (анасонова печурка, кафява горска печурка, обикновена манатарка, борова манатарака, пачи крак, виолетка, сърнела, челядинка и др.) ⇒ Установени 182 вида лечебни растения. За лични нужди се ползват плодовете на черна боровинка, леска, малина, капина, жълт кантарион, риган, мащерка, и др. ⇒ На територията на НП Пирин се намират най - големите естествени комплекси от черна боровинка ⇒ Широко разпространени в Пирин са два вида охлюви, предмет на събиране ⇒ НП Пирин се използва като източник на вода за питейно-битово водоснабдяване
Територия с възможности за развитие на туризъм и рекреация Територията на НП Пирин предлага условия за развитие на устойчив туризъм, които отговарят на разнопосочните интереси на българските и чужди туристи	⇒ Отделни видове ландшафти се възприемат в пространствено-зрително взаимодействие с околната среда и служат като естествен фон за туризъм, спорт и рекреация ⇒ Пирин е най-предпочитаната планина в България, присъства в над 70% от програмите за активен и приключенски туризъм ⇒ Достъпност и инфраструктурна обезпеченост, много възможности за интересно, автентично и обогатяващо пътуване, сравнително богатата информация, печатни материали и програми ⇒ Съществуващите пешеходни туристически пътеки са достатъчни за равномерното разпределение на посетителите и насочването им към всички части на парка ⇒ В парка могат да се развиват много видове спорт: пешеходен туризъм, пистови ски, алпинизъм, пещерняческо, коло- и конен туризъм, тематичен/познавателен туризъм, алтернативен туризъм обвързани със селищата в подножието на Пирин ⇒ Съществуват условия за нови зимни туристически практики: турове със снегоходки и със ски с панти (за преходи) ⇒ Има възможности за целогодишни програми, съчетаващи рекреация и туризъм, комбинирани с балнеолечение ⇒ Културното и историческо наследство /КИН/ е основна предпоставка и ресурс за развитие на познавателния туризъм, който придобива все по-голяма популярност
Източник на ползи за местното население Възможностите и предимствата, които предлага Националния парк са от голямао значение за генериране на приходи за местните общности	⇒ За управляващи и стопанисващи – водачество, продажба на карти и информационни материали, ползване на ресурси и др. ⇒ За фирми в сферата на туристическото обслужване – предлагане на разнообразни и качествени допълнителните услуги, развитие на алтернативни форми на туризъм с цел икономическо съживяване на селските райони ⇒ Възможности за предлагане на екологично чиста продукция, чрез развитие на традиционното животновъдство

ЧАСТ 2:
ДЪЛГОСРОЧНИ ЦЕЛИ И ОГРАНИЧЕНИЯ

2.0. ПРИНЦИПИ ПРИ ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ЦЕЛИТЕ

Определянето на целите е направено съгласно изискванията на Закона за защитените територии и приетата система за категоризация на Международния съюз за защита на природата IUCN.

> **Чл. 18.** (2) Националните паркове се управляват с цел:
> 1. поддържане разнообразието на екосистемите и защита на дивата природа;
> 2. опазване и поддържане на биологичното разнообразие в екосистемите;
> 3. предоставяне на възможности за развитие на научни, образователни и рекреационни дейности;
> 4. създаване на предпоставки за развитието на туризъм, екологосъобразен поминък на населението и други дейности, съобразени с целите по т. 1 - 3.
>
> *Закон за защитените територии*

Съгласно целите на управление при системата за категоризация IUCN, Национален парк Пирин обхваща следните категории защитени територии:

> **Категории Ia** - защитена територия, управлявана основно с научни цели и
> **Ib** - защитена територия, управлявана основно с цел опазване на дивата природа
>
> **Категория II** - Национален парк - защитена територия, управлявана основно с цел опазване и възстановяване на екосистемите
>
> *IUCN - Насоки за управление на категории защитени територии*

Основният принцип е територията да бъде управлявана по такъв начин, че да се осигурява опазване и поддържане на биоразнообразието в дългосрочен план.

2.1. ДЪЛГОСРОЧНИ ЦЕЛИ

Определените в тази част дългосрочни цели са насочени към:

⇒ Постигане на опростена, последователна система на зониране с ясни режими /Част 3/, които могат да се прилагат от заинтересованите страни;

⇒ Създаване на управление на парка, което отговаря на международните стандарти и позволява да се използва призванието на НП Пирин като обект на Световното природно наследство.

На базата на констатациите и оценките в Част 1 са формулирани главни и второстепенни цели, които са основа за определяне на управленски решения и конкретни дейности на парковата администрация през следващите 10 г. */Таблица 30/*

2.2. ОГРАНИЧЕНИЯ

По отношение на степента на усилията за отстраняване на заплахата и доколко е възможно и реалистично тя да бъде премахната, оценката в *Таблица 30* е извършена по точкова система, както следва:

3 т. - отстраняването на ограниченията/заплахите са задача на Управлението на Националния парк и е необходимо да бъдат предприети задължителни мерки за тяхното премахване от страна на ДНП.

2 т. - отстраняването на ограниченията/заплахите не са задача само на Управлението на Националния парк, но е необходимо ДНП да предприеме инициативи за тяхното премахване.

1 т. - отстраняването на ограниченията/заплахите не е задача на Управлението на Националния парк и изисква допълнителни проучвания и привличане на още инстанции и партньори, за да се предприемат необходимите мерки

ВТОРА ОЦЕНКА

2.3. ЕФЕКТ НА ОГРАНИЧЕНИЯТА ВЪРХУ ДЪЛГОСРОЧНИТЕ ЦЕЛИ

Степените на влияние на ограничението/заплахата върху целите са определени от експертите разработили отделните части на плана за управление на НП Пирин. Оценката е формирана по точкова система както следва:

2.3.1. По отношение на влиянието на ограниченията и заплахите върху постигане на поставените главни цели

3 т. Значително

2 т. Средно

1 т. Незначително

2.3.2. По отношение на териториалния обхват на влиянието на ограниченията и заплахите в парка

3 т. Повсеместно – оказва влияние върху целия парк

2 т. Локално – оказва влияние върху определена част от парка

1 т. Потенциално – възможно е при определени ситуации да окаже влияние

2.3.3. Оценка на ограниченията и заплахите за предприемане на мерки в рамките на 10-годишен План за управление на НП Пирин

При представената в *Таблица 30* оценка са взети под внимание:

⇒ доколко отстраняването на посочените ограничения/заплахи е задача на Управлението на Националния парк и може да бъде извършено от него съгласно критериите, описани в т.2.2.;

⇒ ефектът на ограничението респ. заплахата върху целите, съгласно критериите описани в т. 2.3.1. и 2.3.2.

Ограниченията и заплахите с най-много точки са основа за определяне на приоритетите описани в т. 4.1.

Таблица 30
Оценка на ограниченията и заплахите

Определяне на главни цели	Определяне на второстепенни цели/подцели Насоки за тяхното постигане	Ограничения и заплахи и тяхното влияние върху постигане на целите	Отговорност на ДНП сгл. т.2.2.	Влияние върху целите сгл. т. 2.3.1	Обхват на влиянието сгл. т. 2.3.2	Обща оценка на ефекта
1	2	3	4	5	6	7
I. Съхраняване, опазване и поддържане на естествеността и ненарушеността на екосистемите и ландшафта	**1. Запазване естествения характер на горските екосистеми и протичащите в тях сукцесионни процеси** ⇒ Ненамеса в горските екосистеми в резерватната зона ⇒ Намеса в целостта и структурата на горските екосистеми извън резерватите само при строго доказана необходимост */m.1.22.2.2./* ⇒ Постепенна подмяна на неместните дървесни растителни видове с подходящи местни видове */m.1.13.2./* ⇒ Мониторинг на състоянието **2. Запазване и възстановяване естествеността на алпийските и субалпийските съобщества** ⇒ Регламентиране на пашата */m.1.22.2.2./* ⇒ Мониторинг на състоянието **3. Запазване и съхраняване на естствените скални съобщества, вкл. пещерите** ⇒ Регламентиране местата за екстремни спортове и контрол на въздействието им върху състоянието на природния комплекс ⇒ Мониторинг на състоянието	**Тенденции от естествен характер**				
		Глобално затопляне на климата - оказва влияние върху видовото разнообразие и ресурсите		1	1	2
		Лавини, снеголоми и снеговали, ветровали и ветроломи – водят до промяна на местообитанията за определен период		1	1	2
		Естествено възникнали пожари – водят до възникване на вторични след пожарни сукцесии		1	1	2
		Тенденции от антропогенен характер				
		Нарушаване на определените режими в зоните – води до ерозия и нарушаване на естествения характер на екосистеми и протичащите в тях сукцесионни процеси /т.1.22.1.1./	3	3	2	8
		Прекомерно натоварване на определени местата за спорт и отдих – води до ерозия и нарушаване на екосистемите и ландшафта	3	2	2	7
		Липса на система за почистване на отпадъци и отпадни води	3	2	2	7

	4. Запазване естествеността на речните и езерни екосистеми ⇒ Недопускане на отклоняване на водни количества от езерата и реките */т.1.10.1.6./* ⇒ Елиминиране на замърсяването на езерните екосистеми и крайречните съобщества */т.1.22.1.5./* ⇒ Мониторинг на състоянието **5. Опазване на видове заплашени от директно унищожаване** ⇒ Опазване от бракониерство и бране на защитени растителни видове ⇒ Запазване естествения облик на консервационно значими съобщества и такива, в които участват консервационно значими видове */т.1.14. и 1.15./* ⇒ Опазване на всички консервационно значими, типични за парка животински видове и техните местообитания */т.1.15.5.3./* ⇒ Мониторинг на състоянието на популациите **6. Запазване естествеността на типичните елементи на ландшафта и възстановяване на нарушени територии** ⇒ Отчитане на въздействието на пашата ⇒ Мониторинг на естествените процеси след ветровали, пожари, лавини и предишна човешка намеса ⇒ Определяне на мерки за райони, които са засегнати от антропогенна дейност (застроени територии, ерозирани терени и др.) ⇒ Ограничаване развитието на инфраструктурата */т. 1.22.1.2. и 1.22.1.3./*	**Неправилно ползване на ресурси** - води до намаляване на наличното видово богатство и слабо възпроизводство на консервационно значими видове	3	3	3	9
		Пряко унищожаване на видове – води до намаляване на биологичното разнообразие на консервационно значими видове */т.1.15.5.3./*	2	3	3	8
		Неорганизираната паша води до промяна на тревния видов състав и загуба на видове	3	2	2	7
		Пожари вследствие на немарливост на посетители - водят до нарушаване на условията в местообитанията и ландшафта */т.1.16.5.6./*	3	3	2	8
		Зарибяване и неконтролиран риболов във водоемите – води до нарушаване естествеността на речните и езерни екосистеми (отнася се в най-голяма степен за балканската пъстърва), */т.1.16.6.2./*	3	3	2	8
		Интереси за водохващания и строителство на ВЕЦ води до опасност от промяна на водния режим и нестабилност на местообитанията на влажни терени	2	3	1	6

Определяне на главни цели	Определяне на второстепенни цели/подцели Насоки за тяхното постигане	Ограничения и заплахи и тяхното влияние върху постигане на целите	Отговорност на ДНП т.2.2.	Влияние върху целите т. 2.3.1	Обхват на влиянието т. 2.3.2	Обща оценка на ефекта
II. Предоставяне на възможности за природозащитно образование и интерпретация	**1. Подпомагане на посетителите на парка при опознаване на интересните местообитания и видове в парка** ⇒ Обучаване на водачи ⇒ Обучение на целеви групи с акцент обучение за опазването и съхранението на приоритетни местообитания */m.1.16.9.3./* **2. Повишаване информираността и познанието на местните хора за ценността и значимостта на природния комплекс** ⇒ Интерпретативно представяне на информация за НП Пирин, като обект на световното природно наследство */m.1.16.9.6./*	**Ограничения и тенденции извън парка** **Недостатъчна информираност на местните хора и посетителите на парка за биоразнообразието и ценността на екосистемите** – води до нестабилност на природните местообитания **Недостатъчна проученост на интересите на туристите** – затруднява промяната на отношението на посетителите към защитените територии **Липса на информационни и посетителски центрове**	3 3 3	2 3 2	1 2 3	6 8 8
III. Насърчаване на научни изследвания	**1. Проучване на естествените екологични процеси в екосистеми и територии след нарушения от естествен и антропогенен характер** ⇒ Оценка при намеса или промени във видовото разнообразие */m.1.21./* **2. Изясняване на популационните динамики на консервационно значими видове и на тяхната чувствителност към негативните антропогенни влияния** */m.1.14. и 1.15./* ⇒ Създаване на база от данни за биологичното разнообразие в парка ⇒ Изготвяне на фотодокументация	**Ограничения и тенденции извън парка** **Липса на системно и обвързано планиране и публикуване на научно-изследователска дейност** в защитената територия между институтите на БАН, ВУЗ, НПО **Недостатъчна инициатива за търсене на допълнително финансиране** по програми	1 1	1 1	1 1	3 3

Определяне на главни цели	Определяне на второстепенни цели/подцели Насоки за тяхното постигане	Ограничения и заплахи и тяхното влияние върху постигане на целите	Отговорност на ДНП съгл. т.2.2.	Влияние върху целите съгл. т. 2.3.1	Обхват на влиянието съгл. т. 2.3.2	Обща оценка на ефекта
IV. Осигуряване на приходи за местните общности в резултат на възможностите и предимствата на Националния парк	**1. Повишаване на икономическите ползи за местното население, без това да въздейства негативно върху природния комплекс** ⇒ Изработване на стратегия за прекратяване и системен контрол на замърсяването ⇒ Определяне на нови форми на ползване на природните ресурси, които не нарушават целостта и продуктивността на екосистемите – екотуризъм, култивиране на някои ценни диворастящи видове и др. **2. Постигане по-голяма продаваемост и по-висока цена на местни продукти и услуги** ⇒ Използване на международната ценност на парка за привличане на туристи ⇒ Разработване на марка/патент за предлаганите в района на парка продукти и услуги **3. Опазване на наличното видово богатство от автохтонни домашни животни** ⇒ Поддържане на високопланински пасища с помощта на изчезващи и застрашени местни породи */m.1.16.4.9./* ⇒ Развитие на алтернативен (еко, познавателен, селски, аграрен) туризъм,	**Тенденции от антропогенен характер** **Лоши санитарно – хигиенни условия в хижите и заслоните и затруднения със събирането и извозването на битовите отпадъци** води до замърсяване на прилежащите територии и водни обекти */m.1.22.1.5./* **Неефективно ползване на съществуващите туристически ресурси и липса на интерпретация на природното и културно-историческото наследство** води до намаляване на възможностите за повишаване на икономическите ползи за местното население */m.1.22.1.4./* **Липса на координация на услугите свързани с парка и контрол върху тях** */m.1.22.2.1./* **Ограничения и тенденции извън парка** **Лошите санитарно-хигиенни условия и липса на специализирана туристическа инфраструктура** в прилежащите на НП Пирин територии */m.1.22.2.1./* **Липса на държавна политика за**	2 2 2 1 1	3 3 3 3 2	3 3 2 2 1	8 8 7 6 4

	използващ качествата и историята на местните породи и традиционните начини на отглеждането им */m.1.22.2.2./* **4. Въвличане на местното население, общините и неправителствените организации в развитието на малкия и среден бизнес**	**популяризиране на България като дестинация за алтернативен туризъм**				
Определяне на главни цели	**Определяне на второстепенни цели/подцели** Насоки за тяхното постигане	**Ограничения и заплахи и тяхното влияние върху постигане на целите**	**Отговорност на ДНП** **т.2.2.**	**Влияние върху целите** **т. 2.3.1**	**Обхват на влиянието** **т. 2.3.2**	**Обща оценка на ефекта**
V. Усъвършенстване политиката на управление и специализирана охрана на националния парк	**1. Изграждане на широка обществена подкрепа за Националния парк** ⇒ Изграждане на работеща система от партньорства за устойчиви дейности между всички заинтересовани страни в прилежащите на НП Пирин територии **2. Провеждане на дългосрочен мониторинг, поддържане и периодична актуализация на база данни за:** ⇒ Състояние на хигрофилни съобщества на преовлажнени терени и торфените съобщества ⇒ Състояние на горските екосистеми и процесите протичащи в тях ⇒ Съобщества, включващи редки, защитени и ендемични видове **3. Системно обучение на парковата охрана** ⇒ Обучение на рейнджърите за провеждане на мониторинг ⇒ Разработване на програма за обучение на парковата охрана в разпознаване на растителните, животинските и гъбни видове с природозащитен статус и по	**Неефективна структура на управление и недостатъчен персонал на ДНП** води до неефективна охрана на парковата територия **Недостатъчни бюджетни финансови средства за обучение на персонала и охрана** води до трудности в управлението и обслужването на посетителите **Липса на изградени местни структури за работа в партньорство** затруднява изграждане на по-широка обществена подкрепа за парка	3 2 2	3 3 3	3 1 3	9 6 8

	прилагане на законовата рамка и режими в защитена територия */m.1.22.4./* **4. Промяна на имиджа на "полицаи" на служителите от парковата охрана** ⇒ Осигуряване на редовен достъп до информация на местните хора от страна на парковата дирекция ⇒ Създаване на добра комуникация между парковата администрация, парковата охрана и местните хора **5. Управление на туристическия поток** ⇒ Поддържане и изграждане на информационна система на територията на парка */m.1.22.2.1./*					
Определяне на главни цели	**Определяне на второстепенни цели/подцели** Насоки за тяхното постигане	**Ограничения и заплахи и тяхното влияние върху постигане на целите**	**Отговорност на ДНП** **т.2.2.**	**Влияние върху целите** **т. 2.3.1**	**Обхват на влиянието** **т. 2.3.2**	**Обща оценка на ефекта**
VI. Съблюдаване и спазване на законовата и институционалната база	**1. Уреждане на собствеността на сгради и съоръжения съгласно действащата нормативна база** */m.1.22.3./* **2. Ефективно прилагане на законодателството** ⇒ Отстраняване на незаконни постройки и съоръжения */1.19.2. и 1.19.3./* ⇒ Контрол върху: - Изпълнение на концесионните договори - Зарибяване и риболов - Достъп с автомобили - Замърсяване с битови отпадъци - Замърсяване на води, въздух и др. ⇒ Борба с бракониерството	**Неизяснена собственост на сгради и обекти** – води до затруднен контрол на дейностите на ползвателите и липса на интереси за инвестиции за подобряване на състоянието на обектите **Липса на нормативна база за финансови постъпления** от печалби на други ползватели на Парка **Неефективното законодателство** затруднява борбата с бракониерството	3 2 2	3 2 3	3 1 3	9 5 8

2.4. ПОТЕНЦИАЛНИ ВЪЗМОЖНОСТИ НА ПАРКА

Определените потенциални начини на ползване на парка реално съществуват и тяхното съблюдаване при управлението на НП Пирин е важно за постигане на поставените цели. В момента тези възможности не се използват пълноценно. Причините са предимно институционални, но се наблюдава повишаване на мотивацията от страна на парковата администрация за качествени промени в управлението и желание за по-широко сътрудничество със заинтересованите страни за осъществяване на дългосрочните цели. По отношение на потенциалните си възможности, НП Пирин е многофункционален обект.

Оценката на изброените потенциални възможности е направена за всяка от функциите в съответствие с определените цели. Тя е основа за определяне на програми и проекти в част 4, за балансирано реализиране на потенциалите на парка.

2.4.1. Национален парк Пирин е еталон за естествени сукцесионни процеси в югоизточна Европа

Територията на парка предлага условия за опазване на типичните за парка видове и местообитания, включващи голям брой ендемити: бяла и черна мура, дива коза, балканска пъстърва и др.

Паркът като цяло представлява сериозна база за провеждане на научно-изследователски дейности и дългосрочен мониторинг, която може да подпомага опазването и поддържането на биоразнообразието и устойчивото развитие на научна основа.

2.4.2. Национален парк Пирин е обект за осъществяване на връзка с другите защитени територии в района с цел опазване на дивата природа и на богатото видово и генетично разнообразие

Територията на парка предлага условия за съхраняване, опазване и поддържане на естествеността и ненарушеността на екосистемите и ландшафта. При направените проучвания са картирани райони с максимално запазени местообитания, долинни, езерни и скални ландшафти с незначително антропогенно въздействие.

Местоположението на парка и близостта на други защитени територии в района, като НП Рила, резерватите Тисата, Ореляк и Али ботуш, позволява осъществяване на връзка между добре запазени природни местообитания и ландшафтни структури, обмен на генетичен материал и запазване на популациите на бозайници и птици.

2.4.3. Национален парк Пирин е обект за провеждане на екологично-образователни и интерпретативни програми

НП Пирин предлага богата и интересна информация за растителния и животински свят, за типични за района местообитания и видове и условия за нейното интерпретиране. Наблюдава се повишен интерес на местно, национално и международно ниво за обучение по целеви групи и интереси с цел опознаване и защита на консервационно значими видове в района на парка, запознаване с правилата за поведение и др.

Необходимо е управлението на парка да бъде по-тясно свързано с местното население и неправителствени организации, което може да промени общественото мнение към защитените територии в икономически и социален аспект. Все още е недостатъчна квалификацията на специалисти в управлението за ангажиране на обществеността и осигуряване на нейното участие и отговорност в опазване на природата.

2.4.4. Национален парк Пирин е модел за развитие на устойчив туризъм на местно, национално и международно ниво

НП Пирин е притегателен център за туристи в населените места около парка. Съществуващият посетителски интерес към НП Пирин е обусловен от големите възможности, които парковата територия предлага в съчетание с прилежащите територии:

⇒ Сравнително равномерно разпределени интересни маршрути, насочващи посетителите към всички части на парка

⇒ Специализирани маршрути свързващи места с биологично разнообразие, обекти на КИН, туристически обекти, панорамни погледни места и други защитени територии в района
⇒ Места за отдих и различни видове спорт
⇒ Изградена леглова база
⇒ Богатата информация, печатни материали и програми
⇒ Богато културното-историческо наследство в прилежащите територии

По-ефективното ползване на съществуващите туристически ресурси може да осигури повишаване на икономическите ползи за местното население и ползвателите.

2.4.5. Национален парк Пирин е модел за публично управление на защитена територия

Дългогодишният опит на дирекцията е предпоставка за бъдещо координирано управление на НП Пирин. ДНП, в партньрство с общините, местните неправителствени организации и местните държавни структури, могат да играят важна роля в управлението на територията на НП Пирин, тъй като те се ползват с доверието на местните хора, представляват източник на информация и могат да съвместят изискванията на различните заинтересовани страни.

В момента дейността на дирекцията няма достатъчна обществена подкрепа и разбиране. В много от населените места край парка не са чували за нейното съществуване. Настоящето ръководство на ДНП полага усилия за прозрачност при управлението и неговото отваряне към широката общественост в района. Това дава възможност за повишаване авторитета на ДНП, за промяна на мисленето на хората и желание от тяхна страна да участват в съхранението на природата.

2.4.6. Национален парк Пирин е средство за устойчиво икономическо развитие на прилежащите територии

Паркът, като обект на световното природно наследство, осигурява реални възможности за по-голяма продаваемост и по-висока цена на местни продукти и услуги.

Развитието на алтернативни форми на туризъм, в съчетание с развитието на традиционното животновъдство и възможности за предлагане на екологично чиста продукция, са предпоставка за икономическо съживяване на селските райони.

Алтернативите за повишаване на икономическите ползи, без това да въздейства негативно на природния комплекс, в момента се ползват много ограничено. Същевременно това е от изключително голямо значение за формиране на правилно отношение на местните хора към опазване на природния комплекс.

Без да влиза в противоречие с поставените главни цели, територията на парка предлага възможности за нейното включване в биорегионално планиране съгласно Програмата ***"Човек и биосфера"/т. 1.3.4/.*** и развитата в нея ***Концепция за Биосферните резервати.*** Територията на НП Пирин, заедно с включените в нея резервати Байови дупки - Джинджирица и Юлен, може да бъде свързана със съседни резервати и защитени територии */т.2.4.2./* и да бъде включена в българската и международна мрежа от биосферни резервати, с оглед повишаване на възможностите за съхраняване на биологичното разнообразие и устойчиво регионално развитие.

В Приложение на магнитен носител: "Отчети от проучвания и изследвания, извършени в процеса на разработване на проекта" е представен доклад за Биосферния резерват Байови дупки-Джинджирица и насоки за зониране на парка съгласно Програмата "Човек и биосфера". Той може да послужи, като основа за конкретни действия в тази насока.

ЧАСТ 3:

НОРМИ, РЕЖИМИ , УСЛОВИЯ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ОСЪЩЕСТВЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ

Зонирането на територията на НП Пирин е направено съгласно изискванията на Закона за защитените територии и принципите на приетата система за категоризация на Международния съюз за защита на природата IUCN. Системата за категоризация е създадена с цел да предостави база за международно сравнение и е предназначена за използване от всички страни. Според нея режимите и нормите в националния парк *"касаят основно опазването на естествени природни местообитания, където директната човешка намеса и измененията в околната среда са ограничени"*.

Съгласно поставените от IUCN изисквания, територията трябва да отговаря на следните условия:

⇒ поне две трети от територията трябва да са и за бъдеще да останат в естественото си състояние;

⇒ не трябва да включва големи застроени площи със стопански функции;

⇒ трябва да съществува местна управляваща структура.

Национален парк Пирин обхваща следните категории защитени територии, съобразно целите на управление по системата на IUCN:

I. Строга защита – отговарящи на категории Ia и Ib;

II. Опазване на екосистеми и отдих – категория II.

Границите на зоните са направени на база съществуващата кадастрална информация – отдели и подотдели. На местата, където кадастралните единици не съвпадат изцяло с определената граница на зоните, разделянето е направено по теренни дадености.

Предложените режими и норми са определени на базата на нормативно определени изисквания и аналитичната информация и оценки, представени в Част 1. Тяхното налагане цели преодоляване или ограничаване на въздействието на заплахите, идентифицирани в Част 2, осигуряване на условия за контрол и взимане на управленски решения.

За зонирането към географската информационна система на парка е изработен отделен слой от тип "полигон" и Карта № 19 "Функционално зониране" в М 1:25 000. За по-голяма практичност при охраната на парка, са изработени карти за всеки парков район, съдържащи: граници на кадастралните единици, хидрографска мрежа, пътища, сгради и съоръжения, туристически маршрути, граници на зони съгласно чл.5, местата за ползване на ресурси и др.

Забележка: Номерацията е направена по раздели от I до V, като всички основни позиции следват номера от 1 до 100

I. РЕЖИМИ И НОРМИ ОБЩОВАЛИДНИ ЗА ЦЯЛАТА ТЕРИТОРИЯ НА НАЦИОНАЛНИЯ ПАРК

РЕЖИМИ

1. На цялата територия на НП Пирин се въвеждат следните допълнителни забрани:

1) Строителство на нови и разширяване на съществуващи ски-писти и съоръжения;

2) Унищожаване, увреждане, преместване на обекти и съоръжения от административната, туристическата и информационната инфраструктура;

3) Бране на цветя;

4) Движение и паркиране на МПС извън определените и означени за това места, освен при изпълнение на служебните задължения на служители от ДНП, МВР, МО и други държавни органи;

5) Извършването на каквито и да било дейности, които са източник на шумово замърсяване, създаващо пречки за пълноценен отдих или нарушаващо нормалните условия в местообитанията на животинските видове населяващи територията на парка.

6) Изкуствено осветление на територии извън определената зона на сгради и съоръжения;

7) Скачане и плуване във водни площи;

8) Използване на плавателни средства като лодки, салове, водни колела, надуваеми гуми, дюшеци и други във водните площи, освен при поддържащи и възстановителни дейности, служебни мероприятия, научни изследвания, мониторинг и спасителни акции;

9) Миене и къпане в реките и езерата с перилни препарати и сапуни;

10)Не се разрешава летене под сто метра над земята с каквото и да е летателно средство (хеликоптери, делта планери, парапланери и др.) и кацане извън туристическата зона, определена от ПУ. Изключение се прави за спасителни операции и поддържащи дейности на Парка, които трябва да бъдат разрешени от ДНП.

11) Използване на моторизирани средства, освен при изпълнение на неотложни дейности в горите и спасителни акции ;

12) Каране на ски извън маркираните ски-писти и трасетата, определени с ПУ;

2. На цялата територия на НП Пирин се разрешават:

1) Охрана;
2) Спасителни акции;
3) Посещения с образователна цел;
4) Научни изследвания.

УСЛОВИЯ

3. Изграждането на противопожарни съоръжения се извършва по утвърден пожароустройствен проект.

4. Изграждането на нагледната информационна система в парка свързана с маркировка, информационни табла, указателни табели и печатна информация се извършва съгласно "Концепция за Информационна система на НП Пирин" от 2002 г.

II. ЗОНИРАНЕ И ФУНКЦИОНАЛНО ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ НА ЗОНИТЕ

5. В НП Пирин се обособяват следните зони:

1) определени по смисъла на чл. 19 от ЗЗТ – Резерватна зона, Зона за туризъм, Зона на сградите и съоръженията.

2) определени с Плана за управление съгласно чл. 19, т. 4 от ЗЗТ - Зона за ограничаване на човешкото въздействие, Зона за опазване на горските екосистеми и отдих, Зона за устойчиво ползване на открити площи и отдих.

Таблица 31
Разпределение на зоните по площ

Обозначение на зоната	Наименование на зоната	Съгласно ЗЗТ Чл.19	Съгласно категории на IUCN	Площ ха	% от общата площ на парка
Ia	Резерватна зона	т. 1	Ia	5991,8	14,8
Ib	Зона за ограничаване на човешкото въздействие	т. 4	Ib	8198,5	20,3
IIa	Зона за опазване на горските екосистеми и отдих	т. 4	II	18245,0	45,2
IIb	Зона за устойчиво ползване на открити площи и отдих	т. 4	II	6806,8	16,9
III	Зона за туризъм	т. 2		895,1	2,2
IV	Зона на сгради и съоръжения	т. 3		218,8	0,6
Общо				**40356,0**	**100**

6. За зона **Ia - резерватна зона,** се обявяват територите на резерватите Юлен и Баюви дупки-Джинджирица съгласно заповедите за тяхното обявяване.

1) Площта на зоната е 5991,8 ха, или 14,8 % от общата площ на парка.

2) Резерватната зона се управлява с цел:

а) Запазване на естествените сукцесионни процеси в екосистемите;

б) Опазване на образци от естествени екосистеми, включващи характерни и/или забележителни диви
растителни и животински видове и местообитанията им;

в) Запазване на структурни особености на ландшафта;

г) Насърчаване на научно-изследователска дейност и екологичен мониторинг.

3) Зоната отговаря на следните критерии за определяне на режими и норми:

а) свободна от директна човешка намеса;

б) съхраняването на биоразнообразието е постижимо само чрез опазване и не изисква активно управление или манипулиране на местообитанията;

в) достатъчно голяма и дава възможност за постигане на целите, поради които се опазва.

7. За зона **Ib - зона за ограничаване на човешкото въздействие** се обявяват територи, без промени или само със слаби промени на местообитанията, със запазени естествен характер и развитие, места, в които са установени застрашени местообитания на консервационно значими видове.

1) Площта на зоната е 8198,5 ха, или 20,3 % от общата площ на парка.

2) Зоната за ограничаване на човешкото въздействие се управлява с цел:

а) поддържане на естествени процеси и качества на околната среда за дълъг период от време;

б) съхраняване на естественото състояние на места, в които са установени застрашени местообитания на консервационно значими видове от флората или фауната и е необходим по-строг режим на достъп и ползване;

в) осигуряване на достъп по начин, който едновременно осигурява физическо и духовно удоволствие
на посетителите и поддържа качествата на дивата природа на територията за настоящи и бъдещи поколения;

г) осъществяване на екологичен коридор между консервационно значими природни местообитания и защитени територии във и извън границите на парка.

3) Зоната отговаря на следните критерии за определяне на режими и норми:

а) разполага с естествени качества с високо консервационно значение и позволява преустановяване на човешкото въздействие, което гарантира устойчивост при управлението;

б) отличава се с характерни екологични, геологични, и изключителни ландшафтни дадености, които са от значение за природозащитни научни и образователни цели;

в) достатъчно голяма и позволява едновременно опазване и прилагане на описаните форми на управление.

8. За зона **IIа - зона за опазване на горските екосистеми и отдих**, се обявяват територи от НП Пирин, заети с горско-дървесна растителност, вкл. клек.

1) Площта на зоната е 18245,0 ха, или 45,2% от общата площ на парка.

2) Зоната за опазване на горските екосистеми и отдих се управлява с цел:

а) опазване на екологичната ненакърненост на горските екосистеми за сегашното и бъдещи поколения;

б) запазване на екологичните, геоморфоложки и естетически дадености;

в) осигуряване на условия за естествено развитие на горските екосистеми;

г) поддържане на възможно най-естествено състояние на представителни територии, представляващи примери за съществуващите физикогеографски региони, природни местообитания, генетични ресурси и видове;

д) осигуряване на хранителна база за животинските видове;

е) създаване на условия и насочване на посетителите към форми на духовно, образователно, културно и рекреационно ползване, което осигурява запазване на територията в естествено или близко до естественото й състояние.

3) Зоната отговаря на следните критерии за определяне на режими и норми:

а) съдържа значителни представителни естествени райони, в които растителните и животинските видове, местообитанията и геоморфологични местности са със специално духовно, научно, образователно и рекреационно значение;

б) достатъчно голяма, обхваща изцяло екосистеми, които не са променени или са слабо повлияни от човешка намеса.

9. За зона **IIb - зона за устойчиво ползване на открити площи и отдих** се обявяват пасищните територии от НП Пирин, традиционно свързани с планинското животновъдство и поддържани от тази дейност.

1) Площта на зоната е 6806,8 ха, или 16,9% от общата площ на парка.

2) Зоната за устойчиво ползване на открити площи и отдих се управлява с цел:

а) опазване и поддържане на биологичното разнообразие и ландшафта в рамките на територията в дългосрочен план.

б) стимулиране на отговорни и целенасочени начини на дълготрайно устойчиво ползване за поддържане на екосистемите.

в) опазване на природните ресурси от методи на ползване, които увреждат биоразнообразието на територията.

г) използване на ресурси, посредством мерки, които не са в противоречие с целите на управлението.

д) подпомагане на регионалното развитие.

3) Зоната е достатъчно голяма и позволява определяне на норми и режими за дългосрочно използване на

ресурси без да се нарушават природните ценности.

10. За зона **III - зона за туризъм**, се обявяват територии от НП Пирин в районите на Банско и Добринище, със съществуващо интензивно туристическо натоварване и със съществуващи в тях спортни съоръжения, вкл. предвидените и одобрени от МОСВ за изграждане, по ТУП на "Ски-зона с център Банско".

1) Площта на зоната е 891,8 ха, или 2,2 % от общата площ на парка.

2) Зоната за туризъм се управлява с цел:

а) максимално запазване на екологичните, геоморфоложки и естетически дадености;

б) създаване на условия и насочване на посетителите към форми на спортно, туристическо и рекреационно ползване, което осигурява запазване на територията в близко до естественото й състояние;

в) опазване на природните ресурси от методи на ползване за туризъм и спорт, които увреждат биоразнообразието на територията на парка, извън зоната;

г) осигуряване на условия за развитие на специализиран туризъм и спортни дейности.

3) Зоната отговаря на следните критерии за определяне на режими и норми:

а) ясно обособена и обхваща екосистеми, които са повлияни от човешка намеса;

б) достатъчно голяма и позволява дългосрочното използване на съществуващите туристически ресурси и спортни съоръжения без допълнително нарушаване на природните ценности.

11. За зона **IV - зона на сгради и съоръжения**, се обявяват районите на съществуващите хижи, почивни домове, бунгала, сгради на парковата администрация, трафопостове, каптажи, просеки за въздушни електропроводи противопожарни просеки, пътища, съществуващи ски-писти и съоръжения и тези в процес на изграждане по утвърдени проекти, местата за ново строителство предвидени с проекти и включени от Плана за управление, както и строителство, определено от Плана за целите на Националния парк.

1) Площта на зоната е 222,1 ха, или 0,6 % от общата площ на парка.

2) Зоната на сгради и съоръжения се управлява с цел:

а) опазване на природните ресурси от методи на ползване и поддържане на обектите, които увреждат

биоразнообразието на територията на парка;

б) отстраняване на незаконни сгради и съоръжения;

в) подобряване и поддържане на необходимите санитарно-хигиенни условия в обектите за настаняване;

г) определяне на ограничени територии, подходящи за отдих и пребиваване на посетители - пикници,

кътове за отдих, заслони, палатъчни лагери и други туристически обекти;

д) осигуряване на условия за пребиваване на пастири;

е) предоставяне на възможности на парковата охрана за оптимално управление;

ж) създаване на условия за информационно обслужване на посетителите и интерпретации.

3) Зоната позволява определяне на норми и режими за дългосрочното използване на съществуващите туристически ресурси и спортни съоръжения, при максимално запазване на качествата на ландшафта отговаря на следните критерии за определяне на режими и норми:

III. РЕЖИМИ И НОРМИ ПО ЗОНИ

12. В зона **Ia - резерватна зона**, се забранява всякаква човешка дейност освен:

1) Преминаването на хора по маркирани маршрути включително с образователна цел;

2) Събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на

други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите;

3) Извършване на санитарни мероприятия само с разрешение от Министерството на околната среда и водите, издадено след положително научно становище от Българската академия на науките и положително решение на Националния съвет по биологичното разнообразие.

13. В зона **I b - зона за ограничаване на човешкото въздействие**, се забранява всякаква човешка дейност освен:

1) Пешеходен туризъм само по маркирани маршрути, включително с образователна цел;
2) Събиране на семенен материал, диви растения и животни с научна цел или за възстановяването им на

други места в количества, начини и време, изключващи нарушения в екосистемите;

14. В зона **II a – зона за опазване на горските екосистеми и отдих**, се забранява всякаква човешка дейност освен:

1) Потушаване на пожари и противопожарни дейности, съгласно план за действие на ДНП;
2) Поддържане на туристическите маршрути и обезопасителни съоръжения;
3) Преминаване на животни по определени с проект прокари;
4) Пешеходен туризъм и отдих;
5) Преходи със ски само по маркирани за целта трасета;
6) Събиране на гъби, билки и дивораст ящи плодове за лични нужди;
7) Поддържащи и възстановителни дейности в горите при строго доказана необходимост;
8) Регулиране числеността на животински видове;
9) Любителски риболов.

15. В зона **II b - зона за устойчиво ползване на открити площи и отдих**, се забранява всякаква човешка дейност освен:

1) Потушаване на пожари и противопожарни дейности, съгласно план за действие на ДНП;
2) Поддържане на туристическите маршрути и обезопасителни съоръжения;
3) Пешеходен туризъм и отдих;
4) Събиране на гъби, билки и дивораст ящи плодове за лични нужди;
5) Поддържащи и възстановителни дейности при строго доказана необходимост;
6) Регулиране числеността на животински видове;
7) Зарибяване с балканска пъстърва и любителски риболов на определените с плана за управление места;
8) Паша на овце, крави и коне.

16. В зона **III - зона за туризъм** , се забранява всякаква човешка дейност освен:

1) Потушаване на пожари и противопожарни дейности;
2) Сметосъбиране и извозване на битови отпадъци;
3) Пешеходен туризъм и отдих;
4) Специализиран туризъм /езда, колоездене, ски/;
5) Събиране на гъби, билки и дивораст ящи плодове за лични нужди;
6) Поддържащи и възстановителни дейности;
7) Регулиране числеността на животински видове;
8) Зарибяване с балканска пъстърва и любителски риболов на определените с плана за управление места;
9) Паша на овце, крави и коне;
10) Спортни дейности.

17. В зона **IV - зона на сгради и съоръжения**, се забранява всякаква човешка дейност освен:

1) Потушаване на пожари и противопожарни дейности;
2) Сметосъбиране и извозване на битови отпадъци;
3) Пешеходен туризъм и отдих;
4) Събиране на гъби, билки и дивораст ящи плодове за лични нужди;
5) Поддържащи и възстановителни дейности;
6) Регулиране числеността на животински видове;

7) Зарибяване с балканска пъстърва и любителски риболов на определените с плана за управление места;
8) Паша на овце, крави и коне;
9) Спортни дейности;
10) Строителство, ремонт и реконструкция на сгради, пътища и съоръжения.

Таблица 32
Разрешени дейности на територията на парка по зони

Зона / Дейност	I a Резервна зона	I b Зона за ограничаване на човешкото въздействие	II a Зона за опазване на горските екосистеми и отдих	II b Зона за устойчиво ползване на открити площи и отдих	III Зона за туризъм	IV Зона на сгради и съоръжения
Научни изследвания и преминаване по маркирани маршрути **т.V.1.**	1	1	1	2	3	3
Пешеходен туризъм и отд **т.V..2.**	–	–	1	1	1	2
Събиране на гъби, билки, дивораст. плодове за лични нужди **т.V.3.**	–	–	3	3	3	3
Поддържащи и възстановителни дейности **т.V.4.**	–	–	2	2	1	1
Регулиране численост та на животински видове **т.V.5.**	–	–	2	2	3	3
Любителски риболов **т.V.6.**	–	–	3	3	3	3
Паша **т.V.7.**	–	–	–	1	3	3
Спортни дейности **т.V.8.**	–	–	–	–	1	1
Строителство, ремонт и реконструкция **т.V.9.**	–	–	–	–	–	1

1. Първостепенна дейност
2. Второстепенна дейност
3. Потенциално осъществима дейност
– Забранена дейност

IV. РЕЖИМИ И НОРМИ ПО ВИДОВЕ ДЕЙНОСТИ

IV.1. НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И ПРЕМИНАВАНЕ ПО МАРКИРАНИ МАРШРУТИ

РЕЖИМИ

18. Научни изследвания могат да се извършват във всички зони.

УСЛОВИЯ

19. Използването на техника е ограничено.

20. Всички съоръжения след приключване на наблюденията се демонтират и се възстановява изходното състояние.

ПРЕПОРЪКИ

21. Предложенията за научно-изследователски дейности съдържат следните сведения:

- В случай на стартирали вече проекти се дава представа за досегашните постигнати резултати;
- Конкретно се формулира проблематиката в проекта и се посочва как той служи на целите на опазването;
- Вид на данните и методика за получаването им.

22. В случай, че проучването се прави в определена зона, се обосновава причината защо само там може да се работи по даден проблем.

23. За посещения с научна цел в резерватните територии, извън маркираните пътеки, да се информира парковата администрация.

24. Организираните групи по маркираните пътеки в резерватите да не са повече от 20 души.

25. При провеждане на научни изследвания и мониторинг, да се оставя екземпляр от разработките на разположение в ДНП.

26. Необходимите контролни наблюдения да се извършват пеш.

IV.2. ПЕШЕХОДЕН ТУРИЗЪМ И ОТДИХ

РЕЖИМИ

27. Пешеходен туризъм и отдих, може да се практикува в следните зони:

1) II а – Зона за опазване на горските екосистеми и отдих;
2) IIb – Зона за устойчиво ползване на открити площи и отдих;
3) III – Зона за туризъм;
4) IV – Зона на сгради и съоръжения.

УСЛОВИЯ

28. Композиционното решение и оборудването на местата за отдих, както и самите елементи, се изграждат по индивидуални проекти.

29. Всички архитектурни елементи и съоръжения се проектират и изграждат от естествени материали – камък и дърво.

НОРМИ

30. При бъдещи проекти поемната способност на местата за рекреационни дейности се оразмерява диференцирано по експертна оценка, както следва:

1) За изкуствено създадени горски екосистеми - 8 човека/ха;
2) За тревни екосистеми върху добре развити почви (поляни, сенокосни ливади) – 12 човека/ ха;
3) За високопланински тревни екосистеми върху плитки почви – 6 човека/ха;
4) Еднократно натоварване до 180 човекодни годишно за високите части на зоната /над 1600 м/ и до 240

човекодни годишно за местата за рекреация в останалите части на зоната (Douglass.R, Forest Recreation, 42-44)

31. За устройване на места за пикник и краткотраен отдих се определят следните бройки по райони:

1) ПР Вихрен -15 броя;
2) ПР Безбог - 2 броя;
3) ПР Трите реки - 5 броя;
4) ПР Каменица - 15 броя;
5) ПР Синаница - 10 броя;
6) ПР Баюви дупки - 5 броя.

ПРЕПОРЪКИ

32. Препоръчва се ограничаване достъпа за 5 години до Байкушевата мура, ПР Вихрен.

IV.3. СЪБИРАНЕ НА ГЪБИ, БИЛКИ, ДИВОРАСТЯЩИ ПЛОДОВЕ

РЕЖИМИ

33. Събирането на гъби, билки и диворастящи плодове може да се практикува в следните зони:

1) II а – Зона за опазване на горските екосистеми и отдих;
2) IIb – Зона за устойчиво ползване на открити площи и отдих;
3) III – Зона за туризъм;
4) IV – Зона на сгради и съоръжения.

НОРМИ

34. Нормите за ползване на недървесни продукти – диворастящи плодове, билки и гъби са, както следва:

1) Диворастящи плодове, с изключение на тези от лечебните растения, за лични нужди – количества в

свежо състояние, събрани от едно лице в рамките на един ден – до 4 кг;

2) Билки, за лични нужди – количества в свежо състояние, събрани от едно лице в рамките на един ден,

както следва:

а) корени, коренища, луковици или грудки – до 1 кг;
б) стръкове – до 1 кг;
в) листа – до 0,5 кг;
г) кори – до 0,25 кг;
д) цветове – до 0,1 кг;
е) семена – до 0,1 кг;
ж) плодове – до 4 кг;
з) пъпки – до 0,25 кг;
и) талус – до 0,5 кг.

3) Гъби - за лични нужди – количества в свежо състояние, събрани от едно лице в рамките на един ден

– до 3 кг;

ПРЕПОРЪКИ

35. В егречните съобщества, отразени на Карта № 11 "Растителни съобщества", ползването на копривата (коренища и листа), алпииския лапад (коренища) и панонския лопен (цветове) да се извършва без ограничения.

IV.4. ПОДДЪРЖАЩИ И ВЪЗСТАНОВИТЕЛНИ ДЕЙНОСТИ

РЕЖИМИ

36. Поддържащи и възстановителни дейности могат да се извършват в следните зони:

1) II а – Зона за опазване на горските екосистеми и отдих;
2) IIb – Зона за устойчиво ползване на открити площи и отдих;
3) III – Зона за туризъм;
4) IV – Зона на сгради и съоръжения.

37. Забранява се:

1) Сеч на немаркирани с марка на ДНП Пирин дървесни и храстови видове;
2) Сеч на дървесни и храстови видове без разрешително;
3) Извозване и транспортиране на добитата от НП Пирин дървесина без разрешително от ДНП и без поставена марка на ДНП Пирин върху челата на дървения материал;
4) Използване на семенен материал добит извън територията на Парка и прилежащите територии при възстановителни дейности.

УСЛОВИЯ

38. При провеждане на поддържащи и възстановителни дейности в горите със съпътстващ добив на дървесина, извозването се извършва с животинска тяга.

39. Мерките за поддържане и възстановяване задължително се съобразяват с целите на управление на съответната зона, посочени в раздел III.

НОРМИ

40. При повреди и съхнене, под 5 % от запаса на насаждението, не се допуска провеждане на санитарни дейности.

41. При повреди и съхнене, над 25 % от запаса на насаждението, провеждане на санитарни дейности да става по преценка на парковата администрация, след съгласуване с Научния съвет.

42. При повреди и съхнене от 5 % до 25 % от запаса на насаждението провеждане на санитарни дейности да става по преценка на парковата администрация, като на място се оставят най-малко 5 куб.м/ха от повредената дървесина.

43. При провеждане на поддържащи дейности в горите не се допуска добив на дървесина над 20 % от запаса на насаждението.

44. При провеждане на възобновителни дейности в горите не се допуска добив на дървесина над 10 % от запаса на насаждението.

45. Отглеждане на културите от местен произход се извършва до петата година, след тяхното създаване.

ПРЕПОРЪКИ

46. Устройствените проекти, се съобразяват с целите на управление на съответната зона, посочени в т. II.

IV.5. РЕГУЛИРАНЕ ЧИСЛЕНОСТТА НА ЖИВОТИНСКИ ВИДОВЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ПАРКА

РЕЖИМИ

47. Регулиране на числеността на животинските видове на територията на парка може да се извършва в следните зони:

1) II a – Зона за опазване на горските екосистеми и отдих;
2) II b – Зона за устойчиво ползване на открити площи и отдих;
3) III – Зона за туризъм;
4) IV – Зона на сгради и съоръжения.

48. Регулиране числеността на животинските видове се извършва при спазване на изискванията на Закон за лова и опазване на дивеча / ЗЛОД/

49. Забранява се регулиране числеността на животинските видове, освен:

1) Когато те застрашават здравното състояние на собствената им популация или популациите на други

видове;

2) При подпомагане популациите на балканската пъстърва или други видове;
3) При нанесени щети на домашни животни или заплаха за посетителите;
4) При премахване на скитащи кучета и котки, кръстоски между диви и домашни животни.

50. Забранява се пренасяне, превозване и престой на лица с арбалети, лъкове, гладкоцевно или нарезно огнестрелно оръжие, независимо дали е сглобено или разглобено, или в калъф, освен за служители на ДНП и МВР при изпълнение на служебните им задължения или при отстрел за научни цели.

УСЛОВИЯ

51. Индивиди, за които е доказано, че са опасни, се отстраняват с разрешение от МОСВ или Дирекцията на парка, в зависимост от изискванията за съответния вид, поставени в действащите нормативни актове.

IV.6. ЛЮБИТЕЛСКИ РИБОЛОВ

РЕЖИМИ

52. Любителски риболов може да се упражнява в следните зони:

1) II а – Зона за опазване на горските екосистеми и отдих;
2) IIb – Зона за устойчиво ползване на открити площи и отдих;
3) III – Зона за туризъм;
4) IV – Зона на сгради и съоръжения.

53. При любителски риболов се забранява:

1) Пренасяне, превозване и престой на лица с харпуни.
2) Пренасяне, превозване на зарибителен материал и зарибяване на реки и езера без разрешение
3) Любителски риболов в следните реки и речни участъци
   - Василашка – от Долно Василашко езеро до вливането й в р. Демяница;
   - Демяница – от Тияците (включително) до Долно Валявишко езеро;
   - Средната – от х. Пирин нагоре;
   - Крайната – от границата на парка нагоре;
   - Поленица;
   - Конска река;
   - Малка Спанополска;
   - Бъндеришка – участъка минаващ през м. Равнака;
   - Георгийска;
   - Синанишка.
4) Любителски риболов и риборазвъждане извън местата определени с годишен план на ДНП.

УСЛОВИЯ

54. Зарибяване се извършва само с балканска пъстърва, с произход на зарибителния материал от територията на парка, което се доказава с генетичен сертификат, издаден въз основа на ДНК анализ. До акредитирането на лаборатория от ИАРА за издаване на гореупоменатия сертификат, същият не е необходим за извършванве на зарибяването с балканска пастърва"

НОРМИ

55. За любителски риболов се въвеждат следните изисквания:

1) Разрешено време - светлата част на денонощието;
2) Разрешени дни от седмицата – събота, неделя и официалните празници;
3) Разрешени средства - една въдица (пръчка) с монтирана на нея една кука;
4) Разрешени количества - при еднодневен излет за лични нужди могат да се запазят до 2 кг риба, но не

повече от 8 бройки или един екземпляр по-голям от 2 кг – не се отнася за американска пастърва и сивен.

5) Разрешена стръв – само изкуствена.

ПРЕПОРЪКИ

56. За първите две години от действие на плана за изкуствено зарибяване и любителски риболов се препоръчват следните езера: Окото, Муратово езеро, Рибното и Дълго Бъндеришко, Спанополски езера, Голямо Валявишко, Синанишко, Тевно, Безбожко и Попово езеро.

IV.7. ПАША НА ТЕРИТОРИЯТА НА ПАРКА

РЕЖИМИ

57. Паша на територията на парка може да се извършва само в следните зони:

1) IIb – Зона за устойчиво ползване на открити площи и отдих;
2) III – Зона за туризъм;
3) IV – Зона на сгради и съоръжения.

УСЛОВИЯ

58. При издаване на разрешителни за паша, служителите на парка провеждат инструктаж на пастирите относно режима на ползване на пасищата в конкретния район.

59. Прокарите се определят съгласно проект за пашата.

60. При издаване на разрешителни за паша се вписват следните изисквания:

1) Да се пашува най-малко на 100 m от туристическите пътеки;
2) Кучетата съпровождащи стадата да са със спъвачки;

НОРМИ

61. За паша за един пасищен сезон (изчислени на базата на състоянието на пасищата към 2002 г.– средния добив зелена маса, дневната потребност от хранителни вещества и продължителността на пасищния период) се определят:

- За едър рогат добитък - 0,5 бр./ха
- За овце – 2,5 бр./ха

Забележка: Едрият добитък при изчисленията е приравнен към овцете, при съотношение 1:5

ПРЕПОРЪКИ

62. Продължителността на ползване на всяко конкретно пасище да се съобразява със състава на растителната покривка, продуктивността и метереологичните условия, след експертната оценка на специалист или служител от парка.

63. Пашата да започва, когато тревостоя е на височина 8-10 см , ако пасището ще се ползва от овце, и 15-30
см, ако пасището ще се ползва от крави, като в началото на вегетацията на местата, които са най-силно охрастени, да се прилага т. нар. целенасочена паша.

64. При намаляване на тревното покритие под 60% на определени пасищини територии да се прилага редуване на пасищата.

65. Стръмните пасища в м.Мандрище и м. Солището да се използват през година, с цел възстановяване на естествения чим.

66. За пашуване да се ползват предимно автохтонни породи животни, типични за парка, като каракачанската овца и българско сиво говедо.

IV.8. СПОРТНИ ДЕЙНОСТИ

РЕЖИМИ

67. Спортни дейности, могат да се извършват в следните зони:

1) III – Зона за туризъм;
2) IV – Зона на сгради и съоръжения.

68. Забранява се:

1) Използване на технологии за изкуствен сняг, които замърсяват околната среда;
2) Движение на машини и техника по ски-пистите, през времето, когато те не са заснежени;
3) Пребиваване на туристи в палатъчните лагери над определения им капацитет
4) Каране на велосипеди и езда извън определените маршрути.

69. Посещения, свързани с пещернячество, се разрешава на следните обекти :

- Пропаст Бъндерица;
- Пропаст Вихрен;
- Пропаст Алеко – северозападен склон на връх Шаралия.

70. Практикуване на алпинизъм и скално катерене се разрешава:

- По северната стена на вр.Вихрен;
- По Върховете Каменица, Бански Суходол, Бъндеришки чукар, Башлийски чукар, Синаница, Куклите, Зъбът, Дженгал, Яловарника;
- В местности Пещерите и Жълтите скали (между х. Бъндерица и х. Вихрен);

71. Използване на летателни средства (без хеликоптери), като туристическа атракция се разрешават само през зимния сезон в района на връх Тодорка - горна станция на триседалковия лифт.

УСЛОВИЯ

72. Обезопасяването на маршрутите за скално катерене се извършва съгласно международните стандарти за безопасност.

73. Композиционното решение и оборудването на местата за спорт, както и самите елементи, се изграждат по индивидуални проекти.

НОРМИ

74. При определяне на велосипедни маршрути и маршрутите за езда се спазват следните норми:

1) За езда – ширина на пътеката 1.80 до 2.80 м;
2) За велосипеден туризъм - ширина на пътеката 1.30 до 2.50 м.

ПРЕПОРЪКИ

75. Препоръчва се маршрутите за езда и велосипеден туризъм да не се припокриват

IV.9. СТРОИТЕЛСТВО, РЕМОНТ И РЕКОНСТРУКЦИЯ

РЕЖИМИ

76. Строителство, ремонт и реконструкция на територията на парка може да се извършват само в зона IV– Зона на сгради и съоръжения.

77. На територията на парка се забраняват всякакви строителни дейности, освен:

1) Реконструкция, ремонт и поддържане на съществуващи хижи, почивни и обслужващи бази и
съоръжения, без промяната на предназначението, както и на застроената и разгънатата застроена площ;

2) Разширяване на застроената площ на заслони Синаница и Тевно езеро за санитарни помещения;

3) Поставяне бунгала при х. Беговица;

4) Реконструкция, ремонт и поддържане на съществуващата горска пътна мрежа без смяна на предназначението й и без увеличаване на нейната ширина и гъстота;

5) Изграждане на метеорологични станции по проекти одобрени по съответния ред;

6) Изграждане на мрежи за мобилни оператори;

7) Реконструкция на високопланински пастирски заслони, на следните места:

- ПР Вихрен – подотдели: 124-3, 162-7,1147-1;
- ПР Безбог – подотдели: 264-2, 290-2, 309-2, 118-2, 1220-1;
- ПР Каменица – подотдели: 339-1,1241-1, 348-1, 364-а, 376-3, 1302-1, 1302-1;
- ПР Синаница – подотдели: 1341-1, 1355-1, 1359-1, 478-9, 1371-1, 1374-1, местности: Конски кладенец, Влашки рид и Плеша.

9) Строеж на туристически заслони по проекти одобрени по съответния ред, на следните места:

- м. Спано поле;
- м.Черната вода – подотдел 1374-1;
- м. Корнишки езера – подотдел 314-1.

10) Устройване на места за палатъчни лагери по индивидуални проекти в:

- ПР Трите реки – в района на х. Пирин, подотдел 339-5;
- ПР Синаница – в района на х. Синаница подотдел 455-а;
- ПР Каменица – в района на Мозговица подотдел 381-з.

11) Изграждане на колектор до м. Шилигарника и включване в градска канализационна мрежа на гр. Банско.

12) Оформяне на ски-писта покрай съществуващия влек от Безбожка поляна до границата на парка с цел използването й вместо съществуващата стръмна просека.

13) Доизграждане на одобрените ски-писти, съоръжения и обекти съгласно утвърдения ТУП на "Ски-зона с център Банско" и ОВОС към него от 2000 г.

УСЛОВИЯ

78. Нефункциониращи сгради и съоръжения се премахват и санират.

79. Границите на дворните пространства на всички сгради, трафопостове, каптажи и др. се определят и маркират на терена съгласно заповедите за предоставяне на техните площи в срок до две години от приемането на ПУ.

80. Информационни пунктове се оформят във всички планински хижи.

81. Моторните превозни средства се спират при върхови натоварвания след запълване на капацитета на паркингите в ПР Вихрен.

82. Съществуващата стръмна просека от Безбожка поляна до границата на парка се рекултивира.

НОРМИ

83. Допуска се увеличаване на застроената площ на заслоните Синаница и Тевно езеро до 15%.

84. Допуска се поставяне на 5 броя бунгала при х. Беговица с площ до 25 кв.м

85. Изграждане на метеорологични станции да става при норматив 1 бр./80 km^2.

86. Допустимата площ за високопланински пастирски заслони е до 35 кв.м за един заслон, вкл. място за дърва за огрев и огнище.

87. За определените нови туристическите заслони:

- разгъната застроена площ - до 30 кв.м за един заслон;
- изграждат се едноетажно, на ниво терен;
- изпълняват се от естествени материали.

88. Допустимият капацитет на определените палатъчни лагери е до 60 човека и площ до 0,2 ха.

89. Допустимите габарити на ски-пътя от Безбожка поляна до границата на парка са: дължина 800 м и ширина 20 м.

ПРЕПОРЪКИ

90. Палатъчните лагери да се оборудват с навеси /водоснабдени и електрифицирани/ и химически тоалетни, като се организира поддръжката им.

91. Метеорологични станции да се изграждат в близост до съществуващи хижи, на открити и достъпни места и едновременно с това представителни по отношение изменчивостта на метеорологичните елементи. Подходящи за целта са: х. Гоце Делчев, х.Демяница, х. Вихрен, х. Без бог, х. Яворов, х.Синаница, х.Бъндерица, х.Пирин, з.Тевно езеро и х.Беговица.

92. При реконструкция на съществуващите електропроводи те да бъдат изпълнени подземно;

93. Контролни пунктове на парковата охрана да се устройват в съществуващ сграден фонд:

- В съществуващи горски постройки;
- В постройки край туристически хижи;
- В предоставени от хижите помещения.

94. Отклоненията за обектите в парка при електропроводи от 20 кV да се отделят от тези за обектите в прилежащите територии;

95. За обекти над 50 човека да се предвидят модулни пречиствателни станции за отпадъчни води;

V. ПРЕПОРЪКИ ЗА НАЧИН НА ПОЛЗВАНЕ НА ПРИЛЕЖАЩИТЕ ТЕРИТОРИИ

96. Информационни и посетителски центрове и информационни пунктове да се устройват съгласно "Концепция за Информационна система на НП Пирин" от 2002 г.

97. Места за паркиране да се осигуряват при подходите на НП при норматив 15 кв м/лек автомобил.

98. Знаци за ограничаване на скоростта и предупреждаващи за преминаващи животни да се поставят на определени пътни участъци, съгласувани с ДНП и КАТ.

99. За решаване на проблемите с незаконната сеч ДНП да търси обществена подкрепа.

100. Ежегодно да се провеждат срещи за обсъждане проблемите с бракониерството и увеличаване на дивечовите запаси извън парковата територия с представители на НП, ловните дружини, Общините, ДЛ, НПО, РПУ, РИОСВ и НП Рила.

ЧАСТ 4:

ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЧИ И ПРЕДПИСАНИЯ ЗА ОПАЗВАНЕ И ПОЛЗВАНЕ

4.1. ОПРЕДЕЛЯНЕ НА ПРИОРИТЕТИТЕ

На базата на направените характеристики и оценки, определените потенциални стойност и възможности за реализация на поставените цели, съответстващи на национални и международни документи, са определени приоритетни направления за 10 годишния период на действие на Плана. Подреждането на описаните направления за управление на парка по приоритетност е направено според оценката, респ. броя на точките, определени за ограниченията/заплахите в *Таблица 30*, т. 2.3..

4.1.1. Свързани с постигане на главна цел I:

Съхраняване, опазване и поддържане на естествеността и ненарушеността на екосистемите и ландшафта

1) **Спазване на определените режими и норми** – контрол върху обектите, отдадени на концесия, намеса в горските екосистеми само при строго доказана необходимост, контрол на местата за спорт и интензивни туристически практики.
2) **Устойчиво ползване на природни ресурси** – определяне на места и подходящи технологии при ползването на ресурсите, постепенна подмяна на неместните дървесни видове с подходящи местни, опазване от бракониерство и бране на защитени растителни видове, недопускане на отклоняване на водни количества от езерата и реките.
3) **Опазване на рибата и ловната фауна** - опазване от бракониерство и безконтролно зарибяване, поддържане на консервационно значими местообитания, създаване на спокойствие за животните чрез информация, обучение и контрол.
4) **Оптимално опазване и управление на местообитания с висока консервационна стойност след природни бедствия или нерагламентирана човешка намеса** – определяне на превантивни мерки за безопасност, мониторинг на състоянието на засегнати територии.
5) **Регулирано ползване и контрол на пасищата** – опазване на тревния видов състав и подържане на изчезващи и застрашени местни породи, контрол на замърсяване, мониторинг на състоянието на пасищата.

4.1.2. Свързани с постигане на главна цел II:

Предоставяне на възможности за природозащитно образование и интерпретация

6) **Проучване на посетителите** – интереси, предпочитания, типове поведение вредящи на природата и др.
7) **Информиране на местните хора и посетителите за биоразнообразието и ценността на парка** - изграждане на мрежа от информационни центрове и пунктове, издаване на информационни материали, поддържане на съществуващи и изграждане на нови елементи на туристическата инфраструктура, регулиране и насочване на посетителския поток към определените местата за спорт и отдих
8) **Провеждане на природозащитни образователни инициативи** – изработване на образователни програми за повишаване екологичната култура по целеви групи и интереси, обучаване на водачи

4.1.3. Свързани с постигане на главна цел III:

Насърчаване на научни изследвания

9) **Координиране на научни изследвания и публикации за парка** – оказване на логистична подкрепа и съдействие, контрол при провеждането им, поддържане на база данни.

4.1.4. Свързани с постигане на главна цел IV:

Осигуряване на приходи за местните общности в резултат на възможностите и предимствата на Националния парк

10) **Подобряване на санитарно-хигиенно състояние на обекти за обслужване на посетители** - Изграждане на система за управление на отпадъци и отпадни води и системен контрол на замърсяването
11) **Развитие на устойчив туризъм** – интерпретация на природното наследство на парка за по-ефективно ползване на съществуващи туристически ресурси, координация на услугите свързани с парка и контрол върху тях, осигуряване на условия за обмен на туристи и услуги с цел развитие на семеен бизнес в малките населени места
12) **Подпомагане на традиционното животновъдство на територията на парка** – реконструкция на пастирски заслони, стимулиране отглеждането на местни породи и др.
13) **Въвеждане на концесионен режим** на ползване на обекти в парка

4.1.5. Свързани с постигане на главна цел V:

Усъвършенстване политиката на управление и специализирана охрана на природния парк

14) **Преструктуриране на управлението** – сформиране и функциониране на Обществен Консултативен съвет, Научен съвет, звено Подвижна паркова охрана
15) **Работа в партньорство** – изработване на система от партньорства за устойчиви дейности между всички заинтересовани страни в прилежащите на НП Пирин територии, съвместни инициативи с други паркови администрации, редовен информационен обмен с журналисти и местни хора, поддържане на интернет страницата на парка, ангажиране на отговорни инстанции, организации и лица на местно и национално ниво за борба с бракониерството в горите
16) **Повишаване квалификацията на персонала и ефективността на охраната** – програма за системно обучение на парковата охрана и администрацията, обмяна на опит с български и международни паркови администрации.

4.1.6. Свързани с постигане на главна цел VI:

Съблюдаване и спазване на законовата и институционалната база

17) **Изясняване на собствеността** на сгради и обекти на територията на парка.
18) **Ефективно прилагане на законодателството** – контрол върху изпълнение на концесионните договори, замърсяването и бракониерството.
19) **Създаване на нормативна база за финансови постъпления от печалби на други ползватели** в Парка

4.2. ОПЕРАТИВНИ ЗАДАЧИ

Изброените оперативни дейности се отнасят до отговорностите на ДНП Пирин по изпълнение на предвидените в Плана за управление програми и проекти – т. 4.3. Те се изпълняват ежегодно в рамките на служебните задължения на служителите на ДНП съгласно техните длъжностни характеристики описани в т. 1.5.3. "Персонал – основни функции по длъжности".

4.2.1. Обезпечаване функционирането на Обществен Консултативен съвет /КС/

Техническото и организационното осигуряване на КС се извършва от Дирекцията на НП Пирин. КС се събира най-малко два пъти годишно, като датите и мястото на срещите се определят по реда на Правилника за дейността му. При извънредни ситуации КС се свиква от Директора на парка.

Насоки за изграждане на Консултативен съвет

Консултативният съвет на Национален парк Пирин е самостоятелен орган към Дирекцията на националният парк. Той се изгражда на квотен принцип при спазване на съотношението между отделните квоти и вътрешноквотна представителност. Квотите се определят от четири целеви групи:

1. ***държавна администрация**, включително парковата администрация. Тук е подходящо да бъдат поканени представители на областната администрация, Службите на противопожарна и противоаварийна безопасност, Регионалните полицейски управления и други поделения на централната държавна власт;*
2. ***местната администрация**, представена от упълномощени представители на общините, чиито територии са включени в границата на парка;*
3. ***бизнеса**, представляван от различни фирми, чиито интереси са свързани с развитието на парка – туроператори, хотелиери, ресторантьори или техни браншови асоциации, водоснабдителни и електропреносни фирми, транспортни фирми, частни стопани които се ползват от ресурсите в парка (паша, събиране на горски плодове, билки), собственици или стопани на сгради в парка;*
4. ***неправителствени организации**. Тук е необходимо да се включат представители на природозащитни организации, регионалното туристическо сдружение, организации насочени към регионално развитие, планинската спасителна служба и т.н.*

Консултативния съвет не бива да надхвърля 30 члена. Той функционира на базата на Правилник за дейността си и поименен списък на членовете, разгледан на първото заседание на съвета и утвърден от Министъра на околната среда и водите. КС се събира най-малко два пъти годишно, като датите и мястото на срещите се определят по реда на Правилника за дейността му. Разходите по функционирането на съвета са част от годишният бюджет на парка.

КС изготвя становища относно изпълнението на Плана за управление на парка и всички проблеми свързани с опазването, охраната, стопанисването и ползването на земите, горите и водите на територията на НП Пирин. Становищата на КС подпомагат Дирекцията на НП Пирин и всички заинтересовани физически и юридически лица по отношение на: работата с обществеността, информационната дейност, организацията на рекреационната и туристическа дейност, опазване на биологичното разнообразие, устойчивото ползване и опазване на природните ресурси, сигурността и обслужването на посетителите в парка. КС разглежда и се произнася по политиката за устройството, стопанисването и развитието на Парка, съобразно неговите цели и предназначение и всички въпроси, по които настоящият План за управление му е определил в правомощия. КС обсъжда и дава становища по проучвателните дейности, просветни и образователни програми, информационното обслужване и други дейности на Дирекцията на Парка.

КС е колективен орган, който се състои от председател, заместник-председател, секретар и членове. Председателят, заместник-председателят и секретарят се избират между състава на КС. Техническото и организационното осигуряване на КС се извършва от Дирекцията на НП Пирин. Участието в КС е безвъзмездно

4.2.2. Обезпечаване функционирането на Научен съвет

НС функционира на базата на Правилник за дейността. Събира се най-малко веднъж годишно, като датите и мястото на срещите се определят от Дирекцията на НП Пирин. За спешно разрешаване на конкретни случаи директорът на парка свиква членовете на извънредно заседание.

Насоки за изграждане на Научен съвет

Съществуването на Научен съвет към националния парк е една от препоръките на мисията на IUCN/UNESCO от 2002 година.

Функциите на Научния съвет са консултативни и са насочени към осигуряване на необходимата научна база при взимане на решения от страна на парковата администрация по отношение общите въпроси на управление на парка или разрешаването на конкретни случаи.

НС се произнася по отношение качествата на научните и научно-приложни разработки възложени от парковата администрация на различни специалисти и колективи финансирани със средства от държавния бюджет. Научният съвет може да изказва препоръки по отношение подобряване управлението на парка и да извършва част от системата за оценка и мониторинг по изпълнение на настоящия план.

Научният съвет се състои от специалисти по опазване и управление на отделните компоненти на биологичното разнообразие, регионално развитие, развитие на туризма, защитени територии и т.н. Минималната численост на съвета е 12 души, като максималната не е препоръчително да надхвърля 20.

Научният съвет на парка функционира на базата на правилник за дейноста си и поименен списък на членовете разгледан на първото заседание на съвета и утвърден от Министъра на околната среда и водите. НС се събира най-малко веднъж годишно, като датите и мястото на срещите се определят от парковата администрация. Разходите по функционирането на съвета и възнаграждението на членовете му са част от годишният бюджет на парка.

4.2.3. Периодични проверки и мониторинг на обекти

Прилагането на програмите за мониторинг се извършват от всички служители, в зависимост от техните компетенции, по предварително изготвени графици, съгласно Програмата за Комплексен дългосрочен мониторинг за опазване и поддържане на биоразнообразието в НП Пирин – т. 4.3.

За създаване на по-обективна представа за популациите на редки и застрашени животни, обект на бракониерски лов, ежегодно се провежда преброяване на дивата коза, мечката и глухара. Целогодишно се следи поведението на едрите бозайници и евентуално възникване на епизоотии. Допълнителен обект на наблюдение и отчитане са и числеността и състоянието на белката, черния пор и невестулката. За целта се поддържа и актуализира базата данни.

За проекти финансирани от външни донори и спонсори, след съгласуване по съответния ред, се определя експерт от ДНП, който следи тяхното изпълнение и резултатност. След приключване на всеки един проект или етап от него, той прави актуализация и на данните в ГИС. Създаването и поддържането на такава база данни може да се ползва, както от ползвателите, така и от експертите, ангажирани с разширяване и доразвитие на информационната система.

4.2.4. Пожарна безопасност

Оперативните дейности са свързани с изпълнение на "Технически проект за опазване от пожари и действия при пожарна ситуация" – т. 4.3., VII-ма програма, проект № 3.

При разработването на ежегодни планове за пожарна безопасност, предварително се събира информация за състоянието от служителите, за всеки парков район. Тя включва пожароопасни места, състояние на съществуващите и необходимост от оборудване на нови депа и др.

Обучение и инструктаж на служители и доброволци се организира всяка година преди началото на пожароопасния сезон от ДНП. Организират се съвместно с местните власти и се провеждат със съответните служби на Национална служба по противопожарна и аварийна безопасност, МВР, Гражданска защита и др.

За необходимите противопожарни дейности се ангажират и ползвателите в парка.

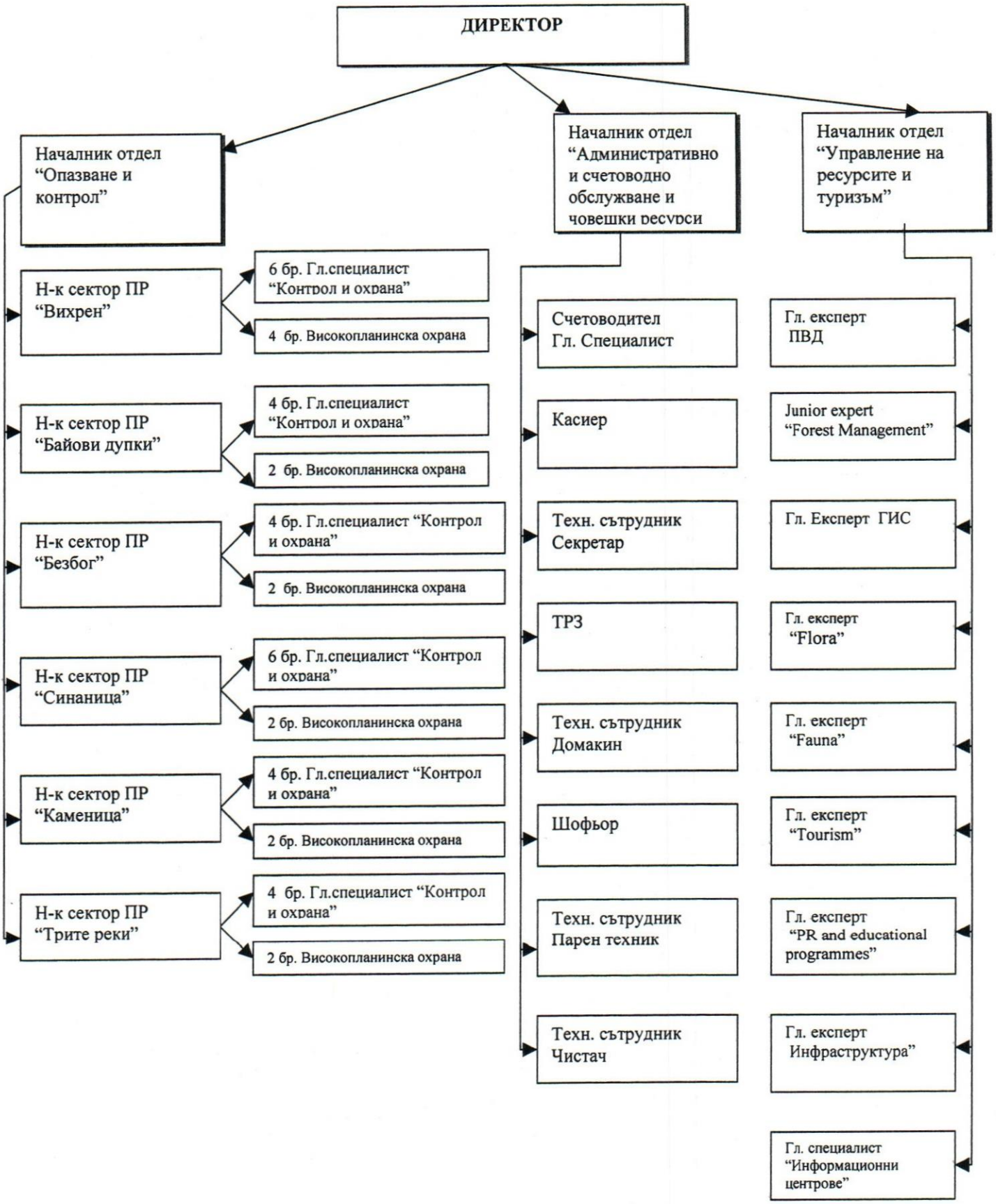
ДИРЕКТОР
Началник отдел "Опазване и контрол"
Началник отдел "Административно и счетоводно обслужване и човешки ресурси
Началник отдел "Управление на ресурсите и туризъм"
Н-к сектор ПР "Вихрен"
6 бр. Гл.специалист "Контрол и охрана"
4 бр. Високопланинска охрана
Н-к сектор ПР "Байови дупки"
4 бр. Гл.специалист "Контрол и охрана"
2 бр. Високопланинска охрана
Н-к сектор ПР "Безбог"
4 бр. Гл.специалист "Контрол и охрана"
2 бр. Високопланинска охрана
Н-к сектор ПР "Синаница"
6 бр. Гл.специалист "Контрол и охрана"
2 бр. Високопланинска охрана
Н-к сектор ПР "Каменица"
4 бр. Гл.специалист "Контрол и охрана"
2 бр. Високопланинска охрана
Н-к сектор ПР "Трите реки"
4 бр. Гл.специалист "Контрол и охрана"
2 бр. Високопланинска охрана
Счетоводител Гл. Специалист
Касиер
Техн. сътрудник Секретар
ТРЗ
Техн. сътрудник Домакин
Шофьор
Техн. сътрудник Парен техник
Техн. сътрудник Чистач
Гл. експерт ПВД
Junior expert "Forest Management"
Гл. Експерт ГИС
Гл. експерт "Flora"
Гл. експерт "Fauna"
Гл. експерт "Tourism"
Гл. експерт "PR and educational programmes"
Гл. експерт Инфраструктура"
Гл. специалист "Информационни центрове"

4.2.5. Подобряването на структура на управление и охраната на парковата територия

На *фиг. 10* е показана новата структурата на управление на парковата администрация. Основна задача е създаване на звено "Подвижна паркова охрана" и разделяне на парков район Каменица на две като се създаде и парков район – Трите реки. Целта е охрана на високопланинските и по отдалечени райони на парка, подобряване на охраната и намаляване на нарушенията в границите на парака, по-висока ефективност на наказателните действия от страна на парковата охрана

Една от основните оперативни задачи на служителите от подвижната паркова охрана през пролетта, лятото и есента е опазване на рибата и дивеча.

Броят на служителите заети с охраната на парковите площи следва да нарасне от съществуващите 21 до минимум 28.

Дейностите на служителите от парковата охрана описани в чл. 70 от ЗЗТ се разпределят по следния начин:

- Информация за посетители, предаване на знания за фауната, флората, целите и развитието на Националния парк и обекти на КИН в прилежащите територии /напр. чрез самостоятелно водене на малки посетителски групи/ - 50 % от дейността;
- Контрол и спазване на изискванията за поведение в Националния парк, глоби за нарушаване на реда – 20 % от дейността;
- Контрол и наблюдение на дейностите извършвани в Националния парк – 10 % от дейността;
- Поддържане на информационната система – 10 % от дейността;
- Помощ при дейности свързани с опазване на местообитания и видове,обработка на площадки за научни наблюдения и мониторинг – 10 % от дейността.

4.2.6. Разработване на графици и бюджет за организиране възлагането на дейностите по работния план

За дейности финансирани от МОСВ графиците се изготвят съгласно *Правилник за възлагане на дейности в защитени територии изключителна държавна собственост*. В случай на осигурена възможност за финансиране от външен източник на проекти, отговарящи на определените в Част 3 режими, норми и препоръки, графикът се актуализира и се определя експерт от ДНП, който да отговаря за съответния проект.

Периодични проверки по проекти от Работния план се извършват от началниците на парковите райони съгласно формата описан в Част 5.

В графиците се включват дейности свързани с провеждане на конкурси, поддържане на съществуващата туристическа инфраструктура, извозване на отпадъците, проверка на септични ями и др.

4.2.7. Планиране и отчитане на дейностите на различните нива в Дирекцията

Извършват се съгласно *Правилник за възлагане на дейности в защитени територии изключителна държавна собственост*, описаните в т.1.5.2. "*Основни функции по длъжности*"и "*Формата за отчет*" представен в Част 5. За целта всеки експерт прави предложения съгласно своите компетенции и отговорности. Планирането се прави до края на текущата годината за следващата. Отчетът за предходната година се изготвя и представя до края на м. януари на текущата година.

4.2.8. Организационни, процедурни и оперативни връзки на Дирекцията с МОСВ /НСЗП/ се осъществяват съгласно *Правилник за устройството и дейността на дирекциите на националните паркове.*

4.2.9. Материално-техническа осигуреност на ДНП

Извършва се съгласно предложения в в Приложение 7.16. "Списък на необходимото материално-техническо обезпечаване на ДНП" и включва окомплектоване на централния офис и офисите на парковите райони с необходим софтуер, копирна техника и факс-апарати, стационарна и мобилна телефонна връзка за всеки от експертите в офиса. Етапите и вида на оборудване зависят от конкретната нужда на служителите в даден парков район. За целта всеки инспектор прави обосновано искане за най-необходимото оборудване. При възможност част от него се ползва от 2-3 или повече паркови района по предварителен график одобрен от Директора на НП.

4.2.10. Информационна политика и ангажиране на обществеността

Ежегодно се разработва график за конкретните задачи и дейности, за които са осигурени партньори и средства за изпълнение и отговарят на определените в Част 3 режими, норми и препоръки.

Дейноста по информиране на обществеността е задача на експерта от ДНП, отговарящ за връзки с обществеността и се извършва основно на базата на:

- Установяване на журналисти, които отразяват новините свързани с парка в съответните местни и национални средства за информация
- Предоставяне на информация за средствата за масова информация, подържане и редовно актуализиране на информацията върху информационните табла
- Издаване на информационни материали
- Разпространяване на актуална и добре интерпретирана информация за плановете и програмите, които реализира парковата администрация, за проблемите при управлението на парка и пътищата за тяхното решаване
- Поддържане на интернет страницата на парка за информиране на заинтересованите лица за природното и културно наследство на парка, дейността на парковата администрация /годишни отчети и планове включително финансови, както и документи с голям обем – плана за управление, отчети от научни изследвания и т.н./
- Популяризиране на ефективните предложения или решения след провеждане на социологически проучвания

4.2.11. Обезпечаване функционирането на информационни и посетителски центрове

Определянето и оборудването на информационни центрове е важен елемент от цялостната дейност на ДНП, която ще играе все по-голяма роля при определянето на стратегиите за развитие на туризма в района на парка. Координира се и се контролира от специално ангажиран за целта експерт на парковата администрация. Желателно е да се работи в партньорство с общините, местни НПО и др.

Насоки и изисквания за избор на място, съдържание и др. са представени в изработената Концепция за информационната система на НП Пирин.

4.2.12. Образователната политика на ДНП

ДНП предоставя информация и при необходимост контролира изпълнението на образователните програми.

Образователната дейност се извършва съвместно с училища, читалища, Дирекции на други паркове, Министерство на образованието и неговите структури, природозащитните екологични НПО. Видът на дейностите и програмите се определят съгласно описаните в т. 4.3. Програми и проекти.

4.2.13. Търсене на допълнителни източници на финансиране

Въз основа на посочените в съответните програми потенциални източници на финансиране и в зависимост от приоритетността на даден проект се изготвя подробно задание, което съдържа:

Описание (какво, как и къде):

Обосновка на необходимостта от неговото изпълнение, респ. описание на заплахи, които налагат изпълнението на проекта:

Изпълнението ще бъде възложено на подизпълнител: O *да* O *не* O *частично*

Очаквани резултати:

Предварителен разчет на разходите:

№	Персонал	Командировки	Придобиване на информация	Оборудване	Закупуване/ Наем на площи/ правни услуги	Консумативи	Други разходи	Общо

Предложената схема задължително се съобразява с изискванията на съответния финансиращ орган.

4.2.14. Поддържане на регулярни връзки с местни органи и организации

Работата в партньорство с местните правителствени и неправителствени организации предлага повече опит, познания и идеи и е база за основаване на "Клуб на приятелите на парка" /може да се използва опита на другите национални паркове в тази насока/ - т.4.3., IX-та програма, проект №3. Целта е приемане на общи планове за действие и обмен на опит, разпространение на периодичен печатен и/или електронен бюлетин и др. Извършва се във всички паркови райони и се координира от експерта за връзки с обществеността.

Основни партньори са общинските администрации, природозащитните екологични НПО, лесничействата, представители на търговски ориентиран и на социален туризъм, регионалните органи на РСПАБ , РДВР и РИОСВ.

4.3. ПРОГРАМИ И ПРОЕКТИ

Програмите са обвързани с определените главни и второстепенни цели. Те дават насоки за проекти и дейности, които:

⇒ Са подбрани на базата на критериите за приоритетност определени в т. 4.1;

⇒ Водят до преодоляване на заплахи и ограничения за постигане на управленските цели определени в *Таблица 30*;

⇒ Осигуряват развитие на парка в съответствие с предназначението му, като цяло и на отделни негови зони.

Програмите и проектите са групирани по цели, като за всеки включен в програмите проект са определени: наименование, цел и обект на прилагане, очакван резултат, метод, изпълнител и срок.

Всички посочени данни са основа за изготвяне на подробни задания за проектите, след осигуряване на необходимото финансиране. При стартиране на даден проект се определя и съответния експерт от ДНП, който участва в дългосрочните мониторингови програми и следи постигането на целите на проекта.

Част от планираните проекти и дейности, които ще се изпълняват пряко от служители на Дирекцията в рамките на служебните им задължения, са включени в "Оперативни задачи", т.4.2.

За периода на действие на Плана, са определени за изпълнение следните програми и проекти:

Програми, свързани с постигане на главна цел I: ***Съхраняване, опазване и поддържане на естествеността и ненарушеността на екосистемите и ландшафта***

I. Комплексен дългосрочен мониторинг за опазване и поддържане на биоразнообразието в НП Пирин

II. Устойчиво ползване и управление на природни ресурси

Програми, свързани с постигане на главна цел II: ***Предоставяне на възможности за природозащитно образование и интерпретация***

III. Информационно осигуряване

IV. Връзки с обществеността и интерпретация

V. Природозащитно образование

Програми, свързани с постигане на главна цел III: ***Насърчаване на научни изследвания***

VI. Координация на научни изследвания и публикации

Програми, свързани с постигане на главна цел IV: ***Генериране на приходи за местните общности в резултат на възможностите и предимствата на Националния парк***

VII. Подобряване на условията за туризъм и на инфраструктурата

VIII. Подпомагане на развитието на туризма в парка и прилежащите територии

Програми, свързани с постигане на главна цел V: ***Усъвършенстване политиката на управление и специализирана охрана на националния парк***

IX. Институционално развитие на дирекцията на националния парк и обучение

Програми, свързани с постигане на главна цел VI: ***Съблюдаване и спазване на законовата и институционалната база***

X. Прилагане на законодателството и действащата нормативна база

I ПРОГРАМА:

КОМПЛЕКСЕН ДЪЛГОСРОЧЕН МОНИТОРИНГ ЗА ОПАЗВАНЕ И ПОДДЪРЖАНЕ НА БИОРАЗНООБРАЗИЕТО В НП ПИРИН

В националния парк трябва да се осигури естествено развитие на екосистемите. Това налага да се следят сукцесионните процеси в парка. Получените резултати могат да се използват като сравнителна стойност за оценка на естествеността на другите ландшафти и екосистеми.
Обект на наблюдение и документиране са:

⇒ процесите на естествено развитие на екосистеми, местообитания и видове;

⇒ процесите на естествено възстановяване на нарушени в миналото екосистеми;

⇒ социално-икономическите процеси в района – стопанска дейност, туризъм, развитие на населените места.

При мониторинга се цели предотвратяване на нарушения, респ. унищожаване на видове, съобщества или местообитания, поддържане и периодична актуализация на база данни.

Програмата е свързана със следните цели:

⇒ Запазване естествения характер на горските екосистеми и протичащите в тях сукцесионни процеси;

⇒ Запазване и възстановяване естествеността на алпийските и субалпийските съобщества;

⇒ Запазване и съхраняване на естествените скални съобщества, вкл. пещерите;

⇒ Запазване естествеността на речните и езерни екосистеми;

⇒ Опазване на видове заплашени от директно унищожаване;

⇒ Наблюдаване на процесите в екосистеми и територии след нарушения от естествен и антропогенен характер;

⇒ Проучване на социално-икономическите фактори и оценка на тяхното въздействие върху екосистемите в парка.

Насоки и изисквания за извършване на мониторинг:
Мониторинга следва да се извършва на три нива:

I. Наблюдения от служителите на парковата охрана – извършват се всеки ден

Графиците и формулярите за мониторинг се изработват от съответни специалисти експерти под надзора на Научния съвет. Определянето на методи на наблюдение и отчитане на резултатите е трудна и отговорна задача, тъй като те трябва да са максимално опростени и удобни за работа и изпълнение от рейнджъри, студенти, доброволци и др. За тази цел мониторинговите системи и методи се разработват с прякото участие на рейнджърите и експертите от парковата администрация, още през първата година след приемането на Плана за управление.
Извършването му не изисква средства, то е част оперативните задълженията на служителите от парковата дирекция.

II. Наблюдения на ограничен брой ключови елементи – извършват се всяка година

Този вид мониторинг се извършва под контрола на ДНП в рамките на ПУ. Изисква по-задълбочен анализ на факторите за определени тенденции в парка. С помощта на научния съвет или определени от него експерти, се определят обектите, които ще се следят, начина и периода на отчитане на резултатите, за всеки елемент поотделно. Изводите от наблюденията имат пряко отношение към опазването и управлението на парка /напр. за затваряне на дадена пътека, за определяне на водоеми за любителски риболов и др./
В зависимост от обекта на наблюдение, този мониторинг може да изисква определен, специфичен бюджет.
Финансирането се осъществява основно от МОСВ.

III. Инвентаризации и наблюдения, интересни от научна гледна точка – извършват се когато е възможно
Това са преди всичко научно-изследователски наблюдения и проучвания, които не са с първостепенна важност за управлението на парка. ДНП осигурява подкрепа и рамка за практическите ползи от тях. Финансирането им не е задължение на парковата администрация, но тяхното координиране, събиране на данните и включването им в базата данни е нейна отговорност.

Между трите нива на мониторинг съществува обвързаност на резултатите. Въз основа на изводи от наблюденията на I-во ниво, може да се наложи определен елемент да се наблюдава на II-ро ниво, като ключов. При решение на НС някои от елементите от III-то ниво могат да отидат на II-ро ниво на мониторинг.

Забележка: При мониторинга могат да се използват разработените системи от НП Рила и НП Централен Балкан.

Проекти по програма "Комплексен дългосрочен мониторинг за опазване и поддържане на биоразнообразието в НП Пирин"

№	Проект	Цел и обект на прилагане	Очаквани резултати	Метод
1	Изготвяне на системи и методи за мониторинг	Подпомагане на управлението и охраната на парка.	Ясни, лесни за изпълнение, опростени и информативни схеми за трите нива на мониторинг	Анализ на ключови елементи и изготвяне на формуляри за попълване на данни от мониторинга *Могат да се използват разработените системи от НП Рила и НП Централен Балкан.*
2	Мониторинг на естествените възобновителни процеси в горските площи	Максимално запазване естествения характер на горските екосистеми и протичащите в тях сукцесионни процеси; подпомагане на управлението и охраната на горите	Определяне на мерки, поддържане на база данни за състоянието на горските екосистеми и периодична актуализация	Таксация на площите, контролни проверки на определени територии и актуализация на данните
3	Мониторинг на процесите в екосистеми и територии след нарушения от естествен и антропогенен характер	Проучаване на сукцесионни процеси в нарушени екосистеми след пожар, ветровали, лавини или нерагламентирана човешка намеса.	Определяне на ефективни възстановителни мерки за нарушени терени от рекреационно натоварване и строителството на ски-писти и съоръжения или след природни бедствия	Организиране на стационари за мониторинг или постоянни пробни площи за наблюдения на сукцесионните процеси в основните типове съобщества. Отчитане на резултатите след рекултивационни работи Редовна актуализация на данните в ГИС
4	Локален мониторинг за качеството на повърхностните води на територията на НП Пирин	Подпомагане управлението на водните обекти на територията на парка	Пълно обследване на водите на 12 основни реки и около 30 езера и оценка на качеството на водите + (ацидификация, затопляне, степен на сукцесия);	Следене и определяне на екологичен и химичен статус; веднъж в годината за ТИ и веднъж на две години за БИ; Следене на основните физико-химични показатели
5	Мониторинг на захрастяването на пасищата	Опазване на пасищни комплекси, застрашени от захрастяване	Определяне на ефективни възстановителни мерки, съгласно проект за паша	Фотоснимки – всяка година на едно и също място, в една и съща седмица, материалите се събират и се оценява степента на захрастяване
6	Мониторинг на популациите на типични за Пирин бозайници	Навременни и ефективни дейности за опазването на едрите бозайници, установяване на причините за по-ниската численост от оптималната за конкретните условия на Пирин	Резултати за състоянието на популациите и местообитанията на видовете в парка, използването им за познавателен туризъм	Преброяване и отчитане на числеността през различните сезони

7	Мониторинг на популацията на балканска пъстърва във водоемите на НП Пирин	Опазване на популациите на балканска пъстърва във водоемите, в които няма данни да са извършвани зарибителни мероприятия – на територията на резерват Юлен, Кременски, Брезнишки, Корнишки, Маленкото, Куклено, Митрово, Аргирово, Малокаменишки, Стрежишки, Типицки, Стражишки, Дисилишко, Плешко, Плешиво	Допълнителни данни за биологията на видовете в изследваните територии	Ежегодно от 15 юни до 15 септември събиране на ихтиологичен материал в рамките на една седмца за месец. Морфометрична обработка и др.
8	Мониторинг на конфликтите	Смекчаване на основните конфликти между различни групи посетители - притежатели на къщи, собственици на хотели; български и чуждестранни посетители, собственици на дървопреработвателни цехове и техните нагласи за опазване и ползване на природата.	Анализ на противостоящи интереси по повод бъдещото ползване на НП Пирин.	Допитване до посетителите чрез стандартизирана анкета, интервюта
9	Посетителски мониторинг	Подпомагане на управлението на туристопотока, регистриране и оценка на посещаемостта, отчитане на броя, вида, интересите и начина на ползване на различните зони от парка.	Определяне на методика за отчитане на рекреационното натоварване по зони	Допитване до посетителите чрез стандартизирана анкета, интервюта, актуализиране на база данни
10	Мониторинг на нарушенията	Установяване на вида на нарушенията и тенденциите в техния брой	Определяне на управленски мерки за намаляване броя на нарушенията	Изготвяне на публичен регистър, в който да се записват регистрирани нарушения

II ПРОГРАМА:

УСТОЙЧИВО ПОЛЗВАНЕ И УПРАВЛЕНИЕ НА ПРИРОДНИ РЕСУРСИ

Промените, причинявани от икономически, социални или екологически нужди изискват определяне на мерки за опазване и поддържане на съобществата при влошено състояние и слабо възпроизводство. Тези мерки трябва да водят до устойчивост на екосистемите, като същевременно създават и условия за ограничено ползване на природните ресурси. В тази връзка, на територията на парка, съобразно неговия статут, се допуска паша, бране на гъби, билки и диворастящи плодове за лични нужди, любителски риболов в определени водоеми.

Осъществяването на тази програма е в пряка връзка с резултатите от мониторинга.

Програмата е свързана със следните цели:

⇒ Съхраняване, опазване и поддържане на естествеността и ненарушеността на екосистемите и ландшафта чрез традиционни природосъобразни начини на ползване;

⇒ Опазване на наличното видово богатство от местни видове и породи, като се разрешава тяхното устойчиво ползване за местните общности;

⇒ Съвместно управление на природните ресурси.

Насоки и изисквания за устойчиво ползване и съвместно управление на природните ресурси:

С ПУ са определени местата, режимите и нормите за ползване на ресурси.

Устойчивото ползване на ресурси на територията на НП Пирин изисква:

⇒ Определяне на режим за регулирано ползване на пасищните територии;

⇒ Изработване и прилагане на концепция, която да определи подходящи начини и технологии на събиране и ползване на ресурси. Концепцията следва да се разработи с прякото участие на рейнджърите и експертите от парковата администрация още през първата година след приемането на ПУ;

⇒ Прилагане на предвидените санкции и мерки за контрол от страна на парковата охрана;

⇒ Провеждане на съвместни действия с фирми и изкупвателни пунктове – за видове, които могат да се култивират и ползват извън територията на парка;

Финансирането на проектите се осъществява основно от МОСВ.

Проекти по програма "Устойчиво ползване и управление на природни ресурси"

№	Проект	Цел и обект на прилагане	Очаквани резултати	Метод
1	Концепция за съвместно управление на природни ресурси	Определяне на практики за устойчиво ползване на природни ресурси, подпомагане информационната и образователната политика на Дирекцията на парка	Ангажиране на ползвателите и хората около парка в оценката на ресурсите, вземане на решения за начина, места и количества на ползване, както и в дейности по тяхното опазване	Идентифициране на всички заинтересовани страни, обучение за начини на събиране, предвидени санкции и мерки за контрол; определители с цветни илюстрации за стопански ценни, редки и застрашени видове и др.
2	Ползване и контрол на пасищата на територията на НП Пирин	Определяне на режим за регулирано използване на пасищните територии;	Определяне на прокари; определяне на общата продуктивност на всяка територия за паша по райони; възстановяване на местата със слаб и разкъсан чим, статистически данни за ползването на пасищата	Анализ на влиянието на свободната паша върху видовия състав и продуктивността (обща и фактическа); проследяване развитието на храстовата и вредна растителност; периодичен мониторинг на най-големите, типични за парка пасища
3	Създаване на плантации извън границите на парка за отглеждане на застрашени и редки растения	Опазване на естествените популации на видовете *Atropa belladonna* – лудо биле и *Gentiana lutea* - жълта тинтява	Намаляване на антропогенния натиск върху находищата на двата вида в границите на парка	Биологични и агрономични
4	Гъбното разнообразие в НП Пирин - възможности за рационалното му използване като природен ресурс	Проучване на гъбите на територията на парка; подпомагане информационната и образователната политика на ДНП, информиране на обществеността за възможностите за устойчиво ползване на гъбните ресурси	Регионален списък на гъбите със статус на застрашеност; оценка на антропогенното натоварване на стопански важните видове гъби и възможностите им за възпроизвеждане	Маршрутен и стационарен метод с опитни площадки на х. Яворов, х. Каменица и м. Хайдушки кладенец, както и рутинните методи за таксономични и ресурсологични изследвания

III ПРОГРАМА:

ИНФОРМАЦИОННО ОСИГУРЯВАНЕ

Голямата посещаемост – екстремна за някои части и сезони и големият интерес към неговите природни ресурси, водят до голямо натоварване и до изискването за управление на посетителския поток, чрез всеобхватна информационна система.

Паралелно с разработването на ПУ е изработена **Концепция за информационна система за територията на парка, свързана със следните цели:**

⇒ Улесняване движението на посетителите, с цел безопасен достъп до парка;

⇒ Определяне на подходящи форми на рекреационни дейности;

⇒ Стимулиране интереса на посетителите за опазване на уникалния ландшафт и богатство на флора и фауна;

⇒ Постигане на възпитателен и образователен ефект чрез система за информация, изграждане на информационни посетителски центрове и откриване на нови малки подходи към парка.

⇒ Предлагане на интересна и достъпна информация за околопарковата зона и за възможностите за прекарване на свободното време в и около селата, с цел формиране на положително отношение у местните хора към парка.

⇒ Обезпечаване на бъдещо развитие и обновяване на информационната система.

Насоки и изисквания за информационно осигуряване:

При изграждането на цялостна информационна система за територията на НП Пирин, трябва да се вземе впредвид общата стратегия за популяризиране на защитената територия, която на местно ниво следва да определи:

⇒ кои възможности на парка да се популяризират;

⇒ какъв е потенциалът за развите на устойчив туризъм в района;

⇒ как и пред кого да се популяризира района.

По този начин местните жители могат реално да влияят върху развитието на туризма, а не просто да се съобразяват с това, което им се налага.

С Концепцията са определени насоките за:

⇒ Информационни маркировки – национална, пътна, туристическа, лъчови маршрути, маркировка на Планинската спасителна служба /ПСС/;

⇒ Специализирана маркировка за НП Пирин - Общо информационно табло /с рекламен и насочващ характер/, Информационно табло за видове (флора и фауна) и Информационно табло за поведение /служат за представяне на информация за биологичното разнообразие и видове с природозащитен статус, Указателни табели за посока;

⇒ Определяне на мястото и начина на поставяне на табелите;

⇒ Контролни пунктове на парковата охрана;

⇒ Информационни и посетителски центрове, информационни пунктове;

⇒ Последователност при изграждане на информационната система и нейното поддържане;

⇒ Печатна информация;

⇒ Институционална обезпеченост при реализацията на проектите.

Определени са ориентировъчно местата за необходимите крайпътни табла, местата за оборудване на информационни центрове, както и моделните села от програмата "28 уикенда на село".

Изпълнението на проектите, свързани с информационното осигуряване, задължително се съгласуват и контролират от ДНП в рамките на служебните задължения на служителите. Финансирането се осъществява основно от МОСВ. При определени от ДНП, взаимноизгодни условия, могат да се търсят допълнителни източници на финансиране.

Проекти по програма "Информационно осигуряване"

№	Проект	Цел и обект на прилагане	Очаквани резултати	Метод
1	Уеднаквяване на наименования на местности и обекти в НП Пирин	Използване на едни и същи наименования на местности и обекти в парка от всички заинтересовани лица, имащи отношение към информационната система, научни изследвания, печатната информация и др.	По-добра ориентация за посетителите, улесняване на управлението; Топонимия на ландшафтните локализации	Сформиране на работна група Провеждане на консултации с местни общински администдрации и хора
2	Маркировка на горите и земите	Обозначаване на границите на резервати и зони.	Маркиране границите на парка, резерватите, съгласно приетите цифрови модели	Лентова маркировка
3	Общо информационно табло с рекламен и насочващ характер	Обща туристическа интерпретация за парка, за неговата значимост,	Информация за основни характеристики за посетителите, които са без екскурзовод или без предварително набавени информационни материали	Проект за илюстративно представяне на информацията
4	Информационно табло за видове (флора и фауна) и Информационно табло за поведение	Представяне на информация за биологичното разнообразие и видове с природозащитен статус срещащи се в определен район	Информиране за изискванията за поведение, свързани с опазване биоразнообразието и за санкции при извършени нарушения	Проект за илюстративно представяне на информацията
5	Указателни табели за посока с информация	Осигуряване на кратка насочваща информация, отнасяща се до близки обекти	Обозначаване на места и кътове за отдих, чешми, беседки, заслони, водопади, места за палене на огън	
6	Туристическа маркировка	Обозначаване на туристически пътеки, маршрути, обекти, спортни съоръжения	Улесняване и обезопасяване движението на туристите	Регламентирана е с Правилник за туристическата маркировка в Република България, май 1991 год.
7	Маркировка на Планинската спасителна служба /ПСС/	Обозначаване на рискови места, през които минават маршрутите	Улесняване и обезопасяване движението на туристите	Поставяне на знаци на потенциално опасни участъци и в съчетание с указателен знак, насочен към възможния зимен вариант на маршрута
8	Маркиране на лъчови маршрути */започват и завършват в една и съща точка/*	Съсредоточаване на туристопотоците в околопарковата зона	Икономическо развитие на околните селища.	Идентифициране и маркиране около съществуващите туристически центрове

9	Пътна маркировка	Осигуряване на информация за възможностите, които предлагат НП Пирин и прилежащите територии	Обща информация за НП Пирин, който е под егидата на ЮНЕСКО и за най-близкия информационен център, респ. подход към парка	На входовете на региона, на разклони по двата главни пътя, където има подход към парка
10	Информационни центрове	Предлагане на информация, както за НП Пирин, така и за туристическите възможности на населеното място и за другите прилежащи територии	Предлагане на актуална информация за туристите за настаняване, услуги, къде може да се намери обучен водач; да служат като място за контакт с туристически оператори; предлагане на резервации, продажба на дипляни и други рекламни материали, сувенирна продукция	В специално пригодени сгради и помещения
11	Информационни пунктове	Предлагане на информация, както за НП Пирин, така и за туристическите възможности на населеното място и за другите прилежащи територии Симитли, Илинденци, Мелник, м. Попина лъка, Папазчаир, Добринище и във всички планински хижи	Предлагане на информацията за дадения район, къде туристът може да намери обучен водач и др.	Оформяне на информационни табла, предлагане на карти и пълен набор от печатните материали на парка, като се използва селския магазин, читалището, кметството и пр. (в селата), щандове/навеси или будки извън населените места

IV ПРОГРАМА:

ВРЪЗКИ С ОБЩЕСТВЕНОСТТА И ИНТЕРПРЕТАЦИЯ

Връзките с обществеността означават преди всичко комуникации. Целта е да се създаде широко лоби на парка. Затова е необходимо сред местното население и сред тези, които търсят условия за отдих и се интересуват от парка да се мотивира позитивно отношение, отговорно и природосъобразно поведение.

Приоритет на връзките с обществеността, свързани с парка, са: туристите, жителите, общинските и административни служби на съседните населени места, представители на други институции и неправителствени организации с компетенции в парка, медиите – преса, радио, телевизия.

Интерпретацията е най-доброто средство за връзки с обществеността и реклама на района. Най-важно е всяко населено място от района да може да представи своята специфика, използвайки НП Пирин за притегателен център. В никакъв случай интерпретациите не трябва да се повтарят, за да имат интерес туристите да посещават различни места в различни периоди от годината. Това е и начин да се привличат инвестиции в отделните населени места.

Програмата е свързана със следните цели:

⇒ Подпомагане на посетителите на парка при опознаване на интересните местообитания и видове в парка;

⇒ Повишаване информираността и познанието на местните хора за ценността и значимостта на парка, като природен комплекс от ландшафти и екосистеми;

⇒ Рекламиране на местни продукти и услуги, постигайки по-голямо търсене и откривайки нови пазарни възможности;

⇒ Промяна на имиджа на служителите от парковата охрана от "полицаи" към полезни и способни личности;

⇒ Изграждане на широка обществена подкрепа за Националния парк, включително сред политиците и вземащите решения на регионално и национално ниво.

⇒ Стимулиране на местни НПО, проявяващи интерес към Парка и създаване на организация "Приятели на Парка"

Насоки за интерпретация:

⇒ Да е ясно, кои са посетителите, какво е нивото на техните интереси, кой е предпочитаният език за общуване;

⇒ Да се използва достъпен и разбираем стил на изразяване – повечето посетители не са специалисти;

⇒ Добре да се подбират историите и да се следва строга последователност;

⇒ Да се използва интересна жива презентация – истории, цитати, отпращане към реални хора и събития, предоставяне на обиколки с водач, демонстрации, начин на живот;

⇒ Да се използват послания, които да събуждат емоциите на хората;

⇒ Водачите трябва да умеят да напасват маршрутите към нуждите на съответната група, да са разбираеми, да имат диференциран подход към посетителите, да имат много добра езикова подготовка.

Елементи на интерпретацията са:

⇒ Добра нагледна информация;

⇒ Подходящо оформени карти, пътеводители, дипляни;

⇒ Изгледни площадки с информация;

⇒ Изложби, презентации в музеи;

⇒ Наблюдаване на птици и диви животни;

⇒ Екскурзии с водач;

⇒ Маршрути за самостоятелно посещение;

⇒ Тематични дни на открито, демонстрации на занаяти;

⇒ Конкурси и състезания – напр. историческо минало, артпроекти, природа и др.;

⇒ Местни къщи за гости;

Проектите и дейностите са задача на ДНП.

Проекти по програма "Връзки с обществеността и интерпретация"

№	Проект	Цел и обект на прилагане	Очаквани резултати	Метод
1	Визуализация на туристически маршрути и обекти	Възможности за виртуално обхождане на съществуващите маршрути и показване на обектите, които могат да се видят (дърво, животно, скала и др.)	Повишаване на заинтересоваността на български и чужди туроператори от алтернативния туризъм	Мултимедийните възможности
2	Обучения на местни хора, заети в туристическото предлагане на територията на парка и около парка	Повишаване качеството на туристическото предлагане от страна на хижари, хотелиери, водачи и др.	Осигуряване на информация за парка, като място, което представлява изключителен ресурс и чиято ценност трябва да се опазва и по икономически съображения, насърчаване на бизнес-планиране у предприемачи, свързани с развитието на алтернативния туризъм	Идентифициране и обучение на "местни агенти по развитието" – 1 или 2 човека във всяко туристическо селище, които ще служат като организатори на туристическото предлагане и контакт между ДНП и туристическите фирми
3	Информационно-интерпретативни пакети	Стимулиране на развитието на екологичния туризъм, екологично образование на деца и възрастни, подготовка на интерпретатори	Пакети от интерпретативни лекции; печатни, аудио и видео материали, които могат да се използват от водачи, учители и др., организиране на туристически пакети в парка и прилежащите територии	Структуриране на информацията: *по места* (едно село, група села, по-голям район) и *по ресурси* (най-често срещани видове, защитени видове, природни феномени и пр.).
4	Дни на Националния парк Пирин	Създаване на традиция за ежегодно представяне и популяризиране на парка	Формиране на обществени нагласи в рамките на района и цяла България, ангажиране вниманието и прякото участие на местните хора, и привличане на туристи и повишаване на информираността на политиците на местно и национално ниво	Организиране на конкурси за детска рисунка, есе, вестник, фотография и пр. на теми, свързани с Парка; пътуващи изложби; музикални събития; медийни кампании: викторини, конкурси, състезания, анкети; селски панаири (Празник на млякото, виното, хляба и др.); пленери, кампании за почистване на основни маршрути в планината

V ПРОГРАМА:

ПРИРОДОЗАЩИТНО ОБРАЗОВАНИЕ

Популяризирането на красотата и разнообразието на ландшафта, дава шанс много хора да бъдат запознати с екологичната цялост и уязвимост на природата.
НП Пирин предлага възможности за осъществяване на разнообразни природозащитни, образователни инициативи. Природозащитните проекти, които се осъществяват с учебните заведения и преподавателите, са едно от най-важните средства за възприемането и постигането на целите на парка. Учениците обменят своите мнения за НП безпристрастно и критично. Те предават информация в семействата, клубове и др. Преподавателите от района ценят високо природозащитните инициативи и така те са едни от най-важните партньори и разпространители на идеите за опазването на парка.

Програмата е свързана със следните цели:

⇒ Обучаване на водачи, които да съдействат на посетителите при опознаване на интересните местообитания и видове в парка;
⇒ Запознаване с правилата за поведение в Парка;
⇒ Представяне на природното наследство и нуждите за неговото опазване;
⇒ Обучение на целеви групи с акцент обучение за опазването и съхранението на приоритетни местообитания.

Насоки и изисквания за природозащитно образование:

Природозащитните образователни инициативи включват:

⇒ Изработване на образователни програми за различни целеви групи;
⇒ Провеждане на лекции, теренни занимания и др. за запознаване на местните хора и посетителите на парка с природното наследство и нуждите за неговото опазване;
⇒ Отчитане на промяната в съзнанието и мисленето на хората чрез провеждане на анкети на всеки четири години, по едни и същи въпроси.

Част от природозащитните образователни програми могат да се организират съвместно със структурите на Министерство на образованието и науката и в сътрудничество с другите национални и природни паркове в страната. ДНП следва да подпомага образователните инициативи на училищата в района, неправителствените организации и др., включително и с търсене на финансова подкрепа за тяхното осъществяване.

Проекти по програма "Природозащитно образование"

№	Проект	Цел и обект на прилагане	Очаквани резултати	Метод
1	Образователна програма за националните паркове за училищата в страната	Включване в учебните програми на определен брой часове за НП Пирин, като част от световното културно и природно наследство, в сътрудничество с НП "Рила" и НП "Централен Балкан"	Повишаване на екологичната култура на подрастващите и засилване на интереса им към българската природа и нейното опазване	Съвместни действия с Министерство на образованието и науката и неговите структури /може да се комбинира с другите два национални парка/
2	Обучение на целеви групи с акцент опазване и съхранение на природното наследство	Разпространяване на информация за парка сред повече хора на места, където може да се провеждат практични занимания с ученици, студенти и др. без да се нарушава численността на популациите	Опознаване и защита на редки и застрашени в европейски и световен мащаб видове и ценни ландшафти в района на НП и Пирин планина като цяло	Обучение по възрастови групи, обучаване на водачи, които да подпомагат посетителите при опознаване на интересните местообитания и видове в парка, провеждане на лекции и беседи, издаване на материали, организиране на фото-изложби прожекции на научно-популярни филми и др.
3	Познавателни маршрути	Повишаване информираността и познанието на посетителите за определени видове растения и животни и за елементи на ландшафта, типични за парка	Насочване на потока от посетители към по-слабо уязвими територии, мирно съжителство на хората с хищниците, редуциране на антропогенния натиск върху видовете, естетическа наслада за посетителите	Маркиране и информационно обезпечаване на маршрутите, Характерни местообитания на подбраните видове, интересни панорамни гледки и др.
4	Зелени училища	Запознаване на ученици и родители с дивата природа, правилата за поведение в Парка, за оцеляване в природата, за връзката между планината и живота на местното население и др. Прилежащите територии и населените места около парка	Разработване на тематични интерпретативни програми свързани с природното наследство на Парка, културно-историческите забележителности и селския бит	Програми: *По следите на дивите животни-* децата се учат да разпознават следите и звуците на дивия живот; *Уикенд за деца и родители* -семейства се обучават в основните правила за оцеляване в природата; *Пътят на сиренето-* доене на крава, биене на маслото, приготвяне на сирене, участие в част от тези дейности; *В търсене на съкровището* - награда е скрита в гората и намирането й изисква познания за дивия живот, правилата за поведение в Парка и др.

VI ПРОГРАМА:

КООРДИНАЦИЯ НА НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ И ПУБЛИКАЦИИ

Националния парк, както и всяка голяма защитена територия, представлява своеобразна, открита лаборатория за разнообразни научни изследвания в регионален, национален и международен план. Изброените проекти са определени на база на характеристиките и оценките в част 1. Те могат да се изработват при осигурено финансиране през целия период на действие на Плана. В зависимост от отпуснатите средства те могат да се изпълняват поетапно за различни части от територията на парка. Могат да се подпомагат от ДНП чрез водачество, транспорт, офис и др., ако финансирането е осигурено извън бюджета на парка. ДНП съдейства за включването на всички данни, събрани от Парка в национална база данни и осигурява безплатен достъп до тях за всеки, който проявява интерес.

Програмата е свързана със следните цели:

- ⇒ Попълване на пропуските в познанията за местообитания и видове, описани в т. 1.14,. и 1.15
- ⇒ Създаване на база данни за биоразнообразието и сравнителни анализи за състоянието на отделните му елементи
- ⇒ Дългосрочен мониторинг на глобалните промени, отнасящи се до водния режим, глобалното изменение на климата и трансграничния пренос на замърсяващи вещества
- ⇒ Установяване на съвременното разпространение и численост при отделните видове
- ⇒ Влияние на абиотични и биотични фактори върху биологията и екологията на видовете
- ⇒ Изясняване на популационните параметри на консервационно значими видове и на тяхната чувствителност към негативните антропогенни влияния
- ⇒ Установяване на реалното състояние на популациите на изчезващи и застрашени видове на територията на Парка
- ⇒ Проучване на социално-икономическите процеси, имащи отношение към парка, като стопанска дейност, туризъм, транспорт, развитие на малките села и др.

Финансирането на проектите не е задължение на ДНП, но е необходимо служителите да съдействат за тяхното изпълнение. Дирекцията трябва да координира планирането и публикуването на научно-изследователската дейност между институтите на БАН, ВУЗ, НПО и др.

Проекти по програма "Координация на научни изследвания и публикации"

<u>Проекти свързани с абиотични фактори</u>

1. Предварителни биологични и социално-икономически проучвания, извън границите на НП Пирин, с цел обявяване на защитени територии извън границите на НП
2. Мониторинг на състоянието на източниците на вода за питейно-битово водоснабдяване от територията на НП Пирин
3. Пещерите в границите на НП Пирин - част от биоразнообразието в района
4. Мониторингови мрежи за наблюдение върху хидрологични и хидрогеоложки процеси в НП Пирин
5. Локална мониторингова метеорологична мрежа на територията на НП Пирин
6. Изграждане и въвеждане в експлоатация на локални метеорологична, хидрологична, хидрогеоложка мрежи
7. Проучване на водния баланс на пиринските езера
8. Проучване на водния режим на карстовите райони

<u>Проекти свързани с флора и растителност</u>

1. Мониторинг на торфените комплекси
2. Мониторинг на скалните съобщества
3. Проучване на водорасловото разнообразие в Поповите и Кременските езера

4. Природозащитен статус на мъховете на територията на парка
5. Потенциални възможности на лишеите като биологични индикатори на замърсяването на природната среда
6. Поддържане популациите на *Leontopodium alpinum* - еделвайс
7. Поддържане популациите на *Rhodiola rhosea* - златовръх

Проекти свързани с безгръбначната фауна

1. Инвентаризация на ентомофауната по реликтни растителни видове в парка
2. Инвентаризация на безгръбначната фауна в карстовите терени и пещерите в парка
3. Мониториг на сухоземната безгръбначна фауна
4. Мониторинг на консервационнозначими групи от ненасекомните безгръбначни
5. Инвентаризация на консервационнозначими групи от ентомофауната на парка
6. Мониторинг на фауната от ракообразни и насекоми в езерата и течащите води в субалпийските райони на НП Пирин

Проекти свързани със земноводни и влечуги

1. Установяване и опазване на популациите на тритона

Проекти свързани с птиците

1. Изследване на грабливите птици и въздействието на пасищното животновъдство върху птиците във високопланинската зона на Пирин.
2. Изследване на совите
3. Проучване върху гнездовото разпространение на горския бекас и зоните за миграция на вида
4. Проучване съвременното разпространение и численост на глухара
5. Проучване върху гнездовото разпространение и сезонната динамика на ливадни дърдавец - световно застрашен вид !

Проекти свързани с бозайниците

1. Установяване реалното състояние на популацията на златката на територията на парка и в Пирин планина
2. Проучване на местообитанията на видрата
3. Установяване реалното състояние на популацията на дивата котка на територията на парка и в Пирин като цяло
4. Изследвания върху различни аспекти от биологията и екологията на вълка и на влиянието на социално-икономически фактори върху неговото съществуване
5. Влияние на абиотични и биотични фактори върху биологията и екологията на кафявата мечка
6. Оценка на подходящите местообитания за благородния елен
7. Тенденции в популацията на сърната в Пирин през различните сезони
8. Мониторинг на разпространението на прилепите
9. Мониторинг на зимуващи прилепни колонии в подземни убежища
10. Мониторинг върху съобществата от дребни бозайници

Проекти свързани със стари местни породи

1. Опазване на стари местни породи в планинските пасища
2. Мониторинг на изчезващи и застрашени автохтонни породи в Пирин

В Приложение на магнитен носител са представени "Отчети от проучвания и изследвания, извършени в процеса на разработване на проекта", към отделните доклади са представени данни и изисквания за описаните проекти. Представените доклади могат да се ползват и като основа за научни изследвания

VII ПРОГРАМА:

ПОДОБРЯВАНЕ НА УСЛОВИЯТА ЗА ТУРИЗЪМ И НА ИНФРАСТРУКТУРАТА В ПАРАКА

ДНП в партньрство с общините, местните неправителствени организации и местните държавните структури, могат да осъществяват планирането, изграждането и поддържането на туристическата инфраструктура на територията на НП Пирин.

Събирането на информация за рентабилността на инфраструктурата е приоритет както за ДНП, така и за местните и регионалните организации или общините. Целта е да се създаде достъпна база данни, съдържаща информация за:

⇒ Икономическата рентабилност на изградената туристическа инфраструктура;
⇒ Положителните и отрицателните страни на вече изградената инфраструктура;
⇒ Какви са търсенията и очакванията на ползвателите и посетителите.

Тази информация би могла да се събере чрез поддържането на регистри на посетителите - откъде идват, колко време пребивават в района, какви проблеми и трудности са срещнали.

Създаването и поддържането на такава база данни може да се ползва както от посетителите, така и от експертите ангажирани с бъдещото поддържане и развитие на инфраструктурата на територията на парка.

Програмата е свързана със следните цели:

⇒ По-ефективното ползване на съществуващите туристически ресурси на парка;
⇒ Подобряване качеството на инфраструктурата на територията на парка;
⇒ Подобряване на санитарно-хигиенно състояние на обекти за обслужване на посетители;
⇒ Стимулиране на развитието на природосъобразен туризъм;
⇒ Контролиране на замърсяването с отпадъци и отпадни води.
⇒ Използване на природосъобразни технологии

Проекти по програма "Подобряване на условията за туризъм и инфраструктурата"

№	Проект	Цел и обект на прилагане	Очаквани резултати	Метод
1	Устройване на палатъчни лагери на територията на НП Пирин *Местата са определени в Част 3, т.77*	Овладяване на нерегламентираното къмпиране особено в летните месеци; улесняване на поддържането на санитарно-хигиенното състояние	Устойчиво туристическо ползване в парка чрез създаване на достъпни и отговарящи на съвременните изисквания условия – тоалетна, баня, регламентирани места за палене на огън, кошчета за отпадъци и др., създаване на възможности за генериране на приходи	Индивидуален работен проект
2	Изграждане на туристически заслони *Местата са определени в Част 3, т.77*	Осигуряване на подслон за посетители в парка на места по маркираните маршрути при дълги преходи, където се пресичат маркирани туристически пътеки	Устойчиво туристическо ползване в парка, чрез създаване на възможности за разсредоточаване на туристите	Индивидуален работен проект
3	Технически проект за опазване от пожари и действия при пожарна ситуация	Предотвратяване на опасността от пожари и намаляване на тяхното негативно въздействие върху екосистемите на Парка	Намаляване броя на горските пожари; Определяне на мерки за възобновяване на засегнатите райони, план за системно обучение на служители и доброволци, система за координация и съвместни действия с партньори	Картиране на пожароопасните места, оценка на степента на нарушенията, лекции и теренни занимания, провеждане на срещи с партньорите
4	Стратегия за безопасност на посетителите при посещения в парка	Намаляване броя на инцидентите с посетители	Система за поддържане и периодичен контрол на опасните места по райони	Ограждане на писти, знаци, мостове, обезопасителни въжета, и др.
5	Стратегия за управление и контрол на замърсяване с битови отпадъци	Намаляване на замърсяването в парка с битови отпадъци.	Изработване на система от мерки и начини за събиране на битови отпадъци по: туристически маршрути и пътеки, места за еднодневен отдих, хижи и др. обекти за обслужване на посетителите. Почистване на стари сметища, поставяне на необходимо оборудване и информация	Разработване на графици за извозване на отпадъците, контрол при прилагане на системата

6	Стратегия за управление и контрол на отпадни води	Намаляване на замърсяването на водни обекти в парка вследствие безконтролното изтичане на отпадните води	Изработване на система от мерки и начини за поддържане на съоръженията за пречистване на отпадните води в обектите за посетители и контрол при нейното прилагане	Заустване на отпадните води в градска ПСОВ, системно обслужване на септични ями от специализирани коли, поставяне на химични тоалетни и модулни пречиствателни станции
7	Естетизиране на околните пространства на хижи и обекти за настаняване и обслужване на посетители	Подобряване на санитарно – хигиенни условия и увеличаване на възможностите за приходи на ползвателите. Обект на проекта са прилежащите територии на хижите и заслоните	Определяне на конкретни мерки за устройването на пространството около обектите и насоки за поддържане и контрол	Заснемане на околните пространства на обектите и изработване на ръчни скици

VIII ПРОГРАМА:

ПОДПОМАГАНЕ РАЗВИТИЕТО НА ТУРИЗМА В ПАРКА И ПРИЛЕЖАЩИТЕ ТЕРИТОРИИ

Парковата администрация трябва да подпомага развитието на дейности и услуги в околопарковата зона, с цел там да се съсредоточат основните потоци туристи, като им се предлага интересна и достъпна информация за парка и многото възможности за прекарване на свободното време в и около селата. Това ще има благоприятен ефект и върху формирането на положително отношение към Парка у местните хора.

Програмата кореспондира изцяло с определената цел за генериране на приходи за местните общности в резултат на възможностите и предимствата на Националния парк.

Дирекцията на Националния парк трябва да съдейства и подкрепя различни инициативи в прилежащите територии, свързани с парка. Необходимо е да се изнесат дейности на подходите към планината Пирин, разглеждана като цяло – в градовете Банско, Разлог, Гоце Делчев, Сандански, Кресна, Симитли, Струмяни и в селата Добринище, Мелник, Пирин, Рожен, Делчево, Петрово, както и в новите изходни пунктове, които биха се оформили откъм долините на реките Места и Струма.

Това е пътят който води до повишаване авторитета на ДНП, до промяна на мисленето на хората и желание от тяхна страна да участват в съхранението на Пирин за бъдещите поколения.

Проекти по програма "Подпомагане развитието на прилежащите територии "

№	Проект	Цел и обект на прилагане	Очаквани резултати	Метод
1	Концепция за насърчаване на устойчив туризъм	Идентифициране дейности, услуги, занаяти и др. специфични за всяко отделно населено място или курорт	Туристически пакети, разработени съвместно с местни власти и туристически фирми. Въвеждане на нови услуги свързани с парка – водачество, тематични маршрути, продукти с марка Пирин др.	Обучение на "местни агенти по развитието" – 1 или 2 човека във всяко туристическо селище, които осъществяват контакт с ДНП и туристическите фирми
2	Създаване на марка за произход "Пирин"	Регистриране на марка за произход "Пирин", която ще се дава на природосъобразни местни производства (млечни продукти, вино и др.), къщи за гости, традиционни занаяти и др.	Икономическо съживяване на селските райони чрез развитие на алтернативни форми на туризъм в съчетание с развитието на традиционното животновъдство и възможности за предлагане на екологична продукция	Селски панаири (Празник на млякото, виното, хляба и др.), на които да се връчва марката за произход "Пирин
3	Маркетингова стратегия за туризма в парка и прилежащите територии	Увеличаване на продаваемостта на туристическите услуги	Развитие на предприемчивост в голяма част от населението, особено в малките населени места, за развитие на семеен бизнес, създаване на база данни на туристическите ресурси и фотобиблиотека на Парка (съвместно с ПТФ и други НСО от района)	Професионално изработени рекламни материали: сувенири с логото на Парка, календари, серии от плакати, картички, имидж брошури, компакт-диск, Web-страница и др.
4	Цветните пътеки на Пирин *Забележка: Проектът е награден на Първия национален форум за екотуризъм България 2001*	Разработване на система от по-дълги и по-кратки пешеходни, вело- и други туристически маршрути свързани с прилежащите на НП Пирин територии	Идентифициране и маркиране на лъчови пешеходни маршрути подходящи за езда и за разходки с каруци в близост до селища от прилежащите територии на Парка	Организиране на места за отдих, обезопасяване на опасни участъци, свързване на маркировката от селищата в прилежащата зона с тази в Парка, изработване на табла и карти на маршрутите във всички туристически селища в района на НП
5	Съвместни инициативи на Парка и частни предприемачи за туристически атракции	Идентифициране на дейности, услуги, занаяти и др. специфични за всяко отделно населено място - паркът да предоставя експертна помощ или да осигурява нефинансов принос под формата на труд, материали и пр., а предприемачът да "връща" дълга си като осъществява "паркополезни" дейности	Развитие на предприемчивост в голяма част от населението, особено в малките населени места за развитие на семеен бизнес	Продажба на сувенири на Парка, предоставяне на информация за Парка, интерпретиране на неговото наследство, съвместни проекти със заинтересовани физически и юридически лица в близките курортни комплекси

IX ПРОГРАМА:

ИНСТИТУЦИОНАЛНО РАЗВИТИЕ НА ДНП И ОБУЧЕНИЕ

Дейността на дирекцията на парка е основната гаранция за прилагане на плана за управление. Ето защо нейната добра и ефективна работа, както и повишаването на квалификацията на персонала, имат изключително голямо значение за постигане на определените цели. ДНП трябва да осигури реални възможности и финансова подкрепа за природата на НП Пирин, за да може да посрещне предизвикателствата на новото време като посещаемост, посегателства и потребление.

Програмата е свързана със следните цели:

⇒ Провеждане на дългосрочен мониторинг, поддържане и периодична актуализация на база данни;
⇒ Системно обучение на парковата охрана;
⇒ Промяна на имиджа на "полицаи" на служителите от парковата охрана;
⇒ Изграждане на мрежа от партньорства за парка между всички заинтересовани страни в прилежащите територии.

Насоки и изисквания за институционално развитие на ДНП:

⇒ Ежегодно провеждане на учебни занятия – рамков план, включващ периоди, брой часове, участници, бюджет
⇒ Точно идентифициране на групите и темите за обучение: за водачи, за охраната, за администрацията, общи за всички служители
⇒ Обмяна на опит – вътре в страната и в други страни
⇒ Езиково обучение
⇒ Базови проекти с партньори
⇒ Мултидисциплинарни изследвания

Тази програма е свързана със създаване на условия за по-качествено изпълнение на оперативните задачи на служителите – т.4.2.

Проекти по програма "Институционално развитие на ДНП и обучение"

№	Проект	Цел и обект на прилагане	Очаквани резултати	Метод
1	Стратегия за развитие на човешките ресурси	Повишаване на квалификацията на персонала на ДНП, включително чуждоезикови познания	Изработване на рамков план за обучение по групи и управление на кариерата на персонала за периода 2004-2009 г.; Създаване на мрежа с други паркове в България и в Европа	Обучение на парковата охрана и администрация в разпознаването на консервационно значими видове от флората и фауната, запознаване с действащата нормативна база в областта на природозащитното законодателство и неговото прилагане;
2	Внедряване на Географска информационна система	Поддържане и актуализиране на GIS за парка, повишаване на квалификацията на персонала	Актуализиране на базата данни,осигуряване на данни за сравнение и анализ при дългосрочните мониторингови проекти и научни изследвания, предоставяне на необходими картни материали на служителите при изпълнение на конкретните им задължения на терена	Обучение на парковата охрана и администрация
3	Изграждане на Консултативен съвет	Подпомагане на дейността на дирекцията и други заинтересовани физически и юридически лица по отношение на: работата с обществеността, информационната дейност, организацията на рекреационната и туристическа дейност, опазване на биологичното разнообразие, устойчивото ползване и опазване на природните ресурси, сигурността и обслужването на посетителите в парка.	Становища относно изпълнението на Плана за управление на парка	В т.4.2. са представени "Насоки за изграждане на Консултативен съвет".
4	Изграждане на Научен съвет	Осигуряване на необходимата научна база при взимане на решения от страна на парковата администрация по отношение общите въпроси на управление на парка или разрешаването на конкретни случаи.	Становища по отношение качествата на научните и научно-приложни разработки, възложени от парковата администрация на различни специалисти и колективи, финансирани със средства от държавния бюджет.	В т.4.2. са представени "Насоки за изграждане на Научен съвет".

5	Партньорство за Пирин	Идентифициране и ангажиране на заинтересованите страни, общи проекти	Включване на големи компании в опазване на природата и популяризиране на НП, сформиране на неформална група "Приятели на НП Пирин", приемане на общи планове за действие и обмен на опит; разпространение на периодичен бюлетин печатен и/или електронен и др.	Учебни посещения в други части на България, където има успешни примери за подобни парнтьорства; периодични срещи, ежегодна конференция/кръгла маса за отчитане на дейностите, популяризиране на общите инициативи на мрежата в медиите; връчване на годишна награда от името на Парка за най-успешна партньорска инициатива.
6	Съвместни инициативи с други паркови администрации	По-успешно представяне на българската природа	Повече посетители привлечени към идеята за Националните паркове и опазването на природата	Обучения за работа в партньорство, съвместно разработване на туристически програми, тематични срещи и др.Организиране на сдружения за екотуризъм и др.

X ПРОГРАМА:

ПРИЛАГАНЕ НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО И ДЕЙСТВАЩАТА НОРМАТИВНА БАЗА

За да изпълнява задълженията си съгласно Чл.50 ал.7 от ЗЗТ ДНП Пирин трябва да разполага с документите за собственост и договорите за наем или концесия на всички обекти на територията на НП Пирин.

ДНП трябва да спазва ангажиментите, поети от България относно международните конвенции и споразумения, особено Конвенцията за биоразнообразието и Конвенцията за Световното наследство.

Програмата е свързана със следните цели:

⇒ Уреждане на собствеността на сгради и съоръжения съгласно действащата нормативна база
⇒ Отстраняване на незаконни постройки и съоръжения
⇒ Борба с практиката на бракониерство и незаконна сеч
⇒ Поддържане на контакт с Международните организации (UNESCO, IUCN, и др.) и организиране на необходимите периодични прегледи и консултации
⇒ Контрол върху:
- Изпълнение на концесионните договори
- Зарибяване и риболов
- Достъп с автомобили
- Замърсяване с твърди отпадъци
- Замърсяване на води, въздух и др.

Проекти по програма "Прилагане на законодателството и действащата нормативна база"

№	Проект	Цел и обект на прилагане	Очаквани резултати	Метод
1	Изясняване на собствеността и правата на различните собственици на обекти и съоръжения на територията на парка	Уреждане правото на собствениците на сградите и съоръженията – частна собственост, за ползване на съответната територия във връзка с експлоатацията на обектите; Възстановяване на връзката на ДНП със собствениците и ползвателите; Повишаване интереса на ползвателите да инвестират в подобряване на състоянието на обектите; Улесняване на контрола от страна на ДНП върху спазване на необходимите санитарно-хигиенни норми в района на обектите.	Изясняване на задълженията при ползване на околните пространства на обектите, Изясняване статута на съществуващите на територията на парка сгради и съоръжения – частна собственост. Определяне конкретно и точно бъдещия статут на територията, на която са изградени обектите и прилежащите им терени, необходими за тяхното обслужване. Създаване на база дани за предприемане на мерки по отношение правата на частните собственици на обекти на територията на парка.	Инвентаризация на собствеността - сформиране работна група, която да събере и анализира информация за обектите, като собственост, договори за наем и концесия, срок, предназначение, спазване на изисквания на ЗЗТ и др. Изготвяне на подробни устройствени планове за определяне на точното местонахождение на сградите и съоръженията, заедно с необходимите им прилежащи територии, като се анализира законовото основание за издаване на съответните актове.
2	Премахване и саниране на нефункциониращи сгради и съоръжения	Отстраняване на незаконни сгради и съоръжения. Определяне на ненарушаващи природния комплекс начини за премахване и саниране на нефункциониращи и загрозяващи ландшафта сгради и съоръжения	Определяне на ненужната инфраструктура; Възстановяване на ландшафта след премахването на съответните обекти	Картиране на местата и описание на вида на обектите
3	Рамков план за отдаване на обекти на концесия и контрол върху изпълнението на договорите	Подпомагане на управлението и охраната на парка	Подобряване на условията в обектите за обслужване на посетители, намаляване на нарушенията	Създаване и функциониране на регионален орган, който да извършва туристически и търговски дейности в Парка посредством система за концесии, под контрола на ДНП.
4	Система за контрол на изпълнението на международните категории на защитените територии	Спазване на изискванията от международните конвенции	Редовни отчети и периодични прегледи	Контакти с ЮНЕСКО и Световен съюз за защита на природата за инструкции, съдействие за конференции и обучителни семинари/работни срещи и др.

4.4. СРЕДНОСРОЧЕН РАБОТЕН ПЛАН ЗА ПЪРВИТЕ 3 ГОДИНИ НА ДЕЙСТВИЕ НА ПЛАНА

В работния план са включени приоритетни проекти /т.4.3/, които следва да се изпълняват от самото начало на действие на Плана за управление. За тях са посочени: срок и ориентировъчни разходи за първата година. Включени са необходимите разходи за капитално строителство, дооборудване и екипировка на административните сгради и персонала на Дирекцията на парка за първата година. В тригодишния план са включени и приоритетни проекти от програмите, за които ДНП трябва да търси съфинансиране.

I ПРОГРАМА: КОМПЛЕКСЕН ДЪЛГОСРОЧЕН МОНИТОРИНГ ЗА ОПАЗВАНЕ И ПОДДЪРЖАНЕ НА БИОРАЗНООБРАЗИЕТО В НП ПИРИН

Проект/дейност	Срок	Изпълнител	Ориентировъчни разходи	Разходи за I-та година
1. Изготвяне на системи и методи за мониторинг	2004	ДНП, външни експерти	10000	10000
2. Мониторинг на естествените възобновителни процеси в горите и земите	текущ	ДНП	-	-
3. Мониторинг на процесите в екосистеми и територии след нарушения от естествен и антропогенен характер	текущ	ДНП	-	-
4. Локален мониторинг за качеството на повърхностните води на територията на НП Пирин	текущ	ДНП	-	-
5. Мониторинг на захрастяването на пасищата	текущ	ДНП	-	-
6. Мониторинг на популациите на типични за Пирин бозайници	текущ	ДНП	-	-
7. Мониторинг на популацията на от балканска пъстърва във водоемите на НП Пирин	текущ	ДНП	-	-
8. Мониторинг на конфликтите	текущ	ДНП	-	-
9. Посетителски мониторинг	текущ	ДНП	-	-
10. Мониторинг на нарушенията	текущ	ДНП	-	-

II ПРОГРАМА: УСТОЙЧИВО ПОЛЗВАНЕ И УПРАВЛЕНИЕ НА ПРИРОДНИ РЕСУРСИ

Проект/дейност	Срок	Изпълнител	Ориентировъчни разходи	Разходи за I-та година
1. Концепция за съвместно управление на природни ресурси	2004-2005	ДНП, Фирми-ползватели на природни ресурси	10000	5000
2. Проект за ползване и контрол на пасищата на територията на НП Пирин	2004-2006	ДНП, общини, външни експерти	15000	10000

III ПРОГРАМА: ИНФОРМАЦИОННО ОСИГУРЯВАНЕ

Проект/дейност	Срок	Изпълнител	Ориентировъчни разходи	Разходи за I-та година
1. Уеднаквяване на наименования на местности и обекти в НП Пирин	2004	ДНП, туристически фирми, общините	3500	3500
2. Туристическа маркировка	2004-2005	ДНП, туристически дружуства	50000	15000
3. Маркировка на Планинската спасителна служба /ПСС/	2004-2005	ДНП, ДЛ, ПСС УАСО, общини	15000	5000
4. Общо информационно табло с рекламен и насочващ характер	2004-2005	ДНП	30000	10000
5. Информационно табло за видове (флора и фауна) и Информационно табло за поведение	2004-2006	ДНП	20000	10000
6. Указателни табели за посока с информация	2004-2006	ДНП	15000	5000
7. Поддържане на информационна система	текущ	ДНП	-	3000

IV ПРОГРАМА: ВРЪЗКИ С ОБЩЕСТВЕНОСТТА И ИНТЕРПРЕТАЦИЯ

Проект/дейност	Срок	Изпълнител	Ориентировъчни разходи	Разходи за I-та година
1. Визуализация на туристически маршрути и обекти	2005-2006	ДНП, туристически фирми в района	10000	-
1. Обучения на местни хора, заети в туристическото предлагане	текущ	ДНП, туристически фирми в района	-	3000
2. Информационно-интерпретативни пакети	текущ	ДНП, туристически фирми в района	-	3000
3. Дни на Националния парк Пирин	текущ	ДНП, туристически фирми и НПО	-	2500

V ПРОГРАМА: ПРИРОДОЗАЩИТНО ОБРАЗОВАНИЕ

Проект/дейност	Срок	Изпълнител	Ориентировъчни разходи	Разходи за I-та година
1. Образователна програма за за националните паркове за всички училища в страната	2005-2006	ДНП, МОН	5000	-
2. Обучение на целеви групи - опазване и съхранине на природното наследство	текущ	ДНП, външни експерти, училища	-	2000
3. Познавателни маршрути	2004-2006	ДНП, външни експерти, училища	6000	2000
4. Зелени училища	текущ	ДНП, НПО от района, училища	-	1000

VII ПРОГРАМА: ПОДОБРЯВАНЕ НА УСЛОВИЯТА ЗА ТУРИЗЪМ И ИНФРАСТРУКТУРАТА

Проект/дейност	Срок	Изпълнител	Ориентировъчни разходи	Разходи за I-та година
1. Устройване на палатъчни лагери на територията на НП Пирин	2004-2006	ДНП, ползватели	35000	12000
2. Технически проект за опазване от пожари и действия при пожарна ситуация	2004-2005	ДНП, експерти по борба с пожарите	5000	2500
3. Стратегия за безопасност на посетителите при посещения в парка	2004	ДНП, външни експерти	5000	5000
4. Стратегия за управление и контрол на замърсяване с твърди отпадъци	2004-2005	ДНП, общини	5000	3000
5. Стратегия за управление и контрол на отпадни води	2004-2005	ДНП, общини	5000	1000
6. Естетизиране на околните пространства на хижи и обекти за обслужване на посетители	2004-2006	ДНП, ползватели, външни експерти	6000	2000
7. Поддържане на туристическа инфраструктура	текущ	ДНП	-	6000

VIII ПРОГРАМА: ПОДПОМАГАНЕ НА РАЗВИТИЕТО НА ТУРИЗМА В ПАРКА И ПРИЛЕЖАЩИТЕ ТЕРИТОРИИ

Проект/дейност	Срок	Изпълнител	Ориентировъчни разходи	Разходи за I-та година
1. Концепция за насърчаване на устойчив туризъм	2004-2005	ДНП, общини и туристически фирми, ползватели	10000	5000
2. Създаване на марка за произход "Пирин"	2005	ДНП, общини и туристически фирми, ползватели	3000	1500
3. Маркетингова стратегия за туризма в парка и прилежащите територии	При осигурено финансиране	ДНП, общини и туристически фирми, ползватели	2500	-
4. Цветните пътеки на Пирин	При осигурено финансиране	ДНП, общини и туристически фирми, ползватели	85000	-
5. Съвместни инициативи на Парка и частни предприемачи за туристически атракции	текущ	ДНП, туристически фирми	-	1500

IX ПРОГРАМА: ИНСТИТУЦИОНАЛНО РАЗВИТИЕ НА ДНП

Проект/дейност	Срок	Изпълнител	Ориентировъчни разходи	Разходи за I-та година
1. Стратегия за развитие на човешките ресурси	2004-2005	ДНП, външни експерти	-	3000
2. Внедряване на Географска информационна система	2004	ДНП, ПРОЛЕС	15000 *Финансирането е осигурено от БШПОБ*	
3. Изграждане на Консултативен съвет	2004-2005	ДНП, НПО, експерти	1500	1000
4. Изграждане на Научен съвет	2004-2005	ДНП, НПО, експерти	5000	1500
5. Партньорство за Пирин	текущ	ДНП	-	1500
6. Съвместни инициативи с други паркови администраци	текущ	ДНП, туристически фирми	-	1500
7. Създаване на звено "Подвижна паркова охрана"	2004-2005	ДНП	-	-

X ПРОГРАМА: ПРИЛАГАНЕ НА ЗАКОНОДАТЕЛСТВОТО И ДЕЙСТВАЩАТА НОРМАТИВНА БАЗА

Проект/дейност	Срок	Изпълнител	Ориентировъчни разходи	Разходи за I-та година
1. Изясняване на собствеността и правата на различните собственици на обекти и съоръжения на територията на парка	2004	ДНП, външни експерти, ползвателите	4000	4000
2. Премахване и саниране на нефункциониращи сгради и съоръжения	2004-2005	ДНП	10000	3000
3. Рамков план за отдаване на обекти на концесия и контрол върху изпълнението на договорите	2004-2005	ДНП, външни експерти	3000	2000

КАПИТАЛНО СТРОИТЕЛСТВО И ДООБОРУДВАНЕ

Дейност	Ориентировъчни средства за I-та година
1. Възстановяване на мостове	5000
2. Ремонт на пътиища	100000
3. Изграждане на информационни центрове	
4. Изграждане на информационни пунктове	30000
5. Дооборудване и обзавеждане на сгради	
6. Дооборудване и екипировка на персонала	

ЧАСТ 5:

ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЦЕЛИТЕ И ЗАДАЧИТЕ

5.1. ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

5.1.1. Година за публично обсъждане на изпълнението на Плана за управление на НП Пирин 2008 г.

След втория четиригодишен преглед през 2012 г., трябва да започне процес по изготвяне план за управление за периода 2014-2024 година.

5.1.2. Отговорна институция за преглед на изпълнението - съгласно Чл.60 от ЗЗТ, на всеки четири години се организира публично обсъждане на изпълнението на плана за управление на НП Пирин, организирано от Министерството на околната среда и водите, на което се канят за участие представители на заинтересованите държавни органи, областни управители, общини, научни и неправителствени организации.

На базата на годишните прегледи ДНП изготвя и представя за публично обсъждане цялостен преглед на изпълнението на Плана и на резултатите от управленската практика за отчетния период.

5.1.3. Участници в прегледа

Администрациите на областта, общините на населените места, в чиито землища попада територията на парка, РИОСВ-Благоевград, държавните лесничейства от прилежащите територии, местни структури на МОН, учебни заведения, представители на бизнеса /туризъм, дърводобив, други свързани с ползването на парка/, НПО, експерти и консултанти от екипа разработил настоящия ПУ, партньорите на ДНП, членовете на консултативния и научния съвети, ползватели.

5.1.4. Начин на участие на обществеността в процеса на прегледа

Обявяването на публичното обсъждане на изпълнението на плана се прави предварително, не по-малко от 20 дни преди датата на заседанието. Съобщения за него се поставят или изпращат на всички участници описани в т.5.1.3.

Общите становища, препоръки и бележки от публичното обсъждане на изпълнението на плана се оформят в протокол и се разглеждат от консултативния и научния съвет. Одобрените, целесъобразни нови идеи, както и ревизираните цели се прилагат към плана за управление и се представят за съгласуване в МОСВ.

5.1.5. Списък на проектите и дейностите от ПУ, които задължително трябва да бъдат предмет на оценка по отношение ефективността на резултатите им за постигане на поставените цели:

№	Проекти и дейности	Показатели/Индикатори за ефективност
Свързани с постигане на главна цел I: ***Съхраняване, опазване и поддържане на естествеността и ненарушеността на екосистемите и ландшафта***		
1.	Опазване и поддържане на биоразнообразието	⇒ Изготвени програми за дългосрочен мониторинг и графици за тяхното изпълнение. ⇒ Организирани стационари за мониторинг или постоянни пробни площи за наблюдения на сукцесионните процеси в

ЧАСТ 5:

ПРЕГЛЕД НА ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ЦЕЛИТЕ И ЗАДАЧИТЕ

5.1. ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ НА ЦЕЛИТЕ

5.1.1. Година за публично обсъждане на изпълнението на Плана за управление на НП Пирин 2008 г.

След втория четиригодишен преглед през 2012 г., трябва да започне процес по изготвяне план за управление за периода 2014-2024 година.

5.1.2. Отговорна институция за преглед на изпълнението - съгласно Чл.60 от ЗЗТ, на всеки четири години се организира публично обсъждане на изпълнението на плана за управление на НП Пирин, организирано от Министерството на околната среда и водите, на което се канят за участие представители на заинтересованите държавни органи, областни управители, общини, научни и неправителствени организации.

На базата на годишните прегледи ДНП изготвя и представя за публично обсъждане цялостен преглед на изпълнението на Плана и на резултатите от управленската практика за отчетния период.

5.1.3. Участници в прегледа

Администрациите на областта, общините на населените места, в чиито землища попада територията на парка, РИОСВ-Благоевград, държавните лесничейства от прилежащите територии, местни структури на МОН, учебни заведения, представители на бизнеса /туризъм, дърводобив, други свързани с ползването на парка/, НПО, експерти и консултанти от екипа разработил настоящия ПУ, партньорите на ДНП, членовете на консултативния и научния съвети, ползватели.

5.1.4. Начин на участие на обществеността в процеса на прегледа

Обявяването на публичното обсъждане на изпълнението на плана се прави предварително, не по-малко от 20 дни преди датата на заседанието. Съобщения за него се поставят или изпращат на всички участници описани в т.5.1.3.

Общите становища, препоръки и бележки от публичното обсъждане на изпълнението на плана се оформят в протокол и се разглеждат от консултативния и научния съвет. Одобрените, целесъобразни нови идеи, както и ревизираните цели се прилагат към плана за управление и се представят за съгласуване в МОСВ.

5.1.5. Списък на проектите и дейностите от ПУ, които задължително трябва да бъдат предмет на оценка по отношение ефективността на резултатите им за постигане на поставените цели:

№	Проекти и дейности	Показатели/Индикатори за ефективност
Свързани с постигане на главна цел I: ***Съхраняване, опазване и поддържане на естествеността и ненарушеността на екосистемите и ландшафта***		
1.	Опазване и поддържане на биоразнообразието	⇒ Изготвени програми за дългосрочен мониторинг и графици за тяхното изпълнение. ⇒ Организирани стационари за мониторинг или постоянни пробни площи за наблюдения на сукцесионните процеси в

		основните типове съобщества. ⇒ Организиране на база данни за биологичното разнообразие и редовна актуализация в ГИС. ⇒ Осигурени данни за образователни и рекламни издания насочени към посетителите и стопаните на парка. ⇒ Проведени социологически проучвания за конфликт на интереси и определени предпочитанията на посетители и ползватели и др.
2.	Превантивни дейности при опасност от пожари, ветровали, лавини	⇒ Картирани засегнати райони и определени мерки за намеса или ненамеса в тях. ⇒ Изработен план за системно обучение на служители и доброволци и система за координация и съвместни действия с партньори. ⇒ Намален броя на пожарите.
3.	Ползване и контрол на пасищата	⇒ Изработен проект за управление на пашата. ⇒ Определени прокари, обща продуктивност на всяка територия за паша за всеки отделен район. ⇒ Възстановени местата със слаб и разкъсан чим. ⇒ Прилагане на специален режим на регулирано използване на пасищните територии. ⇒ Мониторинг – статистика на ползването на пасищата.
4.	Опазване на рибата и ловната фауна	⇒ Възстановена естествеността на речните и езерни екосистеми, които са зарибявани с нетипични видове риба – брой на водоемите. ⇒ Намален броя на нарушенията в границите на парака.
5.	Устойчиво ползване на недървесни продукти	⇒ Изработена и прилагана информационна програма за начини на събиране и ползване на недървесни продукти и за предвидените санкции и мерки за контрол. ⇒ Определени места и подходящи технологии при ползване на ресурсите. ⇒ Изготвен списък на гъбите със статус на застрашеност ⇒ Проведени съвместни действия с фирми и изкупвателни пунктове. ⇒ Издадени определители и други информационни материали
Свързани с постигане на главна цел II: ***Предоставяне на възможности за природозащитно образование и интерпретация***		
6.	Дейност на информационните центрове и пунктове	⇒ Изградена мрежа от информационни центрове и пунктове съгласно Концепция за информационната система. ⇒ Установена съвместно с местни власти и институции специфичност на всеки информационен център. ⇒ Брой на посетителите, проведени събития, профил на интересите на посетителите, постъпили предложения, въведени нови дейности
7.	Издаване на информационни материали	⇒ Карти на парка, карти на лъчови маршрути, информационни листовки за биоразнообразието/наследството на парка, материали за екологично образование в училищата
8.	Провеждане на природозащитни образователни инициативи	⇒ Изработени интерпретативни програми за различни целеви групи. ⇒ Проведени лекции, теренни занимания и др. за запознаване на местните хора и посетителите на парка с природното наследство и нуждите за неговото опазване. ⇒ Отчитане на промяната в съзнанието и мисленето на хората чрез провеждане на анкети на всеки четири години, по едни и същи въпроси.

Свързани с постигане на главна цел III: ***Насърчаване на научни изследвания***		
9.	Осигуряване на допълнителни източници на финансиране	⇒ Осигурени средства и проведени научни изследвания, публикувани научно-изследователски материали. ⇒ Конкретен принос на изследванията за управлението на парка
Свързани с постигане на главна цел IV: ***Осигуряване на приходи за местните общности в резултат на възможностите и предимствата на Националния парк***		
10.	Поддържане на съществуващи и изграждане на нови елементи на туристическата инфраструктура	⇒ Маркирани туристически маршрути и свързани с маркировката от селищата в прилежащата зона. ⇒ Регламентирани и обезопасени места за туризъм и различни видове спорт. ⇒ Оформени подходи към парка, определени и оборудвани местата за отдих, погледни места и др. ⇒ Осигурени места за паркиране и достъп до обектите за посетители.
11.	Подобряване на санитарно-хигиенно състояние на обекти за обслужване на посетители	⇒ Разработени графици за извозване на отпадъците и контрол на тяхното изпълнение. ⇒ Ликвидирани стари сметища, поставено необходимо оборудване с кошчета, табели и др. ⇒ Системно обслужване на септични ями от специализирани коли, поставени химични тоалетни и модулни пречиствателни станции.
12.	Развитие на устойчив туризъм	⇒ Идентифицирани дейности, услуги, занаяти и др., специфични за всяко отделно населено място или курорт. ⇒ Обучени "местни агенти по развитието" – 1 или 2 човека във всяко туристическо селище, които осъществяват контакт с ДНП и туристическите фирми. ⇒ Разработени туристически пакети съвместно с местни власти, туристически фирми. ⇒ Въведени нови видове услуги свързани с парка – водачество, тематични маршрути, продукти с марка Пирин и др. ⇒ Регистрирана марка за произход "Пирин".
Свързани с постигане на главна цел V: ***Усъвършенстване политиката на управление и специализирана охрана на природния парк***		
13.	Повишаване квалификацията на персонала и ефективността на охраната	⇒ Действаща система за редовно провеждане на курсове за обучение на парковата охрана и администрацията по опазване на консервационни значими видове и съобщества и действащи закони и нормативни разпоредби. ⇒ Функциониране на звено "Подвижна паркова охрана". ⇒ Обособен парков район – Трите реки. ⇒ Възстановени традиции в доброволчеството.
14.	Функциониране на Обществен Консултативен съвет	⇒ Одобрен Правилник за дейността и поименен списък на членовете. ⇒ Представени становища относно изпълнението на Плана за управление и всички проблеми свързани с опазването, охраната, стопанисването и ползването на земите, горите и водите на територията на НП Пирин, за проучвателните дейности, просветни и образователни програми, информационното обслужване и други дейности на Дирекцията на Парка.
15.	Функциониране на Научен съвет	⇒ Осигурена научна база за взимане на решения от страна на парковата администрация по отношение общите въпроси на

		управление на парка или разрешаването на конкретни случаи. ⇒ Представени оценки и становища за качествата на научните и научно-приложни разработки, възложени от парковата администрация на различни специалисти и колективи.
16.	Комуникационна дейност	⇒ Идентифицирани журналисти, които отразяват новините свързани с парка в съответните местни и национални средства за информация. ⇒ Редовен информационен обмен и проведени съвместни посещения с журналисти в парка. ⇒ Поддържане на интернет страницата на парка - брой на интересуващите се, постъпили коментари и др.
17.	Съвместни инициативи с други паркови администрации	⇒ Установени традиции в организирането на кампании за формиране/ промяна на общественото мнение във връзка със защитените територии.
18.	Работа в партньорство	⇒ Основан "Клуб на приятелите на НП Пирин". ⇒ Създадена система за съвместни действия, срещи и др. с всички заинтересовани лица и институции, имащи отношение към територията на парка. ⇒ Осигурени допълнителни източници на финансиране. ⇒ Осъществени съвместни проекти със заинтересовани физически и юридически лица.
Свързани с постигане на главна цел VI: ***Съблюдаване и спазване на законовата и институционалната база***		
19.	Изясняване на собствеността на сградите на територията на парка	⇒ Събрана актуална информация за собствеността и вида на ползване на обектите. ⇒ Възстановена връзката на ДНП със собствениците и ползвателите. ⇒ Повишен интерес на ползвателите да инвестират в подобряване на състоянието на обектите. ⇒ Спазване на необходимите санитарно-хигиенни норми в района на обектите.
20.	Ефективно прилагане на законодателството и контрол върху концесиите	⇒ Отстранени незаконни постройки и съоръжения. ⇒ Нормативна база за финансови постъпления от печалби на други ползватели на Парка.

5.1.6. Критерии за оценка на целите и проектите

Посочените в т. 5.1.5. проекти и дейности са обект на постоянен мониторинг и тяхното изпълнение е обект на годишни отчети от страна на парковите служители. По този начин през следващите 5 години може да се направи оценката на изпълнението на целите.

Ревизията на ПУ може да бъде възложена и от международни органи. Тя задължително се провежда в съответствие с описаните в т.1.3.4. изисквания на Европейски директиви и международни конвенции, по които България е страна.

При преглед на постигане на целите и проектите задължително се анализира и оценява:

⇒ До каква степен са постигнати целите и очакваните резултати

⇒ Кои ограничения и заплахи са премахнати или е намалено тяхното влияние върху постигане на целите

⇒ Добри ли са прилаганите методи за изпълнение на проектите и задачите

⇒ Необходимо ли е включване на нови проекти и задачи

Фиг. 11. Схема за преглед на изпълнението на плана за управление на НП Пирин

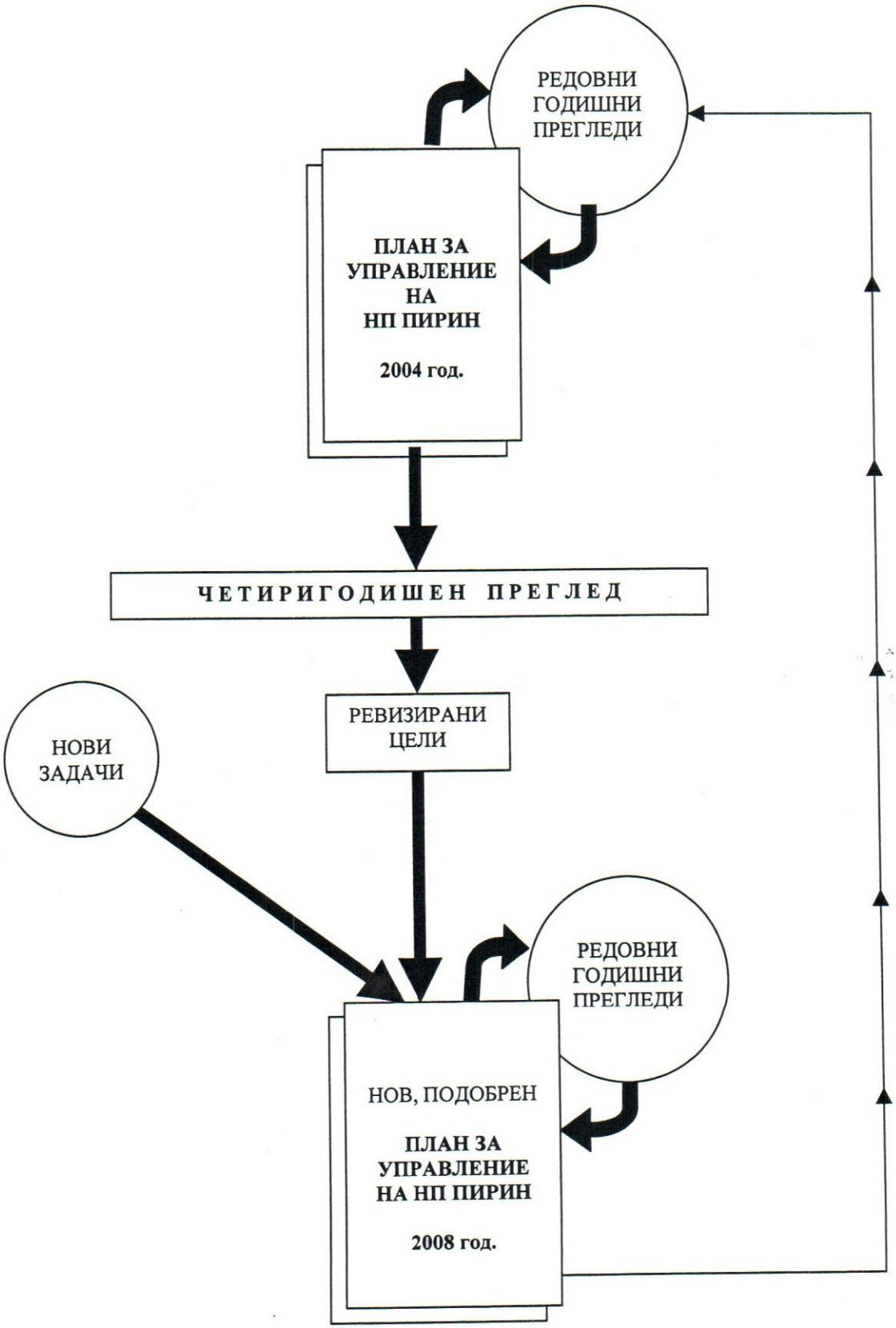

5.2. ПРЕРАЗГЛЕЖДАНЕ НА ЗАДАЧИТЕ

Редовните годишни прегледи се извършват до края на първото тримесечие за предходната година. Отчетът се подготвя от Дирекцията на парка и включва отговорностите на лицата от различните нива в Дирекцията
Проверката и оценката се правят от МОСВ.
Протоколът от проверката се утвърждава от Началника на НСЗП.

Указания за попълване на формата за отчет:

1. **Код** – отговаря на номера на проекта/дейността от работния план в т.4.5. Когато се налага разбиване на дейностите на по-малки се добавя нов индекс по преценка на ДНП.
2. **Проект/Оперативна дейност** Наименованието на конкретната задача
3. **Участници в задачата** – изброяват се изпълнителите и партньорите
4. **Срок** – определения с работния план или актуализиран, в случай, че при предишен отчет е показан пропуснат срок и в графа № 9 е препоръчано удължаване
5. **Оценка на изпълнението** – Посочва се състоянието на проекта при последния представен отчет
6. **Оценка на изпълнението** – Посочва се състоянието на проекта в момента на отчитането

В случай, че проектът не е завършен се пристъпва към попълване на останалите графи:

7. **% на изпълнение на задачата** – отчита се експертно на база обем, време и средства
8. **Проблеми** – описват се възникналите проблеми, които пречат задачата да бъде изпълнена в срок и с нужното качество
9. **Действия за решаване на проблема** – В зависимост от характера на проблемите се провеждат и протоколират консултации с експерти, консултативен или научен съвет и др. Одобряването на дейностите става от Директора.
10. **От какво/кого зависи** – Определят се зависимости на различни нива с цел решаване на проблемите.

След попълване на графи от 7 до 10 се определя схема за действие за следващ отчетен период.

Схема за текуща отчетност и контрол по изпълнение на проектите, дейностите и задачите, включени в плана за управление

Предложената схема може да се използва на различни нива в Дирекцията и за ежегоден преглед от МОСВ на изпълнението на ПУ.

Парков район:.....
Отчет за периода .....
Отговорник:.....

Код	Проект/ Оперативна дейност	Участници в задачата	Срок	Състояние на изпълнението		% на изпълнение на задачата	Проблеми	Действия за решаване на проблема	От какво/кого зависи
				предишен отчет	в момента				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

Критерии за оценка на изпълнението:

	Работи се по задачата и ще се завърши в срок
	Задачата е приключена
	Има опасност задачата да не се приключи в срок
	Срокът е пропуснат

На базата на посочените критерии се определят дейности и задачи за следващия период.
Предложената схема е удобна за отчети в електронен вариант и не се налага използването и на други форми за контрол.

БИБЛИОГРАФИЯ – ОСНОВНИ ЛИТЕРАТУРНИ ИЗТОЧНИЦИ

В тази част са представени ползваните основни литературни източници. Подробни литературни обзори и известни източници на информация за парка са представени към всеки отделен доклад в Приложение, СВИТЪК III "Отчети от проучвания и изследвания, извършени в процеса на разработване на Плана" – на магнитен носител.

Андреев, Н. (1981): Еколого-биологичен анализ на висшата флора в резерват "Баюви дупки" в Пирин планина. В: Регионален симпозиум по проект МАБ "Опазване на природните територии и съдържащия се в тях генетичен фонд. Благоевград: 100-111.

Апостолова, И. Славова, Л. (1997): Конспект на растителните съобщества в България. С., БАН, 340 с.

Атанасова, И. (1990): Дребните бозайници (Rodentia, Insectivora) във височинните пояси на Пирин. - Екология, 23: 27 - 34.

Баумгарт, В. (1987): Наблюдения на редки и защитени птици в НР България. Орн. Инф. Бюл, БАН, София, 21-22: 10-15

Берберова, Д., Димитрова, Л., (2001): Плановете за управление на защитени територии – съвременен подход за природозащита и регионално развитие, Юбилеен сборник "50 години ландшафтна архитектура" София.

Бешовски, В., (1994): Фауна на България, т. 23, БАН,София

Бондев, И. (1991): Растителността на България. Карта в М 1: 600000 с обяснителен текст. София, Университетско издателство, 183 с.

Бондев, И., Йорданов, Д. (1973): Карта на горите. В: Гълъбов Ж.(ред.) Атлас на Народна Република България. С, с. 90.

Ботев, Б., Пешев, Ц. (1985): Червена книга на НРБ. II. Животни, БАН София

Буреш, И. (1917): По фауната на прилепите (Chiroptera) в България. Спис. БАН, Природо-математичен клон, 15: 137-174.

Василев, П. (1991): Ендемичните растителни съобщества в планините на България и тяхното опазване. В: Межд. симп. "Взаимоотношенията човек-планински екосистеми", Враца, 84-90.

Велчев, В., Бондев, И. (1984): Застрашени и редки растителни съобщества в България. В: Съвременни теоретични и приложни аспекти на растителната екология. I: 94-105.

Велчев, В., Бондев, И. (1984): Участие на българските и балканските ендемити в растителната покривка на България. . В: Съвременни теоретични и приложни аспекти на растителната екология. I: 85-93.

Вълчев, П. (съст.) (2000): Хората и националните паркове. Нагласи, практики, перспективи. Социално икономически изследвания в подкрепа на управлението на Националните паркове "Централен Балкан" и "Рила",С.

Генов, Н. (съст.) (1993): Устойчиво развитие и екологичен риск, Университетско издателство, С.

География на България /монография/, БАН, С., 1997 г.

Георгиев, В., Бешовски В., Йосифов, М., Кумански К., Русев, Б., Сакалян, В. (1993): Част Coleoptera в: Insecta (Част II): Odonata, Ephemeroptera, Plecoptera, Homoptera (Auchenorrhyncha), Heteroptera, Coleoptera. – Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие. Основни доклади. Том 1.

Георгиев, В., Симеонов, С. (1992): Зоогеографска характеристика на гнездовата орнитофауна в България. - Год. СУ, Биол. фак., 80, 1: 200-210

Георгиев, Г., (1993): Народните паркове и резервати в България. Просвета, С., 190 с.

Дейков, Ал., Евтимов, И., Попов Л., Жекова, В., Калчев, Хр., Бикова, В. (1990): Общественото мнение за екологическото съхраняване и стопанското усвояване на Пирин, С., , (непубликуван доклад).

Доклад за човешкото развитие - България 2000, 118-121, Програма на ООН за развитие, София.

Дренски, П. (1922): Балканската пъстърва, *Trutta fario* L. у нас. Сп. Български турист, 3: 38 – 39.

Йосифов, М. (1969): Видов състав и разпространение на насекомите от разред Heteroptera в България. Част III. Изв. Зоол. инст. БАН. 9: 29- 82.

Китанов, Б., Китанов, Г. (1990): Флора на Пирин. С, Наука и изкуство
Коларов, Я. 1998. Ентомология, УИ "Св. Кл. Охридски", София
Консорциум БИОТА, Гея Либрис, С. 1999 г.
Кътлип, С., Сентър, А., Бруум, Г. (1999): Ефективен публик рилейшънс, Рой комюникейшън, С.
Маждракова, И., Нощев, В. (1988): Народни паркове в България. София. Земиздат. 155с.
Мичев, Т., Янков П. (1993): Кратък обзор на историята на орнитологията в България. В: Национална Стратегия за Опазване на Биологичното Разнообразие, Основни доклади- Т.1, с. 585-614
МОСВ, април 1995. Национална стратегия за опазване на биологичното разнообразие, София
МОСВ, 2000. Национален план за опазване на биологичното разнообразие, София
Нанкинов, Д. (2000): Застрашени животни в България. БАН. София. 146 с.
Нанкинов, Д. (1981): Някои наблюдения върху българските дневни грабливи птици . - Орн. Инф. Бюл., 9: 25-35.
Национален парк "Рила" – план за управление 2001-2010
Национален парк "Централен Балкан" – план за управление 2001-2010
Национален план за регионално развитие за периода 2000-2006, ДВ бр.106/ 1999 г.
Недялков, С., Николов, Б. (1986): Биосферни резервати в България. Земиздат. София. 140 с.
НСИ, Териториално статистическо бюро - Благоевград, Статистически сборник 1999, 2000 г.
Патев, П. (1950): Птиците в България. БАН. София. 364 с.
Петков, С. (1925): Водорасловата флора на Пирин планина. Сборник на БАН, 20: 1-128.
Петров, П. (1990): Ландшафтознание, УИ "Св. Климент Охридски", София.
Петров, С. (1975): Определител на мъховете в България. С., БАН
Сборник международни конвенции за опазване на биологичното разнообразие.
Симеонов, С., Мичев Т., Нанкинов Д. (1990): Фауна на България, *Aves,* Т.20. Част-I. БАН. София, 350 с.
Симеонов, С. (1970): Върху високопланинската орнитофауна в България. Природа. 3. с. 42-44.
Симеонов, С. (1971): Орнитоценологични проучвания на Пирин планина. Дисерт., Биол. Фак.,СУ, 194 с.
Симеонов, С. (1986): Птиците на Пирин планина. Фауна на Югозападна България, Част 1, БАН, с. 61-81
Спиридонов, Ж. (1982): Висшата фауна на високопланинската безлесна зона в България и нейното опазване. В: Национална теоретична конференция по опазване и възпроизводство на обкръжаващата среда. Слънчев бряг, Т. 1. С., БАН, ñ. 330-334.
Стоянов Г. (2000) (под печат). Орнитологични проучвания на пещерите в някои карстови райони от България. В: Сборник от доклади. Първа Национална конференция-околна среда и културно наследство в карста. София, 10-12. XI., с.1-19
Стоянов, Н., Китанов, Б., (1966): Високопланински растения в България. С., Наука и изкуство.
Стоянов, Н., Стефанов, Б. (1922): Фитогеографска и флористична характеристика на Пирин планина. Год. СУ, XVIII: 1-26.
Стоянов Н., Стефанов Б. (1924): Флора на България, ч. I., С., 638 с.
Стоянов Н., Стефанов Б. (1925): Флора на България, ч. II., С., 640-1104.
Урумов И. (1923): Материали за флората на Пирин планина. Сп. БАН, 25: 2-115.
Червена книга на НР България. 1985. Т. II. Животни. София, БАН, 183 с.
Baillie, J., Groombridge, B. (eds.) (2000): IUCN Red List Of Threatened Animals, IUCN, Switzerland, 328 pp.
Council of Europe. Convention on the Conservation of European Wildlife and Natural Habitats. Bern, 1979.
Council of the European Communities. Directive on the Conservation of Natural Habitats and of Wild Fauna and Flora. 21 May 1992.
EUROPARK Federation, (2001): Loving them to death – Sustainable tourism in Europe's Nature and National Parks

European Commission, (2000): Managing Natura 2000 Sites.
G e n o v, P., M a s s e I, G., G a n c h e v, R. (1990): Verbeitung und zahlenmäßige Stärke der Gemse (*Rupicapra rupicapra balcaniva* Bolkay, 1925) in Bulgarien, Z. Jagdwiss 36: 1-8.
H a n a k, V., J o s I f o v, Ì. (1959): Zur verbreitung der Fledermause Bulgariens. Saugetierk. Mitt., 7: 145-151.
IUCN (1999): Richtlinien fuer Management-Kategorien von Schutzgebieten, FONAD
Josifov, M. (1997): Heteroptera. In: V. Sakalian (ed.). Endemic and relict insects in the Pirin National Park, Bulgaria. Pensoft Publishers.
NATIONALPARK JASMUND, (1998): Nationalparkplan, Landesnationalparkamt Mecklenburg Vorpommern
Tucker, G., Evans M. (1997): Habitat for birds in Europe: a conservation strategi for the wider enviroment. - BirdLife Conservation Series ¹ 6. Cambridge.
NORTH YORK MOORS, (1998): National Park – Management Plan,
T u c k e r, G., E v a n s, M. (1997): Habitats for birds in Europe: a conservation strategy for the wider environmental. Cambridge. U.K., BirdLife International (BirdLife Conservation Series no.6),pp.464.
W a l t e r, K.S., G I l l e t t, H.J. [eds] (1998): IUCN Red List of Threatened Plants.

N

W E

S

ЛЕГЕНДА

- ПЛАНИНСКИ КАФЯВИ ГОРСКИ ПОЧВИ (CAMBRISOLS)
- ПЛАНИНСКИ ТЪМНОЦВЕТНИ ГОРСКИ ПОЧВИ (UMBRIC CAMBRISOLS)
- ПЛАНИНСКО - ЛИВАДНИ ПОЧВИ (RANKERS)
- ХУМУСНО - КАРБОНАТНИ ПОЧВИ (RENDZINAS)
- ЕРОЗИРАНИ ПОЧВИ (ERODED PLACES)
- СКАЛИ И СКАЛНИ ОБРАЗУВАНИЯ (ROCKS)
- ЕЗЕРО (LAKE)

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

НАЦИОНАЛЕН ПАРК ПИРИН

ОБЛАСТ БЛАГОЕВГРАД

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ

КАРТА № : 9 Характеристика на абиотичните фактори

Почви

PIRIN NATIONAL PARK

MANAGEMENT PLAN

MAP No 9 Characteristic of the abioticfactures

Soils

2003

1 0 1 2 3 4 5 Kilometers

Изработен от Българо - швейцарска програма за опазване на биоразнообразието

Размножаване, преработка и разпространение на картите се извършва със съгласието на Министерството на околната среда и водите

*** Географска информационна система и печат: фирма ПРОЛЕС със съдействието на ESRI**

*** Geographic information system and print: PROLES Ltd**

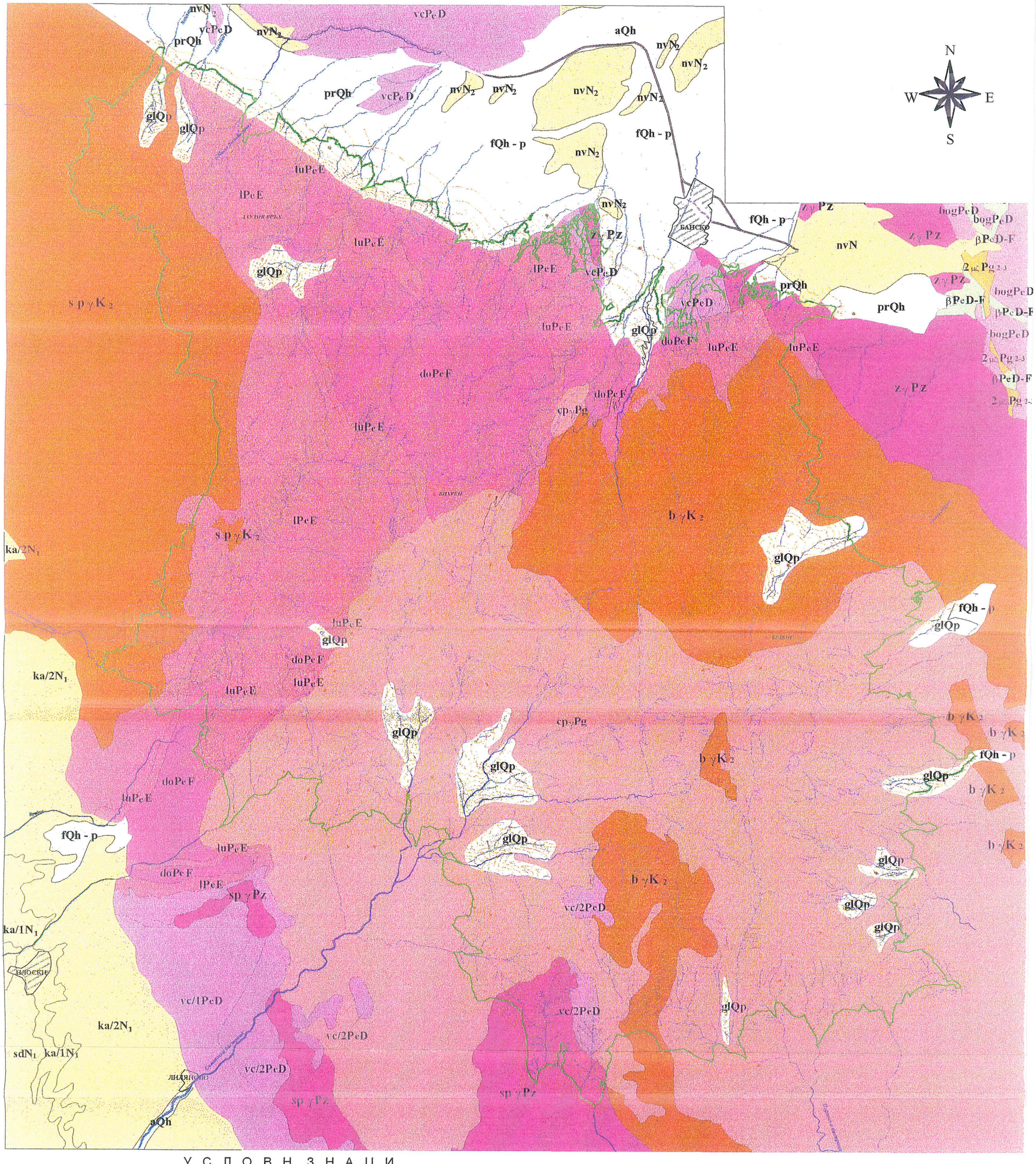

У С Л О В Н З Н А Ц И

КВАТЕРНЕР

aQh	Алувиални образувания - руслови и на заливните тераси (чакъли,пясъци,глини)	холоцен
prQh	Пролувиални образувания - наносни конуси (чакъли,пясъци)	холоцен
glQp	Ледникови образувания (валуни,чакъли,пясъци)	плейстоцен
fQh - p	Речно-ледникови образувания - наносни конуси (валуни,чакъли,пясъци)	холоцен - плейстоцен

НЕОГЕН

svN2	Неврокопска свита (брекчоконгломерати, конгломерати,пясъчници)	дак-роман
sdN1	Санданска свита (пясъчници, алевролити,глини)	сармат-меот

Калиманска свита

ka/2N1	Горна конгломерато-пясъчникова пачка (брекчо-конгломерати, конгломерати,пясъчници)	понт-дак

ПАЛЕОГЕН

2μcPg2-3	Вулкано-седиментен комплекс риодацити и дацити	г.еоцен-д.олигоцен
cpγPg	Централнопирински плутон (равномерно-зърнести биотитови до амфибол-биотитови гранити)	палеоген

ГОРНА КРЕДА

spγK2	Равномернозърнести биотитови гранити до гранодиорити (Севернопирински плутон)	г. креда
bγK2	Порфироидни биотитови гранити (Безбожки плутон)	г. креда

ПАЛЕОЗОЙ

ЮЖНОБЪЛГАРСКИ ГРАНИТОИДИ

spγPz	Порфироидни и едрозърнести гранитоиди (Спанчевски плутон)	палеозой
zγPz	Порфироидни и едрозърнести гранитоиди (Змейски плутон)	палеозой

ДОКАМБРИЙ

РОДОПСКА НАДГРУПА

βPeD-F	Метаморфозирани базични вулканити (слоисти ортоамфиболити)	протерозой

АСЕНОВГРАДСКА ГРУПА

doPeF	Добростанска мраморна свита (масивни и слоисти мрамори)	д. рифей

СИТОВСКА ГРУПА

luPeE	Луковишка гнайсошистово-шистова свита (гнайси, гнайсошисти,шисти, мрамори, амфиболити)	д. протерозой
lPeE	Бойковска гнайсова свита (тънкоивичести биотитови гнайси) и Бачковска лептинитова свита (лептитоидни гнайси, лептинити)	

РУПЧОСКА ГРУПА

vcPeD vc/1PeD vc/2PeD	Въчанска пъстра свита (амфибол-биотитови, биотитови и двуслюдени гнайси, гнайсошисти, мрамори, калцифити, амфиболити и др.)	д. протерозой
bogPeD	Богутевска плагиогнайсова свита (биотит плагиоклазови гнайси)	

Граница на НП Пирин
Boundary of Pirin NP

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

НАЦИОНАЛЕН ПАРК ПИРИН

ОБЛАСТ БЛАГОЕВГРАД

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ

КАРТА № : 5 Характеристика на абиотичните фактори

Геолого - петрографска карта

PIRIN NATIONAL PARK MANAGEMENT PLAN

MAP № : 5 Charakteristic of the abiotic features

Geological map

2003

1 0 1 2 3 4 5 Kilometers

Изработен от Българо - швейцарска програма за опазване на биоразнообразието

Размножаване, преработка и разпространение на картите се извършва със съгласието на Министерството на околната среда и водите

*** Географска информационна система и печат: фирма ПРОЛЕС със съдействието на ESRI**

*** Geographic information system and print: PROLES Ltd**

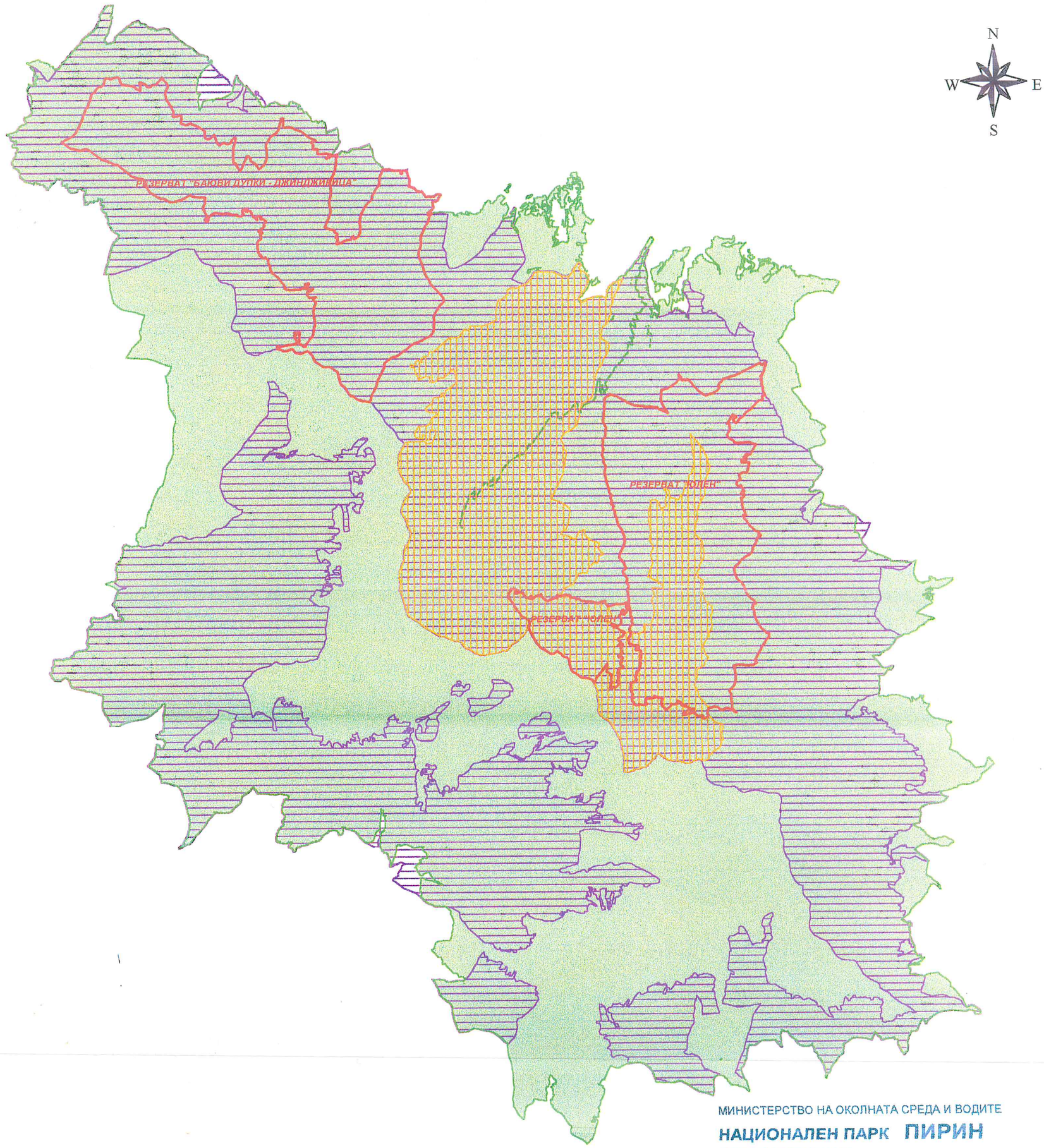

ОБЯВЯВАНЕ НА НАРОДЕН ПАРК ВИХРЕН ВЪРХУ ПЛОЩ 6736 ХА
/ Заповед на КГГП № 3074 /08.11.1962 г./

Declaration of Vihren People's Park on an area of 6736 ha /08.11.1962 /

ОБЯВЯВАНЕ НА НАРОДЕН ПАРК ПИРИН ВЪРХУ ПЛОЩ 26413,8 ХА
/ Заповед на МГОПС № 3011 /30.09.1974 г./

Declaration of Pirin People's Park on an area of 26413,8 ha /30.09.1974 /

РАЗШИРЕНИЕ НА ТЕРИТОРИЯТА НА НАРОДЕН ПАРК ПИРИН С 12639,9 ХА
/ Заповед на КОПС № 1036 /17.11.1987 г./

Enlargement of the territory of Pirin NP by 12639,9 ha /17.11.1987 /

ГРАНИЦА НА РЕЗЕРВАТ
Юлен - Заповед на МОС №223/26.08.1994 г. - площ 3156,2 ха
Байови дупки - Джинджирица - Заповед на КОПС № 976/26.12.1979 г. - площ 2873,0 ха

BOUNDARY OF RESERVE

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

НАЦИОНАЛЕН ПАРК ПИРИН

ОБЛАСТ БЛАГОЕВГРАД

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ

КАРТА № : 4 Обща информация

Обявяване на Парка и резерватите в него и промени на границите

PIRIN NATIONAL PARK
MANAGEMENT PLAN

MAP № : 4 General Information

Designation of the Park and the Reserves within its borders, changes of the Park borders

2003

1 0 1 2 3 4 5 Kilometers

Изработен от Българо - швейцарска програма за опазване на биоразнообразието

Размножаване, преработка и разпространение на картите се извършва със съгласието на Министерството на околната среда и водите

* Географска информационна система и печат: фирма ПРОЛЕС със съдействието на ESRI
* Geographic information system and print: PROLES Ltd

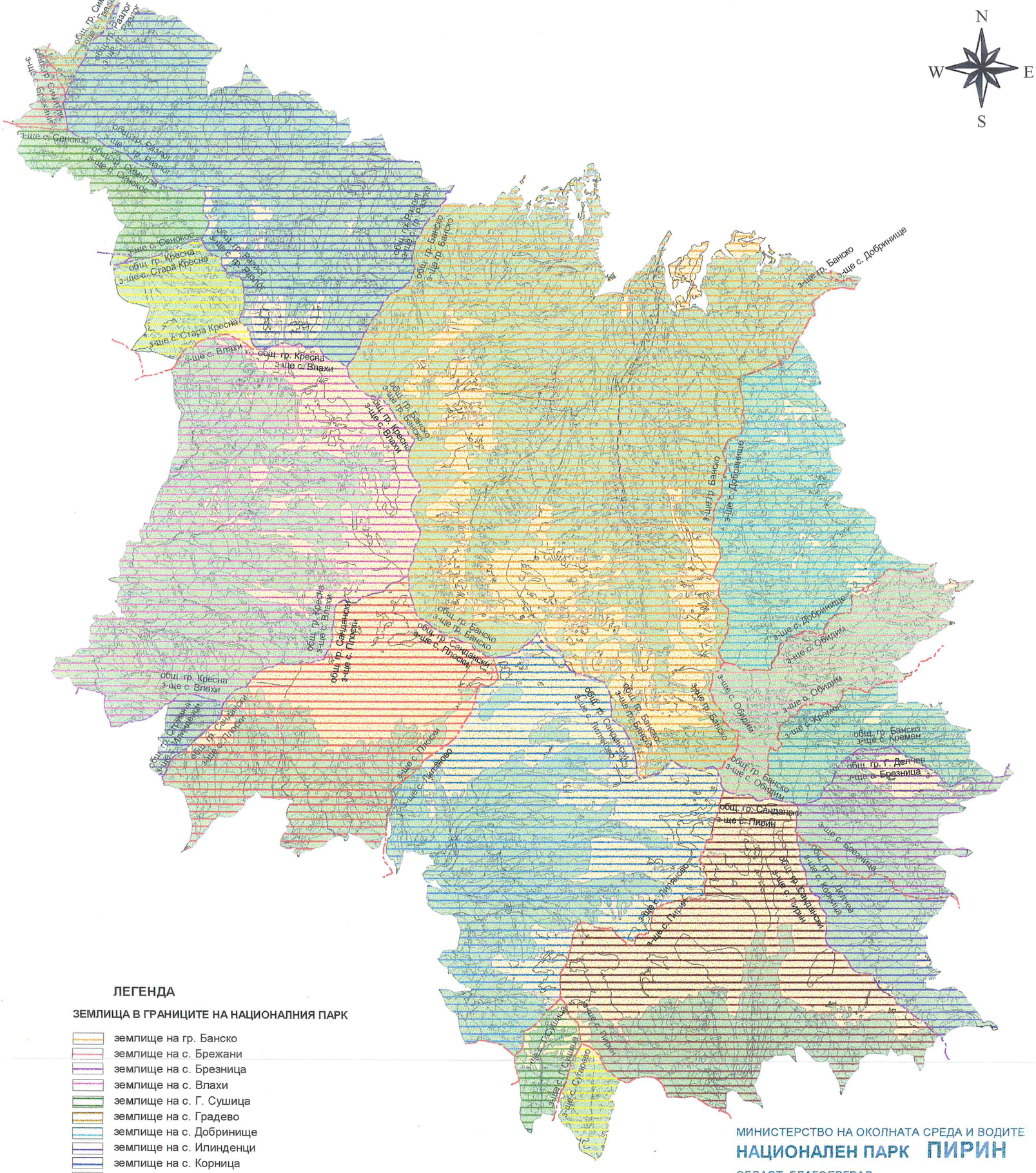

ЛЕГЕНДА

ЗЕМЛИЩА В ГРАНИЦИТЕ НА НАЦИОНАЛНИЯ ПАРК

- землище на гр. Банско
- землище на с. Брежани
- землище на с. Брезница
- землище на с. Влахи
- землище на с. Г. Сушица
- землище на с. Градево
- землище на с. Добринище
- землище на с. Илинденци
- землище на с. Корница
- землище на с. Кремен
- землище на с. Лиляново
- землище на с. Обидим
- землище на с. Пирин
- землище на с. Плоски
- землище на гр. Разлог
- землище на с. Стара Кресна
- землище на с. Сенокос
- землище на с. Сугарево

- земеделски земи в Националния парк
  Agricultural Areas within the National Park
- гори в Националния парк
  Forests within the National Park
- граница между отдели
  Boundary of Forests Section
- граница на землище
  Settlements'Lands
- граница на община
  Municipality Boundary

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

НАЦИОНАЛЕН ПАРК ПИРИН

ОБЛАСТ БЛАГОЕВГРАД

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ

КАРТА № : 3 Обща информация

Фондова и административна принадлежност

PIRIN NATIONAL PARK MANAGEMENT PLAN

MAP № : 3 General information
Fund and administrative affiliation

2003

1 0 1 2 3 4 5 Kilometers

Изработен от Българо - швейцарска програма за опазване на биоразнообразието

Размножаване, преработка и разпространение на картите се извършва със съгласието на Министерството на околната среда и водите

* Географска информационна система и печат: фирма ПРОЛЕС със съдействието на ESRI
* Geographic information system and print: PROLES Ltd

РАЗЛОГ

БАНСКО

ДОБРИНИЩЕ

ПЛОСКИ

ЛИЛЯНОВО

N
W
E
S

КУЛИШКО

КАЛИГЕРИЦА

ПИРИН

ЛАУТОВ ВРЪХ

ез.Сказни

хижа Яворов

КАМЕНИШКИ ВРЪХ

Сухото езеро

БУТИЦА

Бански сиходи

КАЮВИ ДУПКИ

БАНСКИ СУХОДОЛ

СТЕНАТА

ЧЕРНАТА ВОДА

КАЛИЯ

ВИХРЕН

Ташчуневата мура

Влахинско езеро

ВЛАХИНСКИ ПРЕВАЛ

хижа Вихрен

ПЕЩЕРАТА

ез.Окото

ТРЕЛАРСКИ РИД

МУРАТОВ ВРЪХ

ГОЛОРИПИЛСКИ

МАЛКА ТОПОЛКА

х.Демяница

ВЕЗБОЖКА ТУМБА

ГЕОРГИЙСКИ ВРЪХ

ВАСИЛАШКО ЧУКАР

Горно Василашко езеро

Стражишките езера

х.Белбог

х.Сигалица

СИГАЛИЦА

МОМИН ВРЪХ

БЕЗБОГ

ТИШИЛА

ПОЛЕЖИЦА

Безлашка езера

Полежишки езера

Рибни езера

СТАНО ПОЛЕ

ПРЕВАЛСКИ ЧУКАР

ПРЕВАЛА

Полежишко езеро

Полянска река

МОЗГОВИЦКИ ЧУКАР

МОМИН ДВОР

ЛИВАДОРТА

Кременски езера

ГЕЛО

р.Каменица

р.Мозговица

КАМЕНИЦА

ДЕМИРЧАК

х.Вегвица

ТЪЛЪТ

Малкото езеро

КОРИНИЦКИ ПРЕВАЛ

КУКЛИЦ

Коринишки езера

УЛЕВЕЦ

Улевско езеро

хижа Пирин

р.Демяница

ПОЛЕН

Граница на парк
Boundary of Pirin NP

Река
River

Шосе
Paved Road

Населено място
Settlement

Езеро
Lake

Хижа
Chalet

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

НАЦИОНАЛЕН ПАРК ПИРИН

ОБЛАСТ БЛАГОЕВГРАД

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ

КАРТА № : 6 Характеристика на абиотичните фактори

Релеф

PIRIN NATIONAL PARK MANAGEMENT PLAN

MAP № : 6 Characteristic of the abiotic factures

Relief

2003

1 000 0 1 000 2 000 3 000 4 000 5 000 6 000 Meters

Изработен от Българо - швейцарска програма за опазване на биоразнообразието

Размножаване, преработка и разпространение на картите се извършва със съгласието на Министерството на околната среда и водите

*** Географска информационна система и печат: фирма ПРОЛЕС със съдействието на ESRI**
*** Geographic information system and print: PROLES Ltd**

ПРЕДЕЛА
РАЗЛОГ
БАНСКО
ДОБРИНИЩЕ
МИЧОВЦИ
ПЛОСКИ
ЛИЛЯНОВО
ВИХРЕН
ГОЛЕМ ЦАЛИМ
МАЛКИ ЦАЛИМ
БОЖДОВО
ЛЮБОВКА
ДОЛЕНИ

ЛЕГЕНДА

- НАСЕЛЕНО МЯСТО / Settlement
- РЕКА, ДОЛ / Valley,River
- ГЛАВЕН ВОДОРАЗДЕЛ / Main Watershed
- ВОДОРАЗДЕЛ / Watershed
- M1 — ИНДЕКС НА ГЛАВНА РЕКА / Main River Index
- M1.1 — ИНДЕКС НА РЕКА , ДОЛ НАСЕЛЕНО МЯСТОRiver, Valley Index
- ДЕРИВАЦИЯ / Derivation
- 212 — ХИДРОМЕТРИЧНА СТАНЦИЯ № / Hydrometric Station No
- ГРАНИЦА НА НП ПИРИН / Boundary of Pirin NP
- ИЗОЛИНИИ НА ОТТОЧНИ ВИСОЧИНИ В [mm] (ПЕРИОД 1936 - 2000 г.) / Outflow Elevations Isolines

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

НАЦИОНАЛЕН ПАРК ПИРИН

ОБЛАСТ БЛАГОЕВГРАД

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ

КАРТА № : 7 Характеристика на абиотичните фактори

Хидрографска мрежа и воден отток

PIRIN NATIONAL PARK MANAGEMENT PLAN

MAP No : 7 Characteristic of the abiotic factures

Hydrographic network - water flow

2003

1 0 1 2 3 4 5 Kilometers

Изработен от Българо - швейцарска програма за опазване на биоразнообразието

Размножаване, преработка и разпространение на картите се извършва със съгласието на Министерството на околната среда и водите

* Географска информационна система и печат: фирма ПРОЛЕС със съдействието на ESR
* Geographic information system and print: PROLES Ltd

N
W E
S

БАНСКО

ЛЕГЕНДА

- ГРАНИЦА НА НАЦИОНАЛЕН ПАРК (BOUNDARY OF PIRIN NP)
- НАСЕЛЕНО МЯСТО (SETTLEMENT)
- ШОСЕ (PAVED ROAD)
- ЕЗЕРО (LAKE)
- РЕКА , ДЕРЕ (VALLEY, RIVER)
- ГРАНИЦА НА ПАРКОВ РАЙОН (PARK REGION BOUNDARY)
- ТУРИСТИЧЕСКИ МАРШРУТ (TOURIST ROUT)
- ЗИМЕН ТУРИСТИЧЕСКИСКИ МАРШРУТ (WINTER TOURISTISKI ROUT)
- РЕЗЕРВАТНА ЗОНА
  REZERVE ZONE
- ЗОНА ЗА ОГРАНИЧАВАНЕ НА ЧОВЕШКОТО ВЪЗДЕЙСТВИЕ
  ZONE FOR LIMITED HUMAN IMPACT
- ЗОНА ЗА ОПАЗВАНЕ НА ГОРСКИТЕ ЕКОСИСТЕМИ И ОТДИХ
  ZONE OF CONSERVATION OF THE FOREST ECOSYSTEMS AND RECREATION
- ЗОНА ЗА УСТОЙЧИВО ПОЛЗВАНЕ НА ОТКРИТИ ПЛОЩИ И ОТДИХ
  ZONE OF SUSTAINABLE USE OF OPEN AREAS AND RECREATION
- ЗОНА ЗА ТУРИЗЪМ
  TOURISM ZONE
- ЗОНА НА СГРАДИ И СЪОРЪЖЕНИЯ
  ZONE OF BUILDINGS AND FACILITIES

- ГОРИ В ПРИЛЕЖАЩИТЕ НА ПАРКА ТЕРИТОРИИ
  FORESTS IN THE TERRITORIES ADJACENT TO PIRIN NP
- ОТКРИТИ ПРОСТРАНСТВА В ПРИЛЕЖАЩИТЕ НА ПАРКА ТЕРИТОРИИ
  OPEN LANDS IN THE TERRITORIES ADJANCENT TO PIRIN NP

- СЪЩЕСТВУВАЩ ПОДХОД
  EXISTING ENTRANCE
- ПЛАНИРАН ПОДХОД
  PLANNED ENTRANCE
- СЪЩЕСТВУВАЩ КОНТРОЛНО - ИНФОРМАЦИОНЕН ПУНКТ
  EXISTING INFORMATION STATION
- ПЛАНИРАН ИНФОРМАЦИОНЕН ЦЕНТЪР
  PLANNED INFORMATION STATION
- БАЗА НА ПЛАНИНСКА СПАСИТЕЛНА СЛУЖБА
  MOUNTAIN RESCUE SERVICE
- БАЗА ЗА ОТДИХ
  REST SERVICE CENTER
- ХИЖА
  CHALET
- СЪЩЕСТВУВАЩ ЗАСЛОН
  EXISTING SHELTER
- ПЛАНИРАН ЗАСЛОН
  PLANNED SHELTER
- ЗАСЛОН ЗА ПАСТИРИ
  SHEPHERD'S SHELTER
- СЪЩЕСТВУВАЩ ПАЛАТЪЧЕН ЛАГЕР
  EXISTING TENT CAMP
- ПЛАНИРАН ПАЛАТЪЧЕН ЛАГЕР
  PLANNED TENT CAMP
- ЕЗЕРО РАЗРЕШЕНО ЗА РИБОЛОВ
  LAKE PERMITTED FOR FISHING
- ПЕЩЕРА
  CAVE - DIVING
- СКАЛНО КАТЕРЕНЕ
  ROCK CLIMBING
- АЛПИНИЗЪМ
  ALPINE CLIMBING

МИНИСТЕРСТВО НА ОКОЛНАТА СРЕДА И ВОДИТЕ

НАЦИОНАЛЕН ПАРК ПИРИН

ОБЛАСТ БЛАГОЕВГРАД

ПЛАН ЗА УПРАВЛЕНИЕ

КАРТА № : 19 Норми, режими, условия и препоръки за осъществяване на дейностите

ФУНКЦИОНАЛНО ЗОНИРАНЕ

PIRIN NATIONAL PARK MANAGEMENT PLAN

MAP № : 19 Norms, regimes, conditions and recommendations for the implementation of activities

ZONING

2003

1 0 1 2 3 4 5 Kilometers

Изработен от Българо - швейцарска програма за опазване на биоразнообразието

Размножаване, преработка и разпространение на картите се извършва със съгласието на Министерството на околната среда и водите

* **Географска информационна система и печат: фирма ПРОЛЕС със съдействието на ESRI**
* **Geographic information system and print: PROLES Ltd**